PAULO COELHO

ZÂHİR

ROMAN

TÜRKÇESİ
AYŞEGÜL HADAY

Paulo COELHO

ZÂHİR

Çeviren: Ayşegül Hatay

Can Yayınları

"Seni kendimden bile daha çok seviyorum." Eğer bunu söyleyebilirsem kendimle barış içinde yaşamayı sürdürebilirim, çünkü bu aşk beni rehin aldı.

Ünlü, başarılı, zengin bir yazarın savaş muhabirliği yapan karısı Esther bir gün ansızın ortadan kaybolur. Esther kaçırılmış mıdır, öldürülmüş müdür, yoksa kocasını mı terk etmiştir? Çok sevdiği karısını bulmak için yanıp tutuşan yazar, Esther'in en son birlikte görüldüğü Kazak genci Mikhail'le birlikte Fransa'dan İspanya'ya, Hırvatistan'dan Orta Asya steplerine uzanan bir yolculukta bulur kendini. Bu büyülü yolculuk giderek bir 'iç yolculuğa' dönüşecek, yazar yazgının gücü ve aşkın doğasını yeniden keşfedecek, yaşamına yeni değerler biçecektir... Günümüzün en çok okunan yazarlarından Paulo Coelho, daha önce yayınlanan Simyacı, On Bir Dakika, Veronika Ölmek İstiyor gibi romanlarından sonra Zâhir'de de, okurlarını bir ruh yolculuğuna çıkarıyor. Zâhir'i okuduğunuzda, kendinizi daha derinden tanıyacaksınız.

Ben Özgürüm Adı Esther; bu ülkeye yapılmasından korkulan saldırı tehlikesi nedeniyle çok kısa bir süre önce Irak'tan dönmüş bir savaş muhabiri; otuz yaşında, evli, çocuğu yok. Adam, kimliği bilinmeyen, yirmi üç yirmi beş yaşları arasında, esmer, Moğol tipli biri. İkisi de en son Fauborg Sthonore Caddesi'ndeki bir kafede görüldüler.

Polise daha önceden tanıştıkları söylenmişse de ne sıklıkta görüştüklerini kimse bilmiyordu. Esther, kimliğini Mikhail adının arkasına gizleyen bu adamın daima çok önemli biri olduğunu söylerdi, yine de bir gazeteci olarak kariyeri için mi, yoksa bir kadın olarak kendisi için mi önemli olduğunu hiç söylemedi.

Polis resmî soruşturma başlattı. Birçok varsayım ortaya atıldı kaçırılma, şantaj, cinayetle sonuçlanan bir kaçırılma ama hiçbiri, araştırmaları sırasında terörist hücrelerle bağlantılı kişilerle çok sık görüştüğü olasılığından öteye geçemedi. Ortadan kaybolmadan önceki haftalarda banka hesabından düzenli olarak belirli bir miktar para çekildiğini ortaya çıkardılar: Soruşturma görevlileri bu ödemelerin birilerinden bilgi satın almak için yapılmış olabileceğini düşündüler. Yanına yedek giysi almamıştı, ama işin tuhafı pasaportu da ortada yoktu.

Adam, yabancı, genç, poliste kaydı bulunmayan, kimliği hakkında hiçbir bilgi olmayan birisiydi.

Esther otuz yaşında, uluslararası iki gazetecilik ödülü sahibi, evli bir kadındı.

Karım.

Elbette hemen suçlandım ve gözaltına alındım, çünkü karımın ortadan kaybolduğu gece nerede olduğumu söylemeyi reddettim. Yine de, gardiyan hücremin kapısını açtı, özgür olduğumu söyledi.

Ve niye özgürüm? Çünkü bugünlerde, herkes diğeri hakkında ne varsa biliyor, sadece soruyorsunuz ve yanıtı önünüzde: kredi kartınızı nerede kullandığınız, en son nerede olduğunuz, kiminle yattığınız. Benim durumumda bu daha da kolaydı: Bir kadın, karımın arkadaşı, o da gazeteci ve üstelik de dul bu nedenle o gece benimle beraber olduğunu açıklamak onun için önemli değildi. Tutuklandığımı duyduğunda bana iyilik etmek için tanıklık yapmaya geldi. Esther'in kaybolduğu gün ve gece onunla birlikte olduğum konusunda somut bir kanıt sağladı.

Bana ait eşyaları iade eden ve aniden tutuklanışımın tamamen yasal bir durum olduğunu ekleyerek özürler sıralayan, devleti suçlamak ya da karşı dava açmak için bir gerekçem olmadığını söyleyen baş komiserle

konuştum. Bunlardan hiçbirini yapmaya en ufak bir niyetim olmadığını söyleyerek, bir suçlama karşısında, hiç suçumuz olmasa bile, hepimizin yirmi dört saat gözaltında tutulmamızın olağan bir işlem sayıldığının farkında olduğumu anlatmaya çalıştım.

Gardiyanın sözlerini tekrarlayarak "Özgürsünüz, gidebilirsiniz," dedi.

Karıma gerçekten bir şey olmuş olabilir mi, diye sordum. Bana bir defasında yeraltı dünyasındaki terörist şebekelerle yakın ilişkide olmasından dolayı akla yakın bir olasılık olarak zaman zaman izlendiği duygusuna kapıldığını söylemişti.

Komiser konuyu değiştirdi. Üsteledim ama başka bir şey söylemedi.

Pasaportuyla seyahat etmeye devam edip edemeyeceğini sorduğumda, "Elbette, bir suç işlemediğine göre," diye yanıtladı. Neden ülkeye özgürce girip çıkama sındı ki?

"Öyleyse artık Fransa'da olmayabilir?" "Şu beraber olduğunuz kadın yüzünden sizi terk etmiş olabileceğini düşünüyor musunuz?"

"Bu sizi ilgilendirmez," dedim. Komiser bir an durakladı ve ciddileşti; sıradan işlemler nedeniyle tutuklandığımı, bununla birlikte karım kaybolduğu için üzgün olduğunu söyledi. Kendisi de evliydi, kitaplarımı sevmemekle birlikte (Demek göründüğü kadar cahil değildi! Beni tanıyordu!) kendisini benim yerime koyduğunu ve ne kadar zor durumda olduğumu kavrayabildiğim anlattı.

Şimdi ne yapmam gerektiğini sordum. Bana kartını verdi ve bir şeyler duyarsam kendisini aramamı istedi. Bu sahneyi düzinelerce filmde görmüştüm, hiç de inandırıcı değildi; polisler daima bildiklerini söylediklerinden fazlasını bilirlerdi.

Esther'in en son birlikte görüldüğü kişiyi tanıyıp tanımadığımı sordu bana. Kod adını bildiğimi, ama hiç tanışmadığımı söyledim.

Karımla aramızda bir sorun olup olmadığını sordu. On yıldır birlikte olduğumuzu, her evlilikte yaşanandan daha fazla sorun yaşamadığımızı söyledim.

Son zamanlarda hiç boşanmaktan söz etmiş miydik, ya da karım beni terk etmekten bahsetmiş miydi; bunları sorarken çok dikkatliydi. Böyle bir olasılığı aklımızdan bile geçirmediğimizi söyledim, 'her evlilikte yaşandığı' gibi zaman zaman anlaşmazlıklarımız olduğunu tekrarladım.

Sık sık mı, yoksa sadece ara sıra mı?

"Ara sıra," dedim.

Hâlâ çok dikkatli soruyordu. Karım acaba arkadaşıyla olan ilişkimden dolayı beni hiç suçlamış mıydı? Arkadaşıyla birlikte olduğum o gecenin ilk ve son kez olduğunu söyledim. Bu bir ilişki değildi, yapacak bir şeyimiz yoktu ve kendiliğinden oluvermişti, çok sıkıntılı bir gündü, ikimizin de öğle yemeğinden sonra verilmiş bir sözü yoktu, baştan çıkarma oyunu da yaşama daima küçük bir lezzet katardı; sadece bu yüzden geceyi yatakta sonlandırmıştık.

"Sadece sıkıcı bir gün geçirdiğiniz için mi bir başkasıyla yattınız?"

Bu gibi konuların onun araştırmasının kapsamına girmeyeceğini, ama yardımına ihtiyacım olduğunu ya da daha sonra olabileceğini ona söylemeyi düşündüm buna rağmen İyilik Bankası adında görünmez bir kurum vardı ve bu kurumu daima çok yararlı bulurdum.

"Bazen evet. Yapacak daha ilginç bir şey yok, kadın heyecan arıyor, bense macera, hepsi bu. Ertesi gün, her ikiniz de hiçbir şey olmamış gibi davranıyorsunuz ve yaşam devam ediyor."

Teşekkür etti, elini çenesinin altına dayadı ve kendi dünyasında işlerin pek de böyle olmadığını söyledi. Doğal olarak sıkıntı ve bezginlik oluyordu, bir başkasıyla yatma isteği doğuracak kadar, ama her şey çok daha fazla kontrol altındaydı ve kimse arzularına ya da kendi düşüncelerine göre davranamazdı.

"Belki de sanatçılar daha özgürler," dedi. Onun yaşadığı dünyaya yabancı olmadığımı söyledim, ama toplum ve insanlık hakkındaki farklı görüşlerimiz arasında bir karşılaştırma yapmaya hiç niyetim yoktu. Sessiz kalarak, bir sonraki hamlesini bekledim.

"Özgürlükten bahsetmişken," dedi, bu yazarın bir polis memuruyla tartışmaya girmeyi reddetmesinden biraz da hayal kırıklığına uğramış olarak, "istediğiniz zaman gidebilirsiniz. Şimdi sizi tanıdım ya, artık kitaplarınızı okuyacağım. Biliyorum, sevmediğimi söyledim, ama gerçek şu ki aslında hiçbirini okumadım."

Bu sözcükleri ne ilk ne de son kez duyuyordum. En azından tüm bu konuşmaların sonunda yeni bir okur kazanmıştım. Elini sıktım ve oradan ayrıldım.

Özgürüm, hapishaneden çıktım, karım gizemli bir biçimde ortadan kayboldu, belirli bir çalışma saatim yok, yeni insanlarla tanışırken zorlanmam, zenginim, ünlüyüm ve eğer Esther gerçekten beni terk ettiyse, onun yerini tutacak birini eninde sonunda bulurum. Özgürüm, bağımsızım.

Ama özgürlük nedir?

Yaşamımın büyük bölümünü şunun ya da bunun tutsağı olarak geçirdim, dolayısıyla kelimenin ne anlama geldiğini biliyordum. Çocukluğumdan beri en değerli varlığım, özgürlüğüm için savaştım. Yazar değil, mühendis olmamı isteyen ailemle kavga ettim. Acımasız şakalarıyla beni alaylarının hedefi haline getiren okuldaki diğer çocuklarla kavga ettim, sadece benim burnumdan onlarınkinden daha fazla kan aktığında, ya da annemden yüzümdeki yara izlerini saklamak zorunda kaldığım çünkü sorunlarımı çözmek benim isimdi, onun değil öğleden sonraları, acaba gözyaşlarına boğulmadan dayak yiyebildiğimi onlara kanıtlayabildim mi? Hayatımı devam ettirebilecek bir iş bulmak için kavga ettim. Bir nalbur dükkânında dağıtım elemanı oldum, böylece ailemin şantajlarımdaki o kara cümleden de kurtulmuş olacaktım: "Sana para vereceğiz, ama sen de şunları, şunları yapmalısın..."

Büyüme çağında her ne kadar başarıyla sonuçlanmadıysa da âşık olduğum kız için kavga ettim, o da beni seviyordu; sonunda beni terk etti çünkü ailesi benim bir geleceğim olmadığı konusunda onu ikna etti.

İkinci işim olan gazetecilik dünyasındaki düşmanca tavırla savaştım.

İlk patronum beni üç saat boyunca bekletmiş ve ancak ben okuduğu kitabı yırtmaya başlayınca dönüp bana bakmaya tenezzül etmişti; şaşkınlıkla bana bakıp bende iyi bir muhabir olabilmek için önemli nitelikler sayılan düşmanın karşısına çıkma ve direnme yeteneğine sahip birini görerek işe almıştı. Sosyalist idealler için savaştım, hapishaneye girdim çıktım ve savaşmaya devam ettim, Beatles'ı ilk kez dinleyinceye kadar bir işçi sınıfı kahramanı gibi hissettim kendimi. Sonra rock müziğin Marx'tan daha eğlenceli olduğuna karar verdim. Birinci, ikinci ve üçüncü karımın aşkını kazanmak için savaştım. Birinci, ikinci ve üçüncü karımı terk edecek cesareti bulabilmek için savaştım, çünkü onlara duyduğum aşk bitmiyordu ve gitmek zorundaydım; ta ki beni bulmak için bu dünyaya gelmiş o kişiyi buluncaya kadar ve o, bu üç kadından biri değildi.

Gazetedeki işimden ayrılacak cesareti bulmak için de savaştım ve kendimi kitap yazma macerasının içine attım, üstelik benim ülkemde hiç kimsenin yazarlıkla karnını doyuramayacağını bilerek. Bir yıl sonra, binlerce sayfadan fazla yazdıktan sonra pes ettim yazdıklarım o kadar dâhiceydi ki, ben bile okuyunca anlamıyordum.

Ben böyle her şeyle kavga ederken, duydum ki diğer insanlar özgürlükten bahsediyorlar ve bu biricik haklarını savundukça, ailelerinin isteklerine daha fazla boyun eğiyorlar, yaşamlarının geri kalanını birlikte geçirmeye

söz verdikleri insanlarla evliliklerine, ekonomiye, yaptıkları diyetlere, yarım kalmış projelere, 'Hayır' ya da 'Bitti' demeyi bir türlü beceremedikleri sevgililerine, hiç sevmedikleri insanlarla öğle yemeği yemeye mecbur oldukları hafta sonlarına esir oluyorlar. Lükse, lüksün görüntüsüne, lüksün görüntüsünün görüntüsüne köle olanlar. Kendilerinin seçmediği ancak onlar için en iyisinin bu olduğuna inandırıldıkları bir yaşantının kölesi olanlar. Ve birbirinin aynı günler ve geceler geçirenler, 'macera' kelimesinin sadece kitaplarda geçen bir sözcük ya da daima açık duran televizyonda bir hayal olduğu günler ve geceler; ve ne zaman önlerinde yeni bir kapı açılsa, "İlgilenmiyorum. Havamda değilim," diyenler.

Oysa hiç denemedikleri bir şey için hazır olup olmadıklarını nereden bilebilirler? Ancak bunu sormanın bir anlamı yok; gerçek ise içinde büyüdükleri ve alışkın oldukları dünya düzeninin bozulmasından korkmalarıdır.

Komiser özgür olduğumu söylüyor. Şimdi özgürüm ve hapishanede de özgürdüm, çünkü dünyada en fazla değer verdiğim şey 'özgürlüktü'. Elbette, sırf bu nedenle sevmediğim şarapları içtim, yapmak zorunda olmadığım ve bir daha da asla yapmayacağım şeyleri yaptım, bunlar bedenimde ve ruhumda izler bıraktı, bir başkasını benim yaşama duyduğum arzuya ve çılgın tutkuya eşlik etmeye zorlamanın dışında yapacak hiçbir şey olmadığını anladığım zaman beni bağışlamalarını istediğim halde, bu bazılarını incitmek anlamına geliyordu. Acı dolu günleri inkâr etmiyorum; izlerini madalyalar gibi taşıyorum içimde. Özgürlüğün bedelinin çok yüksek olduğunu biliyorum, en az köleliğin bedeli kadar yüksek; aradaki tek fark özgürlüğün bedelini keyif ve gözyaşlarıyla karışmış bile olsa bir tebessümle ödüyorsunuz.

Karakoldan çıktım, dışarda çok güzel bir gün başlıyordu, aklımdan geçenlerle uzak yakın ilgisi olmayan güneşli bir pazar günü. Avukatım birkaç teselli edici sözcük ve bir demet çiçekle beni bekliyordu. Tüm hastaneleri ve morgları aradığını söyledi (birisi eve dönmediği zaman yapılan şeyler yani), ama Esther'den hiç haber yoktu. Gazetecilerin beni gözaltında tutulduğum yerde bulmalarına engel olabildiğini söyledi. Gelecekte karşı karşıya kalabileceğim suçlamalardan kendimi koruyabilmek için yasal bir strateji belirlemek üzere benimle konuşması gerektiğini ekledi. Bu kadar sıkıntıya girdiği için ona teşekkür ettim, yasal bir strateji geliştirmeye pek de meraklı olmadığını biliyordum, sadece beni yalnız bırakmak istemiyordu; çünkü neler yapabileceğimi kestiremiyordu

(Sarhoş olup yeniden tutuklanır mıydım? Bir skandala neden olabilir miydim? Kendimi mi öldürecektim yoksa?). Ona düzene koymak zorunda olduğum bazı işlerim olduğunu söyledim; her ikimiz de yasalarla ilgili bir sorun yaşamayacağımı çok iyi biliyorduk. Israr etti, ama ona başka seçenek bırakmadım sonunda özgürüm.

Özgürlük. Perişan bir biçimde yalnız kalma özgürlüğü.

Paris'te kent merkezine gitmek için bir taksiye atladım ve şoföre Zafer Anıtı'na yakın bir yerde inmek istediğimi söyledim. İkimizden birinin her yolculuktan dönüşünde sıcak çikolata içmek için Esther'le sürekli buluştuğumuz Champs Elysee'deki Hotel Bristol'e doğru yola çıktım. Hayat bizi sürekli birbirinden uzak yollara göndermeye devam etse bile bu bizim eve dönüş ritü elimizdi, bizi bir arada tutan aşkın kollarına yeniden atılmaktı.

Yürümeye devam ettim. İnsanlar gülümsüyordu, çocuklar kışın ortasında kendilerine bahşedilen bu birkaç saatlik bahar havası nedeniyle mutluydu, trafik rahatça akıyor, her şey yolunda görünüyordu ama hiç kimse karımı yeni kaybettiğimi bilmiyordu, hatta biliyormuş gibi bile yapmıyorlar, hiç umursamıyorlardı. İçimdeki acıyı anlamıyorlar mıydı? Herkes üzgün olmalıydı, beni anlamaları gerekiyordu, ruhu kan kaybedercesine aşkını kaybeden bu adama destek vermeliydiler; ama gülmeye devam ediyorlardı, küçük mutsuz dünyalarının içine dalıp gitmişlerdi.

Ne tuhaf bir düşünce! Yanından geçtiğim birçok insanın ruhu da paramparça olmalı ve nasıl ve ne için acı çektikleri hakkında hiçbir fikrim yok.

Bir bara girdim ve sigara aldım, bardaki adam İngilizce konuşuyordu. Bir eczaneye girip çok sevdiğim naneli tabletlerden aldım ve oradaki kalfa da benimle İngilizce konuştu (her iki defasında da ben Fransızca konuştuğum halde). Otele varmadan, bir dükkân arayan ve Toulouse'dan henüz gelmiş iki genç beni durdurdu; bir yığın insana sormuşlar, ama kimse onların ne söylediğini anlamamıştı. Neler oluyor? Tutuklandığımdan beri geçen yirmi dört saat içinde Champs Elysees'de konuşulan diller mi değişti?

Turizm ve para mucizeler yaratabilir, ama bunu nasıl daha önce anlamamış olabilirim? Esther'le buluşup sıcak çikolata içtiğimiz günler epey gerilerde kaldıysa da geçen zaman içinde her ikimiz de buradan defalarca ayrılıp yeniden döndük. Her zaman daha önemli bir şey vardır. Daima ertelenmesi imkânsız bir randevu vardır. "Evet sevgilim, bir dahaki sefere birlikte sıcak çikolata içeceğiz, geç olmadan dönerim; bugün

gerçekten çok önemli bir röportajım var ve seni havaalanından almaya gelemeyeceğim; acil bir durum olursa beni ara; yoksa gece görüşürüz."

Cep telefonum! Cebimden çıkardım ve hemen açtım; birçok kez çaldı ve her defasında yüreğim ağzıma geldi; telefonun küçük ekranında benimle görüşmeye çalışan insanların isimlerini görüyordum, ama hiçbirini yanıtlamadım. Yaklaşık yirmi kişi telefon numaramı biliyordu ve hepsi de numaramı kimseye vermeyecekleri üstüne yemin etmişlerdi; bu durumda 'kayıtlı olmayan' bir numara aradığında açabilirdim, çünkü o olabilirdi. Öyle bir numara çıkmadı, yalnızca dostlarımın ve güvenilir iş arkadaşlarımın numaraları belirdi. Hepsi de neler olup bittiğini öğrenmek için deliriyor, yardım etmek istiyor (ama nasıl?) ve bir şeye ihtiyacım olup olmadığını merak ediyor olmalılar.

Telefon çalmaya devam etti. Açmalı mıyım? Arayanların bazılarıyla görüşmeli miyim?

Neler olduğunu anlamayı başarıncaya kadar yalnız kalmaya karar verdim.

Esther'in, insanlara barınağa sığınmış evsizler gibi değil de daima konuk gibi davranıldığı çok az otelden biri olarak gördüğü Hotel Bristol'e ulaştım. Aileden biriymiş gibi karşılandım; olağanüstü güzellikteki bir saatin yanındaki masayı seçtim; çalan piyanoyu dinledim ve bahçeyi seyrettim.

Pratik olmalı, önümdeki seçenekleri gözden geçirmeliyim; hepsinin ötesinde yaşam sürüyor. Karısı tarafından terk edilen ne ilk ne de son erkek olacağım, ama bu böylesine güneşli ve güzel bir günde, sokakta herkes gülümserken ve çocuklar şarkı söylerken, baharın ilk işaretleri görülmeye başlamışken, güneş parlarken ve şoförler yaya geçitlerinde durmuşken mi olmalıydı?

Bir peçete aldım. Kafamdaki bu düşünceleri dışarı çıkarmalı ve kâğıda dökmeliyim. Duyguları bir yana bırakıp ne yapmam gerektiğini düşünelim:

(a) Karımın gerçekten kaçırıldığını ve şu anda hayatının tehlikede olduğunu varsayalım ve ben kocası ve sadık bir eş olarak, dünyayı da ahiretide dolaşmak zorunda kalsam onu bulmalıyım.

Bu olasılığa yanıt: Pasaportunu yanma aldı. Polisin bundan haberi yok, ama daha başka kişisel eşyalarını da beraberinde götürmüş, bunların arasında her yurtdışına çıktığında yanına aldığı, içinde önemli azizlerin resimlerinin bulunduğu cüzdan da var. Ayrıca bankadan para da çekmiş.

Sonuç: Açıkça gitmek için hazırlanmıştı.

(b) Birisinin verdiği söze inandığını, ama bunun bir tuzak olduğunu varsayalım.

Yanıt: Daha önce de kendini birçok defa tehlikeye atmıştı, bu onun işinin bir parçası, ama her defasında ne yaptığını bana söylerdi, çünkü hayatında tam anlamıyla güvendiği tek insan bendim. Nerede olacağını bana söylerdi, kiminle görüşeceğini (beni de tehlikeye atmamak için daha çok kod adlarını) ve belirli bir zaman içinde geri dönmezse ne yapmam gerektiğini daima söylerdi.

Sonuç: Muhbirlerinden biriyle görüşmeyi planlamıyordu.

(c) Yeni biriyle tanıştığını varsayalım.

Yanıt: Yanıtı yok. Tüm varsayımlar içinde anlamı olmayan bir tek bu. Henüz kabullenemediğim. Bana hiçbir açıklama yapmadan terk etmesini kabul edemem. Ben de, Esther de yaşamın güçlükleriyle birlikte savaştığımızdan kendimizle daima gurur duyduk. Acı çektik, ama birbirimize hiç yalan söylemedik; oysa oyunun kurallarından biri de evlilik dışı ilişkilerden bahsetmemekti. Aslında şu Mikhail denen adamla tanıştığından beri çok değiştiğinin farkındaydım, ama sadece bu nedenle on yıldır süren bir evlilik bitirilir miydi?

Onunla yattıysa ya da ona âşık olduysa bile dönüşü olmayan bir maceraya atılmadan önce birlikte başardıklarımızı, yaşadıklarımızı hiç düşünemedi mi? İstediği zaman istediği yere gitmekte özgürdü, etrafı her zaman asırlardır kadın yüzü görmemiş askerler ve erkeklerle doluydu, hiç soru sormadım, o da hiçbir şey anlatmadı. İkimiz de özgürdük ve bununla gurur duyuyorduk.

Ama Esther birdenbire yok oldu ve sadece benim için bir şey ifade eden ipuçları bıraktı, sanki gizli bir mesajdı bu: Ben gidiyorum.

Neden?

Bu soruyu yanıtlamaya değer mi?

Hayır. Çünkü bu sorunun yanıtında sevdiğim kadının yanımda kalmasını sağlamaktaki yetersizliğim gizli. Onu bulmaya ve geri dönmeye zorlamaya değer mi? Evliliğimize bir şans daha tanıması için ona yalvarmak ve dilenmek?

Bu çok saçma: Nasıl daha önce sevdiklerim beni terk ettiğinde acı çektiysem şimdi de aynısını yapmak daha iyi olacaktı. Geçmişte nasıl yaralarımı sardıysam yine aynısını yapmalıydım. Bir süre saplantılı biçimde onu düşüneceğim, hayata küseceğim, durmadan karımın beni terk edişini anlattığım için arkadaşlarım sıkılacak. Olan biteni doğrulamaya çalışıp onunla geçirdiğim günlerin gecelerin her anını yeniden düşüneceğim; sonunda ben ona karşı ne kadar iyi olmaya çalıştıysam onun bana hep sert

davrandığı sonucuna varacağım. Bir başka kadın bulacağım. Caddeden aşağı doğru yürürken ona benzeyen kadınları görmeyi sürdüreceğim. Gündüz ve gece, gece ve gündüz acı çekeceğim. Bu durum haftalar, aylar belki bir yıl ya da daha fazla sürebilir.

Ta ki bir sabah, uyandığımda başka bir şey düşündüğümü fark edinceye kadar; işte o zaman kötü günlerin geçtiğini bileceğim. Kalbim yaralanmış olacak, ama iyileşecek ve yaşamın güzelliğini bir kez daha görmeye başlayacak. Bu daha önce de oldu, tekrar olacak. Eminim. Birisi gittiğinde, gider; çünkü bir diğeri gelmek üzeredir. Aşkı yeniden bulacağım.

Bir an için yeni durumumun tadına varıyorum: bekâr ve bir milyoner. Kiminle istersem onunla güpegündüz dışarı çıkabilirim. Katıldığım partilerde yıllardır davranmadığım gibi davranabilirim. Yeni haber tez yayılır ve bir süre sonra her türden kadın; genci yaşlısı, çok da genç olmayanı, zengini ve olmak istediği kadar zengin olamayanı, akıllısı ve sadece ben duymak istediğimde ne düşündüğünü söyleyeni, hepsi kapımı çalmak için gelecek.

Özgür olmanın muhteşem bir şey olduğunu düşünmek istiyorum. Yeniden özgür olmak. Beni bekleyen ve beni küçük düşürecek böyle bir deneyimi yeniden yaşamamı engelleyecek ilk ve gerçek aşkımı bulmaya hazır olmak istiyorum.

Sıcak çikolatamı bitirip saate bakıyorum; bir zamanlar insanoğlunun bir parçası olduğumu hatırlatan hoş duygular hissetmek için hâlâ zamanım olduğunu biliyorum. Birkaç saniye için Esther'in kapıdan girdiğini, güzel İran halılarının üstünde yürüdüğünü, yanıma oturduğunu ve bir şey söylemeden bir sigara içtiğini, avludaki bahçeye baktığını ve elimi tuttuğunu hayal ediyorum. Yarım saat geçiyor ve bu yarım saat boyunca zihnimde yarattığım bu öyküye inanıyorum, ta ki tam anlamıyla bir fantezi olduğunu anlayıncaya kadar.

Eve gitmemeye karar veriyorum. Resepsiyona giderek bir oda, diş fırçası ve deodorant istiyorum. Otel dolu ama müdür istediğim şeyleri hemen ayarlayıveriyor: Eyfel Kulesi'ne, bir terasa, Paris'in çatılarına bakan harika bir süitte buluyorum kendimi. Işıklar teker teker yanıyor, aileler pazar akşam yemeklerini yemek için bir araya geliyorlar. Champs Elysees'de hissettiğim şey yeniden dönüyor: Çevremdeki güzellikler arttıkça ben kendimi daha da berbat hissediyorum.

Televizyon yok. Akşam yemeği yok. Terasta oturup geçmişimi düşünüyorum, ünlü bir yazar olmayı düşleyen genç bir adam ve gerçeğin

bütünüyle farklı olduğunu birdenbire anlayan neredeyse hiç okur kitlesi olmadığı söylenen bir ülkede, nerdeyse kimsenin okumadığı bir dilde yazan genç bir yazar. Ailesi onu üniversiteye gitmesi için zorlar (bir diploma sahibi olduğun sürece hangi üniversite olduğunun önemi yok oğlum; yoksa bir şey olamazsın). İsyan eder, hippiler döneminde dünyayı gezer, bir şarkıcıyla tanışır, birkaç şarkı sözü yazar ve birden anne babasının sözünü dinleyip kimya mühendisi olan kız kardeşinden daha fazla para kazanmaya başlar. Biraz daha şarkı sözü yazdım, şarkıcı giderek daha da tanındı, birkaç daire daha satın aldım ve şarkıcıyla kavga ettim, ama hâlâ önümdeki birkaç yıl daha çalışmamı gerektirmeyecek kadar param vardı. Kendimden daha yaşlı bir kadınla ilk evliliğimi yaptım, çok şey öğrendim nasıl sevişildiğini, nasıl araba kullanıldığını, İngilizce konuşmayı, geç saate kadar yatakta kalmayı ama ayrıldı, çünkü beni 'duygusal olarak olgunlaşmamış ve yeterince büyük göğüslere sahip herhangi bir kızın arkasından gitmeye çok hazır' buluyordu. Duygusal dengemi sağlayabileceğini düşündüğüm kadınlarla ikinci ve üçüncü kez evlendim: İstediğimi aldım fakat anladım ki, benim istediğim dengeyi derin bir can sıkıntısından ayırt etmek mümkün değildi.

İki boşanma daha. Yeniden özgürlük ama bu sadece bir duygu; özgürlük birilerine sözler vermeden yaşamak değil, benim için en iyisini seçme yeteneğiydi.

Aşkı aramaya devam ettim, şarkılar yazmaya da. İnsanlar bana ne yaptığımı sorduğunda, yazar olduğumu söylüyordum. Beni sadece yazdığım şarkı sözlerinden tanıdıklarını söylediklerinde bunun işimin bir parçası olduğunu söylüyordum. Özür dileyip yazdığım kitaplardan hiçbirini okumadıklarını söylediklerinde de bir proje üzerinde çalıştığımı anlatıyordum ki yalandı. Gerçek olan param olduğu, ilişkilerim olduğuydu, sahip olmadığım şey ise bir kitap yazacak kadar cesaretti. Hayallerim şimdi daha bir elle tutulur hale gelmişti, ama eğer dener ve başaramazsam, yaşamımın geri kalanının neye benzeyeceğini bilmiyordum; işte bu nedenle bir hayali besleyerek yaşamak, sonunda hiçbir şey elde edememe olasılığıyla yüzleşmekten daha iyiydi.

Bir gün bir gazeteci benimle röportaj yapmaya geldi; yaptığım işlerin tüm ülkede tanınmasının, ama bizzat beni hiç kimsenin tanımamasının nasıl bir şey olduğunu öğrenmek istiyordu. Doğal olarak medyada sürekli gündemde olan, şarkıcıydı. Gazeteci çok tatlı bir kızdı, akıllı, sessiz. Sonra iş stresinin olmadığı bir partide tekrar karşılaştık ve aynı gece onunla yatmayı

başardım. Âşık oldum, ama o hiç ilgilenmedi. Onu aradığımda hep meşgul olduğunu söylüyordu. O beni reddettikçe ben onun la daha fazla ilgilenmeye başladım, ta ki en sonunda onu şehrin dışındaki evimde benimle bir hafta sonu geçirmeye razı edinceye kadar (ailenin kara koyunu ben olmalıyım ama bazen isyan etmek iyi oluyor aynı yaşlardaki arkadaşlarımın arasında kent dışında ev sahibi olan bir tek bendim).

Denizi seyrederek üç gün geçirdik, ona yemek pişirdim, o işiyle ilgili hikâyeler anlattı ve sonunda bana âşık oldu. Şehre döndük, belirli aralıklarla benim dairemde kalmaya başladı. Bir sabah her zamankinden daha erken çıktı ve daktilosuyla geri döndü; ondan sonra hiçbir şey söylenmeden benim evim aynı zamanda onun da evi oldu.

Daha önceki eşlerimle de yaşadığım benzer anlaşmazlıklar ortaya çıktı: Ben serüven ve bilinmeyenin peşinde koşarken, kadınlar daima denge ve sadakat arıyorlardı. Bu defa, ilişki daha uzun sürse de. Yine de ikinci yılın sonunda Esther'in daktilosunu ve beraberinde getirdiği diğer eşyaları kendi dairesine geri götürmesinin zamanının geldiğini düşündüm.

"Bir işe yaramayacak."

"Ama beni seviyorsun, ben de seni seviyorum, doğru değil mi?"

"Bilmiyorum. Seninle birlikte olmayı sevip sevmediğimi soruyorsan, cevabım evet. Ama eğer sensiz yaşayabilir miyim diye soruyorsan, cevabım yine evet."

"Erkek olarak doğmadığım için çok mutluyum. Kadın olduğum için çok memnunum. Bizden kadın olarak beklediğiniz tek şey iyi yemek yapmamız. Ama erkeklerin her şeyi yapabilmeleri bekleniyor bir evi ayakta tutmaları, sevişmeleri, çocuklarıyla ilgilenmeleri, para kazanmaları ve başarılı olmaları gerekiyor."

"Bu yüzden değil: Kendimden çok memnunum ben. Seninle birlikte olmaktan çok keyif alıyorum, ama sadece yürümeyeceğini düşünüyorum."

"Benimle birlikte olmaktan keyif alıyorsun, ama kendin olmaktan nefret ediyorsun. Daha önemli şeyleri unutabilmek için daima serüven arıyorsun. Damarlarında akan adrenalini sürekli hissetmek istiyorsun ve onlardan akması gereken tek şeyin kan olması gerektiğini unutuyorsun."

"Önemli şeylerden kaçmıyorum. Bana önemli bir şey söyle."

"Kitap yazmak." "Bunu her zaman yapabilirim." "O zaman git ve yap. Sonra, eğer istersen herkes kendi yoluna gider."

Yaptığı yorumu saçma buldum; ne zaman istersem bir kitap yazabilirim; yayıncıları, gazetecileri, bana iyilik borcu olan bir yığın insanı tanıyordum.

Esther ise sadece beni kaybetmekten korkan bir kadın, bir sürü şey uyduruyor. Ona her şeyin bittiğini, ilişkimizin sona erdiğini, bunun beni mutlu edeceğini düşündüğü herhangi bir şeyle değil, aşkla ilgisi olduğunu söylüyorum.

Aşk nedir, diye soruyor. Anlatmak için yarım saat uğraşıyorum ve adam gibi bir tanımlama yapamadığımı fark ediyorum.

Aşkın nasıl anlatılacağını bilemediğine göre, diyor; denemeli ve bir kitap yazmalıymışım.

İkisinin birbiriyle ilgisi olmadığını söylüyorum. Tam da o gün oturduğumuz daireyi terk edeceğim; o istediği kadar kalabilir. Gideceğim ve o kendisine yaşayacak başka bir yer buluncaya kadar otelde kalacağım. İyi olur, diyor, şimdi gidebilirsin, daire bir ay içinde boşalmış olur yarın kendisine yeni bir yer bakmaya başlayacak. Eşyalarımı topluyorum ve o gidip kitap okuyor. Geç oluyor, diyorum, yarın gidiyorum. Hemen gitmem gerektiğini, çünkü yarın kendimi bu kadar güçlü ya da kararlı hissetmeyeceğimi söylüyor. Benden kurtulmaya mı çalıştığını soruyorum. Gülüyor ve ilişkiyi bitirmek isteyen kişinin ben olduğumu söylüyor. Yatağa gidiyoruz ve ertesi gün, terk etme arzusu o kadar da baskın değil, biraz daha düşünmeye ihtiyacım olduğuna karar veriyorum. Esther, yine de sorunun henüz çözümlenmediğini söylüyor: Yaşama nedenimin ne olduğuna karar veremediğim sürece bu senaryo sürekli olarak yinelenecek; sonunda kendisi mutsuz olacak ve beni terk edecek. Bunun da ötesinde, eğer o beni terk ederse, bunu hiç beklemeden yapacak ve geri dönmesini sağlayabilecek tüm köprüleri de yakacak. Ne demek istediğini soruyorum. Başka bir sevgili bulacağını ve âşık olacağım söylüyor.

Gazetedeki işine gidiyor ve ben de bir gün çalışmamaya karar veriyorum (şarkı sözü yazmanın dışında bir kayıt stüdyosunda çalışıyorum). Daktilonun başına oturuyorum, tekrar kalkıyorum, gazeteleri okuyorum, acil yanıtlanması gerekli bazı mektupları yanıtlıyorum ve bunu yapmaya başladıktan sonra acil olmayanları da yanıtlamaya başlıyorum. Yapmam gerekenlerin listesini çıkarıyorum, müzik dinliyorum. Bizim apartmanın çevresinde yürüyüşe çıkıyorum, fırıncı ile hoşbeş ettikten sonra eve dönüyorum ve birden bütün bir gün sona eriyor ve hâlâ tek bir cümle bile yazmayı beceremiyorum. Yapmak istemediğim şeyler için beni zorladığından Esther'den nefret ettiğime karar veriyorum.

Eve döndüğünde bana bir şey sormuyor, ama hiçbir şey yazmayı beceremediğimi kabul ediyorum. Bakışlarımın dün gecekiyle aynı olduğunu

söylüyor.

Ertesi gün işe gidiyorum, ama o akşam yeniden daktilonun durduğu masanın başına geçiyorum. Okuyorum, televizyon seyrediyorum, müzik dinliyorum, yeniden makinenin başına dönüyorum ve böylece üzerinde sadece 'ilk cümleler' olan kâğıt yığınlarıyla dolu iki ay geçiyor; ama tek bir paragrafı bile bitiremiyorum.

Mümkün olabilecek her türlü özrü sıralıyorum bu ülkede kimse okumuyor, bir plan yapamadım ya da muhteşem bir şey yakaladım, ama henüz geliştirmek için doğru bir yol arıyorum. Üstelik bir makale ya da şarkı sözü yazmakla meşgulüm. İki ay daha geçiyor ve bir gün bir uçak biletiyle eve geliyor.

"Yeter," diyor. "Çok işin varmış gibi, sorumlulukların altında eziliyormuş, her ne yapıyorsan dünyanın buna çok ihtiyacı varmış gibi davranmayı bırak artık ve bir süreliğine sadece seyahate çık." Birkaç makale yazdığım gazetelerde her zaman editör olabilirim, şarkı sözü yazdığım kayıt stüdyosuna başkan olabilirim, çünkü rakipleri için çalışmamı istemezler, şu anda yaptığım şeyleri daima yapabilirim, ama hayallerim bekleyemez. Ya kabul ederim ya da unuturum.

Bilet beni nereye götürecek?

İspanya.

Çok şaşırıyorum; uçak biletleri pahalı; ayrıca şimdi gidemem, önümde bir kariyer fırsatı var ve onu değerlendirmek zorundayım. Bir yığın potansiyel ortaklığı kaybedeceğim; sorun ben değilim, evliliğimiz. Gerçekten de kitap yazmak istiyorum, kimse beni durduramaz.

"İstiyorsan yapabilirsin, ama yapmazsın," dedi. "Senin sorunun ben değilim, kendinsin, onun için biraz yalnız kalman senin için iyi olacak."

Bana bir harita gösteriyor. Madrid'e gitmeliyim, orada Fransa sınırında Pireneler'e giden bir otobüs yakalayabilirim. Ortaçağ'da hacca gidenlerin başlangıç noktasında; Santiago'ya giden yolda. Yol boyunca yürümeliyim. Yolun sonunda beni bekliyor olacak ve sonra söylediğim her şeyi kabul edecek: onu artık sevmediğimi, edebi bir şaheser yaratamayacak kadar çok şey yaşamadığımı, yazar olmayı aklımdan bile geçirmediğimi, bunun ergenlik hayallerimden başkaca bir şey olmadığını.

Bu bir delilik! Bu çok uzun iki yıl boyunca birlikte yaşadığım kadın ilişki terminolojisinde gerçekten de sonsuzluk kadar uzun bir zaman yaşamım hakkında kararlar alıyor, beni işimi bırakmaya zorluyor ve neredeyse tüm ülkeyi yürüyerek geçmemi bekliyor! Bunu ciddiye almaya karar vermem

bile o kadar çılgınca ki! Üst üste sayısız geceler sarhoş oldum, o da yanımda en az benim kadar sarhoşken içkiden oldum olası nefret ettiği halde. Saldırganlaşıyorum, özgürlüğümü kıskandığını söylüyorum, bu delice düşüncenin tek nedeninin onu terk etmek istemem olduğunu söylüyorum. Oysa o tüm bunların daha ben okuldayken ve yazar olmayı hayal ederken başladığını söylüyor daha fazla ertelemek yok, eğer şimdi kendimle yüzleşmezsem yaşamımın geri kalanını evlenip boşanarak, geçmişimle ilgili sevimli anekdotlar anlatarak ve durmaksızın düşerek geçireceğim.

Elbette karımın haklılığını kabul edemem, ama gerçeği söylediğini biliyorum. Ve bunun farkına vardıkça, daha da sinirli oluyorum. Benim bu saldırganlığımı şikâyet etmeden kabulleniyor; sadece gidiş günümün yaklaştığını yavaşça bana hatırlatıyor.

Bir gece, o günden hemen önce, benimle sevişmeyi reddediyor. Bütün bir marihuanayı, iki şişe şarabı içiyorum ve oturma odasının ortasında kendimden geçiyorum. Kendime geldiğimde, çukurun dibini boyladığımı fark ediyorum, ve şimdi yapabileceğim tek şey yeniden yukarı tırmanmak. Cesaretiyle onca gurur duyan ben, kendi yaşamımda nasıl da korkak, aşağılık ve maceradan kaçan birine dönüştüğümü görüyorum. O sabah, karımı bir öpücükle uyandırıp istediklerini yapacağımı söylüyorum.

Yola çıkıyor ve otuz sekiz gün boyunca Santiago'ya giden yolu izliyorum. Oraya ulaştığımda, asıl yolculuğumun orada başladığını anlıyorum. Aslında beraberliğimiz resmen sürdüğü ve sık sık telefonla görüştüğümüz halde aramızda Esther'in bedeninden beni ayıracak bir okyanus olması için Madrid'e yerleşmeye ve telif ücretleriyle geçimimi sağlamaya karar veriyorum. Hâlâ evli olmak ve daima onun kollarına dönebileceğimi bilmek, ama bu arada da yeryüzündeki tüm özgürlüklerin tadını çıkarmak çok rahatlatıcı.

Katalan bir bilim kadını ile mücevher yapan Arjantinli bir kadına ve metroda şarkıcılık yapan genç bir kadına âşık oluyorum. Şarkı sözlerimden aldığım telif ücretleri gelmeye devam ediyor ve bu da çalışmadan rahat bir hayat sürmem ve istediğim her şeyi yapabilecek kadar zaman bulabilmem için yeterli... hatta kitap yazmak için bile.

Kitap işi her zaman yarma kadar bekleyebilir, bununla beraber, Madrid Belediye Başkanı ilginç bir sloganla 'Madrid beni öldürüyor' ortaya çıkıp kentte çok uzun sürecek bir parti yapılması gerektiğini buyuruyor. Hepimiz her gece birkaç bar gezmeye zorlanıyoruz, La movida madrilena ('Madrid

manzarası') diye bir deyim türüyor ve tüm bunlar da benim yarına kadar erteleyebileceğim şeyler değil; her şey öyle eğlenceli ki; günler kısa ve geceler uzun..

Bir gün, Esther beni görmeye geleceğini söylemek için telefon ediyor; durumumuzu hemen ve kesin olarak netleştirmek gerektiğini düşünüyormuş. Bana bir sürü özür hazırlamak için yeterli zaman vererek bir sonraki haftaya bilet rezervasyonu yaptırmış. (Şu anda kiraladığım apartman dairesinde uyuyan, her gece La movida madrilena eğlencelerine beraber gittiğim metroda şarkıcılık yapan sarışın kıza 'Portekiz'e gidiyorum, ama bir ay içinde döneceğim' demeliyim.) Dairemi düzenlerim, dişi bir varlığın tüm izlerini yok eder, arkadaşlarıma karımın bir ay yanımda kalmaya geldiğini ve ağızlarından tek bir sözcük bile kaçırmamalarını söylerim.

Esther tanınmayacak kadar korkunç bir saç kesimiyle uçaktan iniyor. İspanya'nın içlerine kadar seyahat ediyoruz, bir gecede gezilemeyecek kadar çok, bugün bir kez daha gitsem asla bulamayacağım küçük kasabalar keşfediyoruz. Boğa güreşlerine, flamenko gösterilerine gidiyoruz ve ben dünyadaki en iyi kocayım, çünkü eve hâlâ onu sevdiğimi düşünerek dönmesini istiyorum. Neden böyle bir etki yaratmak istediğimi bilmiyorum, belki de derinlerde bir yerde bu Madrid rüyasının önünde sonunda biteceğini seziyorum.

Saç kesimiyle ilgili söyleniyorum, o da değiştiriyor ve yine çok sevimli oluyor. Tatilinden geriye sadece on gün kalıyor ve onun eve mutlu dönmesini ve beni öldüren Madrid'in keyfini sürmem için yalnız bırakmasını istiyorum. Sabah saat onda açılan diskotekler, boğa güreşleri, aynı eski konular üzerine yapılan bitmeyen sohbetler, alkol, kadınlar, daha fazla boğa güreşi, daha fazla alkol, daha fazla kadın ve tamamıyla programsız günler.

Bir pazar günü, tüm gece yiyecek servisi yapan bir bara girerken, karım yasak konuyu gündeme getiriyor: yazdığımı söylediğim kitap. Bir şişe serinin tümünü içiyorum, yol üzerindeki bütün metal kapıları tekmeliyorum, kelimenin tam anlamıyla caddedeki diğer insanları taciz ediyorum, tek amacı yaşamımı cehenneme çevirmek ve mutluluğumu bozmaksa, neden zahmet edip de onca yol geldiğini soruyorum. Hiçbir şey söylemiyor ama her ikimiz de ilişkimizin sınıra kadar geldiğini biliyoruz. Rüyasız bir gece uykusu çekiyorum ve ertesi sabah apartman yöneticisine çalışmayan telefon yüzünden şikâyette bulunarak, bir haftadır çarşafları

değiştirmediği için temizlikçi kadını azarlayarak, bir gece öncenin sarhoşluğunu üstümden atabilmek için uzun, upuzun süren bir banyo yaparak daktilomun başına geçiyorum. Sadece Esther'e denediğimi, gerçekten de çalışmayı denediğimi gösterebilmek için.

Ve aniden, mucize gerçekleşiyor. Bir kahve yapıp gazete okumaya başlayan kadına bakıyorum, umutsuz ve yorgun bakan gözleri ve her zamanki sessizliğiyle oturan, asla hareketleriyle sevgisini belli edemeyen, 'hayır' demek istediğimde bana 'evet' dedirtebilen, yaşama nedenim olduğuna haklı olarak inandığı şeyler için beni savaşmaya zorlayan, beni kendisinden bile çok sevdiği için tek başıma yola çıkmama izin veren, hayalimi gerçekleştirebilmek için gitmemi sağlayan kadın; ve birden, bu küçük sessiz kadını, gözleriyle konuşabilen, korkularını içinde yaşasa da dışardan daima cesur görünen, kendisini küçük düşürmeden bir başkasını sevebilen ve erkeği uğruna savaştığı için asla özür dilemeyen bu kadını görünce parmaklarım tuşların üstünde hareket etmeye başlıyor.

İlk cümle ortaya çıkıyor. Sonra ikincisi.

Hiçbir şey yemeden iki gün geçiriyorum. Çok az uyuyorum, sözcükler şarkı sözü yazarken olduğu gibi bilinmeyen bir yerden fışkırıyor sanki, bir sürü tartışma ve anlamsız konuşmadan sonra ortağım ve ben 'O'nun orada, hazır beklediğini ve 'O'nu sözcüklere ve notalara dökmenin zamanı geldiğini bildiğimiz günlerdeki gibi. Bu defa, 'O'nun Esther'in yüreğinden geldiğini biliyorum; aşkım yeniden doğuyor, karım var olduğu için bu kitabı yazıyorum, çünkü o hiç şikâyet etmeden, kendisini 'kurban' görmeden tüm zor günlerde ayakta kaldı. Geçen birkaç yılda en yoğun etkilendiğim deneyimi anlatarak başlıyorum yazmaya Santiago'ya giden yolu.

Yazarken dünyaya bakış biçimimin bir dizi büyük değişiklik geçirdiğini fark ediyorum. Yıllarca büyü, simya ve bilinmeyen üzerine çalıştım ve araştırma yaptım. Böylesine muazzam bir potansiyelin deneyimsiz ellere düşmesine izin vermek son derece tehlikeli olacağından insanoğlunun geri kalanıyla paylaşılması mümkün olmayan bu sınırsız güce sahip küçük bir insan grubu olması fikri hep ilgimi çekmişti. Gizli birtakım toplulukların üyesiydim, egzotik mezheplere bulaştım, pek tanınmayan ama çok pahalı kitaplar satın aldım, zamanımın büyük kısmını ritüeller ve dua seanslarına ayırmaya başladım. Sürekli olarak birbirinden farklı gruplara ve birliklere katılıp sonra bırakıyordum, her defasında görünmeyen dünyanın gizemlerini bana gösterecek olan kişiyle nihayet karşılaştığımı düşünüyor ama sonunda iyi niyetli de olsalar bu insanların çoğunun sadece şu ya da bu

dogmanın peşinde fanatik eğilimli kişiler olduğunu anlayıp hayal kırıklığına uğruyordum, çünkü insan ruhunu sürekli tedirgin eden şüphelere son veren tek yol fanatizmdi.

Birçok ritüelin aslında işe yaradığım fark ettim, ama kendilerini yaşamın gizemlerini ellerinde tutan kişiler ya da ustalar olarak nitelendiren, tüm istediklerine ulaşabilmelerini sağlayan teknikleri bildiklerini söyleyenlerin eski devirlerin öğretileriyle olan bağlantılarını bütünüyle yitirmiş olduklarını da anladım. Santiago'ya giden yolda sıradan insanlarla karşılaştıkça, tüm evrenin kendi 'işaret dilini' kullandığını ve bu dili anlayabilmek için çevremizde olan bitenleri dikkatle izlememizin yeterli olduğunu gördüm bütün bu olanlar yüzünden tüm bu gizemli şeylere tek giriş 'bilinmeyen' mi, diye de merak etmeye başladım. Santiago'ya giden yol üzerine yazdığım kitapta tüm olası yolları tartıştıktan sonra şu düşünceye ulaştım: Yapman gereken sadece dikkat etmek; dersler daima sen hazır olduğunda gelir ve sen işaretleri çözebilirsen bir sonraki adımı atman için bilmen gereken her şeyi öğrenebilirsin.'

Biz insanların iki sorunu var: birincisi ne zaman başlamak gerektiğini, ikincisi ise ne zaman duracağını bilememek.

Bir hafta sonra, birinci, ikinci ve üçüncü taslak metnime başlıyorum. Madrid artık beni öldürmüyor, eve dönmenin zamanı geldi. Bir devrin sona erdiğini hissediyor ve acil olarak bir diğerine başlamam gerektiğini düşünüyorum. Kente, yaşamım boyunca her vedalaşmamdaki gibi, bir gün fikrimi değiştirip tekrar dönebileceğimi düşünerek hoşça kal, diyorum.

Esther'le birlikte ülkeme dönüyorum, yeni bir işe başlamanın zamanının geldiği konusunda ikna oldum, ancak bunu yapana kadar (ve yapmadım çünkü yapmam gerekmiyordu) kitabımı gözden geçirmeye devam ediyorum. Ispanya'ya kadar romantik ama zor bir yol boyunca adamın birinin edindiği deneyimlerin başkalarının ilgisini çekebileceğine pek inanmıyorum.

Dört ay sonra, onuncu taslağımla meşgulken, hem daktiloda yazdığım metnin hem de Esther'in ortadan kaybolduğunu fark ediyorum. Endişe içinde kendimi kaybetmek üzereyken elinde postaneden verilen bir kâğıtla geri dönüyor şimdi küçük bir matbaa işleten eski erkek arkadaşlarından birine kitabımın taslağını göndermiş.

Eski erkek arkadaşı kitabı basıyor. Hakkında basında tek bir sözcük yazılmasa da az sayıda insan kitabı Batın alıyor. Onlar başkalarına öneriyor, satın alıp okuyan başkaları da başkalarına. Altı ay sonra, birinci baskı

tükeniyor. Bir yıl sonra üç baskı daha yapıyor ve ben hayal bile edemeyeceğim bir şeyden para kazanmaya başlıyorum edebiyattan.

Bu rüyanın ne kadar süreceğini bilmiyorum ancak yaşadığım her anı son anımmış gibi yaşamaya karar veriyorum. Ve bu başarının uzun süredir açmak istediğim bir kapıyı açtığını görüyorum: Diğer yayıncılar bir sonraki kitabımı yayınlamak için can atıyorlar.

Her yıl Santiago'ya giden yolda olamayacağım kesin, peki şimdi ne üzerine yazacağım? Daktilonun başına oturup daha sonra da kendimi cümleler ve paragraflar yazmak dışında her şeyi yaparken bulduğum o aynı saçma sapan günlere dayanmak zorunda mıyım? Dünya görüşümü paylaşmaya ve yaşadığım deneyimleri anlatmaya devam etmem çok önemli. Birkaç gün ve sayısız geceler boyunca deniyorum ve bunun olanaksız olduğuna karar veriyorum. Sonra bir akşam Bin bir Gece Masalları'nın içinde ilginç bir öyküye rastlıyorum (rastlamak mı?); bu öykünün içinde, beni hep orada bir yerlerde bekleyen kararı vermemin neden bu kadar uzun sürdüğünü ve aslında kim olduğumu anlamama yardım eden bir şeyi, izlediğim yolun sembolünü buluyorum. Mısır piramitlerinde saklı bir hazinenin hayalinin peşinden giden bir çoban hakkındaki başka bir öykünün temelini bu öykü üstüne kuruyorum. Ben dairelerin içinde döne döne yürürken beni bekleyen Esther gibi, orada çobanı bekleyen aşktan bahsediyorum.

Ben bundan sonra herhangi bir şey olmak için hayal kuran birisi değilim: Ben'im. Ben çölü geçen çobanım, ancak yola devam etmeme yardımcı olacak simyacı nerede? Romanı bitirdiğimde, ne yazdığımın bütünüyle farkında değilim: Erişkinler için yazılmış bir masal gibi ve yetişkinler daha çok savaş, seks ya da güçle ilgili öykülerden hoşlanır. Yine de yayıncı kitabı kabul ediyor, kitap basılıyor ve okurlar bir kez daha onu 'en çok satanlar' listelerine taşıyor.

Üç yıl sonra, evliliğim mükemmel bir şekil alıyor, ben her zaman yapmak istediğim şeyi yapıyorum; kitabımın ilk çevirisi de basılıyor, sonra ikincisi ve başarı yavaş ama emin adımlarla kitaplarımı dünyanın dört bir köşesine taşıyor.

Kafeleri, yazarları ve kültürel yaşamı nedeniyle Paris'e taşınmaya karar veriyorum. Bunların hiçbirinin artık orada olmadığını fark ediyorum: Kafeler turistlerle ve buraları popüler hâle getiren insanların fotoğraflarıyla dolu. Buradaki yazarların büyük çoğunluğu içerikten çok biçimle ilgililer; özgün olabilmek için çabalıyor, ama sadece sıkıcı olmayı başarıyorlar.

Kendi küçük dünyalarına kapatılmışlar ve ben ilginç bir Fransız deyimi öğreniyorum: renvoyer l'ascenseur, sözcük anlamı 'asansörü yukarı göndermek' ama metamorfik anlamıyla 'yapılan bir iyiliği geri çevirmek' anlamına geliyor. Gerçekte, ben senin kitabın hakkında iyi şeyler söylediğimde, senin de benimki hakkında iyi şeyler söylemen demek ve böylece tümüyle yeni bir kültürel yaşam yaratılmış oluyor, bir devrim, bütünüyle yeni bir felsefe; kimse bizi anlamadığı için sıkıntı çekiyoruz, ama sonra bunun geçmişte yaşayan tüm dâhilerin başına" geldiğini düşünüyoruz: Büyük bir sanatçı olmanın bir parçası da kesinlikle çağdaşları tarafından yanlış anlaşılmaktır.

'Asansörü yukarı gönderiyorlar' ve öncelikle bu türden yazarlar bazı başarılar kazanıyor: İnsanlar anlamadıkları bir şeyi açıkça eleştirme riskinden kaçıyorlar, fakat sonra aldatıldıklarını anlıyorlar ve eleştirmenlerin söylediklerine inanmaktan vazgeçiyorlar.

İnternet ve internetin basit dili dünyayı tümüyle değiştirecek şeye sahip. Paris'te de buna paralel bir dünya oluşuyor: Yeniyetme yazarlar kendi sözcüklerini ve ruhlarını anlatabilmek için çabalıyorlar. Hiç kimsenin adını bile duymadığı kafelerde bu yeni yazarlara katılıyorum, çünkü ne kafeler ünlenmiş henüz, ne de yazarlar. Kendi tarzımı tek başıma geliştiriyorum ve karşılıklı destek olmak konusunda bilmem gereken her şeyi bir yayıncıdan öğreniyorum."Bu iyilik Bankası da ne demek oluyor?"

Bilirsin. Herkes bilir.

"Belki de, ama ben hâlâ ne dediğini pek anlamış değilim."

"Bundan ilk söz eden Amerikalı bir yazardı. Bu banka dünyadaki en güçlü banka ve onu yaşamın her alanında bulabilirsin."

"Evet ama ben edebi geleneği olmayan bir ülkeden geliyorum. Kime nasıl bir iyilik yapabilirim ki?"

"Bu pek fark etmez. Sana bir örnek vereyim: Senin geleceği parlak bir yazar olduğunu biliyorum ve bir gün sözü edilen biri olacaksın. Bunu biliyorum; çünkü senin gibi ben de bir zamanlar hırslı, bağımsız, dürüsttüm. Bir zamanlar sahip olduğum bu enerji artık yok, ama sana yardım etmek istiyorum, çünkü henüz durmak istemiyorum ya da duramam. Emekli olmayı aklımdan bile geçirmiyorum, yaşamın, gücün ve zaferin etkileyici bir kavga olduğu hakkında hâlâ hayaller kuruyorum.

"Hesabına depozitolar yatırmaya başladım paradan söz etmiyorum, anladın mı, ilişkileri kastediyorum. Seni şu ya da bu kişilerle tanıştırıyorum,

yasal olduğu sürece bazı anlaşmalar ayarlıyorum. Bana bir şey borçlu olduğunu biliyorsun, ama senden asla bir şey istemiyorum."

"Ve bir gün geliyor..."

"Kesinlikle. Bir gün geliyor senden bir iyilik istiyorum ve sen elbette ki 'Hayır' diyebilirsin, ama bana borçlu olduğunun farkındasın. Senden istediğimi yaparsın ve ben sana yardım etmeye devam ederim, diğerleri senin nazik ve güvenilir bir insan olduğunu görürler ve onlar da senin hesabına depozitolar yatırmaya başlar bunların da tümü daima ilişki biçiminde olacaktır, çünkü dünya ilişkilerin üzerine kuruludur, başka bir şeyin değil. Onlar da bir gün senden bir iyilik isteyeceklerdir; sen de saygı gösterecek ve bir zamanlar sana yardımcı olan bu insanlara yardım edeceksin ve zaman içinde tüm dünyaya ağlarını yayacak, ihtiyacın olan herkesi tanıyor olacaksın ve çevrende yarattığın etki sürekli büyüyecek."

"Benden istediğini yapmayı reddedebilirim." "Elbette edebilirsin. İyilik Bankası riskli bir yatırım aracıdır, aynı diğer bankalar gibi. Senden istediğimi yapmayı reddedersin, yardım etmeye değer bir insan olduğun için sana yardım ettiğimi düşünüyorsundur, çünkü en iyi sensin ve herkes kendiliğinden senin yeteneğinin farkına varmalıdır. Güzel, ben sana çok teşekkür ederim ve isteyeceğim şeyi hesabına çeşitli yatırımlar yaptığım bir başkasından isterim; fakat ondan sonra, benim tek bir sözcük bile söylememe gerek kalmadan herkes bilir ki, sen artık güvenilir biri değilsindir.

"Yalnızca gelişmen gerekenin en fazla yarısı kadar gelişebilirsin ve elbette istediğin kadar değil. Belirli bir noktada yaşamın ters dönmeye başlar, yarı yolu geçmiş olursun ama tümünü değil, yarı mutlu ve yarı kederli hissedersin, ne hüsrana uğrarsın ne de tam anlamıyla başarılı olursun. Ne üşürsün ne de terlersin, ılıksındır ve bazı kutsal kitaplarda bir vaizin dediği gibi: 'Ilık şeyler damak zevkini tatmin etmez.'"

Yayıncı iyilik Bankası'ndaki hesabıma çok miktarda depozito ya da ilişki yatırıyor. Öğreniyorum, acı çekiyorum, kitaplarım Fransızcaya çevriliyor ve bu ülkenin geleneklerine göre onlar için yabancı olan birisine kucak açıyorlar. Sadece bu yabancı inanılmaz bir başarıyı yakaladığı için değil! On yılda Seine Nehri'ne bakan büyük bir apartman dairem oluyor, okurlarım tarafından seviliyorum, eleştirmenler tarafından yerden yere vuruluyorum (kitabım ilk yüz bini satıncaya dek bana tapıyorlar, ama o andan sonra 'yanlış anlaşılmış yetenek' olduğumu belirleyip beni bitiriyorlar). Bana yapılan her yatırımı anında geri ödüyorum ve bir süre

sonra ben de bir bağlantı yatırımcısı oluyorum. Etki alanım giderek büyüyor. İyilik istemeyi ve benden istenen iyilikleri yapmayı öğreniyorum.

Esther gazeteci olarak çalışma izni alıyor. Her evlilikte olan normal çatışmalar dışında, mutluyum. Geçmişteki aşk skandallarım ve evliliklerim hakkında duyduğum hüsranların hiçbirinin olaya dahil olan kadınlarla ilgisi olmadığını, sadece benim kendi kötülüğümden kaynaklandığını ilk kez anlıyorum. Bununla birlikte Esther, çok basit bir şeyi anlayan tek kadındı: Onu bulabilmek için, öncelikle kendimi bulmalıydım. Sekiz yıldır birlikteydik; onun hayatımın aşkı olduğuna inanıyorum ve yoluma çıkan diğer kadınlara da bazen (ya da dürüst olmak gerekirse sıklıkla) âşık olduğum halde ondan boşanma olasılığını hiç aklıma getirmiyorum. Evlilik dışı ilişkilerimi bilip bilmediğini de ona asla sormuyorum. Bu konuda hiç yorum yapmıyor.

Sinemadan çıkarken çalıştığı derginin ondan Afrika'daki bir iç savaş üzerine bir dosya hazırlamasını istediğini söylediğinde bu nedenle çok şaşırıyorum.

"Ne diyorsun sen?"

"Savaş muhabiri olmak istediğimi söylüyorum." "Delisin sen. Bunu yapmana gerek yok. Şu anda da yapmak istediğin işi yapıyorsun. İyi para kazanıyorsun yaşamını sürdürmek için o paraya gereksinimin yok. İyilik Bankası'nda ihtiyaç duyduğun kadar bağlantın var. Yeteneklisin ve iş arkadaşlarının saygısını kazandın."

"Tamam öyleyse, sadece yalnız kalmaya ihtiyacım var diyelim."

"Benim yüzümden mi?"

"Yaşamlarımızı birlikte kurduk. Her ne kadar daima en sadık koca olmasa da erkeğimi seviyorum, o da beni seviyor."

"Bugüne kadar bu konuda hiçbir şey söylemedin." "Çünkü benim için önemli değil. Yani. sadakat nedir ki? Zaten benim olmayan bir bedene ve ruha sahip olma duygusu mu? Birlikte olduğumuz onca yıl benim hiç kimseyle yatmadığımı mı düşünüyorsun?"

"Beni ilgilendirmiyor ve bilmek istemiyorum." "İşte, ben de."

"Öyleyse nedir bu dünyanın sefil bir köşesinde savaşla ilgili yazı yazma arzusu?"

"Söylediğim gibi, ihtiyacım var." "İhtiyacın olan her şeye sahip değil misin?" "Bir kadının isteyebileceği her şeye sahibim." "Yaşamındaki yanlışlık nedir o zaman?" "Kesinlikle bu. Her şeyim var, ama mutlu değilim. Sadece ben değilim böyle olan; yıllarca birçok kişiyle tanıştım, her

çeşit insanla söyleşi yaptım: zengini, yoksulu, güçlüsü ve sadece elindekiyle yetineni. Aynı sonsuz acıyı bu insanların da gözlerinde gördüm, insanların kabullenmeye hazır olmadıkları bir keder, ama bana ne söylediklerine aldırmadan, yine de orada olduğunu gördüğüm keder. Beni dinliyor musun?”

"Evet, dinliyorum. Sadece düşünüyordum. Öyleyse sana göre kimse mutlu değil, öyle mi?"

"Bazıları mutlu görünüyor ama açıkça bu konu üzerinde fazla düşünmüyorlar. Diğerleri planlar yapıyor: Bir kocam, yuvam, iki çocuğum, şehir dışında bir evim olacak. Bunlara sahip olmak için uğraşırken matadora bakan boğa gibiler: İçgüdüsel tepkiler veriyorlar, hedefin nerede olduğu hakkında hiçbir fikirleri yokken aptalca hareket ediyorlar. Araba alıyorlar, bazen bir Ferrari'leri bile oluyor ve yaşamın anlamının bu olduğunu düşünüyorlar ve asla bunu sorgulamıyorlar. Oysa ruhlarında taşıdıklarını bile bilmedikleri keder, gözlerinden okunuyor. Sen mutlu musun?"
"Bilmem."

"Herkes mi mutsuz bilmiyorum. Hepsi bir şeylerle meşgul, fazla mesai yapıyor, çocukları, kocaları, kariyerleri, dereceleri, yarın yapmayı planladıkları, satın almak istedikleri, başkalarından aşağı kalmadan sahip olmak istedikleri ve buna benzer şeyler için endişeleniyorlar. Çok az kişi bana gerçekten 'Mutsuzum,' dedi. Çoğu İyiyim. Her istediğime sahibim,' der. Sonra ben, 'Seni ne mutlu eder?' diye sorarım. Yanıt: 'Bir insanın sahip olmak isteyebileceği her şeye sahibim bir aile, ev, iş, sağlıklı bir hayat.' Yine sorarım: 'Yaşam sadece bundan ibaret mi diye merak ettiniz mi hiç?' Yanıt: 'Evet, bu kadar.' Israr ederim: 'Öyleyse yaşamın anlamı iş, aile, bir gün büyüyecek ve sizi terk edecek çocuklar, gerçek bir sevgiliden çok, bir arkadaşa dönüşecek bir zevce ya da koca. Ve elbette bir gün gelecek iş de bitecek. Bunlar olduğunda ne yapacaksınız?' Yanıt: Yok. Hemen konuyu değiştiriverirler.

"Hayır, aslında söyledikleri: 'Çocuklar büyüdüğün de, kocam ya da karım tutku dolu bir âşıktan daha çok arkadaşım olduğunda, emekli olduğumda her zaman yapmak istediğim şeyi yapmak için zamanım olacak: Seyahat edeceğim.' Soru: 'Ama şimdi mutlu olduğunuzu söylemediniz mi? Zaten hep yapmak istediğiniz şeyleri yapmıyor musunuz?' Yine çok meşgul olduklarını söyleyecek ve konuyu değiştireceklerdir.

"Israr edersem, daima yokluğunu duydukları bir şeyle yanıt verirler. İşadamı henüz istediği anlaşmayı yapamamıştır, ev kadını daha fazla

özgürlük ve daha çok para sahibi olmak isteyecektir, âşık delikanlı sevgilisini kaybetmekten korkar, üniversiteden yeni mezun genç mesleğini kendisinin mi seçtiğini, ya da mesleğin kendisi için mi seçildiğini merak eder durur, diş hekimi şarkıcı olmak istemiştir, şarkıcı politikacı olmayı, politikacı yazar, yazar da çiftçi olmayı hayal eder. Kendi seçtiği işi yapan biriyle karşılaştığımda bile, onun da ruhu hâlâ azap içinde kıvranıyordu. Henüz huzura da kavuşmamıştı. Sana yeniden soracağım: 'Mutlu musun?'"

"Hayır. Sevdiğim kadına, hep düşlediğim işe, dostlarımın kıskançlığına neden olacak kadar özgürlüğe, seyahat etme şansına, şöhrete, övgülere sahibim. Ama sanki bir şey..."

Ne?1

"Bir an durduğumda, yaşamın anlamını yitireceğini düşünüyorum."

"Sadece dinlenmeyi beceremiyorsun, Paris'e bak, elimi tut ve şöyle de: İstediğim her şeye sahibim, şimdi yaşamın bize bıraktıklarının keyfini çıkaralım."

"Paris'e bakabilirim, elini de tutabilirim, ama bu sözleri söyleyemem."

"Bahse girerim, şu anda bu caddede yürüyen herkes aynı şeyi hissediyor. Az önce yanımızdan geçen şu zarif kadın zamanı elinde tutmak için çabalayarak günlerini geçiriyor, durmadan terazileri kontrol ediyor, çünkü aşkın buna bağlı olduğunu düşünüyor. Yolun karşısına bak iki çocuklu bir çift. Çocuklarıyla birlikte dışarı çıktıklarında çok mutlu oluyorlar, ama aynı zamanda bilinçaltlarında sürekli dehşet içindeler: Her an kaybedebilecekleri işlerini, yakalanabilecekleri hastalığı, gereksinimlerini karşılamaya yetmeyecek sağlık sigortasını, gitmeye hazırlanan çocuklardan birini düşünüyorlar. Dikkatlerini başka yere vermeye çalışırken, aynı zamanda bu trajedilerden kurtulmanın, kendilerini dünyadan korumanın bir yolunu da arıyorlar."

"Ya köşedeki dilenci?"

"Onun hakkında bir şey bilmiyorum. Bir dilenciyle hiç konuşmadım. Kesinlikle sefaletin resmi, ama gözleri, diğer dilencilerin gözleri gibi sanki bir şey gizliyor. Kederli hâli o kadar belirgin ki, inanmakta zorlanıyorum."

"Eksik olan ne?"

"Bir ipucu yok. Herkesin gülümsediği ve mutlu göründüğü şu ünlü magazin dergilerine bakıyorum, ama ben de bizzat ünlü biriyle evli olduğumdan, her şeyin göründüğü gibi olmadığını biliyorum: Fotoğraftaki o anda herkes gülüyor ve eğleniyor, ama aynı gece daha sonra ya da ertesi sabah hikâye her zaman oldukça farklı oluyor. 'Bu dergide yer almaya

devam etmek için ne yapmalıyım?' 'Şu anda sahip olduğum lüks yaşamı sürdürecek paramın bir süre sonra olmayacağını nasıl gizleyebilirim?' 'Lüks yaşantımı herkesin sahip olduğundan daha fazla göstermeyi nasıl beceririm?' 'Fotoğrafta yanımdaki İlim yıldızı ve gülümsediğim ve kutladığım kişi yarın benden bir parça çalabilir!' 'O kadından daha güzel mi giyindim? Birbirimizden hiç hoşlanmadığımız halde neden gülümsüyoruz?' 'Derin bir mutsuzluk içinde ve şöhretin köleleri olduğumuz halde bu derginin okurlarına niye mutluluk satıyoruz?'"

"Şöhretin köleleri değiliz."

"Paranoyaklaşma. Bizden bahsetmiyorum."

"Öyleyse ne olduğunu düşünüyorsun?"

"Yıllar önce, çok ilginç bir öykü anlatan bir kitap okumuştum. Bir an için Hitler'in savaşı kazanmış olduğunu düşün, tüm Yahudileri yok ettiğini ve halkını Âri Irk diye bir şey olduğuna inandırmış olduğunu. Tarih kitapları değişmeye başladı ve yüz yıl sonra onun ardından gelenler de tüm Hintlileri yok etti. Üç yüz yıl sonra Zenci ırkı da yok edildi. Beş yüz yıl sürer, ama sonuçta tüm güçlü savaş makineleri yeryüzünden Doğulu ırkların tümünü silmeyi başarır. Tarih kitapları barbarlara karşı yapılan uzaklardaki savaşlardan bahseder, ama kimse okumaz, çünkü hiç önemi yoktur.

"Nazizm'in doğuşundan iki bin yıl sonra Tokyo'da bir barda, uzun boylu, mavi gözlü insanların beş yüz yıl boyunca yaşadığı bu şehirde Hans ve Fritz bira içmektedir. Bir anda Hans Fritz'e bakar ve sorar: 'Fritz, sence her zaman böyle miydi?'

"'Ne?' diye sorar Fritz.

"'Dünya.'

"'Elbette dünya daima böyleydi, bize böyle öğretmediler mi?'

"'Tabii ki, böyle aptalca bir soruyu neden sorduğumu ben de bilmiyorum,' der Hans. Biralarını bitirirler, başka şeylerden bahseder ve bu soruyu tümüyle unuturlar."

"Bu kadar uzak bir geleceğe gitmene bile gerek yok, sadece iki yüz yıl geriye gitmelisin. Kendini bir giyotine, darağacına ya da elektrikli sandalyeye taparken görebiliyor musun?"

"Sözü nereye getireceğini biliyorum insanoğlunun çektiği işkencelerin en kötüsü, çarmıha gerilme. Çarmıha gerilen kadın ya da erkeğe can vermeden önce korkunç acı veren bu yöntemden Çiçero'nun 'iğrenç bir cezalandırma' diye söz ettiğini hatırlıyorum. Buna rağmen günümüzde insanlar bunu boyunlarına takıyorlar, yatak odalarının duvarına asıyorlar ve bir işkence

belgesine baktıklarını unutarak bu sahneyi dinsel bir sembolle özdeşleştiriyorlar."

"Kışın güneşin yeryüzünden en uzak olduğu zaman olan gündönümü sırasında yapılan pagan eğlencelerini kaldırmanın zamanı geldiğine birisinin karar vermesi için iki yüz elli yıl geçti. İsa'nın on iki havarisi ve onun ardından gelenler, güneşin doğumunu kutlamak için 25 Aralık'ta yapılan Mitras festivalleri, yani natalis invict Solis için kaygılanamayacak kadar İsa'nın mesajını yaymakla meşguldüler. Sonra bir piskopos bu gündönümü festivallerinin inançları için bir tehdit oluşturduğuna karar verdi ve bu karar asla tartışılamadı! Şimdi kudas ayinleri, doğum resimleri, sunular, vaazlar, ahşap ahır yemliklerinin içinde plastik bebekler ve İsa'nın tam da o gün doğduğuna olan demirden inancımız var!"

"Ve sonra Noel ağacı. Bunun nereden geldiğini biliyor musun?"

"Hiç fikrim yok."

"Aziz Boniface, Tanrı Odin henüz çocukken onu ' onurlandırmak için yapılan bir dinsel töreni 'Hıristiyanlaştırma' kararı vermiş. Yılda bir kez Germen kabileleri, çocukların bulması için bir meşe ağacının altına armağanlar koyarmış. Bu şekilde pagan tanrılarını mutlu ettiklerini düşünürlermiş."

"Hans ve Fritz'in öyküsüne geri dönersek; bu uygarlık, insan ilişkileri, umutlarımız, zaferlerimiz, hepsinin sadece bize yanlış anlatılan bir diğer öykünün ürünü olduğunu düşünüyor musun?”

"Santiago'ya giden yol hakkında yazdığında, sen de aynı sonuca varmıştın, değil mi? Sihirli sembollerin anlamını sadece seçilmiş azınlık bir grubun bildiğine inanmaya alışmıştın, ama şimdi farkına vardın ki, hepimiz anlamını biliyoruz, sadece bildiğimizi unuttuk, o kadar."

"Bilmek bir şey değiştirmiyor. İnsanlar hatırlamak ve sahip oldukları uçsuz bucaksız büyülü potansiyeli kabul etmemek için ellerinden geleni yapıyorlar; çünkü bu, denli toplu küçük evrenlerini altüst edebilir." "Ama hepimizin yeteneği var, öyle değil mi?" "Kesinlikle, sadece düşlerimizin peşinden gidecek ve işaretleri izleyecek cesaretimiz yok. Belki de, keder bundan kaynaklanıyor."

"Bilmiyorum. Daima mutsuz olduğumu söylemiyorum ki. Eğleniyorum, seni seviyorum, işime tapıyorum. Buna rağmen şimdi ve sonra ara sıra suçluluk veya korku duygularıyla karışmış bu yoğun kederi hissediyorum; duygu geçiyor, ama her zaman bir süre sonra tekrar dönüyor ve sonra yeniden geçip gidiyor. Hans gibi, ben de aynı soruyu soruyorum;

yanıtlayamadığımda kolayca unutuyorum. Gidip aç çocuklara yardım edebilirdim, sokak çocukları için bir vakıf kurabilirdim, İsa adına insanları kurtarmayı denemeye başlayabilirdim, faydalı olduğum duygusunu bana verecek bir şeyler yapabilirdim, ama yapmak istemiyorum."

"Öyleyse neden gitmek ve bu savaşı izlemek istiyorsun?"

"Çünkü savaş zamanında erkeklerin yaşamlarını çok sınırda sürdürdüklerini düşünüyorum; hepsinden öte, bir gün sonra ölebilirler. Bu şekilde yaşayan kim olursa olsun çok farklı davranıyor olmalı."

"Öyleyse Hans'ın sorduğu soruya bir yanıt bulmak istiyorsun."

"Evet, istiyorum."

Bugün, Hotel Bristol'deki bu muhteşem süitte, saat başlarında çalan saat her vurduğunda, beş dakika için parıldayan Eyfel Kulesi manzarasında, yanımda boş bir şarap şişesi ve hızla tükenen sigaralarım, sanki önemli bir şey olmamış gibi beni selamlayan insanlarla, kendime soruyorum: Öyle mi gerçekten, sinemadan çıkarken, her şey böyle mi başladı? Şu yalan yanlış anlatılan hikâyeyi araştırmak için gitmesine izin mi vermeliyim, yoksa ayağımı yere vurmalı ve bu fikri tümüyle unutmasını, çünkü benim karım olduğunu ve yanımda ona ve desteğine ihtiyacım olduğunu mu söylemeliyim?

Saçmalık. Aynı zamanda şimdi bildiğim gibi biliyordum, onun isteğini kabul etmekten başka seçme şansım olmadığını. Eğer, "Ya savaş muhabirliği ya ben, seçimini yap," diyebilseydim, Esther'in benim için yaptığı her şeye ihanet etmiş olurdum. Bahsettiği amaç yalan yanlış anlatılmış bir hikâyeyi araştırmak beni ikna etmedi ama biraz özgürlüğe, dışarı çıkmaya ve güçlü duygular hakkında deneyim kazanmaya ihtiyacı olduğu sonucuna vardım. Ve bunun neresi yanlış ki?

Kabul ettim, öncelikle bunun İyilik Bankası'ndaki (şimdi düşündüğümde bunu söylemek çok saçma geliyor) hesabından yüklü bir miktar çekilmesine sebep olduğunu da söylemeden edemedim. İki yıl boyunca, Esther ayakkabılarından daha sık kıta değiştirerek havasız kışlalarda pek çok silahlı çatışma izledi. Her geri dönüşünde bu defa pes ettiğini düşündüm doğru dürüst yiyecek, her gün duş yapma olanağı ve sinema ya da tiyatro olmayan bir yerde uzun süre yaşamak pek mümkün değildi. Hans'ın sorduğu soruya bir yanıt bulup bulamadığını sordum; o da her zaman doğru yolda olduğunu söyledi ve ben de bu yanıtla yetinmek durumundaydım. Bazen aylarca evden uzakta oluyordu; 'resmî evlilik tarihinde söylendiğinin aksine (onun kullandığı kelimeleri kullanmaya başladım), aramızdaki

uzaklık sadece aşkımızı güçlendirmeye yaradı ve birbirimiz için ne kadar önemli olduğumuzu gösterdi. Paris'e taşındığımızda en ideal noktaya ulaştığını düşündüğüm ilişkimiz giderek daha iyiye, sonra daha da iyiye gitti.

Anladığım kadarıyla, Orta Asya'da bir yerlere giderken kendisine eşlik etmesi için bir çevirmen ararken Mikhail'le ilk kez karşılaşmıştı. Önceleri ondan büyük bir hevesle bahsediyordu çok hassas bir insandı, dünyayı bize anlatıldığı üzere, olması gerektiği gibi değil gerçekte nasılsa öyle görüyordu. Ondan beş yaş küçüktü, ama Esther'in 'büyülü' diye tanımladığı bir özelliği vardı. Sabırla ve nazikçe dinledim, sanki bu çocukla ve fikirleriyle gerçekten ilgileniyormuşum gibi, fakat gerçekte çok uzaklardaydım, zihnimden yapmam gereken onca şeyi geçiriyor, makaleler için fikirler üretiyor, gazeteci ve yayıncıların sorularına yanıtlar hazırlıyor, benimle ilgilendiğini sandığım bir kadını nasıl ay artacağım konusunda stratejiler geliştiriyor, kitabımın gelecekteki tanıtımlarını planlıyordum.

Esther'in bunu fark edip etmediğini bilmiyorum. Mikhail'in aramızda geçen konuşmalardan yavaş yavaş kaybolduğunu ve sonra tamamen yok olduğunu ben kesinlikle fark edemedim. Esther'in davranışlarında giderek artan bir gariplik oldu: Paris'teyken bile haftanın birçok gecesi dışarı çıkmaya başladı, bana dilenciler hak kında bir makale üzerine araştırma yaptığını söylüyordu.

Bir aşk macerası yaşıyor olmalı, diye düşündüm. Bir hafta boyunca acı çektim ve kendi kendime sordum: Onu şüphelerimden bahsetmeli miyim, yoksa sadece hiçbir şey olmamış gibi mi davranmalıyım? 'Göz görmezse, gönül katlanır' ilkesinden yola çıkarak görmezden gelmeye karar verdim. Beni terk etmesi için en ufak bir olasılık bile olmadığına tamamen ikna olmuştum; şu an olduğum kişi olabilmeme yardım etmek için kendini parçalamıştı ve tüm bunları bazı gelip geçici hevesler için bırakmak mantıksız olurdu.

Esther'in dünyasıyla gerçekten ilgilenmiş olsaydım, en azından çevirmenine ve onun 'büyülü' duyarlılığına ne olduğunu sormam gerekirdi. Bu sessizlikten, bilgi eksikliğinden şüphelenmem gerekirdi. Dilencileri ziyaret etmek için çıktığı şu 'araştırma gezilerinden' birine onunla birlikte gitmeyi istemeliydim.

Bana zaman zaman onun işiyle ilgilenip ilgilenmediğimi sorduğunda yanıtım hep aynı oluyordu: "Evet, ilgileniyorum ama burnumu sokmak

istemiyorum, seçtiğin biçimde hayallerinin peşinden giderken özgür olmanı istiyorum, tıpkı senin de bana aynısını yapmam için yardım ettiğin gibi."

Bu, elbette en ufak bile ilgim yok, demenin daha ümit verici biçimiydi. Fakat insanlar daima inanmak istediklerine inandıklarından, Esther verdiğim yanıttan hoşnut görünüyordu.

Hücremden çıkarılırken polis memurunun söylediği Sözler tekrar aklıma geliyor: Özgür bir adamsın. Ama özgürlük nedir? Kocanın senin yaptıklarınla ilgilenmediğini görmek mi? Evlendiğin kişi kendini büsbütün kendi işine, önemli, harikulade, zorlu kariyerine verdiğinden kendini yalnız hissetmek ve içinde en derinlerdeki duygularını bile paylaşacak kimsenin olmaması mı?

Eyfel Kulesi’ne bakıyorum: Bir saat daha geçti ve kule elmaslardan yapılmış gibi yeniden parıldadı. Pencerede durduğumdan beri bunun kaç kez olduğu hakkında hiçbir fikrim yok.

Biliyorum ki, evliliğimizin özgürlüğü adına karımla konuşmalarımızdan Mikhail'in kayboluşunu fark etmedim, ta ki bir barda yeniden ortaya çıkışı ve tekrar kayboluşuna kadar, bu kez yanma karımı da alarak ve ardında ünlü ve başarılı bir yazarı en önemli şüpheli durumunda bırakarak.

Ya da daha kötüsü, terk edilmiş bir adam olarak.

Hans'ın Sorusu Zahir, Buenos Aires'te, 20 centavo değerinde çok rastlanan bir paradır; bir yüzünde N T harfleri ve 2 sayısı bir bıçak ya da mektup açacağıyla kazınmış gibidir; öbür yüzündeki tarihse 1929'dur. (Güzerat’da on sekizinci yüzyılın sonunda Zahir bir kaplandı; Cava'da İnananların taşladığı, Sukarta Camii’nden gelme kör bir adamdı; İran'da Na.dir Şahin denizin dibine attırdığı bir usturlap; 1892 sıralarında Mehdinin zindanlarında, Rudolf Kari von Slatin'in dokunduğu küçük bir pusulaydı...)

Bir yıl sonra, Jorge Luis Borges'in bir kez dokunduktun ya da gördükten sonra asla unutulamayan ve giderek bizi deliliğe götürecek kadar tüm düşüncelerimizi dolduran bir şeyden bahsettiği hikâyesini düşünerek uyandım. Benim Zâhir'im romantik bir metafor kör bir adam, pusula, kaplan ya da para değil.

Bir adı var ve onun adı Esther.

Hapishaneden çıktıktan sonra hemen bir yığın skandal dergilerinin kapaklarına çıktım: Olası bir suç iddiasında bulunmaya başladılar, fakat işin mahkemelere gitmesini önlemek için daima temize çıktığımı söyleyerek sözlerini bitiliyorlardı (Temize çıkmak mı? Suçlanmadım bile!). Bir hafta geçmesini beklediler; satışların iyi gidip gitmediğini kontrol ettiler (satışlar

iyiydi, çünkü genellikle ben tüm suçlamaların üstünde bir yazardım ve herkes ruhani şeyler yazan bir adamın nasıl olup da böylesi karanlık bir tarafı olduğunu merak ediyordu). Sonra benim evlilik dışı ilişkilerim nedeniyle karımın kaçtığını iddia ederek tekrar saldırmaya başladılar: Hatta bir Alman dergisi, Norveç'in Oslo kentindi; karşılaştığım (bu doğruydu ancak görüşme sadece iyilik Bankası nedeniyle gerçekleşmişti arkadaşlarımdan biri benden gitmemi istemiş ve beraber olduğumuz tek akşam yemeğinde de bizimle birlikte olmuştu) benden yirmi yaş küçük bir şarkıcıyla, olası bir ilişkim hakkında imada bile bulundu. Şarkıcı aramızda bir şey olmadığını söyledi (öyleyse ikimizin birlikte fotoğrafını kapağa koymanın ne anlamı var?) ve yeni bir albüm çıkarmak üzere olduğunu duyurma ayrıcalığına sahip oldu: Hem dergiyi hem de beni kullanmıştı ve albümün başarısızlığının nedeninin bu ucuz reklam olup olmadığını hâlâ bilmiyorum (aslında albüm o kadar da kötü değildi her şeyi mahveden basında çıkan haberlerdi).

Ünlü yazarın çevresinde dönen skandal fazla uzun sürmedi; Avrupa'da, özellikle Fransa'da zina sadece kabul görmekle kalmıyor, aynı zamanda gizlice takdir bile ediliyordu. Hiç kimse kolaylıkla kendi başına da gelebilecek türden bir olay hakkında yazılanları okumak istemiyordu.

Konu baş sayfalardan düştü, ama varsayımlar sürdü: Karısı fidye için kaçırılmıştı, fiziksel şiddete maruz kaldığı için evi terk etmişti (sık sık kavga ettiğimizi söyleyen bir garsonun fotoğrafı: Bunu yaptığımı hatırlıyorum, aslında Esther'le Güney Amerikalı bir yazar hakkında, benimkinin büsbütün karşıtı görüşü hakkında tartışmıştık). Bir İngiliz tabloid dergi allahtan bu haber ciddi bir yankı uyandırmadı karımın bir İslâmi terör grubunun yanında saklandığını iddia etti.

Bu dünya ihanetler, boşanmalar, cinayetler, suikast girişimleri ile öylesine doluydu ki bir ay sonra konu sıradan halk tarafından unutulmuştu. Bu tür bir şeyin sadık okurlarımı asla etkileyemeyeceğini bana yıllardır edindiğim deneyimler öğretmişti (bu daha önce de oldu, bir Arjantin televizyon programında gazetecinin biri Şili'de, ülkenin gelecekteki first lady'siyle gizli bir görüşme yaptığım hakkında elinde kanıt olduğunu iddia etti ama kitaplarım çok satanlar listelerinde kalmayı sürdürdü). Amerikalı bir sanatçı aşağı yukarı şöyle demişti: Sansasyon yalnızca son on beş dakika sürmesi için yapılır. Beni ilgilendiren asıl şey daha farklı: yaşamımı yeniden organize etmek, yeni bir aşk bulmak, kitap yazmaya yeniden dönmek ve

karımla ilgili tüm anıları aşk ile nefret arasındaki sınırda duran küçük çekmecenin içine tıkmak.

Ya da eski karımın anıları mı demeliydim (bu terime alışmam gerekiyordu).

O otel odasında öngördüklerimin bir kısmı gerçekleşmeye başladı. Bir süre evden hemen hemen hiç çıkmadım: Dostlarımla nasıl yüz yüze gelebileceğimi, nasıl gözlerine bakıp da rahatlıkla: "Karım beni daha genç bir adam için terk etti," diyebileceğimi bilmiyordum. Dışarı çıktığımda, kimse bir şey sormadı, ama birkaç şişe şaraptan sonra konuyu gündeme getirmek için zorlandığımı hissettim sanki herkesin aklından geçeni okuyabiliyormuşum gibi, sanki yaşamımda olup bitenlerin içinde bulunmaktan başka bir niyetleri olmadığına gerçekten inanmışım gibi, ama onlar bir şey söylemeyecek kadar nazik ya da züppeydiler. O andaki ruh durumuma bağlı Olarak, Esther, ya çok daha iyisini hak eden bir azize ya da beni, bir suçlu olarak düşünülmeme neden olan, böylesine karışık bir durumun içine düşüren kalleş, vefasız bir kadın oluyordu.

Arkadaşlar, tanıdıklar, yayıncılar, katılmaya zorlandığım birçok gala yemeğinde yan yana oturduğum insanlar önce biraz merakla dinlediler. Giderek, yine de konuyu değiştirmeye çabaladıklarını fark ettim; konu bir dönem ilgilerini çektiyse de artık güncel merakları arasında değildi: Şarkıcının biri tarafından öldürülen sanatçı kadın ya da tanınmış politikacılarla yaşadığı skandallarla ilgili kitap yazan şu ergenlik çağındaki kız hakkında konuşmak onları daha çok ilgilendiriyordu. Bir gün Madrid'de etkinliklere ve yemeklere katılan konukların sayısında bir azalma başladığını fark ettim. İçimi dökmek, Esther'i suçlamak ya da kutsamak ruhuma iyi gelse bile, ihanete uğramış bir kocadan çok daha kötü bir duruma düşmek üzere olduğumu anlamaya başladım: Kimsenin çevresinde görmek istemediği sıkıcı bir insan olmak üzereydim.

Ondan sonra sessizce acı çekmeye karar verdim ve posta kutum bir kez daha davetiyelerle dolup taştı.

Ama başlangıçta ya öfke ya da şefkatle düşünmeye alıştığım Zahir, ruhumun içinde büyümeye devam etti. Tanıştığım her kadında Esther'i aramaya başladım. Sanki her barda, her sinemada, otobüs duraklarında onu görecektim. Aradığım kişinin o kişi olmadığına kendi kendimi ikna edinceye kadar çok defa bir taksi şoförünün herhangi bir caddenin ortasında durmasını ya da birini izlemesini istediğim oldu.

Her düşüncemi işgal etmeye başlayan Zâhir'le birlikte beni umutsuzluk sınırına getirmeyecek bir şeye, bir panzehire gereksinim duydum.

Sadece tek bir olası çözüm vardı: bir sevgili. İlgimi çeken üç ya da dört kadına rastladım ama sonra Marie'yle tanıştık, 35 yaşında bir Fransız film yıldızıydı. "Seni herhangi bir erkeği sever gibi seviyorum, herkesin tanışmak istediği ünlü bir adam olduğun için değil,” ya da "Umarım çok ünlü değilsindir," veya daha da kötüsü: "Parayla ilgilenmiyorum," gibi saçma sözler söylemeyen tek kadındı. Başarımdan gerçekten mutlu olan tek kadındı, çünkü o da çok ünlüydü ve şöhretin önemli olduğunu biliyordu. Şöhret bir afrodizyaktır. Bir erkekle birlikte olmak ve başka birçok kadını seçme şansı varken o erkeğin kendisini tercih etmesi bir kadının egosuna iyi geliyordu.

Partilerde ve davetlerde sıklıkla birlikte göründük; ilişkimiz hakkında spekülasyonlar yapılıyordu, ama o da ben de ne kabul ettik ne de inkâr ettik, böylece her şey havada kaldı, dergilere de şu ünlü öpüşmenin fotoğrafını beklemekten başka yapacak bir şey kalmadı bu öpüşme asla gerçekleşmedi, çünkü her ikimiz de bu tür toplumsal gösterişleri görgüsüzlük olarak kabul ediyorduk. O film çekmeye, ben de işime devam ettim; ben zaman bulabildiğimde Milano'ya gidiyordum ve o da fırsat bulduğunda benimle Paris'te buluşuyordu; yakındık ama birbirimize bağımlı değildik.

Marie ruhumda olup bitenleri bilmezden geliyordu ve ben de onun içinden geçenlerle ilgilenmiyordum (istediği her erkeği elde edebileceği halde evli bir komşu için duyduğu imkânsız aşk gibi). Dosttuk, arkadaştık, aynı şeylerden hoşlanıyorduk; aramızdakinin bir tür aşk olduğunu söyleyebilecek kadar ileri gidebilirdim, ama benim Esther'e duyduğumdan ya da Marie'nin komşusu için hissettiğinden farklı türde bir aşk.

İmza günlerinde yeniden yer almaya başladım, konuşma yapmam için yapılan davetleri, makale isteklerini kabul ettim, yardım derneklerinin yemeklerine katıldım, televizyon programlarına çıktım, geleceği parlak genç sanatçılar için yapılan projelere yardım ettim. Yapmam gereken şey, yani kitap yazmak dışında her şeyi yaptım.

Bu benim için bir şey ifade etmiyordu, bununla birlikte yüreğimin derinlerinde bir yerlerde yazar olarak kariyerimin bittiğine inanıyordum, çünkü başlamama neden olan kadın artık yoktu. Düşlediğim şeyleri şiddetle yaşadım, yeterince şanslı birçok insanın sahip olabileceğinden çok daha fazlasına sahip oldum, yaşamımın geri kalanını eğlenerek geçirebilirdim.

Her sabah bunu düşündüm. Öğleden sonra yapmayı sevdiğim tek şeyin yazmak olduğunu fark ettim. Akşam karanlığı çökerken artık düşlerimi gerçekleştirdiğimi ve yeni bir şey denemem gerektiği konusunda bir kez daha kendimi ikna etmeye çabalıyordum.

Ertesi yıl ispanya'da Ano Santo Compostelano denilen kutsal yıldı, Compostelalı Aziz James günü de 25 Temmuz'du ve pazar gününe denk geliyordu. Santiago' da Katedral'e açılan özel kapı 365 gün boyunca açık kalıyordu ve geleneklere göre kapıdan geçen kişi bir dizi özel törenle kutsanıyordu.

İspanya'nın her yöresinde çeşitli anma törenleri yapılırdı ve ben yapmış olduğum hac ziyareti nedeniyle aşırı derecede minnettar olduğumdan, en azından bu törenlerden bir tanesine katılma kararı aldım: Ocak ayında Bask ilçelerinden birinde bir konuşma yapacaktım. Gündelik düzenimin dışına çıkmak için kitap yazmayı denemek/bir partiye katılmak/havaalanına gitmek/Milano' da Marie'yi ziyaret etmek/akşam yemeği için dışarı çıkmak/otele gitmek/havaalanına gitmek/internette sörf yapmak/havaalanına gitmek/söyleşi yapmak/başka bir havaalanına gitmek 1400 kilometrelik yolu arabayla tek başıma gitmeye karar verdim Her yer daha önce hiç gitmediğim yerler bile bana kendi özel Zâhir'imi hatırlatıyor. Esther'in bunu görmeyi nasıl seveceğini, bu lokantada yemek yemenin ya da bu nehrin kenarında yürüyüş yapmanın onu ne kadar mutlu edeceğini düşünüyorum. Geceyi Bayonne'da geçirip uyumadan önce televizyonu açıyorum ve Fransa ile İspanya arasındaki sınırda korkunç ve büsbütün beklenmedik bir kar fırtınası nedeniyle yaklaşık 5000 kamyonun saplanıp kaldığını öğreniyorum.

Hemen arabayla Paris'e gitmem gerektiğini düşünerek uyanıyorum: Randevuyu iptal etmek için mükemmel bir özrüm var ve organizasyondan sorumlu kişiler bunu çok iyi anlayacaklardır trafik tam bir keşmekeş İçinde, yollarda buzlanma var, hem Fransız hem de İspanyol hükümetleri bu hafta sonu insanların evlerinden dışarı çıkmamalarını öneriyor, çünkü kaza riski çok yüksek. Durum dün geceden daha kötü: Sabah gazetesi, sadece yolun bir bölümünde 17.000 insanın sıkışıp kaldığını yazıyor; birçoğunun şimdiden benzinleri bitmiş ve bu nedenle arabalarının kaloriferlerini de çalıştıramadıklarından sivil savunma ekipleri bu insanlara geçici barınak ve yiyecek sağlamak için harekete geçmişler.

Otelde çalışanlar eğer gerçekten yola çıkmam gerekiyorsa ve ortada bir ölüm kalım meselesi varsa, tıkanıklıktan kaçabileceğim, yolumu yaklaşık

iki saat kadar uzatacak bir yan yoldan bahsediyor, ama kimse yolun şu andaki durumu hakkında kesin konuşamıyor. İçgüdüsel olarak yola devam etmeye karar veriyorum; bir şey beni buzlanmış asfaltta ve tıkanıklıklarda sabırla bekleyerek saatler geçirmeye itiyor.

Belki de kentin ismi: Vitoria Zafer olduğundandır. Belki de rahata alışkın büyüdüğümden ve kriz durumunda anında müdahale edebilme yeteneğimi yitirdiğimdendir. Belki şu anda, yüzlerce yıl önce inşa edilmiş bir katedrali onarmaya çalışanların ve yaptıkları işe dikkat çekebilmek için konuşma yapmak üzere birkaç yazar davet etmiş insanların hevesleridir. Ya da belki Amerika'yı fethedenlerin söyledikleri eski bir deyişte olduğu gibi, 'önemli olan yaşamın kendisi değil, yolculuktur'.

Ve böylece yolculuk yapmayı sürdürüyorum. Uzun, gergin geçen saatlerden sonra beni çok daha gergin insanların beklediği Vitoria'ya ulaşıyorum. Otuz yıldan uzun bir süredir böylesi bir kar fırtınasının görülmediğini söylüyorlar, harcadığım gayret için teşekkür ediyorlar ve Azize Maria'nın Katedrali'ne yapılan bir ziyareti de kapsayan resmî programa devam ediyorlar.

Gözleri parlayan genç bir kadın bana hikâyeyi anlatmaya başlıyor. Bir zamanlar bir şehir duvarı varmış. Duvar kalmış ancak bir bölümü şapel inşa edilirken kullanılmış. Yıllar geçmiş ve şapel bir kiliseye dönüşmüş. Bir yüzyıl daha geçmiş ve kilise gotik bir katedral olmuş. Katedral parlak günler yaşamış, sonra yapısal sorunlar ol muş, bir dönem terk edilmiş, daha sonra yapılan restorasyon çalışması binanın tüm biçimini değiştirmiş, ama her yeni gelen kuşak sorunu çözdüğünü düşünmüş ve orijinal planlar üzerinde yeniden çalışmış. Böylece, izle yen yüzyıllarda burada bir duvar yükselmiş, orasına bir kiriş, burasına bir destek eklenerek vitray pencereler tamam en örtülmüş.

Ve katedral tüm bu yapılanlara direnmiş.

Bugüne kadar yapılan restorasyon işlerini inceleyerek katedralin karkas yapısı boyunca yürüyorum: Bu kez mimarlar mükemmel bir çözüm bulduklarını garanti ediyorlar. Her yerde metal destekler, iskele, daha sonra yapılacaklar hakkında büyük teoriler ve geçmişte yapılanlar için de ufak tefek eleştiriler var.

Ve aniden, ana nefin tam ortasında çok önemli bir şeyin farkına varıyorum: Ben katedralim, hepimiz katedraliz. Hepimiz büyüyor ve şekil değiştiriyoruz, düzeltilmesi gereken bazı zayıflıklarımızı fark ediyoruz, her zaman en iyi çözümü bulamıyoruz, ama duvarları veya kapılan ya da

pencereleri değil, içimizdeki boşluğu, içinde ibadet ettiğimiz ve bizim için en sevgili ve önemli olanı beslediğimiz boşluğu şereflendirmek için, her şeye rağmen dimdik ve dürüst biçimde ayakta kalmak için çabalamayı sürdürüyoruz.

Evet, hepimiz birer katedraliz, buna şüphe yok; fakat içimdeki katedralin en derin yerindeki bu boşlukta ne var?

Esther, Zahir.

O her şeyi dolduruyor. O benim biricik yaşama nedenim. Çevreme bakıyorum, yapmam gereken konuşu m için kendimi hazırlıyorum ve kar fırtınasını, trafik keşmekeşini ve yollardaki buzlanmayı neden göze aldığını dinliyorum: Kendimi yeniden yaratmam ve tüm yaşamım boyunca ilk kez bir başka insanı kendimden daha çok sevdiğimi kabullenmem gerektiğini bana her gün ' hatırlatsın diye.

Paris'e dönüş yolunda çok daha uygun hava şartlarında bir tür kendinden geçme halindeyim: Düşünmüyorum, sadece trafiğe odaklanıyorum. Eve vardığımda hizmetçiye kimseyi içeri almamasını söylüyorum ve önümüzdeki birkaç gece yatıya kalıp _ bana kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği hazırlamasını istiyorum. İnternet bağlantısını sağlayan küçük aygıtın üstüne basıp tamamıyla yok ediyorum. Telefonu fişten çekiyorum. Cep telefonumu bir kutuya koyuyor ve sadece kendim almak ; İçin oraya gittiğimde bana geri vermesini söyleyerek yayıncıma gönderiyorum.

Bir hafta boyunca her sabah Seine Nehri kıyısında yürüyorum ve geri döndüğüm zaman kendimi çalışmak Üzere odama kilitliyorum. Bir meleğin sesini dinliyor gibi kitap ya da daha doğrusu, düşlerimin kadınına, sevdiğim ve daima seveceğim kadına mektup, uzun bir mektup yazıyorum. Bu kitap bir gün onun eline geçebilir ve geçmese bile, ben artık kendisiyle barışık bir insanım.

İncinmiş onurumla daha fazla boğuşmuyorum, her köşede, her barda ve sinemada, her akşam yemeğinde Esther'i artık aramıyorum, Marie'de ya da gazetelerde artık Esther'i bulmaya çalışmıyorum.

Tam tersi, var olduğu için memnunum; benim hiç bilmediğim bir şeyi, sevmeye yeteneğim olduğunu bana gösterdi ve bu beni onurlandırıyor.

Zâhir'i kabulleniyorum ve onun bana kutsallığın ya ' da deliliğin yolunu göstermesine izin vereceğim Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı başlık Ekklesiastikos'da bir dizedendir nisan ayının sonunda yayınlandı. Mayısın ikinci haftasıyla birlikte 'çok satan' listelerinde bir numara olmuştu bile.

Bana karşı hiçbir zaman iyi davranmamış olan edebiyat ekleri saldırılarını yeniden ikiye katladılar. Bazı anahtar cümleleri kestim ve bir deftere geçmiş yıllardaki eleştirilerin yanma yapıştırdım; sadece kitabın adını değiştirerek temelde aynı şeyleri söylemişlerdi:

"...bir kez daha, yaşadığımız zor döneme rağmen, yazar bize aşk hakkında bir hikâyenin peşinden giderek gerçeklerden kaçmayı öneriyor..." (sanki insanlar aşksız yaşayabilirlermiş gibi)

"...kısa cümleler, yüzeysel üslup..." (sanki uzun cümleler derin anlamlar taşırmış gibi)

"...yazar başarının sırrını keşfetmiş pazarlama..." (sanki çok eskiden beri süregelen bir edebiyat geleneğine sahip bir ülkede doğdum ve bu ülkenin benim ilk kitabıma yatıracak milyonları varmış gibi)

"...bu kitap da yazarın diğer kitapları kadar iyi satacak, bu durum sadece insanoğlunun bizi kuşatan felaketle yüz yüze gelmeye ne kadar hazırlıksız olduğunu bizi' kanıtlar..." (sanki hazırlıklı olmanın anlamını biliyorlarmış gibi).

Yine de bazı eleştiriler farklıydı, geçen yılki skandal dan daha fazla para kazanmak için yararlandığımı ekliyorlardı. Her zaman olduğu gibi, bu olumsuz eleştirileri sadece kitaplarımın daha fazla satmasına yaradı: Sadık (okurlarım kitabı zaten satın aldılar; o berbat olayı unutulmuş olanlar da yeniden hatırlamış oldular ve onlar da kitap aldılar, çünkü Esther'in ortadan kayboluşundan sonraki yorumumu merak ediyorlardı (kitap bunun hakkında olmayıp ama daha çok aşk için yazılmış bir ilahî olduğu için, fena halde hayal kırıklığına uğramış olmalılar ve şüphesiz eleştirilerin yerinde olduğuna karar verdiler). Kitabın hakları diğer kitaplarımın sürekli yayınlandığı tüm ülkelere hemen satıldı.

Marie, yayıncıya göndermeden önce kitabın taslağını okumuştu, olmasını umduğum kadın olduğunu gösterdi: Kıskançlık göstereceğine ya da ruhumu böyle apaçık ortaya dökmememi söyleyeceğine, devam etmem için beni yüreklendirdi ve başardığımda da büyük heyecan duydu. O sırada tüm konuşmalarımızda alıntılar yaptığı, az bilinen gizemli bir öğreti hakkında okuyordu.

"insanlar bizi övdüğünde, nasıl davrandığımıza daima daha fazla dikkat etmeliyiz."

"Eleştirmenler beni asla övmezler."

"Okurlarından bahsediyorum: Hiç almadığın kadar çok mektup aldın. Olduğundan çok daha iyi olduğuna inanarak kendini bitireceksin ve

gereksiz bir biçimde güvende hissedeceksin, ki bu çok tehlikeli olabilir."

"Vitoria'daki katedrale yaptığım ziyaretten beri, düşündüğümden çok daha iyi olduğumu hep aklımdan geçiriyorum, fakat bunun okurların mektuplarıyla bir ilgisi yok. Saçma görünebilir ama ben aşkı keşfettim."

"Harika. Kitapta en beğendiğim şey, hiçbir yerde eski karını suçlamaman. Kendini de suçlamıyorsun."

"Bunu yaparak zaman yitirmemeyi öğrendim."

"İyi. Evren hatalarımızı düzeltmemizle ilgileniyor."

"Öyleyse Esther'in kayboluşunun bir tür 'düzelti' olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Acı ve trajedinin şifa verici güçleri olduğuna inanmıyorum; bütün bunlar oluyor, çünkü onlar yaşamın bir parçası ve bir ceza olarak görülmemeli. Evren hata yap tığımızda bizim için en önemli şeyleri, dostlarımızı elimizden alarak genellikle bizimle konuşuyor. Söylediğimin doğru olduğunu düşünüyorum, senin başına gelen de bu."

"Son zamanlarda bir şey öğrendim: İyi şeyler olduğunda bizimle birlikte olanlar gerçek dostlarımız. Bizimle birlikte seviniyor ve kazandığımız zaferlerle mutlu oluyorlar. Yanlış dostlar sadece zor zamanlarda üzgün, destekleyici yüzleriyle ortaya çıkıyorlar, aslında bizim acılarımız onların mutsuz yaşamlarında bir anlamda teselli görevi görüyor. Geçen yıl her şey kötü giderken, daha önce hiç görmediğim birçok insan beni 'teselli' etmek İçin geldi.

Bundan nefret ediyorum."

"Benim de başıma aynısı geldi."

"Ama sen hayatıma girdiğin için çok minnettarım Marie."

"Bu kadar erken minnettar olma, ilişkimiz yeterince güçlü değil. Aslında Paris'e taşınmayı ya da senden Milano'ya gelip orada yaşamanı istemeyi düşünüyordum: İş konusunda ikimiz için de bir değişiklik olmayacaktır. Sen hep evde çalışıyorsun ve ben de hep uzakta. Konuyu değiştirmek ister misin veya bunu bir olasılık olarak tartışmayı sürdürelim mi?"

"Konuyu değiştirmek istiyorum."

"Başka bir şeyden söz edelim o zaman. Bu kitabı yazmak büyük cesaret gerektirir. Beni asıl şaşırtan yine de o genç adamdan bir kez bile bahsetmemen."

"O beni ilgilendirmiyor."

"İlgilenmelisin. Her an ve sürekli olarak kendine 'sormalısın: Neden onu seçti?"

"Bunu kendime asla sormam."

"Yalan söylüyorsun. Ben komşumun o sıkıcı, sürekli gülümseyen, daima ev işleriyle, yemek pişirmekle, çocuklar ve faturalarla meşgul olan karısını neden boşa madiğini kesinlikle bilmek istiyorum. Ben bunu kendime soruyorsam, sen de yapmalısın."

"Karımı benden çaldığı için ondan nefret ettiğimi mi söylüyorsun?"

"Hayır, onu bağışladığını söylediğini duymak istiyorum."

"Bunu yapamam."

"Güç olduğunu biliyorum ama başka çaren yok. Eğer bunu yapmazsan daima sana verdiği acıyı düşünüp duracaksın ve bu acı hiç geçmeyecek. Onu sevmen gerektiğini söylemiyorum. Onu araman gerektiğini de söylemiyorum. Onun bir melek olduğunu düşünmeye başlamanı da önermiyorum. Şimdi adı neydi? Rusça bir şeydi, öyle değil mi?"

"Adının ne olduğunun önemi yok."

"Gördün mü? İsmini bile söylemek istemiyorsun Batıl inançların var mı senin?"

"Mikhail. Al işte, adı bu."

"Kin duygusundan kaynaklanan enerji seni hiçbir yere götürmez; ama kendisini aşk yoluyla gösteren bağışlama enerjisi yaşamını olumlu yönde değiştirecektir."

"Teoride tümüyle güzel ama pratikte olanaksız cafcaflı sözler söyleyen Tibetli bir bilge gibi konuştun şimdi. Unutma, daha önce de incindim ben."

"Kesinlikle ve hâlâ, içinde anne ve babasından göz yaşlarını saklaması gereken güçsüz okul çocuğunu, o küçük çocuğu taşıyorsun. Bir türlü kız arkadaşı olamayan ve sporda asla başarılı olamamış sıska küçük oğlanın izlerini hâlâ taşıyorsun. Yaşamında sana yapılan bazı haksızlıkların bıraktığı izleri henüz iyileştirmeyi başaramamışsın. Ama bunun iyi bir tarafı da var biliyor musun?"

"Bunu sana kim söyledi?"

"Sadece biliyorum. Gözlerinde görebiliyorum ve sana bir yararı olmaz. Tüm yaptığı kendin için üzülmeni sağlayan sürekli bir arzuyu beslemek, çünkü senden daha güçlü olan insanların kurbanı oldun sen. Yoksa bu senin bir başka sınıra dayanmanı ve seni inciten insanlara vurmaya hazır bir intikamcıya dönüşmeni sağlar. Sence bu zaman kaybı değil mi?"

'Yalnızca insanoğluna özgü bir şey."

"Ah, öyle ama akıllıca ya da mantıklı değil. Bu dünyada geçirdiğin süreye biraz saygı göster ve bil ki Tanrı seni daima bağışlar ve her zaman

bağışlamaya devam edecek."

Champs Elysees'de bir alışveriş merkezindeki imza günüm için toplanan kalabalığın içinde etrafa bakınarak düşündüm: Bu insanların kaç tanesi benim karımla yaşadığım deneyimin aynısını yaşayacak?

Pek azı. Belki bir ya da ikisi. Yine de birçoğu yeni kitabımdakilerle ilgili olduğunu düşünecektir.

Yazmak, yeryüzünde en yalnız başına yapılan işlerden biridir. İki yılda bir bilgisayarın önüne oturur, ruhumun bilinmeyen denizine dalar giderim ve birkaç ada görürüm geliştirilmiş ve keşfetmek için araştırılmaya hazır bekleyen fikirler. O zaman tekneme çıkar adı 'Dünya' ve en yakın adaya doğru yelken açarım. Yol üstünde güçlü akıntılar, rüzgâr ve fırtınalarla karşılaşıyorum, ama rotamdan uzaklara sürüklendiğimi ve ulaşmak için çabaladığım adanın artık ufukta olmadığını bilerek yorgun argın kürek çekmeyi sürdürüyorum.

Geri dönemem, yine de bir yolunu bulup devam etmeliyim, yoksa okyanusun ortasında kaybolacağım; o anda zihnimden bir dizi korkunç senaryo geçiyor, geçmişteki başarılarımdan bahsederek yaşamımın geri kalanını sürdürmek ya da sadece, artık yeni kitaplar yazacak cesaretim olmadığından yeni yazarları acımasızca eleştirmek gibi. Benim hayalim yazar olmak değil miydi? O zaman cümleler, paragraflar, bölümler yaratmayı sürdürmeli, ölünceye dek yazmaya devam etmeliyim ve basan ya da başarısızlık gibi tuzaklara düşmeme izin vermemeliyim. Başka türlü hayatımın ne anlamı olur? Güney Fransa'da eski bir değirmen satın alabilmek ve bahçemle ilgilenmek mi? Konuşmak yazmaktan daha kolay olacağından ders vermek mi? Beni bir sürü keyiften yoksun bırakacak bir efsane yaratmak için gizemli ve önceden planlanmış şekilde dünyadan elimi eteğimi çekmek mi?

Bu dehşet veren düşüncelerle sarsılmış olarak, daha önce sahip olduğumu bilmediğim bir cesaret ve güç buluyorum: Onlar ruhumun bilinmeyen bir bölümüne girmeme yardım ediyorlar. Kendimi akıntıya bırakıyorum ve sonunda sürüklenerek geldiğim adaya demir atıyorum. Gördüklerimi anlamaya çalışarak, bunu neden yaptığımı merak ederek, bu zahmete ve acıya gerçekten de değmediğini kendime söyleyerek; kimseye bir şey kanıtlamama gerek olmadığını, istediğim ve sahip olmayı düşlediğimin de ötesindekilere sahip olduğumu düşünerek günler ve geceler geçiriyorum.

İlk kitabımı yazdığım zaman yaşadığım sürecin bir benzerini yaşadığımı fark ediyorum: Sabah saat dokuzda uyanıyorum, kahvaltıdan hemen sonra

bilgisayarımın basma oturmaya hazırlanıyorum; sonra gazeteleri okuyor, yürüyüş yapıyor, sohbet etmek için en yakındaki bara uğruyor, eve dönüyor, bilgisayara bakıyor, bir yığın telefon görüşmesi yapmam gerektiğini hatırlıyor, öğle yemeği hazır oluncaya kadar tekrar bilgisayara bakıyor ve yemek yemek için oturuyorum, saat on birde mutlaka yazmaya başlamam gerektiğini düşünüyorum ama şimdi kısa bir uykuya ihtiyacım var, öğleden sonra beşte uyanıyorum, sonunda bilgisayarı açıyorum, gelen epostalarımı okumaya niyetleniyorum, sonra internet bağlantımı kopardığım aklıma geliyor; internete bağlanabileceğim on dakika uzaklıkta bir yere gidebilirim, fakat yalnızca suçluluk duygusundan vicdanımı kurtarmak için, en azından yarım saat boyunca yazamaz mıyım?

Görev bilincinden uzak başlıyorum, ama birden 'bir şey' beni etkisi altına alıyor ve duramıyorum. Hizmetçi beni akşam yemeğine çağırıyor ve ona beni rahatsız etmemesini söylüyorum; bir saat sonra yeniden çağırıyor, açım ama bir satır daha yazmalıyım, bir cümle daha, bir sayfa daha. Masaya oturduğumda yemek soğuk, aceleyle atıştırıyor ve bilgisayarın başına dönüyorum ayaklarımı nereye koyacağımı bile bilecek durumda değilim artık, ada bana kendisini gösterdi, daha önce hiç düşünmediğim ya da düşlemediğim şeyleri keşfederek patikalar boyunca sürükleniyorum. Bir fincan kahve içiyorum, sonra bir fincan daha ve sabahın ikisinde en sonunda yazmayı bırakıyorum, çünkü gözlerim yoruluyor.

Yatağa gidiyorum, bir sonraki paragrafta kullanmak üzere tümüyle yararsız olduğu her zaman bilinen yeni notlar alarak bir saat daha harcıyorum sadece beynimi boşaltmama yardımcı oluyorlar, böylece uykum geliyor. Ertesi sabah saat tam on birde başlamak üzere kendime söz veriyorum. Ve onu izleyen gün, aynı şey oluyor yürüyüş, sohbetler, öğle yemeği, kısa bir uyku, suçluluk duygusu, sonra internet bağlantısını kopardığım için kendime duyduğum öfke, en sonunda oturup ilk sayfayı yazmaya başlayıncaya kadar sürüyor...

Birdenbire, iki, üç, dört, on bir hafta geçtiğini fark ediyorum ve biliyorum ki sona yaklaştım; bir bokluk duygusu kaplıyor her yanımı, kendisine saklaması gereken şeyleri kelimelere döken birisinin hissettiği duygu. Şimdi, buna rağmen son sayfaya gelmeliyim ve geliyorum.

Yazarların biyografilerini okuduğum zaman, "kitap kendi kendini yazar, yazan kişi sadece daktilo eder," dediklerinde sadece mesleklerini daha ilginç kılmaya çalıştıklarını düşünürüm daima. Şimdi bunun kesinlikle doğru olduğunu biliyorum, hiç kimse akıntının onları neden ulaşmak

istediklerine değil de o özel adaya götürdüğünü bilmez. Takıntılı yeniden yazma ve düzeltme devri başlar ve artık aynı sözcükleri bir kez daha okumaya dayanacak gücüm kalmadığında yayıncıya gönderirim kitabımı, orada bir kez daha düzeltilir ve sonra yayınlanır.

Ve diğer insanların tam da o adayı aradığını ve aradıklarını benim yazdığım kitapta bulduklarını keşfetmek benim için değişmez bir şaşkınlık nedenidir. Birisi diğerine kitaptan bahseder, gizemli zincir uzadıkça uzar ve yazarın tek başına yaptığını düşündüğü çalışma, bir köprü, bir tekne, ruhların yolculuk edebildiği, iletişim kurabildiği bir araç olup çıkar.

O saatten sonra ben fırtınada kaybolan adam değilim artık: Kendimi okurlarım aracılığıyla bulurum, başkalarının da anladığını gördüğüm zaman ne yazdığımı anlarım, asla daha önce değil. Şu aralar gerçekleşmek üzere olan gibi, nadiren de olsa bazı durumlarda bu insanların gözlerinin içine bakmayı beceriyorum ve o zaman ruhumun yalnız olmadığını anlıyorum.

Belirlenen zamanda, kitapları imzalamaya başlıyorum. Tam anlamıyla göz göze bir ilişki ve bir dayanışma, keyif duygusu ile karşılıklı saygı var. El sıkışmalar, birkaç mektup, hediyeler, yorumlar var. Doksan dakika sonra, on dakika dinlenmek için izin istiyorum, kimse şikâyet etmiyor ve yayıncım (Fransa'daki imza günlerimde geleneksel oldu) hâlâ kuyrukta bekleyenlere ikram edilmek üzere şampanya ısmarlıyor (bu geleneği diğer ülkelerde de uygulamaya çalıştım, ama daima Fransız şampanyasının çok pahalı olduğunu söylüyorlar ve şampanya yerine soda ikram ederek sorunu hallediyorlar, ama bu bile sırada bekleyenlere duyulan saygıyı gösteriyor).

Masaya dönüyorum. İki saat sonra, olup biteni izleyen birinin aklından geçenin tersine yorgun değilim, hatta enerji doluyum; bütün gece devam edebilirim. Ama mağaza kapılarını kapattı ve önümdeki kuyruk yavaş yavaş azalıyor. İçerde kırk kişi kaldı, sonra otuz oldular, yirmi, on bir, beş, dört, üç, iki... ve birden göz göze geliyoruz.

"Sonuna kadar bekledim. En sona kalmayı istedim, çünkü size bir mesajım var."

Ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Hararetle konuşan satış elemanları ve kitap satıcılarının, yayıncıların olduğu tarafa bakıyorum; kısa bir süre sonra yemek yemek ve içki içmek için dışarı çıkacağız ve günün heyecanını paylaşıp birbirimize ben kitap imzalarken olup biten tuhaf şeyleri anlatacağız.

Onu daha önce hiç görmedim, ama kim olduğunu biliyorum. Elindeki kitabı alıyorum ve 'Mikhail'e en iyi dileklerimle' yazıyorum.

Hiçbir şey söylemiyorum. Onu kaybetmemeliyim bir sözcük, bir cümle, ani bir hareket onun gitmesine ve asla geri dönmemesine neden olabilir. Bir saniyeden çok daha kısa bir anda anlıyorum ki o, sadece o beni Zâhir'in lütfundan ya da lanetinden kurtarabilir, çünkü onun nerede olduğunu bilen tek kişi o ve uzun zamandır kendi kendime tekrarladığım sorulan sonunda birisine sorabileceğim.

"Onun iyi olduğunu bilmeni istedim, senin kitabını bile okumuş olabilir."

Yayıncılar, satış elemanları ve kitapçılar yanımıza geliyor. Herkes beni kucaklıyor ve muhteşem bir akşam olduğunu söylüyorlar. Hadi gidelim ve dinlenelim ve içelim ve yaşadıklarımız hakkında sohbet edelim.

"Bu delikanlıyı akşam yemeğine davet etmek istiyorum," diyorum. "Sırada en sondaydı ve bugün burada bizimle olan tüm okuyucuların temsilcisi olabilir."

"Korkarım gelemem. Başka bir randevum var."

Ve bana dönerek, oldukça şaşırtıcı biçimde ekliyor:

"Buraya sadece size bu mesajı vermek için geldim."

"Ne mesajı?" diye soruyor satış elemanlarından birisi.

"Birilerini asla yemeğe davet etmez!" diyor yayıncım. "Hadi, hep beraber gidelim ve yemek yiyelim!"

"Çok naziksiniz ama her salı katıldığım bir toplantı var."

"Ne zaman başlıyor?"

"İki saat içinde."

"Nerede?"

"Bir Ermeni lokantasında."

Kendisi de bir Ermeni olan şoförüm hangi lokanta olduğunu soruyor ve o lokantanın yemek yiyeceğimiz yere sadece on beş dakika uzaklıkta olduğunu söylüyor. Herkes beni mutlu etmek için elinden gelenin en iyisini yapıyor: Akşam yemeğine davet ettiğim kişinin başka her şeyi bekletebilecek kadar mutlu ve bu denli onurlandırılmaktan da memnun olması gerektiğini düşünüyorlar.

Marie "Adın ne?” diye soruyor.

"Mikhail."

"Evet, Mikhail," ve Marie'nin her şeyi anladığını görüyorum, "neden bizimle bir saatliğine geliniyorsun; gideceğimiz lokanta hemen şu köşeyi dönünce. Daha sonra şoför seni istediğin yere götürür. Eğer istersen şunu da yapabiliriz, böylece daha az kaygılanırsın: Rezervasyonumuzu iptal edip hep beraber Ermeni lokantasına gider ve yemeğimizi orada yiyebiliriz."

Ona bakmaktan kendimi alıkoyamıyorum. Belirgin bir yakışıklılığı ya da belirgin bir çirkinliği yok. Ne uzun boylu ne de kısa. Siyah, basit ve zarif giyinmiş tasarımcı etiketlerinin ya da marka isimlerinin de ötesinde bir zarafetten bahsediyorum.

Marie, Mikhail'in koluna girip kapıya yöneliyor. Kitapçıda hâlâ imza gününe gelemeyen okurlar için imzalanmayı bekleyen bir yığın kitap var, ama ben ertesi gün de uğramaya söz veriyorum. Bacaklarım titriyor, kalbim küt küt atıyor; buna rağmen her şey yolundaymış gibi, imza gününün harika geçmesi nedeniyle memnun, diğer insanların söyledikleriyle ilgileniyormuş gibi davranmalıyım. Champs Elysees'yi geçiyoruz, güneş Zafer Anıtı' nın ardından batıyor ve her nasılsa bunun bir işaret, iyi bir işaret olduğunu biliyorum.

Durumu kontrol edebildiğim sürece.

Onunla neden konuşmak istiyorum? Yayınevinden insanlar benimle konuşmayı sürdürüyorlar ve ben de , otomatik yanıtlıyorum; kimse benim çok uzaklarda olduğumun, aslında nefret etmem gereken birini neden yemeğe davet ettiğimi anlamaya çabaladığımın farkında değil. Esther'in nerede olduğunu bilmek istiyor muyum? Bu denli güvensiz, bu denli yorgun düşmüş ve yine de sevdiğimin akimi çelmeyi başarmış bu genç adamdan intikam almak istiyor muyum? Ondan iyi olduğumu, çok daha iyi olduğumu kendime kanıtlamak mı istiyorum? Ona rüşvet vermek, onu yoldan çıkarmak, karımı bana geri dönmeye razı etmesini mi sağlamak istiyorum?

Bu soruların hiçbirini yanıtlayamam ve bu önemli değil. Şu âna kadar söylediğim tek şey: "Bu delikanlıyı yemeğe davet etmek istiyorum," oldu. Sahneyi karşılaşmamızdan çok daha önce zihnimde birçok kez canlandırdım: Boğazına sarılıp yumrukluyorum, onu Esther'in önünde rezil ediyorum; ya da iyice dayak yiyip onun için nasıl da kavga ettiğimi, acı çektiğimi Esther'in görmesini sağlıyorum. Saldırgan görüntüler ya da numaradan aldırmazlık veya toplumsal bir skandal düşledim, ama "Bu delikanlıyı yemeğe davet etmek istiyorum" sözcükleri .' asla aklımdan geçmedi.

Bundan sonra ne yapacağımı sormaya gerek yok, şimdi tek yapmam gereken sanki onun sevgilisiymiş gibi Mikhail'in koluna girmiş birkaç adım önümde yürüyen Marie'den gözümü ayırmamak. Onun gitmesine izin vermeyecek; yine de bana neden yardım ettiğini merak ediyorum, bu

adamla karşılaşmamın aynı zamanda karımın nerede yaşadığını bulmam demek olduğunu bile .

Lokantaya varıyoruz. Mikhail benden uzakta bir yere oturmayı tercih ediyor; belki de benimle sohbet etmek zorunda kalmak istemiyor. Gülmeler, şampanya, votka ve havyar mönüye şöyle bir göz atıyorum ve kitapçının sadece başlangıçlar için binlerce dolar harcadığını görünce ürküyorum. Genel bir sohbet var; Mikhail'e akşamüstü gerçekleşen etkinlik hakkındaki düşüncelerini soruyorlar; keyif aldığını söylüyor; kitap hakkında soru soruyorlar; çok keyif aldığını söylüyor. Az sonra herkes onu unutuyor ve ilgileri bana yöneliyor işlerin gidişinden hoşnut muyum, okurların oluşturduğu kuyruk benim istediğim gibi organize edilmiş mi, güvenlik ekibi iyi miymiş? Kalbim hâlâ küt küt atıyor, ama sakin görünmeye çalışıyorum, onlara her şey için, etkinliğin yönetiminde uyguladıkları verimli yöntemler için de teşekkür ediyorum.

Yarım saatlik sohbet ve pek çok votkadan sonra Mikhail'in sakinleşmeye başladığını görebiliyorum. Artık ilgi merkezi değil, çok konuşmasına gerek yok, sadece biraz daha dayanması gerekiyor ve sonra da gidebilir. Ermeni lokantası konusunda yalan söylemediğini biliyorum, yani en azından şimdi elimde bir ipucu var. Karım hâlâ Paris'te olmalı! Arkadaşça davranmalı, güvenini kazanmaya çalışmalıyım, ilk andaki gerginliklerden eser kalmadı.

Bir saat geçiyor. Mikhail saatine bakıyor ve gitmek üzere olduğunu anlayabiliyorum. Bir şey yapmalıyım şimdi! Ona her baktığımda, kendimi giderek daha fazla değersiz hissediyor ve Esther'in bu kadar ruhani ('gizemli' güçleri olduğundan bahsetmişti) görünen birisini bana tercih etmesini de hiç mi hiç anlamıyorum. Yine de düşmanım olan birisiyle konuşmak çok kolaymış gibi davranmak da güç olabilir, bir şey yapmalıyım.

"Okurumuz hakkında bir şeyler daha öğrenelim," diyorum ve aniden bir sessizlik oluyor. "İşte burada, her an kaçmak üzere ve kendi yaşı hakkında hemen hemen hiçbir şey söylemedi. Ne iş yaparsın?"

İçtiği votkaların sayısına karşın, Mikhail birden ayılmış gibi görünüyor.

"Ermeni lokantasında toplantılar düzenliyorum."

"Neler oluyor bu toplantılarda?"

"Kürsüde duruyor ve hikâyeler anlatıyorum. Ve izleyiciler arasındaki insanların da kendi hikâyelerini anlatmasını sağlıyorum."

"Ben de aynı şeyi kitaplarımda yapıyorum."

"Biliyorum, zaten ilk kez bu şekilde karşılaşmıştım..."

Kim olduğunu neredeyse söyleyecekti!

"Burada mı doğdun?" diye soruyor Marie, onu başladığı cümleyi bitirmekten böylece kurtarıyor ("...karınızı ilk kez bu şekilde tanımıştım").

"Ben Kazakistan steplerinde doğdum."

Kazakistan. Kim Kazakistan'ın nerede olduğunu soracak kadar cesaretli olabilecek?

"Kazakistan nerede?" diye soruyor satış temsilcisi. Bir şey bilmediklerini kabul etmekten korkmayanları Tanrı korusun.

"Birisinin bunu sormasını bekliyordum," diyen Mikhail'in gözlerinde şimdi neredeyse neşeli bir bakış var. "Nerede doğduğumu ne zaman söylesem, yaklaşık on dakika sonra insanlar Pakistan ya da Afganistan'dan geldiğimi söylüyorlar... Ülkem Orta Asya'da 60 milyon nüfusu olan Fransa'dan çok daha geniş bir alanda olsa olsa 14 milyon kişi yaşıyor."

"Öyleyse kimsenin yer darlığından şikâyet etmediği bir yer olsa gerek," diyor yayıncım gülerek. '

"Geçtiğimiz yüzyıl boyunca hiç kimsenin isteseler bile herhangi bir şey hakkında şikâyet etme hakkının olmadiği bir yer. Komünist rejim özel mülkiyet edinme hakkını kaldırdığında, çiftlik hayvancılığı da ortadan kalkmış oldu ve nüfusun yüzde 48.6'sı öldü. Bunun ne, demek olduğunu anlıyor musunuz? Ülkemin halkının yaklaşık yarısı 1932 ile 1933 yılları arasında açlıktan öldü."

Sessizlik oluyor. Nihayet trajediler kutlamaların „ önüne geçiyor ve orada bulunanlardan cari konuyu değiştirmeye çalışıyor. Ben yine de 'okurumun' ülkesi hakkında anlattıklarını sürdürmesi konusunda ısrarcıyım.

"Stepler neye benziyor?" diye soruyorum.

"Üstünde yeşil bitki örtüsü olmayan alabildiğine geniş alanlardır, eminim biliyorsunuz."

Elbette biliyorum ama sohbetin sürmesini sağlamak için soru sorma sırası bendeydi.

"Kazakistan'la ilgili şimdi bir şey hatırladım," diyor yayıncım. "Bir süre önce, orada yaşayan bir yazar bana bozkırlarda yapılan nükleer denemeleri anlatan daktiloyla yazılmış bir metin gönderdi."

"Ülkemin toprağında ve ruhunda kan var. Bahsettiğiniz denemeler değiştirilemeyen bazı şeyleri değiştirdi ve biz, gelecek birçok kuşak için de bir bedel ödeyeceğiz. Biz denizin bile tamamını yok ettik."

Konuşma sırası Marie'deydi:

"Kimse bir denizi yok edemez."

"Yirmi beş yaşındayım ve bin yıldır orada duran suyun toza dönüşmesi sadece bu kadar zaman aldı, yalnız bir kuşak. Komünist rejim görevlileri iki nehrin, AmuDerya ve SiriDerya'nın yönlerini değiştirmeye karar verdiler, böylelikle bazı pamuk ekilmiş alanlarda sulama yapabileceklerdi. Başarılı olamadılar ama artık iş işten geçmişti deniz yok olmuş ve ekili alanlar çöle dönüşmüştü.

"Susuzluk tüm iklimi etkiledi. Günümüzde büyük kum fırtınaları her yıl 150.000 ton tuz ve toz dağıtıyor çevreye. Beş ülkede elli milyon insan Sovyet bürokratların sorumsuz ve geri dönülmez kararlarından etkilendi. Kalan çok az su da kirlendi ve her çeşit hastalığın kaynağı olmaya devam ediyor."

Söylediklerini zihnime not ettim. Yaptığım konuşmalardan birinde yararlı olabilirdi. Mikhail devam etti ve ses tonu artık çevreci değil, üzgündü:

"Büyükbabam bir zamanlar Aral Denizi'nin suyunun rengi nedeniyle 'Mavi Deniz' olarak bilindiğini anlatır. O deniz artık yok ve orada yaşayan insanlar hâlâ evlerini terk etmeyi ve başka bir yere taşınmayı reddediyorlar Onlar hâlâ dalgaların ve balıkların hayalini kuruyor, hâlâ balık oltaları var ve kayıklarla balık yemleri konusunda sohbet ediyorlar."

"Öyleyse nükleer denemeler hakkında söylenenler doğru mu?" diye yayıncım soruyor.

"Ülkemde doğan herkesin toprakla aynı şeyi hissettiğini düşünüyorum, çünkü her Kazak toprağını kanında taşır. Kırk yıldır, araziler nükleer ve termonükleer bombalarla sarsılıyordu, 1989'da toplam 456 taneydi. Bu denemelerin açık alanda yapılan 116 tanesi II. Dünya Savaşı sırasında Hiroşima'ya atılan bombadan 2500 kat daha güçlüydü. Sonuç olarak, binlerce insan radyoaktif maddelerle zehirlendi ve sonradan akciğer kanseri oldular, binlerce çocuk hareket kabiliyetinden yoksun, akciğersiz ya da zihinsel problemlerle dünyaya geldi."

Mikhail saatine bakıyor.

"Kusura bakmazsanız, artık gitmem gerek."

Masanın etrafındakilerin yarısı üzgündü, sohbet giderek ilginç olmaya başlamıştı. Diğer yarısı ise memnundu: Böyle mutlu bir olayı kutlarken üzücü şeyler konuşmak saçmaydı.

Başıyla selam vererek Mikhail herkese veda ediyor ve bana sarılıyor, bana karşı özel bir sevgisi olduğundan değil, böylece kulağıma fısıltıyla bir şeyler söyleyebiliyor:

"Daha önce söylediğim gibi, o iyi. Merak etmeyin."

"'Merak etme,' diyor. Beni terk eden bir kadını neden merak edeyim ki? Onun yüzünden polis beni sorguladı, skandal gazetelerinin baş sayfalarına manşet oldum; onun yüzünden bütün o acı dolu günleri ve geceleri geçirdim, neredeyse tüm arkadaşlarımı kaybettim..."

"...ve Sökmek Zamanı ve Dokumak. Zamanı'nı yazdın. Hadi, hepimiz gerektiği kadar yaş im deneyimi olan yetişkinleriz. Birbirimizi aldatmayalım. Elbette, nasıl olduğunu bilmek isteyeceksin. Aslında, daha da ileri gideceğim: Onu görmek bile istiyorsun."

"Bundan eminsen, bizimle yemeğe gelmesi için neden onu ikna etmeme yardım ettin? Şimdi elimde bir ipucu var: Her perşembe o Ermeni lokantasında oluyor."

"Biliyorum. En iyisi bu ipucunu izlemen."

"Beni sevmiyor musun?"

"Kırtasiye dükkânlarından alabileceğin kartpostallarda yazdığı gibi, dünden daha çok ve yarından daha az. Evet, elbette seni seviyorum. Eğer bilmen gerekiyorsa umutsuzca âşığım. Hatta adresimi değiştirip senin bu dev, bomboş apartman dairene taşınmayı bile düşünüyorum, fakat ne zaman bunu teklif etsem sen daima konuyu değiştiriyorsun. Yine de gururumu bir yana bırakıp bizim için birlikte yaşamanın ne kadar büyük bir adım olacağını anlatmaya çalışıyorum ve senin bunun için çok erken olduğunu söylediğini duyuyorum; belki de Esther'i kaybettiğin gibi beni de kaybetmekten korkuyorsun, ya da belki özgürlüğünü kaybetmek istemiyorsun veya hem yalnız kalmaktan hem de aynı zamanda birisiyle yaşamaktan korkuyorsun kısaca ilişkimiz tümüyle felaket. Ancak, şimdi madem sordun, işte yanıtım: Seni çok seviyorum."

"Öyleyse neden yardım ettin?"

"Çünkü sonsuza kadar, tek kelimelik bir açıklama bile yapmadan giden bir kadının hayaletiyle yaşayamam. Kitabını okudum. Sadece onu bulup bu meseleyi çözerek kalbinin tamamen bana ait olacağına inanıyorum. Âşık olduğum komşumla da böyle oldu. İş ilişkimize geldiğinde onun nasıl da korkak olduğunu anlayacak kadar ona yakındım, nasıl bütün kalbiyle istediği bir şeye bile kendini bırakamadığını biliyorum, ama aslında tehlikeli olan hep hissettikleriydi. Sen sık sık tam anlamıyla özgürlüğün olmadığını; asıl var olanın hoşlandığın herhangi bir şeyi seçebilme ve sonra kendini bu fikre bırakabilme özgürlüğü olduğunu söylerdin. Komşuma yaklaştıkça sana daha fazla hayran oldum: onu terk eden ve onunla daha fazla bir şey yaşamak istemeyen karısını sevme ye devam etme kararı

vermiş bir adam. Sen sadece buna karar vermedin, kararını herkese açıkladın. Kitabında söylediğin de bu; tüm yüreğimle bildiğim bir bölüm. "'Kaybedecek daha fazla bir şeyim kalmadığında, bana her şeyi verdiler. Ben olmayı bıraktığımda kendimi buldum. Rezil olduğumda ve hâlâ yürümeye devam ettiğimde kendi kaderimi seçmekte özgür olduğumu anlamdım. Belki de bende yanlış olan bir şey var, bilmiyorum, belki evliliğim biterken bile anlamadığım bir düştü. Bütün bildiğim, onsuz yaşayabildiğim halde, hâlâ onu yeniden görmek, birlikteyken hiç söylemediğim şeyleri söylemek istediğim: Seni kendimden bile daha çok seviyorum. Eğer bunu söyleyebilirsem o zaman kendimle barış içinde yaşamayı sürdürebilirim, çünkü bu aşk beni rehin .aldı.'"

"Mikhail bana Esther'in büyük olasılıkla kitabımı ; okuduğunu söyledi. Bu yeterli."

"Belki, ama onu tamamıyla sevebilmen için onu bulman ve bunu onun yüzüne söylemen gerekiyor. Bu mümkün olmayabilir, seni görmek istemeyebilir, fakat sen en azından denemiş olursun. Ben 'ideal kadından' kurtulmuş olurum ve sen de Zahir diye adlandırdığın şeyin soyut varlığından kurtulmuş olursun." "Sen çok cesursun."

"Hayır, korkarım değilim. Ama başka seçeneğim yok."

Ertesi sabah, kendi kendime Esther'in yaşadığı yeri bulmaya çalışmayacağıma yemin ettim. İki yıl boyunca bilinçsizce, gitmek için birisinin onu zorladığına, kaçırılmış olduğuna ya da bazı terörist grupların ona şantaj yaptığına inanmayı tercih ettim. Şimdi hayatta ve iyi olduğunu (delikanlı bana öyle söylemişti) bildiğime göre onu yeniden neden görmeye çalışayım ki? Eski karımın da mutluluğu aramak hakkı ve onun kararına saygı duymalıyım.Bu düşünce dört saatten biraz daha fazla, akşamüstüne kadar devam etti, bir kiliseye gittim, mum yaktım ve bir söz daha verdim, bu defa kutsal, dinsel bir söz: denemeye ve onu bulmaya.

Marie haklıydı. Umursamıyor gibi davranarak kendimi aldatmayı sürdüremeyecek kadar yaşlıydım. Onun gitme kararına saygı gösterdim, ama hayatımı kurmaya yardım eden en önemli insan beni neredeyse yok etti. O her zaman çok güçlüydü: Neden bu defa gecenin içinde bir hırsız gibi kayboldu, kocasının gözlerinin içine bakıp niye gittiğini açıklamadan? Yaptıklarımızın sonuçlarına göre davranmak ve onlarla yüzleşmek için ikimiz de yeterince olgunduk: Karımın (ya da daha çok, eski karımın) davranışının onun karakteriyle hiçbir ilgisi yoktu ve bunu neden yaptığını bilmeye ihtiyacım yardı.

Lokantadaki 'performans'a sonsuzluk gibi gelen bir hafta vardı daha. Sonraki birkaç gün, aslında asla kabul etmeyeceğim söyleşileri yapmaya razı oldum; bir sürü gazeteye makaleler yazdım, yoga ve meditasyon yaptım, Rus bir ressamla ilgili bir kitap okudum, bir diğeri de Nepal'de işlenen bir suçla ilgiliydi, yayıncıların benden daima istedikleri ve benim de genellikle reddettiğim şeyleri yaptım; iki kitap için önsöz ve bir başka dört kitap için de övgüler yazdım.

Yine de hâlâ öldürecek çok fazla zaman vardı ve böylece ben de İyilik Bankası'na olan borçlarımdan bir kısmını ödemeye karar verdim. akşam yemeği davetlerini kabul etmek, arkadaşlarımın çocuklarının okuduğu okullarda kısa konuşmalar yapmak, bir golf kulübüne ziyaret, yine bir arkadaşımın sahip olduğu Avenue de Suffren'deki kitapçılardan birinde doğaçlama (vitrin camına üç gün önceden ilân asmıştı ve sadece yirmi kişi geldi) bir imza günü düzenlemek gibi. Sekreterim apaçık çok mutlu göründüğümü söyledi, çünkü çok uzun zamandır bu kadar aktif olduğumu görmemişti; ben de 'çok satanlar' listesinde bir kitabımın olmasının her zamankinden daha fazla çalışmak için beni yüreklendirdiğini söyledim.

O hafta iki şeyi yapmadım. Birincisi okumam için gönderilen dosyalardan hiçbirini okumadım avukatlarıma göre bunlar hemen sahiplerine geri gönderilmeliydi, aksi takdirde er ya da geç onların hikâyelerinden 5 birini aşırmakla suçlanmam kaçınılmazdı (aslında insanların yazdıklarını bana neden gönderdiklerini asla anlamadım ne de olsa ben yayıncı değilim).

İkincisi de, Kazakistan'ın nerede olduğunu bulmak için atlasa bakmadım; aslında biliyordum, ama Mikhail'in güvenini kazanmak için onun geldiği yer hakkında biraz daha fazla bilgi sahibi olmaya çalışmalıydım.

İnsanlar lokantanın arka kısmındaki odaya açılan kapıyı birinin açmasını sabırla bekliyor. Burası St Germain des Pres'deki barlar gibi çekici değil, küçük bir bardak su eşliğinde kahve de ikram edilmiyor, iyi giyimli, güzel konuşan insanlar da yok. Tiyatro fuayelerindeki zarafet de görülmüyor, şehrin her yanında bulunan küçük bistrolarda aktörlerin izleyicilerin arasında ünlü bir emprezaryo olmasını umduğu ve gösterinin sonunda gelip de kendisini tanıtacağını, nasıl da muhteşem olduklarını söyleyeceği ve çok önemli bir sanat merkezinde sahne almaları için davet edildiklerini söylediğini hayal ettikleri için kendi kapasitelerini zorladıkları diğer şovların büyüsü de yok.

Dürüst olmak gerekirse, burarım neden bu kadar kalabalık olduğunu anlayamıyorum: Dergilerin en iyi gösteri ya da Paris'deki sanat ortamı listelerinde adının geçtiğini hiç duymadım.

Beklerken, lokantanın sahibiyle konuşuyorum ve bu mekânın tümünü bir tiyatro salonuna dönüştürmeyi planladığım öğreniyorum.

"Her hafta daha fazla insan geliyor," diyor. "İlk önce bunu yapmayı kabul ettim, çünkü bir gazeteci kendisine bir iyilik yapmamı istedi ve döndüğünde çalıştığı dergi de lokantamla ilgili bir yazı yayınlayacağını söyledi. Ayrıca, bu oda perşembe günleri pek kullanılmıyordu ve insanlar beklerken yemek yiyorlar; aslında perşembe günleri haftanın diğer gecelerinde kazandığımdan sanırım daha fazla kazanıyorum. Beni bir tek aktörlerin bir mezhebe bağlı olabilecekleri endişelendirmişti. Belki de biliyorsunuzdur, burada kanunlar çok katıdır."

Evet, tabii ki biliyordum; bazıları benim kitaplarımın bile birtakım tehlikeli felsefi akımlara, çoğunluğun kabul ettiği değerlerle uyuşmayan dinsel öğretilerin bir bölümüne gönderme yaptığını ileri sürdüler. Normalde oldukça liberal olan Fransa, bu konuda biraz paranoyak. Yakın zamanda bazı bilinçsiz insanlarda denenen 'beyin yıkama' üzerine uzun bir rapor hazırlandı. Bu adı geçen insanlar okul, üniversite, diş macunu, arabalar, filmler, kocalar, eşler, sevgililer gibi tüm diğer konularda karar verebilseler de konu dine geldiğinde çok kolaylıkla kullanılabiliyorlardı.

"Bu etkinliklerin reklamını nasıl yapıyorlar?" diye soruyorum.

"Hiçbir fikrim yok. Ben yapsaydım, lokantamın reklamını yapan kişiyle yapardım bu işi."

Ve sadece kuşkuları ortadan kaldırmak için, benim de kim olduğumu bilmediğinden ekliyor:

"Sırası gelmişken, bu bir sır değil. Onlar gerçekten de sadece aktör."

Odaya açılan kapı aralandı, insanlar küçük bir sepet içine beş euro atarak içeri doluştular. İçerde, emprovize sahne üstünde duygusuz bir ifadeyle duran iki genç erkek ve iki genç kadın, hepsi de dikkatleri üzerlerine çekmek için sertçe kolalanmış, uzun, bol, beyaz etekler gr misler. Bu dört kişinin dışında bir konga davulu taşıya. biraz daha yaşlıca bir adam ve üzeri küçük çıngırdayan şeylerle kaplı dev bronz bir zili tutan bir kadın daha var; kadın bu alete farkında olmadan her dokunduğunda metalik yağmur sesine benzer bir ses çıkıyor.

Bu genç adamlardan birisi Mikhail, imza gününde karşılaştığım kişiden oldukça farklı görünse de, gözleri, boşlukta bir yerlere takılı kalmış gözleri

özel bir ışık saçarak parlıyor.

İzleyiciler odanın etrafına dağılmış sandalyelerde oturuyor. Genç adamlar ve kadınlar, sokakta görseniz tümüyle ağır bir uyuşturucunun etkisinde olduklarını düşüneceğiniz biçimde giyinmişler. Eşleriyle birlikte gelen orta yaşlı yöneticiler ya da terbiyeli hizmetçiler. Büyük olasılıkla annesi ve babasıyla birlikte gelmiş dokuz veya on yaşında birkaç çocuk. Birkaç da yaşlı var, buraya gelebilmek için büyük bir güç harcadıkları kesin, çünkü en yakın metro istasyonu beş blok uzakta.

İçki, sigara içiyorlar, yüksek sesle konuşuyorlar, sanki sahnede kimse yokmuş gibi. Konuşma sesleri giderek yükseliyor; daha fazla gülme sesi var, burada gerçekten bir parti havası esiyor. Bir sır? Yalnızca sigara içenlerin kurduğu bir dernek olabilir. Burada bulunan tüm bu kadınlar içinde Esther'i görebileceğimi düşünerek endişeyle bakışlarımı etrafta gezdiriyorum, bazen karımla en ufak bir fiziksel benzerlikleri olmasa bile (neden 'eski karım' demeye alışamıyorum ki?).

İyi giyimli bir kadına tüm bunların ne anlama geldiğini soruyorum. Yanıt verecek kadar sabırlı olmadığı belli oluyor; sanki acemi bir çaylakmışım, yaşamın sırları konusunda eğitilmesi gereken birisiymişim gibi bana bakıyor.

"Aşk hikâyeleri," diyor. "Hikâyeler ve enerji."

Hikâyeler ve enerji. Kadın oldukça normal gibi görünse de belki bu konunun üzerine gitmesem iyi olacak. Başka birine sormayı düşünüyorum, ama en iyisinin hiçbir şey söylememek olduğuna karar veriyorum. Bir süre sonra bana yetecek kadar bilgi edineceğim. Tam yanımda oturan bir centilmen bana bakıyor ve gülümsüyor:

"Kitaplarınızı okudum ve yani, elbette neden burada olduğunuzu biliyorum."

Çok şaşırdım. Mikhail ve karım bu hatayı düzeltmeliyim arasındaki ilişkiyi, eski karımla şu anda sahnede olanlardan birisi arasındaki ilişkiyi bilebilir mi?

"Sizin gibi bir yazar Tengriler hakkında bir şeyler öğrenmek için çıldırıyor olmalı. Onlar sizin 'ışığın savaş çılan' dediğiniz şeyle çok yakından bağlantılı."

"Elbette," diyorum rahatlayarak.

Ve düşünüyorum: Tengri diye bir şey duymadım bile.

Yirmi dakika sonra, sigara dumanı odanın içinde kalın bir hava tabakası oluşturduğunda zilin sesini duyuyoruz. Gizemli bir biçimde konuşmalar

duruyor, o anarşik atmosfer dinsel bir havaya dönüşmüş gibi görünüyor; izleyiciler ve sahne aynı derecede sessiz; duyulabilen tek ses yan taraftaki lokantadan geliyor.

Transa geçmiş gibi görünen ve hâlâ uzaktaki bir noktaya bakışlarını sabitlemeyi sürdüren Mikhail başlıyor:

"Moğolların 'Yaradılış' söylencelerinde dendiği gibi: 'Mavi gri renkte vahşi bir köpek gelir, kaderini ilahî güç belirlemiştir. Eşi bir karacadır.'"

Sesi değişik çıkıyor, daha kadınsı, daha kendinden emin.

"Böylece bir başka aşk hikâyesi başlar. Vahşi köpek cesareti ve gücüyle, nezaket, sezgi ve zarafetiyle de karaca. Avcı ve avlanan karşılaşır ve birbirlerini severler. Doğanın yasalarına göre, biri diğerini yok etmelidir, ama aşk söz konusu olduğunda iyi ya da kötü yoktur, yapma veya yıkma da yoktur, sadece hareket vardır. Ve aşk doğanın yasalarını değiştirir."

Eliyle bir işaret yapıyor ve sahnedeki dört kişi ışığa doğru dönüyor.

"Benim geldiğim bozkırlarda vahşi köpek kadınsı bir yaratık olarak görülür. Hassastır, avlanma kabiliyeti vardır, çünkü içgüdüleri bilenmiştir, ama aynı zamanda korkaktır. Hayvansı güçlerini kullanmaz, ama strateji belirler. Yürekli, tedbirli, hızlıdır. Bir saniyede, tam bir sükûnet hâlinden, avının üstüne atılması için ihtiyaç duyduğu gerilime ulaşabilir."

Hikâye yazmaya alışmış olduğumdan düşünüyorum: 'Ve karacaya ne oldu?' Mikhail de aynı benim gibi hikâye anlatmaya alışmış ve havada asılı duran soruyu yanılıyor:

"Dişi karaca, erkeğin hızlı koşmak ve araziyi algılamak yetilerine sahiptir. Birbiriyle buluşan bu iki yetenek, kendi simgesel âlemlerinde birlikte gezinirler ve kendi doğaları sayesinde sınırlarını aşmış olduklarından dünyayı gerçekleştirme olanağı yaratırlar. Bu Moğol 'Yaradılış' söylencesidir: İki farklı tabiattan aşk doğmuştur. Çelişki varsa aşk güçlenerek büyür. Meydan okuma ve değişim söz konusu olduğunda aşk korunur.

"Yaşamımız bizimdir. Dünya bugün olduğu yere ulaşıncaya kadar çok uzun zaman geçti, çok güç harcadı, ve biz elimizden geldiği kadar, kendimizi buna en iyi biçimde hazırladık; en kusursuz şekliyle olmadı ama üstesinden geldik. Ve yine de eksik olan bir şey var, her zaman eksik bir şey vardır ve bu gece burada bunun için toplandık, böylece varoluş nedenimizi biraz olsun düşünebilmek için birbirimize yardım edebiliriz. Anlamı olmayan hikâyeler anlatarak, hep alışık olduğumuz gerçekliği algılama

şekline uygun düşmeyen gerçekleri arayarak, belki de böylelikle bir ya da iki kuşak sonra bir başka yaşam biçimi keşfedebiliriz.

"Dante'nin İlahi Komedyada dediği gibi: 'O insan gerçek aşkın ortaya çıkmasına izin verdiği gün, düzgün yapılmış her şey karmakarışık olacak ve doğru ve gerçek bildiğimiz her şeyi altüst edecek.' İnsanoğlu nasıl seveceğini öğrendiğinde dünya gerçek bir dünya olacak; o zamana kadar biz aşkın ne olduğunu bildiğimizi sanarak yaşayacağız, ama her zaman bunu olduğu gibi söyleyebilme cesaretinden yoksun kalacağız.

"Aşk evcilleşmemiş bir güçtür. Onu kontrol etmeye çalıştığımızda bizi yok eder. Onu hapsetmeye çalıştığımızda o bizi esir alır. Onu anlamak için çabaladığımızda kendimizi kaybolmuş ve şaşkına dönmüş hissetmemizi sağlar.

"Yeryüzündeki bu güç bizi mutlu eder, bizi Tanrı'ya ve komşumuza yakınlaştırır ve yine de şimdi yaptığımız gibi her bir dakikalık huzur için bir saat endişe duymaktan keyif alırız."

Mikhail durakladı. Tuhaf zilin sesi yeniden duyuldu.

"Her perşembe olduğu gibi, aşk hakkında hikâyeler anlatmayacağız. Sevgisizlik hakkında hikâyeler anlatacağız. Altında ne yattığını anlamak için yüzeyde ne olduğunu tüm gelenek ve değerlerimizi bulduğumuz o yerde göreceğiz. Onun altında ne olduğunu iyice anladığımızda kendimizi bulacağız. Kim başlamak ister?"

Birkaç kişi elini kaldırdı. Mikhail, Arap'a benzeyen genç bir kadını işaret etti. Kadın odanın diğer tarafında tek başına oturan garip görünüşlü bir adama döndü.

"Bir kadınla yattığında hiç ereksiyon olmadığın oldu mu?"

Herkes güldü. Ancak adam hemen yanıt vermekten kaçındı.

"Erkek arkadaşın iktidarsız olduğu için mi soruyorsun bunu?"

Yine herkes güldü. Mikhail konuşurken bunun gerçekten yeni bir mezhep olduğu konusunda bir kez daha şüpheye düşmeye başlamıştım, ama mezhepler toplantı düzenlediğinde sigara ve içki içilebileceği ve birbirlerinin cinsel hayatı hakkında utanç verici sorular sorabilecekleri aklıma gelmezdi.

"Hayır, değil," dedi kız sertçe. "Ancak ara ara bu onun da başına geliyor. Ve sorumu ciddiye almış olsaydın biliyorum ki yanıtın 'Evet, oldu,' olacaktı. Her kültürde ve ülkede, aşk ya da cinsel cazibe duygularının tümün den bağımsız olarak bütün erkekler hayatlarının bir döneminde iktidarsızlık

sorunu yaşamıştır, özellikle de er çok arzuladıkları kişiyle birlikte olduklarında. Bu çok normal."

Evet, normaldi ve bunu bana söyleyen, bir sorunun olduğunu düşünerek gittiğim bir psikiyatristti.

Kız devam etti:

"Ancak bize anlatılan hikâyede bütün erkekler daima ereksiyon olabilirler. Beceremezse, erkek kendisim işe yaramaz hisseder ve kadın da erkeği uyandıracak kadar alımlı olmadığına inandırılır. Bu konu bir tabu olduğundan adam arkadaşlarına bu durumdan bahsedemez. Kadına o eski yalanı söyler: 'Daha önce hiç başıma gelmedi.' Kendisine ikinci, üçüncü ya da dördüncü şansı tanımadan kendinden utanır ve çoğunlukla gerçekten iyi bir ilişki kurabileceği kişiden kaçar. Arkadaşlarının ona duyduğu sevgiye daha fazla güvenmiş olsaydı, ona gerçekler anlatılmış olsaydı, bunun bir tek onun başına gelmediğini bilirdi. Kadının ona duyduğu aşka daha fazla güvenmiş olsaydı, kendisini küçük düşmüş hissetmezdi."

Alkış. Sanki oradaki kadınlı erkekli pek çok kişi büyük bir rahatlama duygusu hissediyorlarmış gibi sigaralar yakılıyor.

Mikhail çokuluslu şirketlerin birinde yöneticiymiş gibi duran bir adamı işaret ediyor.

"Avukatım ve çekişmeli boşanmalar konusunda uzmanlaştım."

"Bunun anlamı nedir?" diye soruyor izleyicilerden birisi.

"Taraflardan birisi ayrılmak istemediğinde böyle deniyor," diye yanıtlıyor avukat, sözü kesildiği için sinirlenerek ve bu kadar apaçık yasal bir terimin anlamının hiç kimse tarafından bilinmemesini saçma bulmuş gibi.

"Devam et," diyor Mikhail, imza gününde karşılaştığım bu genç adamda olacağını hayal bile etmediğim otoriter bir sesle.

Avukat konuşmasını sürdürüyor:

"Bugün Londra merkezli İnsan ve Yasal Kaynaklar firmasından bana bir rapor geldi. Raporda şu anlatılıyor:

(a) Bu şirkette çalışanların tümünün üçte ikisinin birbirleriyle bir şekilde aşk ilişkisi var. Düşünün! Bu demek oluyor ki, üç kişinin olduğu herhangi bir işyerinde iki kişinin birbirleriyle bir biçimde çok yakın ilişkisi olacak, (b) Çalışanların yüzde onu sadece bu nedenden istifa ediyor, yüzde kırkı üç aydan fazla süren ilişkiler yaşıyor ve evlerinden uzun zaman ayrı kalmalarını gerektirecek işlerde çalışan her on kişiden en azından sekizi bir aşk macerası yaşıyor.

Bu inanılmaz değil mi?"

"Eh, elbette istatistikleri saygıyla selamlamalıyız!" diye laf attı tehlikeli soyguncu takımı gibi giyinmiş bir grup genç adam. "Hepimiz istatistiklere inanıyoruz! Demek ki annem babama sadık değildi, ama bu onun değil, istatistiklerin suçu!"

Daha fazla kahkaha, daha fazla sigara, daha fazla avuntu, sanki seyircilerin arasında bulunan insanlar hep duymaya korktukları şeyleri duyuyordu ve bunları duymak onları bazı endişelerden kurtarıyordu. Esther ve Mikhail'i düşünüyorum "...evlerinden uzun zaman ayrı kalmalarını gerektirecek işlerde çalışan her on kişiden en azından sekizi..."

Kendimi ve birçok defa başıma gelenleri düşünüyorum. Bunlar, önünde sonunda istatistik. Yalnız değiliz.

Kıskançlık, terk etme, depresyon hakkında hikâyeler anlatılıyor, ama ben artık dinlemiyorum. Benim Zâhir'im tüm şiddetiyle geri döndü birkaç dakika için yalnızca bu küçük grup terapisiyle ilgilendiğimi, inanmış olsam da, aslında ben karımı benden çalan adamla aynı odanın içindeyim. Beni tanıyan komşum keyif alıp almadığımı soruyor. Bir an için beni Zâhir'imden uzaklaştırıyor ve ona yanıt vermek beni mutlu ediyor.

"Henüz amaçlarını anlayamadım. İsimsiz alkolikler ya da Evlilik terapilerine benzeyen, kendi kendine yardım grupları gibi."

"Fakat duydukların gerçekte seni de şaşırtmıyor mu?"

"Olabilir ama yine de ben bunu neden yattıklarını anlayamıyorum."

"Bu gördüklerin bu akşamın en önemli bölümü değil; sadece kendini yalnız hissetmemeni sağlayan bir yöntem. Kendi yaşamlarımız hakkında konuşmakla diğerlerinin de aynı şeyi yaşamış olduklarını fark ediyoruz."

"Peki bunun faydası ne?"

"Eğer yalnız değilsek, o zaman gittiğimiz yolun yanlış bir yol olduğunu anlamak ve yönümüzü değiştirmek için daha fazla gücümüz oluyor. Ancak, söylediğim gibi genç adamın en başta söyledikleriyle bizim enerji ya karışlarımız arasındaki bir geçiş bu sadece."

"Bu genç adam kim?"

Konuşmamız zilin sesiyle bölünüyor. Bu defa konu şan elinde konga davulu olan yaşlı adam.

"Mantıklı düşünme zamanı geçti. Hadi şimdi ayine, her şeyi değiştiren ve taçlandıran heyecanı yaşamaya başlayalım. Siz bu gece burada ilk defa bulunanlar, bu dans Aşk'ı kabul etme kapasitemizi geliştiriyor. Zekâmızı ve yaratıcılığımızı harekete geçiren, bizi arındıran ve azat eden tek şey Aşk'tır."

Sigaralar söndürülüyor, bardak şıngırtıları susuyor Odaya aynı tuhaf sessizlik çöküyor; genç kadınlardan birisi bir dua okumaya başlıyor:

"Sana saygımızı göstermek için dans edeceğiz Tanrıça. Dansımızın bizi cennete ulaştırmasına izin ver."

Doğru mu duydum? 'Tanrıça' mı dedi? Evet, öyle dedi.

Genç kadınların diğeri dört kollu şamdandaki mumları yakıyor; öbür ışıklar söndürülüyor. Beyazlar giyinmiş dört siluet, kolalanmış beyaz etekleriyle sahneden iniyor ve izleyicilerin arasına karışıyor. Yarım saat kadar ikinci genç adam karnından geliyormuş gibi bir ses ve monoton bir tonlamayla kendini sürekli tekrar eden bir şarkı söylüyor, tuhaf bir biçimde bu şarkı bana bir an Zâhir'i unutturuyor ve bir tür uyku haline geçiyorum. Hatta Aşk hakkında konuşmalar' seansı sırasında bir aşağı 'bir yukarı koşuşturan çocuklardan biri bile şimdi sessiz "ve gözleri sahnede takılı kalmış. Orada hazır bulunanlardan bazıları gözlerini kapamış, diğerleri yere ya da boşlukta belirsiz bir noktaya bakıyor, Mikhail'in de aynı şeyi yaptığını görüyorum.

Şarkı bittiğinde, vurmalı çalgılar zil ve davul Afrika'daki dinsel törenlerden hatırladığım bir ritim çalmaya başlıyor.

Beyaz giyimli siluetler dönmeye başlıyor ve bu ağzına kadar dolu yerde izleyiciler yer açıyor, böylelikle geniş kenarlı etekler boşlukta hareket edebiliyor. Çalgılar daha da hızlı çalıyor, dört siluet de daha hızlı dönüyor bildik dillerden birine benzemeyen sesler çıkararak, sanki meleklerle ya da 'Tanrıça'yla doğrudan konuşuyorlarmış gibiydiler.

Komşum ayağa kalkıyor ve o da dans etmeye ve anlaşılmaz sözcükler söylemeye başlıyor. Geri kalanlar hayret ve saygı karışımı bir duyguyla izlerken seyircilerin içinden on ya da on iki kişi de aynı şeyi yapıyor.

Darısın ne kadar zaman sürdüğünü bilmiyorum, ama . çalgıların sesi yüreğimin atışıyla bir olmuştu sanki ve kendimi bırakmak, tuhaf şeyler söylemek, bedenimi hareket ettirmek için inanılmaz bir arzu duydum; bir noktada delice dönüp durma arzusuna kapılmamak için, hem irademi kullanmam hem de bütün bunların saçma olduğunu düşünmem gerekti. Ayrıca, daha önce hiç ol mayan bir şey daha oldu, Esther'in kendisi, Zâhir'im sanki etrafımda dolaşıp duruyor, gülümsüyor, beni Tanrıça'ya şükretmeye çağırıyordu.!

Bu bilinmeyen törene katılmamak için çabaladın olabildiğince çabuk bitmesini isteyerek. O gece orada bulunmamı gerektiren asıl nedene konsantre olmaya çalıştım Mikhail'le konuşmak, beni Zâhir'ime ulaştırma

sini sağlamak ancak gördüm ki öylece durabilmek olanaksız. Oturduğum sandalyeden kalktım ve tam ilk adımlarımı tedbirli ve utanarak atarken müzik aniden sustu.

Sadece mumlarla aydınlanan odada, tek duyabildiğim dans etmiş olanların gürültülü nefes alış verişleriydi. Giderek ses azaldı, ışıklar yeniden açıldı ve her şey normale dönmüş gibi göründü. Bardaklar yeniden bira, şarap, su, alkolsüz içeceklerle dolduruldu, çocuklar etrafta koşturmaya ve yüksek sesle konuşmaya başladı ve çok geçmeden herkes sanki bir şey, hiçbir şey olmamış gibi sohbet ediyordu.

"Toplantı bitmek üzere," dedi mumlan yakan genç kadın. "Alma'nın anlatacağı son bir hikâye var."

Alma zili çalan kadındı. Doğu'da yaşamış birinin aksanıyla konuşuyordu.

"Üstadın bir bufalosu vardı. Hayvanın boynuzları o kadar genişti ki, iki boynuzun arasına oturmayı becere bilse tahtta oturuyormuş gibi olacağını düşünürdü. Bir gün, hayvanın dalgın olduğu bir sırada boynuzların arasına tırmandı ve tam da düşündüğünü yaptı. Ancak bufalo hemen ayaklarını havaya kaldırdı ve adamı üstünden attı. Adamın karısı bunu gördüğünde ağlamaya başladı.

"Ağlama,' dedi üstat kendine gelir gelmez. Acı çekmiş olabilirim ama aynı zamanda hayalimi gerçekleştirdim.'"

İnsanlar gitmeye başladı. Komşuma ne hissettiğim sordum.

"Senin bilmen gerek. Kitaplarında bunlar hakkında yazıyorsun."

Bilmiyordum, ama biliyormuş gibi davranmalıydım.

"Belki de biliyorum, ama emin olmak istiyorum."

Bana baktı, ikna olmamıştı ve gerçekten tanıdığını düşündüğü yazar olup olmadığım konusunda açıkça şüphe duymaya başladı.

"Evrenin enerjisiyle temas ettim," diye yanıtladı.

"Tanrı ruhumdan geçip gitti."

Ve gitti, böylece ne söylediğini açıklamak zorunda kalmadı.

Boş odada şimdi sadece dört oyuncu, iki müzisyen, bir de ben kalmıştık. Kadınlar sanırım üzerlerindeki giysileri değiştirmek üzere tuvalete gittiler. Erkekler üstlerindeki beyaz kostümleri çıkardı ve günlük giysilerini giydiler. Hemen kollu şamdanları ve müzik aletlerini toparlayıp iki büyük kutuya koymaya başladılar.

Ayin sırasında davul çalan daha yaşlıca olan adam parayı saymaya ve altı eşit parçaya ayırmaya başladı. Mikhail'in benim varlığımı fark etmesi sanırım bundan sonra oldu.

"Seni burada göreceğimi düşünmüştüm."

"Ve sanırım nedenini de biliyorsun."

"İlahî enerjinin bedenimden geçip gitmesine izin verdikten sonra, her şeyin nedenini biliyorum. Aşkın ve savaşın nedenini de biliyorum. Bir adamın sevdiği kadını neden aradığını biliyorum."

Yine bıçak sırtında yürüyormuşum hissine kapıldım. Burada Zâhir'im yüzünden bulunduğumu biliyorsa o zaman bunun Esther'le olan ilişkisi için bir tehlike olduğunu da biliyordu.

"Değecek bir şey uğruna kavga eden iki onurlu erkek gibi konuşabilir miyiz?"

Mikhail biraz duraklamış gibi göründü, ben devam ettim:

"Biliyorum ki bufalonun boynuzları arasına oturmayı isteyen üstat gibi hırpalanmış ve ezilmiş olarak çıkacağım bu işten, fakat bunu hak ediyorum. Bunu hak ediyorum çünkü farkında olmadan da olsa başkasını acı çektirdim. Onun aşkına saygı duymuş olsaydım Esther'in beni terk edeceğine inanmıyorum."

"Sen hiçbir şey anlamıyorsun," dedi Mikhail.

Bu sözler beni rahatsız etti. Nasıl olup da 25 yaşında biri, acı çekmiş ve yaşam tarafından sınanmış deneyimli bir adama hiçbir şeyden anlamadığını söyleyebilirdi' Kendimi kontrol etmeli, alçakgönüllü olmalı, gerekli olan ne varsa yapmalıydım. Hayaletlerle yaşamayı sürdüremezdim, Zâhir'in tüm evrenime egemen olmasını sürdürmesine razı olamazdım.

"Belki de gerçekten anlamıyorum, fakat tam da bu nedenden dolayı buradayım anlamak için. Ne olup bittiğini anlayarak kendimi kurtarmak için."

"Her şeyi oldukça iyi anladın ve sonra birden anlamamaya başladın; en azından Esther'in bana söylediği bu. Bütün kocaların yaptığı gibi karına, sadece taşınır taşınmaz mallarının bir parçasıymış gibi davranmaya başladığın zaman iş o noktaya geldi."

"Bunu neden kendisi bana söylemedi? Hatalarımı düzeltmem için neden bana bir şans daha vermedi ve önünde sonunda ona benim davrandığım gibi davranacak 25 yaşında birisi için beni terk etti?" diye sormamak için kendimi güç tuttum.

"Bunun doğru olduğunu sanmıyorum. Kitabımı okudun, imza günüme geldin, çünkü ne hissettiğimi biliyordun ve endişelerimi gidermek istedin. Yüreğim hâlâ paramparça: Zâhir'i duydun mu hiç?"

"İslam diniyle büyütüldüm, yani evet, bu kavram bana yabancı değil." ' ' '

"Yani Esther yaşamımdaki her boşluğu dolduruyordu. Duygularımı yazarsam onun varlığından kendimi kurtarabileceğimi düşündüm. Şimdi onu çok daha sakin bir biçimde seviyorum, ama başka hiçbir şey düşünemiyorum. Sana yalvarıyorum, lütfen, istediğin her şeyi yapacağım, fakat neden bu şekilde kaybolduğunu bana açıklaman gerek. Sen de söyledin, ben hiçbir şey anlamıyorum."

Karımın sevgilisine yalvararak ne olup bittiğini anlamam için yardım istemek çok zordu. Eğer Mikhail imza gününe gelmemiş olsaydı, belki de karıma olan aşkım; kabullendiğim ve Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanını yazmamı sağlayan Victoria Katedrali'ndeki o an yeterli olacaktı benim için. Yine de kaderin başka planları vardı ve karımı yeniden görebilmenin biricik olasılığı her şeyi altüst ediyordu.

"Beraber öğle yemeği yiyelim," dedi Mikhail, uzunca bir duraklamadan sonra. "Sen gerçekten hiçbir şey anlamıyorsun. Ama bugün bedenimden geçen ilahî enerji sana cömert davranıyor."

Ertesi gün görüşmek üzere sözleştik. Eve giderken, Esther'in kayboluşundan üç ay önce aramızda geçen bir konuşmayı hatırladım.

Bedenin içinden geçen ilahî enerji hakkında bir konuşmaydı bu.

"Gözleri gerçekten değişik, içlerinde ölüm korkusu var elbette, ama bundan da öte, özveri var. Yaşamlarının anlamı var, çünkü bir amaç uğruna kendilerini feda et meye hazırlar."

"Askerlerden bahsediyorsun, değil mi?"

"Evet ve aynı zamanda kabul etmenin inanılmaz zor olduğunu düşündüğüm, fakat görmezmiş gibi davrana madiğim bir şeyden bahsediyorum. Savaş bir ayindir. Kanlı bir ayin, ama aynı zamanda bir sevgi ayini."

"Sen delisin."

"Belki de öyleyim. Fakat, ölümün alışılmışlığı ya samlarının bir parçasıymışçasına bir ülkeden diğerine giden diğer savaş muhabirleriyle de tanıştım. Hiçbir şey den korkmuyorlar, onlar da aynı bir asker gibi tehlikeyle yüz yüze kalıyorlar. Ve hepsi haber yapabilmek için mi" Sanmıyorum. Tehlike, macera, kanlarında adrenalin olmadan artık yaşayamazlar. Onlardan birisi, üç çocuklu evli bir adamdı, kendisini en rahat hissettiği yerin sava; alanı olduğunu söylemişti, oysa ailesine düşkündü ve sürekli karısı ve çocuklarıyla konuşuyordu.”

"Bütün bunları hiç anlamıyorum. Bak, Esther, ya samına karışmak istemiyorum ama sanırım bu deneyimi yaşamak sana gerçekten zarar verecek."

"Anlamsız bir yaşam sürmekten daha fazla zarar veremez. Savaşta herkes önemli bir deneyim yaşadığını biliyor."

"Tarihsel bir an mı demek istiyorsun?"

"Hayır, bu yaşamım riske atmak için yeterli bir m den değil. Onlar insanın gerçek özünü yaşıyorlar demek istiyorum."

"Ya savaş?"

"Hayır, sevgi."

"Sen de onlar gibi olmaya başladın."

"Sanırım öyleyim."

"Çalıştığın haber ajansına yeterince bilgi sahibi olduğunu söyle."

"Yapamam. Bu uyuşturucu gibi bir şey. Savaş bölgesinde ne kadar kalırsam yaşamımın o kadar anlamı var. Günlerce banyo yapmıyorum, günlerce yürüyorum, askerler ne yiyorsa onu yiyor, geceleri sadece üç saat uyuyor ve silah sesleriyle uyanıyorum. Her an birilerinin oturduğumuz yere bir el bombası atabileceğini biliyorum ve bu beni yaşatıyor, arılıyor musun? Gerçekten 'yaşamak' demek istiyorum, her dakikayı, her saniyeyi severek. Üzüntü, şüphe, hiçbir şeye yer yok; orada sadece yaşama duyduğun müthiş sevgi var. Dinliyor musun?"

"Kesinlikle."

"Her meydan savaşının ortasında sanki ilahî bir ışık parlıyordu. Öncesinde ve sonrasında korku oluyor ama roketler ateşlenirken olmuyor, çünkü o anda tam sınıra gelmiş erkekler görüyorsun, en insanlık dışı ve en kahramanca eylemler için yetkinler. Bir yoldaş kurtarmak için kurşun yağmuru altında koşuyor ve aynı zamanda hareket eden her şeye çocuklar, kadınlara eş ediyorlar, ateş alanına giren herkes ölüyor. Hiçbir olayın olmadığı küçük, taşra kentlerinden gelen ve orada d; ima namuslu yurttaşlar olan insanlar kendilerini müzelere saldırırken, yüzyılları yok ederken buluyorlar eski sanat eserlerine ve bir şeyler çalmaya ihtiyaçlar yok. Kendi yaptıkları iğrençliklerin fotoğraflarını çekiyor ve bunları gizlemeye çalışmak yerine yaptıklarından gurur duyuyorlar. Ve daha önce hep kalleş ve hain olan insanlar, bir tür kardeşlik ve dayanışma duygusu hissediyor ve yanlış bir şey yapamaz hale geliyorlar. Bu çılgın bir dünya, tamamıyla karman çorman."

"Bütün bunlar bana anlattığın hikâyede. Tokyo'da o barda çalışan Hans'ın Fritz'e sorduğu soruyu yanıtlamana yardım etti mi?"

"Evet, yanıtı Cizvit Teilhard de Chardin'in yazdır, sözcüklerin altında yatıyor, dünyamızın bir aşk katmanıyla çevrelendiğini söyleyen adam. Demiş ki: 'Güneşi', denizlerin, rüzgârların enerjisinden yararlanabiliriz. Ancak, insanoğlunun sevginin enerjisinden yararlanmayı öğrendiği gün, ateşin keşfedildiği gün kadar önemli olacak.'"

"Ve sen bunu sadece bir savaş meydanına giderek öğrenebiliyorsun, öyle mi?"

"Emin değilim, ama en azından bunu görmeme yardım etti, paradoksal görünse de insanlar savaşta olduk: lan zaman mutlular. Onlar için, dünyanın anlamı var. Da ha önce söylediğim gibi, bir dava uğruna güç toplamak ya da kendilerini kurban etmek yaşamlarına anlam katı yor. Öldürücü bir yara almış olan asker asla ilkyardım ekibine: 'Lütfen beni kurtar!' demiyor. Son sözleri genellikle: 'Karıma ve oğluma onları sevdiğimi söyleyin,' olu yor. Son anlarında sevgiden bahsediyorlar!"

"Öyleyse sana göre insanoğlu sadece savaş meydanında yaşamı anlamlı buluyor, öyle mi?"

"Ama biz hep savaştayız. Savaşta ölümle birlikteyiz, ve biliyoruz ki sonunda ölüm kazanacak. Silahlı anlaşmazlıklarda bu çok daha açık, ama aynı şey günlük ya samda da oluyor. Kendimize sürekli mutsuz olma lüksünü tanıyamayız."

"Benim ne yapmamı istiyorsun?"

"Yardıma ihtiyacım var. Ve bu bana 'Git ve istifa dilekçeni ver.' demen değil; çünkü bu sadece eskisinden daha fazla kafamı karıştıracak. Tüm bunlara bir yol bul maya, bu saf, katıksız sevginin bedenimizden geçip akıp gitmesine ve sevginin çevremize yayılmasını sağlayan enerjiye ihtiyacımız var. Bunu anlamamı sağlayan tek kişi de, bu enerjiyi açığa çıkarma gücü olduğunu söyleyen, öteki dünya işlerine dalmış bir yorumcu."

"Tanrı'ya duyulan sevgiden mi bahsediyorsun?" "Birisi kısıtlama olmaksızın, kayıtsız şartsız birlikte olduğu kişiyi sevme yeteneğine sahipse o zaman Tanrı sevgisini de açıkça gösterecektir. Eğer Tanrı'ya duyulan sevgi açık olursa, o kişi komşusunu da sevecektir. Komşusunu severse kendisini sevecektir. Kendisini severse o zaman her şey olması gereken yere geri döner. Tarih değişir.

"Tarih, politika ya da fetihler veya teoriler ya da savaşlar nedeniyle asla değişmeyecek, bu sadece tekrarlanmadır, zamanın başlangıcından beri bu

böyle olmaya devam ediyor. Tarih yalnızca sevginin enerjisini kullanabildiğimizde değişecek, tıpkı rüzgârın, denizlerin, atomun enerjisini kullandığımız gibi."

"Sen ikimizin dünyayı kurtarabileceğimizi mi düşünüyorsun?"

"Bence dışarda bir yerlerde aynı şekilde düşünen daha fazla insan var. Bana yardım edecek misin?"

"Bana ne yapmam gerektiğini söylediğin sürece evet."

"Ama benim bilmediğim de tamı tamına bu!"

Paris'e ilk gelişimden beri bu sevimli pizzacının sürekli müşterisiydim, o kadar ki burası benim geçmişimin bir parçası olmuştu. Daha geçenlerde, Kültür Bakanlığı tarafından bana sunulan Sanat ve Edebiyat Kuruluma dalyasını alışımı kutlamak için burada bir akşam yemeği vermiştim; oysa birçok kişi böylesine önemli bir olayın kutlamasının çok daha zarif ve pahalı bir yerde gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyordu. Ama Roberto, buranın sahibi, benim için bir tür uğur tılsımı haline geldi; bu lokantaya ne zaman gitsem, yaşamımda iyi bir şeyler oldu.

"Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nın başarısı hakkında küçük bir konuşma yaparak başlayabilirim ya da dün gece izlediğim performans hakkında hissettiklerimle ilgili çelişkili duygulardan bahsedebilirim.”

"O bir performans değil, bir toplantı," dedi. "Sevginin enerjisini hissetmek için hikâyeler anlatıyor ve dans ediyoruz."

"Sadece sizi rahat ettirmek için herhangi bir şeyden bahsedebilirdim, ama ikimiz de burada neden bulunduğumuzu biliyoruz."

"Karınız nedeniyle buradayız," dedi Mikhail, şimdi genç bir adamın meydan okuyuşuyla ve imza günündeki utangaç delikanlıyla ya da o 'toplantı'nın ruhani lideriyle hiçbir biçimde benzeşmeyen bir tavırla.

"Eski karım demek istiyorsun. Ve senden bir iyilik isteyeceğim: Beni ona götür. Gözlerimin içine bakmasını ve beni neden terk ettiğini söylemesini istiyorum. Sadece o zaman Zahir'den kurtulacağım. Yoksa gece gündüz onu düşünmeyi sürdüreceğim; hikâyemizin, birlikte yaşadıklarımızın üstünden tekrar tekrar gidecek, yanlış yöne gittiğim ve yollarımızın ayrıldığı o anı tam olarak belirlemeye çalışacağım."

Güldü.

"Geçmişinizi gözden geçirmek çok iyi fikir, bazı şeylerin değişmesini sağlayabilmenin tek yolu bu."

"Çok akıllıca, ama bir an için felsefi tartışmaları bir yana bırakmayı tercih edeceğim. Eminim, tüm gençler gibi, dünyayı doğru yola getirecek

kesin formülü avuçlarının içinde tutuyorsun. Bununla birlikte diğer gençler gibi sen de benim kadar yaşlanacaksın ve bazı şeyleri değiştirmenin o kadar da kolay olmadığını göreceksin. Fakat şimdi bunları konuşmanın anlamı yok. Bana bu iyiliği yapabilir misin?"

"Önce size bir şey sormalıyım: Birbirinize 'hoşça kal dediniz mi?"

"Hayır."

"O size 'gidiyorum' dedi mi?"

"Hayır, demedi. Bunu biliyorsun."

"Sizce Esther gibi birisi on yıldan fazla birlikte olduğu bir adamı, öncelikle ona sorunu anlatmadan ve nedenlerini açıklamadan terk edebilir mi?"

"Benim de tamamıyla endişe verici bulduğum bu işte. Fakat nereye varmaya çalışıyorsun?”

Konuşmamız Roberto tarafından kesildi, sipariş vermeye hazır olup olmadığımızı öğrenmek istiyordu. Mikhail bir Napoliten istedi ve ben Roberto'ya benim için seçim yapmasını söyledim ne yiyeceğimi düşünmenin zamanı değildi. Acil ihtiyacımız olan tek şey en çabuk şekilde bir şişe kırmızı şaraptı. Roberto bana nasıl bir şarap istediğimizi sorduğunda ve ben de duyulur duyulmaz bir yanıt vererek homurdandığımda sadece bizi yalnız bırakması gerektiğini anladı ve yemek boyunca bana bir daha hiçbir şey sormadı, ama gerekli tüm kararları kendisi aldı, böylece genç adamla yapacağım konuşmaya kendimi vermemi sağladı.

Şarap otuz saniye içinde geldi. Bardaklarımızı doldurdum.

"O ne yapıyor?"

"Gerçekten bilmek istiyor musun?"

Soruma yanıt olarak yine bir soruyla karşılaşmak beni huzursuz etti.

"Evet, istiyorum."

"Halı dokuyor ve Fransızca dersleri veriyor."

Halı! İhtiyacı olabilecek kadar paraya sahip olan, gazetecilik diploması sahibi, dört dil konuşan karım (eski karım, lütfen dene ve şunu söylemeye alış), şimdi hah dokuyarak ve yabancılara Fransızca dersleri vererek yeni bir yaşam kurmak için kendini zorluyordu. Kendime hâkim olmalıyım. Esther'e hak ettiği şeyleri verememesinin utanç verici olduğunu düşünsem de genç adamın erkeklik gururunu yaralamak riskli olabilirdi.

"Lütfen, geçtiğimiz yıl boyunca ya da daha uzun zamandır neler yaşadığımı anlamalısın. Esther'le sizin ilişkiniz için bir tehdit değilim.

Onunla sadece birkaç saat geçirmeye ihtiyacım var, veya sadece bir saat, önemli değil."

Mikhail sözlerimden keyif alıyor gibi görünüyordu.

"Sorumu yanıtlamadın," dedi, gülümseyerek. "Esther gibi bir kadın, hayatının erkeğini en azından bir 'hoşça kaT bile demeden ve neden gittiğini açıklamadan terk eder mi sence?"

"Hayır, etmez."

"Öyleyse nedir bu saçma 'beni terk etti' zırvalıkları? Neden 'Esther'le ilişkin için bir tehdit değilim,' diyorsun?"

Kafam karışmıştı. İçimde bir yerlerde umuda benzer bir duygu uyandığını hissettim ne umut ettiğimi ya da bu umudun nereden kaynaklandığını bilmeden.

"Bana şey mi demek istiyorsun..."

"Kesinlikle. Onun seni ya da beni terk etmediğini söylüyorum.

Sadece bir süre için ortadan kayboldu, belki de sonsuza dek, her ikimiz de buna saygı göstermeliyiz.”

Sanki birden o pizzacıda parlak bir ışık yanmış gibi oldu, bana daima güzel anılar ve güzel hikâyeler veren bu yerde. Genç adamın söylediklerine umutsuzca inanmak istedim; Zahir şimdi etrafımda yeknesak bir ritimle dolaşıyordu.

"Onun nerede olduğunu biliyor musun?"

"Evet, biliyorum. Ancak onu en az senin kadar özlediğim halde onun sessizliğine saygı göstermeliyim. Bu durum benim de senin gibi kafamı karıştırıyor. Belki de Esther acı veren aşka doydu, ikimizden birinin gidip onu bulmasını bekliyor olabilir, belki yeni biriyle tanışmıştır ya da dünyadan tümüyle elini eteğini çekmiştir. Herhangi biri doğru olsa bile, eğer gitmeye ve onu bulmaya karar verdiysen seni durduramam. Fakat eğer bunu yaparsan, bir fek şeyi bilmelisin: Onun sadece bedenini değil, aynı zamanda ruhunu da bulmalısın."

Sanki gülüyorum. Sanki ona sarılıyorum ya da belki de onu öldürüyorum duygularım ürkütücü bir hızla değişiyordu.

"Sen ve o..."

"Yattık mı? Bu seni ilgilendirmez. Esther'de hep aradığım ortağı, bana emanet edilen özel görevi yerine getirmem için bana yardım eden kişiyi, kapıları, yolları, yeryüzündeki sevgi enerjisini yeniden canlandırmak için bize eğer Tanrıçamız da istiyorsa izin veren yolları açan meleği buldum. Aynı görevi paylaştık. Ve sadece kafanı rahat ettirmek için söylüyorum:

Benim bir sevgilim var, dün gece benimle birlikte sahnede olan sarışın kız. Adı Lucrecia; İtalyan."

"Doğru mu söylüyorsun?"

"Evet, Tanrısal Enerji adına, doğru söylüyorum."

Cebinden koyu renk bir kumaş parçası çıkardı.

"Bunu görüyor musun? Kumaş aslında yeşil; siyah gibi görünüyor çünkü kurumuş kanla rengi değişti. Dünyanın herhangi bir yerinde bir asker ölmeden önce Esther'den üzerindeki gömleği çıkarmasını, sonra onu küçük parçalar halinde kesmesini ve ölümünün ardındaki mesajı anlayabilecek herkese bu parçaları dağıtmasını istedi. Sende bir parça var mı?"

"Hayır, Esther bana bundan hiç bahsetmedi." "Bu mesajı alması gereken birine her rastladığında, aynı zamanda o askerin kanından da bir parça vermiş oluyordu."

"Peki bu mesaj neydi?"

"Eğer sana bu gömlekten bir parça vermediyse, sana söyleyebileceğimi sanmıyorum; söyleyemem çünkü bu sırrı saklamam için bana yemin ettirdi."

"Bu kumaş parçasını verdiği başka birilerini tanıyor musun?"

"Lokantada benimle birlikte gördüğün herkeste var. Hepimiz oradaydık, çünkü Esther bizi bir araya getirdi." Dikkatli adım atmam gerekiyordu, bir ilişki kurmak için, İyilik Bankası'nda birikim yapmak için. Onu korkutmamak ve fazla istekli görünmemeliyim; kendisi ve yaptığı iş hakkında, böylesine gururla anlattığı ülkesi hakkında soru sormalıyım, bana söylediklerinin doğru olup olmadığını ya da gizli bir azmettiricisinin bulunup bulunmadığını bulmam gerekiyordu; Esther'le hâlâ bağlantısı sürüyor muydu ya da o da aynı şekilde izini kaybetmiş olabilir miydi, kesinlikle emin olmalıydım. Değerlerin farklı olduğu uzak bir ülkeden gelmiş olabilir, ama biliyordum ki, İyilik Bankası her yerde çalışırdı: sınır tanımayan bir kurumdu.

Diğer taraftan söylediği her şeye inanmak istiyordum. Bir yandan da yüreğim acı çekiyordu ve uyanık kaldığım, kapıda dönen anahtarın sesini duymayı beklediğim, Esther'in içen girip tek kelime söylemeden yanıma yattığını düşlediğim o bin bir gece boyunca epeyce kanamıştı. Bu gerçekleşirse ona bir tek soru bile sormayacağıma yemin etmiştim. Sadece onu öpecek ve "Güzel Uyu, aşkım," diyecektim ve ertesi gün tüm bu kâbus hiç yaşanmamış gibi el ele uyanacaktık.

Roberto pizzalarla geldi. Sanki bir tür altıncı his tarafından kendisine fısıldanmış gibi düşünmek için zamana ihtiyacım olduğunu anlardı.

Yeniden Mikhail'e baktım. Sakin ol; nabzının atışını kontrol altına almazsan kalp krizi geçireceksin. Bir şişe şarabın tümünü içtim ve onun da aynı şeyi yaptığını fark ettim.

Neden bu kadar gergindi?

"Evet, söylediklerine inanıyorum. Fakat konuşmak için biraz daha zamanımız var."

"Onu sana getirmemi isteyeceksin benden."

Oyunumu bozmuştu. Yeniden başlamam gerekecekti.

"Evet. Seni ikna etmeye çalışacağım. Böyle olması için elimden geleni yapacağım. Hatta hiç acelem yok; ilk önce yememiz gereken koca bir pizza var. Ayrıca, seni daha fazla tanımak istiyorum."

Ellerindeki titremeyi kontrol etmeye çalıştığını fark ettim.

"Ben görevi olan birisiyim. Henüz görevimi yerine getiremedim, ama daha zamanım olduğunu düşünüyorum."

"Belki sana yardım edebilirim." "Evet, edebilirsin. Herkes yardım edebilir; tek yapman gereken sevginin enerjisini tüm dünyaya yaymak için yardım etmek."

Daha fazlasını yapabilirim.

Daha fazla ileri gitmek istemedim; sadakatini satın almaya çalışıyor gibi görünmek istemedim. Dikkat. Çok dikkatli olmalıydım. Doğruyu söylüyor olabilirdi ancak yalan da söyleyebilirdi, çektiğim acıyı kötüye kullanmayı deneyebilirdi.

"Ben sadece tek bir tür sevgi enerjisi biliyorum," diye devam ettim. "Beni terk eden ya da daha çok bir yerlere giden ve beni bekleyen kadın için duyduğum sevgi Onu tekrar görebilirsem mutlu bir adam olurum. Ve bu ruh mutlu olduğunda dünya da çok daha iyi bir yer olur."

Bakışını önce tavana oradan da masaya çevirdi ve sessizliğin sürebildiği kadar sürmesine izin verdim.

"Bir ses duyabiliyorum," dedi sonunda bana bakma dan Ruhanîlik hakkında yazmanın büyük avantajı, bir tür tanrı vergisine şahin insanlarla karşılaşacağımı bilmek oluyor. Bu tanrı vergilerinin bazıları gerçek, bir kısmı hileli, bu insanların bir bölümü beni kullanmaya çalışıyor, diğerleri sadece beni sınıyor. O kadar şaşırtıcı şeyle karşılaştım ki artık mucizelerin gerçekleşebileceği, her şeyin mümkün olduğu ve insanların çok uzun zaman

önce unuttukları içsel güçlerini yeniden keşfetmeye başladıkları konusunda en ufak bir kuşkum bile yok.

Yine de, bu tür konuları konuşmak için uygun bir an değildi. Beni sadece Zahir ilgilendiriyordu. Zâhir'in yeniden Esther olmasını istiyordum.

"Mikhail..."

"Mikhail benim gerçek adım değil. Gerçek adım Oleg."

"Öyleyse Oleg..."

"Yeniden dünyaya gelmek için seçtiğim ad Mikhail. Ateşten kılıcıyla önündeki yolu açan savaşçı baş melek gibi, böylece siz onlara ne diyordunuz? 'ışığın savaşçıları' birbirlerini bulabilirler. İşte benim görevim bu."

"Bu benim de görevim."

"Bunu Esther'le konuşmayı denemedin mi?"

Ne? Konuyu beni ilgilendiren tek şeye yeniden mi getiriyor?

"Kendimi iyi hissetmiyorum." Dik bakışları etrafta dolaşmaya başladı; sanki ben orada yokmuşum gibi, gözlerini lokantanın içinde dolaştırmayı sürdürdü. "Bunun hakkında konuşmak istemiyorum. Bu ses..."

Tuhaf, çok tuhaf bir şey oluyordu. Beni etkilemek için ne kadar zamandır hazırlık yapıyordu acaba? Bütün bu konuşmalar kendisinin yaşamı ve güçleri hakkında bir kitap yazmamı istemesiyle mi sonuçlanacaktı, ondan öncekilerin birçoğunun yaptığı gibi?

Ne zaman açık seçik bir hedefim olsa, ona ulaşmak için her şeyi yaparım; en sonunda, kitaplarımda söylediğim de buydu ve neredeyse kendi sözlerime ihanet ediyordum. Şimdi bir hedefim vardı: Zâhir'in gözlerinin içine bir kez daha bakmak. Mikhail bir yığın yeni bilgi vermişti: Onun sevgilisi değildi, Esther beni terk etmemişti, onu buraya getirmeden önce sadece zamana ihtiyaç vardı. Pizzacıdaki bu görüşmenin tümüyle saçmalık olma olasılığı da vardı, o kendi amacına ulaşmak için bir başkasının acısını sömürerek yaşamını sürdürmekten başka serveti olmayan birisi de olabilirdi.

Bir şişe şarap daha içtim; Mikhail de aynısını yaptı. İçgüdülerim bana dikkatli olmamı söylüyordu.

"Evet, Esther hakkında konuşmak istiyorum, ama seni de daha fazla tanımak isterim."

"Bu doğru değil. Sadece beni baştan çıkarmaya, zaten çok iyi yaptığım şeyleri yapmam için beni ikna etmeye çalışıyorsun. Çektiğin acı, bazı

şeyleri açıkça görmeni engelliyor; yalan söylüyor olabileceğimi, bu durumu kullanmaya çalıştığımı düşünüyorsun."

Mikhail tam olarak ne düşündüğümü bilebilirdi ama pek de hoş olmayacak kadar yüksek sesle konuluyordu. İnsanlar neler olduğunu anlamak için dönüp bakmaya başlamıştı.

"Sadece beni etkilemeye çalışıyorsun; kitaplarının yaşamımda nasıl bir etkisi olduğunu anlamıyorsun ya da onlardan ne kadar çok şey öğrendiğimi. Çektiğin acı seni kör etmiş, adi ruhlu ve Zahir saplantılı olmuşsun. Ona duyduğun aşk yüzünden öğle yemeği davetini kabul etmedim; aslında duyduğun aşka tamamıyla inandığıma da emin değilim; sadece yaralı bir gurur da olabilir. Burada olmamın nedeni..."

Ses tonu giderek yükseliyordu; bakışları hâlâ vahşice etrafta dolaşıyordu, sanki kontrolünü kaybediyormuş gibiydi.

"Işıklar..."

"Bir şey mi oldu?"

"Burada olmamın nedeni onun sana duyduğu aşk!"

"Sen iyi misin?"

Roberto bir şeyler olduğunu fark etti. Gülümseyerek masaya geldi ve elini teklifsizce Mikhail'in omzuna koydu.

"Ee, pizza oldukça kötüydü. Para istemem, istediğiniz zaman gidebilirsiniz."

Biz de bunu bekliyorduk. Sadece ayağa kalkıp gide bilirdik, böylece sadece bir pizzacıda beni etkilemek ya da utandırmak için öte dünya ile sohbet eder gibi davranan birisinin can sıkıcı gösterisini de engellemiş olurduk, bunun teatral bir. gösteriden daha fazlası olduğunu hissettiğim halde.

"Rüzgârın estiğini duyabiliyor musun?"

O anda rol yapmadığından emindim, tam tersine, kendisini kontrol edebilmek için korkunç bir güç harcıyordu ve olan bitenler onu benden çok daha fazla korkutuyordu.

"Işıklar, ışıklar belirmeye başlıyor! Lütfen beni dışarı çıkar!"

Bedeni titremelerle sarsılmaya başladı. Şimdi saklayacak bir şey kalmamıştı; diğer masalarda oturanlar da ayağa kalktı.

"Kazakista..."

Cümleyi bitiremedi. Önündeki masayı itti; pizzalar, bardaklar ve çatal bıçaklar yan masadakilere çarparak havada uçuştu. Yüzündeki ifade bütünüyle değişmişti, tüm bedeni sarsılıyordu ve gözlerinin sadece beyaz

kısmı görünüyordu. Başı sertçe arkaya düştü ve kemiklerinin sesini duydum. Diğer masalarda oturan beylerden biri ayaklarına atladı. Roberto düşmeden önce Mikhail'i yakaladı, diğeri de yerden bir kaşık alarak Mikhail'in ; ağzına soktu.

Her şey birkaç saniye içinde olup bitti, ama benim İçin sonsuzluk kadar uzun sürdü. Ünlü ve aleyhinde yazılan tüm eleştirilere rağmen, büyük edebiyat ödülü için ' olası adaylardan biri olan bir yazarın yeni kitabının reklamını yapmak için bir pizzacıda bir tür seans düzenlediğini anlatan skandal gazetelerini düşünebiliyordum. .'Hissettiğim paranoya kontrolden çıkıyordu; söz konusu " medyumun karımla birlikte kaçan adamla aynı kişi olduğu sonucuna kolaylıkla varabilirlerdi; her şey yeniden başlayacaktı ve bu defa aynı sınavı vermek için gerekli olan cesaret ve enerjiye sahip değildim. ; Diğer masalarda oturanların çok azını tanıyordum, ; ama hangisi benim gerçek dostumdu? Gördükleri hakkında sessiz kalmayı kim becerebilirdi?

Mikhail'in bedeni sarsılmayı bıraktı ve sakinleşti; Roberto sandalyesinde onu dik bir pozisyonda tutuyordu. Diğer adam da Mikhail'in nabzını tutmuş, gözlerini inceliyordu ve sonra bana dönerek:

"Büyük olasılıkla bu ilk kez olmuyor. Onu ne kadar zamandır tanıyorsunuz?"

"A, onlar sürekli müşterimdir," diye yanıtladı Roberto, benim konuşmakta güçlük çektiğimi görerek. "Ancak herkesin içinde bu ilk kez oluyor, tabii ki, lokantamda daha önce de böyle olaylar oldu."

"Evet," dedi adam. "Paniğe kapılmadığınızı fark ettim."

Söyledikleri açıkça beni hedef alıyordu, çünkü betim benzim atmış olmalıydı. Adam masasına döndü ve Roberto endişelerimi gidermeye çalıştı:

"Çok ünlü bir aktrisin özel doktorudur," dedi. ' Fakat misafirinden daha çok senin tıbbi yardıma ihtiyacı varmış gibi görünüyor."

Mikhail ya da Oleg veya adı her neyse, hem on yanımda oturan genç adam kendine gelmeye başlıyordu Çevresine bakındı ve rezil olmaktan öte, daha çok utangaç bir tavırla gülümsedi.

"Üzgünüm," dedi. "Kontrol etmeye çalıştım."

Sakin olabilmek için elimden gelem yapıyordum Roberto yeniden imdadıma yetişti:

"Boş ver. Yazarımızın kırılan tabakların parasını ödeyecek kadar parası var."

Sonra bana döndü:

"Sara. Sadece bir nöbetti, o kadar."

Mikhail'le birlikte lokantadan çıktım, o hemen bu taksi çağırdı.

"Ama daha konuşmadık ki! Nereye gidiyorsun?"

"Şimdi konuşacak durumda değilim. Ve beni nerede bulacağını biliyorsun."

İki tür dünya var: düşlediğimiz ve gerçek olan.

Düşlediğim dünyada Mikhail gerçeği söylemişti: Yalnızca zor bir yoldan geçiyordum, her aşk ilişkisinde olabilecek bir tür yanlış anlamaydı yaşadığım. Esther evliliğimizde yanlış giden şeyin ne olduğunu anlamamı sabırla beklediği bir yerlerdeydi ve o zaman ona gidecek ve birlikte yaşamımızı kaldığımız yerden sürdürmek için ondan beni bağışlamasını isteyecektim.

Hayalini kurduğum bu dünyada Mikhail ve ben sakin sakin konuşmuş, pizzacıdan çıkmış, bir taksi tutmuş, sabah halı dokuyan, öğleden sonra Fransızca dersleri veren ve geceleri yalnız uyuyan, benim gibi bütün gece kapının zilinin çalmasını, kocasının büyük bir buket çiçekle gelip onu Champs Elysees yakınındaki otelde sıcak çikolata içmeye götürmesini bekleyen eski karımın (ya da karımın? Sorunun yanıtı şimdi kesin ve açıktı) yaşadığı evin kapısını çalmıştım.

Gerçek hayatta ise Mikhail'le yapılacak herhangi bir görüşme daima gergin olacaktı, çünkü pizzacıda olanların yeniden tekrarlanmasından korkuyordum. Söylediği her şey yalnızca onun sahip olduğu gizemli gücün ürünüydü; Esther'in nerede olduğuna dair benden daha fazla bilgisi yoktu. Gerçek dünyada sabah saat 11.45'te Doğu Garı'ndaydım, kitaplarımdan birinden uyarlama bir film yapmayı çok isteyen önemli bir Amerikalı aktör'e yönetmeni getiren Strasbourg treninin gelmesini bekliyordum.

O zamana kadar, film uyarlaması olasılığından söz edildiğinde yanıtım her zaman "Hayır, ilgilenmiyorum " oldu. Her okurun kafasında kendi filmini yarattığını, karakterlerin yüzlerini belirlediğini, her sahneyi kurduğu nu, sesleri duyduğunu, kokulan aldığını düşünürüm. Ve bu nedenledir ki, bir okur sevdiği bir romandan uyarlanmış bir film izlemeye gittiğinde, hayal kırıklığına uğramış bir şekilde terk eder orayı: "Kitap filmden çok daha iyiydi," diyerek.

Bu defa, ajansım çok ısrar etmişti. Bu aktör ve yönel menin oldukça 'bizim taraftan' olduğunu söylemişti; da ha önce yapılan tekliflerin hepsinden bütünüyle farklı bir şey yapmayı umuyorlardı. Bu görüşme iki ay

önceden ayarlanmıştı ve detayları konuşmak için akşam yemeği yiyecek ve gerçekten aynı çizgide düşünüp düşünmediğimizi görecektik.

Ne var ki, son iki haftada günlük programım bütünüyle değişmişti: Günlerden perşembeydi ve gaipten sesler duyduğuna yemin eden, ama Zâhir'i nerede bulacağımı bilen tek kişi olan şu genç saralıyla yeniden ilişki kurabilmek için o Ermeni lokantasına gitmeliydim. Bunu kitabın film haklarını satmamak için bir bahane olarak öne sürdüm ve böylece aktörle görüşmemi iptal etmeye çalıştım; o ısrar etti ve çok önemli olmadığını söyledi; onun yerine bir sonraki gün öğle yemeği yiyebilirdik: "Paris'te yalnız bir gece geçirmek kimse için herhalde üzücü değildir," dedi, bana vazgeçme şansı tanımadan.

Düşlediğim dünyada Esther hâlâ benim esimdi ve onun aşkı sınırlarımı zorlamak ve daha ileri gitmek için bana güç veriyordu.

Gerçek dünyada ise enerjimi azaltan, tüm boşluklarımı dolduran ve yalnızca yaşamımı, işimi, film yapımcılarıyla toplantılarımı, söyleşilerimi sürdürmem için beni inanılmaz bir güç harcamaya zorlayan salt bir saplantıydı.

Nasıl oluyor da iki yıl sonra bile hâlâ onu unutmayı beceremiyordum? Onu daha fazla düşünmeyi kaldıramazdım, tüm olasılıkları gözden geçiriyor ve çeşitli çözüm yolları arıyordum: durumu kabul etmeye karar vermek, kitap yazmak, yoga yapmak, hayır işleriyle uğraşmak, arkadaşlarımı görmek, kadınları baştan çıkarmak, yemeğe çıkmak, sinemaya (kitaplardan uyarlananlara değil tabii, daima özellikle beyazperde için yazılan filmleri seçerek), tiyatroya, baleye, futbol maçlarına gitmek gibi. Zahir daima kazandı, o daima oradaydı ve "Keşke o da benimle burada olsaydı," diye düşünmeme neden oluyordu.

İstasyondaki saate baktım on beş dakika kalmıştı. Hayal dünyamda Mikhail bir müttefikti. Gerçek dünyada ise bunun somut bir kanıtı yoktu; söylediklerine inanmak için duyduğum büyük isteğin dışında; rahatlıkla kendini gizleyen bir düşman olabilirdi.

Her zamanki sorulara geri döndüm: Bana neden bir şey söylemedi? Ya da Hans'ın sorduğu soruyu bana yönelttiğinde bunu mu yapmaya çalışıyordu? Esther dünyayı kurtarmaya mı karar vermişti, konuşmamız sırasında sevgi ve savaşla ilgili şeylerden söz etmişti ve bu özel görevde ona katılmam için beni 'hazırlıyor' muydu?

Gözlerim tren raylarına takıldı. Ben ve Esther, birbirimize paralel yürüyorduk, ama birbirimize hiç dokunmadan. İki yazgı...

Tren rayları.
Birbirlerine ne kadar uzaklıktaydılar?
Zâhir'i unutmak için peron görevlilerinden bir ne sormaya çalıştım.
"143.5 santimetre ya da 4 fit ve 8.5 inç uzaklıktalar," diye cevap verdi.
Yaşamla barışık bir adam gibi görünüyordu, yaptığı işle gurur duyuyordu; Esther'in, hepimizin ruhlarımızda büyük bir üzüntü barındırdığımızı içeren basmakalıp fikrine hiç uymuyordu.
Ancak verdiği yanıt hiçbir şey ifade etmedi: 143.5 santimetre ya da 4 fit ve 8.5 inç mi?
Saçma. Mantıklı düşünürsek ya 150 santimetre ya da 5 fit olmalıydı. Yani yuvarlak bir sayı, taşıma işi yapanların ve demiryolu çalışanlarının daha kolay hatırlayabilmesi için.
"Ama neden?" diye sordum adama.
"Çünkü bu vagonların tekerleklerinin arasındaki genişliktir."
"Fakat kuşkusuz raylar bu aralıkta yapıldığı için vagonların da tekerlekleri buna uygun yapılmış."
"Bak, sadece bir demiryolu istasyonunda çalışmam trenler hakkında her şeyi bilmem anlamına gelmez. İşler böyle yürüyor."
Artık işiyle barışık, mutlu birisi değildi; bir soruyu yanıtlayabilirdi, ama daha ileri gidemezdi. Özür diledim ve kalan on beş dakikayı da raylara bakarak geçirdim, bana bir şey söylemeye çalıştıkları sezgisiyle.
Tuhaf görünse de raylar benim evliliğim ve tüm evlilikler hakkında bir şey söylüyorlardı sanki.
Aktör geldi ve çok ünlü olmasına rağmen beklediğimden çok daha kibar davrandı. Onu en sevdiğim otele bıraktım ve eve gittim. Beklemediğim bir şekilde Marie evdeydi, kötü hava koşulları nedeniyle film çekimlerinin gelecek haftaya kadar ertelendiğini söyledi.
"Sanırım bugün perşembe olduğu için lokantaya gidersin."
"Sen de mi gelmek istiyorsun?"
"Evet, isterim. Neden? Yalnız gitmeyi mi tercih ediyorsun?"
"Evet."
"Neyse, ben yine de gelmeye karar verdim. Henüz nereye gidebileceğimi ve gidemeyeceğimi söyleyebilecek erkek anasından doğmadı."
"Bütün tren raylarının neden birbirinden 143.5 santimetre uzak olduğunu biliyor musun?"
"İnternetten bulmaya çalışırım. Önemli mi?"
"Çok."

"Bir an için demiryolu raylarım bir tarafa bırakırsak, senin kitaplarına hayran bazı arkadaşlarımla konuşuyordum. Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı ya da şu çobanla ilgili olan veya Santiago'ya hac ziyareti gibi kitapları yazabilen birinin her sorunun yanıtını bilen bir bilge olması gerektiğini düşünüyorlar."

"Bildiğin gibi bu pek de doğru değil."

"Öyleyse doğru olan nedir? Kendi bildiklerinden öte şeyleri nasıl oluyor da okurlarına anlatabiliyorsun?”

"Onlar benim bilgimden öte değil. Kitaplarımda yazan her şey ruhumun bir parçası, yaşamım boyunca öğrendiğim ve uygulamaya çalıştığım derslerin bir bölümü. Ben de kendi kitaplarımın okuyucusuyum. Onlar bana farkında olmasam bile zaten bildiğim şeyleri gösteriyor."

"Peki okuyucular?"

"Sanırım okurlar için de aynısı geçerli. Bir kitap burada bir film, bir müzik parçası, bir bahçe, bir dağ manzarasından da konuşuyor olabilirdik bazı şeyleri gözler önüne serer. 'Göz önüne sermek' demek hem gizlememek hem de yeniden gizlemek demektir. Benim açımdan zaten var olan bir şeyin üstündeki gizi kaldırmak, daha iyi yaşamanın sırrını diğerlerine öğretmeye çalışmaktan çok farklı.

"Bildiğin gibi şu anda aşk bana oldukça zor zamanlar yaşatıyor. Şimdi bu cehennemin içine düşmek gibi görülebilir ya da bir keşif gibi de düşünülebilir. Ben sadece Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nı yazdığım zaman aşkla ilgili gerçek kapasitemi anladım. Ve bunu gerçekten de sözcükleri ve cümleleri kâğıda dökerken öğrendim."

"Ama işin ruhani yanı ne oluyor? Kitaplarının her sayfasında var olmaya başlayan ruhanilik yani?"

"Benimle birlikte Ermeni lokantasına gelmen fikri hoşuma gitmeye başlıyor, çünkü üç önemli şeyi öğreneceksin ya da daha çok farkına varacaksın. İlk olarak, insanlar bir sorunun üstüne gitmeye karar verir vermez düşündüklerinden çok daha fazla yetenekli olduklarını fark ediyorlar. İkincisi, tüm enerji ve bilgi genellikle Tanrı adını verdiğimiz aynı bilinmeyen kaynaktan geliyor. Kendi yaşamımda yapmaya çalıştığım ise, izlemek istediğim yola ilk girdiğimden beri, bu enerjiyi onurlandırmak, onunla her gün bağlantı kurmak, işaretlerle yönümün belirlenmesine razı olmak, yapmayı düşünerek değil, yaparak öğrenmek.

"Üçüncüsü ise, hiçbirimiz sorunlarıyla yalnız başına kalmış değildir; birileri daima bizi düşünüyor, aynı şekilde seviniyor ya da acı çekiyor ve bu

da bize, bizden önce meydan okuma gücünü veriyor."

"Buna aşk için acı çekmek de dahil mi?"

"Her şey dahil. Acı çekmek varsa, o zaman bunu kabul etmek en iyisi, çünkü onu yok varsaydığın için o yok olmayacak. Eğer keyif varsa o zaman en iyisi onu da kabullenmek, hatta bir gün sona ereceğinden korksan bile. Bazı insanlar yaşamı sadece fedakârlık ve feragat etmeyle ilişkilendirir. Bazıları da kendilerini 'mutlu' hissettiklerini düşündükleri zaman insanlığın bir parçası olduklarını hissederler. Ama neden tüm bu sorulan soruyorsun?"

"Çünkü âşığım ve acı çekmekten korkuyorum."

"Korkma; bu acıyı önlemenin tek yolu aşkı inkâr etmektir."

"Esther'in varlığını hissedebiliyorum. O genç adamın sara krizinden başka pizzacıda neler olduğunu bana anlatmadın. Bu benim için kötü bir işaret, senin için iyiye işaret olsa bile."

"Benim için de kötü bir işaret olabilir."

"Neyi öğrenmek istiyorum biliyor musun? Seni sevdiğim kadar sen de beni seviyor musun, bunu öğrenmek istiyorum. Fakat bunu sormaya cesaretim yok. Erkeklerle neden bu kadar sinir bozucu ilişkiler yaşıyorum? Hep bir ilişkim olması gerektiğini düşünüyorum ve böylece o harika, akıllı, hassas, olağanüstü kişi olabilirim. Baştan çıkarmak için sarf ettiğim güç beni en iyisini yapmaya zorluyor ve bu da bana yardım ediyor. Ayrıca kendi başına bazı şeyleri yaşamak gerçekten zor ve bunun en iyi seçenek olup olmadığını da bilmiyorum."

"Demek karım tek kelime açıklama yapmadan beni terk ettiği halde, benim hâlâ bir kadına âşık olup olamayacağımı öğrenmek istiyorsun."

"Kitabını okuyorum. Öyle olduğunu biliyorum."

"Esther'i sevmeme rağmen, hâlâ seni sevebilir miyim, onu öğrenmek istiyorsun o zaman?"

"Bu soruyu sormaya cesaret edemem çünkü yanıtı yaşamımı mahvedebilir."

"Bir kadının ya da erkeğin kalbinde birden fazla kişinin sevgisine yetecek kadar yer var mıdır, bunu mu soruyorsun?"

"Bu, bir önceki sorudan daha dolaylı olduğuna göre, evet, bir yanıt istiyorum."

"Kesinlikle mümkün olduğunu düşünüyorum, sadece bu kişilerden biri şeye dönüşmediği sürece..."

"...Zâhir'e. Her neyse, senin için ne olursa olsun savaşacağım, çünkü bence buna değersin. Senin sevdiğin kadar bir kadını ya da Esther'i

sevebilen her erkek tüm saygımı ve harcadığım emekleri hak ediyor. Ve senin yanımda olmanı istediğimi, yaşamımdaki yerinin ne kadar önemli olduğunu göstermek için, ne kadar saçma olsa da istediğini yapıp tren raylarının neden daima birbirinden 4 fit ve 8.5 inç uzaklıkta olduğunu bulacağım."

Ermeni lokantasının sahibi yapmayı planladığını söylediği şeyi tam olarak yapmıştı: Şimdi sadece arkadaki oda değil, tüm lokanta, 'toplantı' için buraya gelen insanlarla dolmuştu. Marie onları biraz da merakla süzüyordu ve ara sıra ne kadar farklı kişilerden oluşan bir kalabalık olduğuna dair yorumlar yapıyordu.

"Böyle bir yere çocukları neden getirirler ki? Çok saçma."

"Belki de onları bırakacak kimseleri yoktur."

Saat tam dokuz olduğunda altı 'oyuncu' oryantal giysiler içinde iki müzisyen, beyaz gömlek ve uzun etekleriyle dört genç sahneye çıktılar. Masalara yapılan servis bir anda durdu ve izleyiciler sustu.

"Moğol 'Yaradılış' söylencesinde dişi karaca ve vahşi köpek bir araya gelirler," dedi Mikhail yine kendisine ait olmayan o ses tonuyla. "Çok farklı doğaları olan iki varlık: Vahşi yaşamda köpek normal olarak karacayı yemek için öldürecektir. Moğol söylencesinde bu vahşi dünyada yaşamlarını sürdürmek istiyorlarsa, her ikisi de birbirlerinin sahip oldukları yeteneklere ihtiyaç duyduklarını anlar, o yüzden de güçlerini birleştirmeleri gerekir.

"Bunu yapabilmek için ilk önce sevmeyi öğrenmeliler. Ve sevebilmek için kim olduklarını bir yana bırakmalılar, yoksa asla bir arada yaşayamazlar. Zaman geçtikçe vahşi köpek daima hayatta kalma savaşma odaklanmış olan içgüdüsünün şimdi çok daha büyük bir amaca hizmet ettiğini kabul etme noktasına gelir: birlikte dünyayı yeniden yaratabileceği birisini bulmak."

Durakladı.

"Dans ettiğimizde aynı enerjinin çevresinde döneriz, bizi Tanrıçamıza yükselten ve onun tüm gücüyle donanmış olarak bize dönen, hani nehirlerde buharlaşan sular gibi, bulutlara dönüşen ve yağmur biçiminde dünyaya geri dönen. Bugün hikâyem sevginin çevrimiyle ilgili.

"Bir sabah, çiftçinin biri manastırın kapısına hızla vurdu. Kapıcı Birader kapıyı açtığında çiftçi ona doğru muhteşem bir salkım üzüm uzattı.

"'Sevgili Kapıcı Biraderim, bunlar bağımdan en iyi üzümler. Lütfen bunları benden bir armağan olarak kabul et.'

"'Ya, teşekkür ederim! Onları hemen Baş keşiş'e götüreceğim, böylesine bir armağan onu çok heyecanlandıracaktır.'

"'Hayır, hayır. Ben onları sana getirdim.'

"'Bana mı? Ama ben doğadan böylesine güzel bir armağan almayı hak etmedim ki.'

"'Ben kapını her çaldığımda sen açtın. Hasat kuraklıktan mahvolduğunda bana her gün bir parça ekmek ve bir bardak şarap verdin. Bu bir salkım üzümü sana getirmek istedim, çünkü onlar güneşin sevgisinden, yağmurun güzelliğinden ve Tanrı'nın mucizevi gücünden bir parça.'

"Kapıcı Birader üzümleri görebileceği bir yere koydu ve tüm sabah onları hayranlıkla izleyerek geçirdi: Gerçekten çok güzeldiler. Bu nedenle, bu armağanı bilgece sözleri onun için daima bir nimet gibi olan Baş keşiş'e vermeye karar verdi.

"Baş keşiş üzümlere pek sevindi, ama sonra diğer keşişlerden birinin hasta olduğunu hatırladı ve düşündü ki: 'Ona üzümleri vereceğim. Kim bilir, belki de bu üzümler onun yaşamına biraz da olsa sevinç getirir.'

"Fakat üzümler hasta keşişin odasında da uzun süre kalamadı, o da düşündü ki: 'Aşçı Birader bana çok iyi baktı, yiyeceklerin en iyisini verdi. Eminim bu üzümler ona büyük mutluluk verecektir.' Ve Aşçı Birader ona öğle yemeğini getirdiğinde keşiş ona üzümleri verdi.

"'Bunlar senin için. Sen Doğa Ana'nın bize verdiği nimetleri yakından tanıyorsun ve Tanrı'nın ürettiği bu üzümlerle ne yapılacağını bilirsin.'

"Aşçı Birader üzümlerin güzelliğinden şaşkına döndü ve yardımcısına onların mükemmelliğine dikkat etmesini söyledi. Üzümler o kadar mükemmeldi ki, belki de kimse Kutsal Ayin'den sorumlu ve manastırdaki çoğu kişinin gerçekten bir aziz gibi gördüğü Ayin Görevlisi Birader kadar onların kıymetini bilemezdi.

"Ayin Görevlisi Birader üzümleri sırasıyla, Tanrı'nın emeğinin, Yaratılışın en küçük ayrıntısında bile bulunabileceğini anlamasına yardım etmek için, en genç keşiş adayına verdi. Keşiş adayı üzümleri aldığında yüreği Tanrı'nın ihtişamıyla doldu, çünkü daha önce hiç bu kadar güzel bir üzüm salkımı görmemişti. Aynı zamanda manastıra geldiği ilk günü ve ona kapıyı açan kişiyi hatırladı; bu kapıyı açma yüksek gönüllülüğü, onun şimdi mucizelerin değerini bilen bu insan topluluğunun bulunduğu yerde olmasını sağlamıştı.

"Karanlık basmadan kısa süre önce üzüm salkımını Kapıcı Birader'e götürdü.

"'Ye ve keyfini çıkart. Zamanının çoğunu burada yalnız başına geçiriyorsun ve bu üzümler sana iyi gelecek.'

"Kapıcı Birader o zaman anladı ki bu armağan gerçekten de ona gelmişti: Her bir üzüm tanesinin tadını çıkardı ve mutlu bir adam olarak uykuya daldı. Bu şekilde çevrim tamamlandı; sevginin enerjisiyle ilişkide olanların daima çevresini saran mutluluğun ve sevincin çevrimi."

Alma adındaki kadın zili çaldı.

"Her perşembe günü yaptığımız gibi bir sevgi hikâyesi dinliyoruz ve sevgisizlik hakkında hikâyeler anlatıyoruz. Görünenin üstünde ne olduğuna bakalım ve sonra, yavaş yavaş arkasında neler olduğunu anlayacağız: alışkanlıklarımız, değerlerimiz. Ve bu katmanı iyice kavradığımızda kendimizi bulabileceğiz. Kim başlamak istiyor?"

Sayısız el havaya kalktı Marie'nin şaşkınlığına rağmen benimki de dahil olmak üzere. Gürültü yeniden başladı; insanlar oturdukları yerde kımıldandılar. Mikhail uzun boylu, sevimli ve mavi gözlü bir kadını işaret etti.

"Geçen hafta, Ispanya sınırına yakın olan dağlarda yalnız başına yaşayan bir erkek arkadaşımı görmeye gittim; yaşamın ona sağladığı iyi şeyleri sever ve elde ettiği her bilgeliğin, her anı dolu dolu yaşadığı için kendisine bahsedildiğini sıklıkla söylerdi. Ta başından beri, kocam onu görmeye gitmeme karşıydı. Arkadaşımın huyunu, en sevdiği uğraşlarının kuşları avlamak ve kadınları baştan çıkarmak olduğunu bilir. Fakat benim bu arkadaşımla konuşmaya ihtiyacım vardı; zor bir dönem geçiriyordum ve yalnızca o bana yardım edebilirdi. Kocam bir psikiyatriste görünmemi ya da seyahate çıkmamı önerdi; hatta bu konuda kavga bile ettik, ama tüm bu aile içi baskılara rağmen yola çıktım. Arkadaşım beni havaalanında görmeye geldi ve tüm öğleden sonrayı sohbet ederek geçirdik; akşam yemeği yedik, biraz şarap içtik, biraz daha konuştuk ve sonra yatmaya gittim. Ertesi sabah uyandığımda yaşadığı yerin yakınında bir yerde yürüyüş yaptık ve beni tekrar havaalanına bıraktı.

"Eve gelir gelmez sorular başladı. Yalnız mıydı? Evet. Yani yanında kız arkadaşı yoktu, öyle mi? Hayır, yoktu. Bir şeyler içtin mi? Evet, içtim. Neden bu konu hakkında konuşmak istemiyorsun? Ama konuşuyorum zaten! Dağlarda bir evde yalnız başınıza ha? Çok romantik. Ee? Ve tek yaptığınız konuşmak öyle mi? Evet, hepsi o kadar. Ve sen benim buna inanmamı bekliyorsun? Neden inanmayasın ki? Çünkü bu insan doğasına

aykırı bir erkek ve bir kadın bir araya gelirler, biraz içki içerler ve özel şeyler hakkında konuşurlarsa, bu işi yatakta bitirirler!

"Kocama hak verdim. Bize öğretilenlere uymuyordu yaptıklarım. Anlattığım hikâyeye asla inanmayacaktı, ama gerçekten doğruydu. Ondan sonra yaşamımız bir cehenneme döndü. Bunlar geçecek, ama sadece bir erkek ye bir kadın birbirlerinden hoşlandılarsa ve ortam da uygunsa bunun sonu yatakta biter diye bize öğretildiği için tüm bu acıları çekmek anlamsız."

Alkışlar. Sigaralar yakıldı. Bardak ve şişe şıngırtıları.

"Neler oluyor?" diye fısıldadı Marie. "Çiftler için grup terapisi mi bu?"

"Sadece 'toplantı'nın bir parçası. Kimse doğru ya da yanlış demiyor, sadece hikâyeler anlatıyorlar."

"Ama neden bunu herkesin içinde yapıyorlar, böyle kaygısızca, insanlar içki ve sigara içerken?"

"Belki de giderek ağırlaşan bazı şeyleri durdurmak için. Bu şekilde daha kolay oluyor. Ve eğer bu bazı şeyleri kolaylaştırıyorsa bunda ne gibi bir yanlış olabilir ki?" "Kolaylaştırmak mı? Yarın bu hikâyeyi gidip kocasına anlatabilecek olan bu sarhoş kalabalıkla konuşmak mı?"

Bir başkası konuşmaya başladı ve böylelikle Mafie'ye bunun hiç önemli olmadığını söyleyemedim: Burada herkes 'sevgi kılığına girmiş sevgisizlik' hakkında kokuşuyordu.

' "Biraz önceki hikâyeyi anlatan kadının kocasıyım," dedi bir adam; güzel, genç sarışın kadından en az yirmi yaş daha yaşlı olmalıydı. "Anlattıklarının hepsi doğru, fakat bilmediği bir şey var ve bunu ona söylemeye cesaretim yok. Şimdi bunu yapacağım.

' "O dağlara gittiği zaman, bütün gece uyuyamadım ye tüm ayrıntılarıyla neler olduğunu hayal etmeye başladım. Oraya vardığında ateş önceden yakılmış; paltosunu çıkarıyor, kazağını çıkarıyor; ince tişörtünün altına 'sutyen giymemiş. Adam göğüslerinin şeklini açıkça gömebiliyor.

"Onun baktığını fark etmemiş gibi davranıyor. .Bir şişe şampanya daha almak için mutfağa gittiğini söylüyor adama. Çok dar bir kot pantolon giymiş, yavaşça yürüyor ve adamın onun her hareketini izlediğini anlamak için arkasına dönmesine gerek yok. Geri geliyor, birbirlerini daha yakın hissetmelerini sağlayan çok özel şeylerden konuşuyorlar.

"Karımı oraya getiren sorunla ilgili konuşmayı bitiriyorlar. Cep telefonu çalıyor; arayan benim, iyi olup olmadığını öğrenmek istiyorum. Adamın yanına yaklaşıyor, telefonu onun kulağına yaklaştırıyor ve söylemem

gerekenleri ikisi birlikte dinliyorlar; münasebetsiz bir konuşma bu, çünkü onun üstünde herhangi bir baskı uygulamak için çok geç olduğunu biliyorum, en iyisi her şey yolundaymış gibi davranmak ve dağlarda keyifli zaman geçirmesini söylemek, çünkü ertesi gün Paris'e dönecek, çocuklarla ilgilenip alışveriş yapacak.

"Telefonu kapadım, adamın bütün konuşmayı dinlediğini bilerek. İkisi de çünkü, daha önce ayrı kanepeler de oturuyorlardı şimdi gerçekten çok yakınlar.

"Bu noktada dağlarda neler olduğunu düşünmeyi bıraktım. Kalktım, çocukların odasına girdim, pencereden dışarı baktım ve Paris'i seyrettim ve ne hissettim biliyor musunuz? Çok heyecanlıydım, çok, çok heyecanlı; ikisini bir arada düşünmek, tam şu anda karımın bir başka adamı öpüyor olabileceğini, onunla sevişebileceğim bilmek beni cinsel anlamda uyardı.

"Dehşete kapıldım. Böyle bir şeyden dolayı nasıl heyecan duyabilirdim? Ertesi gün, iki arkadaşımla konuştum; elbette kendimden bahsettiğimi söylemedim, ama bir başka adamın karılarının göğüslerine baktığını yakaladıklarında hiç tahrik olup olmadıklarını sordum. Soruya tam olarak bir yanıt vermediler, çünkü bu bir tür tabuydu. Ancak her ikisi de fazla ileri gitmedikleri takdir de, eşlerinin bir başka adam tarafından arzulandığını bil menin her zaman güzel olduğu konusunda hemfikirdiler. Bu her erkeğin kalbinde saklı, gizli bir fantezi midir? Bilmiyorum. Geçen hafta her ikimiz için de biraz cehenneme benzedi, çünkü kendi duygularımı tam olarak anlayamamıştım, karımı, kendimi birdenbire güvensiz hissetmeme neden olduğu için suçladım."

Bu defa çok sayıda sigara yakıldı, ama hiç alkış yoktu. Sanki orada bile bu konu tabu olmaya devam ediyordu.

Elimi tekrar kaldırdım ve bu arada adamın biraz önce söylediklerine katılıp katılmadığımı kendime sordum. Evet, katılıyordum. Esther'in ve savaş meydanlarında gördüğü askerlerin de içinde olduğu benzer senaryoları ben de hayal etmiştim, fakat bunu kendime bile söylemeye asla cesaret edemedim.

Mikhail bana doğru baktı ve başını salladı.

Ayaklarımın üstünde durabilmeyi nasıl becerdim bilmiyorum ve hâlâ karısının başka bir erkekle seviştiğini düşününce tahrik olan adamın anlattığı hikâye yüzünden oldukça şaşkın olan izleyicilere baktım. Hiç kimse dinlemiyor gibiydi ve bu bir başlangıç yapmama yardımcı oldu.

"Önceki iki konuşmacı kadar açık sözlü olamadığın için özür dilerim, fakat yine de söyleyecek bir şeylerim var. Bugün bir tren istasyonuna gittim ve öğrendim ki tren raylarının birbirinden uzaklığı daima 143.5 santimetre ya da 4 fit ve 8.5 inç olurmuş. Neden böylesine saçma bir ölçü? Kız arkadaşımdan bunu bulmasını istedim ve işte buldukları: İlk tren vagonlarını yaptıklarında insanlar at arabalarını yaparken kullandıkları aletleri kullanıyorlarmış. Peki vagonların tekerlekleri arasında ne den bu kadar uzaklık var? Çünkü arabaların geçtiği eski yolların genişliği bu kadarmış. Ve neden? Çünkü onların savaş arabaları iki atla çekiliyormuş ve atlar yan yana durduğunda, genişlikleri 143.5 santimetreymiş.

"Böylece benim bugün gördüğüm, her biri birer sanat eseri olan hızlı trenlerimizin _ kullandığı rayların arasındaki uzaklık Romalılar tarafından belirlenmiş. İnsanlar Amerika Birleşik Devletleri'ne gittiğinde ve orada tren yolları inşa etmeye başladıklarında bu genişliği değiştirmeye gerek duymamışlar ve o şekilde kalmış. Bu uzay mekiklerinin yapımını bile etkilemiş. Amerikalı mühendisler yakıt tanklarının daha geniş olması gerektiğini düşünmüşler, fakat tanklar Utah'da imal ediliyor ve oradan Florida'daki uzay merkezine trenle nakledil meleri gerekiyormuş ve trenlerin bu yolda geçecekleri tünellerden, daha geniş hiçbir şey geçemiyormuş. Ve böylelikle onlar da Romalıların ideal olduğuna karar verdiği bu ölçüyü kabul etmek zorunda kalmışlar. Peki bütün bunların evlilikle ne ilgisi var diyeceksiniz?”

Durakladım. Bazıları tren raylarıyla hiç ilgilenmemişti ve kendi aralarında konuşmaya başlamışlardı. Diğerleri dikkatle dinliyordu, aralarında Marie ve Mikhail de vardı.

"Evlilikle ve biraz önce duyduğunuz iki hikâyeyle doğrudan ilgili anlattıklarım. Tarihte belli bir noktada birisi dönüyor ve diyor ki: 'İki insan evlendiğinde hayatlarının geri kalanı boyunca, donmuş gibi bir arada kalmalılar.' Aynı iki ray gibi yan yana uzayıp gideceksin, daima aranda aynı uzaklığı bırakarak. Hatta zaman zaman biriniz biraz daha uzağa gitmeyi ya da biraz daha yaklaşmayı istese bile, bu kurallara aykırı. Kurallar diyor ki: 'Mantıklı ol, geleceği düşün, çocuklarını düşün. Değişemezsin, hareket noktasından varacağın yere kadar, birbirleriyle aralarında aynı uzaklığı koruyan iki tren rayı gibi olmak zorundasın.' Kurallar aşkın değişmesine izin vermezler ya da önceleri büyüyüp sonra yarı yolda azalmasına da bu çok tehlikelidir. Ve böylece ilk birkaç yılın hevesinden sonra çiftler aynı uzaklığı, aynı sağlamlığı, aynı işlevsel doğallığı sürdürürler. Senin amacın

türlerin devamını sağlayıp onları geleceğe taşımaktır: Çocuklarınız yalnızca siz nasılsanız öyle kaldığınızda mutlu olacaklar 143.5 santimetre uzaklıkta. Asla değişmeyen bazı şeyler yüzünden mutsuzsan, onları düşün, dünyaya getirdiğin çocukları düşün.

"Komşularını düşün. Onlara mutlu olduğunu göster, Pazar günleri kızarmış biftek ye, televizyon seyret, topluma hizmet et. Toplumu düşün: Herkesin tam uyum içinde olduğunu düşüneceği şekilde giyin. Etrafına asla bakma, birisi seni izliyor olabilir ve bu da onu ayartabilir, o zaman bu boşanmak, kriz, depresyon demektir.

"Bütün fotoğraflarda gülümse. Fotoğrafları salona koy, böylece herkes onları görebilir. Çimleri kes, bir sporla uğraş ah, evet, uzun bir zaman hareketsiz kalacağın için mutlaka spor yapmalısın. Spor yeterli olmazsa estetik cerrahi yaptırırsın. Fakat asla unutma, bu kurallar çok yıllar önce ortaya çıktı ve onlara saygı göstermek gerekiyor. Bu kuralları kim koydu? Bu önemli değil. Onları ,' sorgulamayın, çünkü daima bu kuralları uygulayacaklar, hatta siz istemeseniz bile."

Oturdum. Hararetli alkışlar ve ilgisizlik birbirine karışmıştı ve fazla ileri gidip gitmediğimi merak ettim. Marie suratıma hayranlık ve şaşkınlıkla karışık bir ifadeyle bakıyordu.

Sahnedeki kadın zili çaldı.

Marie'ye, ben dışarıya sigara içmeye giderken olduğu yerde kalmasını söyledim: "Şimdi sevgi adına, Tanrıça adına dans edecekler."

"Burada da sigara içebilirsin, öyle değil mi?"

"Evet, ama yalnız kalmaya ihtiyacım var."

İlkbaharın başlarıydı ama hava hâlâ soğuktu; yine de gerçekten temiz havaya ihtiyacım vardı. Bu hikâyeyi neden anlatmıştım? Esther'le olan evliliğim asla anlattığım gibi olmamıştı: iki tren rayı, daima yan yana, hep iki doğru, dümdüz çizgi oluşturan. İniş çıkışlarımız olmuştur; birimiz ya da diğerimiz ara sıra birbirimizi terk etmekle tehdit ederdik ve yine de birlikte olmaya devam ederdik.

İki yıl öncesine kadar.

Ya da onun mutsuzluğunun nedenini bilmek istediği âna kadar.

Kimse kendisine şunu sormaz: Ben neden mutsuzum? Soru kendi içinde her şeyi mahvedebilecek virüsü taşır. Eğer bu soruyu sorarsak, bu bizi neyin mutlu ettiğini bulmak istediğimiz anlamına gelir. Eğer bizi mutlu edecek olan şu anda sahip olduğumuzdan farklıysa o zaman ya bir kerede veya

tümüyle değiştirmeli ya da kendimizi çok daha mutsuz hissederek olduğumuz gibi kalmaya devam etmeliyiz.

Şimdi kendimi tam da bu durumda buldum: Yaşam dolu, ilginç bir sevgilim var, işim iyi gidiyor ve zaman içinde her şeyin çözüme ulaşması için gerekli olan şans da var. Bu duruma boyun eğmeliyim. Yaşamın bana sunduklarını kabul etmeliyim, Esther örneğini izlemek yerine, başkasına bakmak yerine, Marie'nin söylediklerini hatırlamalı ve onunla yeni bir yaşam kurmalıyım.

Hayır, böyle düşünemem. İnsanların benden beklediği şekilde davranırsam onların kölesi haline geleceğim. Yenik düşmemek için çok fazla özdenetim gerekiyor, çünkü doğal eğilimimiz hoşnut etmekten yana, hatta hoşnut edilecek kişi kendimiz bile olsak. Bunu yaparsam sadece Esther'i değil, Marie'yi, işimi, geleceğimi kaybettiğim gibi hem kendime hem de söylediklerim ve yazdıklarıma olan saygımı da yitireceğim.

Tekrar içeri girdiğimde insanların gitmeye başladıklarını gördüm. Sahnede giydiklerini daha önce değiştirmiş olan Mikhail ortaya çıktı.

"Dinle, pizzacıda olanlar..."

"A, onun için canını sıkma," dedim. "Hadi gel, Seine kıyısında bir yürüyüş yapalım."

Marie mesajı aldı ve erken yatmak istediğini söyledi. Köprü Eyfel Kulesi'nin tam karşısında olduğundan, bizi de bindiği taksiyle bırakmasını istedim ondan; böylece eve dönerken yürüyebilirdim. Mikhail'e nerede oturduğunu sormayı düşündüm, fakat bu Esther'in gerçekten de onunla yaşamadığını gözlerimle görüp doğrulama çabası olarak anlaşılabilirdi.

Yol boyunca Marie sürekli ona 'toplantı'nın ne hakkında olduğunu sorup durdu ve Mikhail hep aynı yanıtı verdi: sevgiyi yeniden bulmanın bir yolu. Tren raylarıyla ilgili anlattığım hikâyeyi sevdiğini söyledi.

"İşte sevgi de böyle kayboldu," dedi, "sevginin ne zaman ortaya çıkıp ne zaman çıkmayacağını belirleyen kurallar koymaya başladığımızda."

"Ne zaman oldu bu?" diye sordu Marie.

"Bilmiyorum, ama o enerjiyi tekrar ele geçirmenin mümkün olduğunu biliyorum. Biliyorum, çünkü dans ettiğim zaman veya gaipten gelen o sesi duyduğumda, 'Sevgi' benimle konuşuyor."

Marie 'gaipten gelen o sesi duymak' dediğinde Mikhail'in ne demek istediğini bilmiyordu, fakat o sırada köprüye gelmiştik. Mikhail ve ben arabadan indik ve o soğuk Paris gecesinde yürümeye başladık.

"Gördüklerinin seni korkuttuğunu biliyorum. Birisi nöbet geçirdiğinde en büyük tehlike dillerinin arkaya düşmesidir ve nefes alamazlar. Lokantanın sahibi yapılması gerekeni biliyordu, yani orada kesinlikle daha önce de böyle bir olay olmuştu. O kadar ender görülen bir şey değil. Fakat senin teşhisin yanlış. Saralı değilim. O Enerji'yle temasa ne zaman geçsem oluyor bu."

Tabii ki saralıydı, ama onu ikna etmenin bir yolu yoktu. Normal davranmaya çalışıyordum. Durumu kontrol altında tutmam gerekliydi. Bu ikinci görüşmeyi bu kadar kolay kabul etmesine şaşırmıştım.

"Sana ihtiyacım var. Sevginin önemi hakkında bir şeyler yazmanı istiyorum," dedi Mikhail.

"Herkes sevginin ne kadar önemli olduğunu bilir. Kitapların çoğu bunu anlatır."

"Tamam, isteğimi başka şekilde dile getireyim öyleyse. Yeni Rönesans hakkında yazmana ihtiyacım var."

"Yeni Rönesans da ne demek?"

"Erasmus, Leonardo ve Miehelangelo gibi dâhilerin mevcut sınırlamaları ve kendi zamanlarının ezici geleneklerini reddedip eskiye dönmeyi istedikleri on beşinci ve on altıncı yüzyıllardaki İtalyan Rönesansı'na benziyor. Sihirli bir dile, simyaya ve Ana Tanrıça düşüncesine, özgürlüklerini geri isteyen insanların, devletin ya da Ki lise'nin onlardan istediğini değil, kendi inandıklarını yapmaya dönüşünü görmeye başlıyoruz. On beşinci ve on altıncı yüzyıl Floransa'sında olduğu gibi gelecek için gerekli olan yanıtların geçmişte saklı olduğunu keşfediyoruz.

"Tren raylarıyla ilgili anlattığın hikâye örneğin: Yaşamın içinde kaç alanda anlamadığımız bu tür kurallara uyuyoruz? İnsanlar senin yazdıklarını okuyor, bu konuyu bir yerlerde anlatamaz mısın?"

"Ne yazacağım hakkında asla anlaşma yapmam," diye yanıtladım, bir kez daha kendime olan saygımı korumaya ihtiyacım olduğunu hatırlayarak. "Eğer ilginç bir konuysa, ruhumda varsa, eğer 'Dünya' adındaki tekne beni özel bir adaya götürürse bunun hakkında yazabilirim. Fakat bütün bunların Esther'i arayışımla bir ilgisi yok."

"Biliyorum ve bazı şartlan kabul ettirmeye çalışmıyorum. Ben sadece benim için önemli olan bazı şeyleri öneriyorum."

"Esther sana İyilik Bankası'ndan söz etti mi?"

"Evet. Ama bunun İyilik Bankası'yla bir ilgisi yok. Bu benim kendi başıma üstesinden gelemediğim bir görev."

"Ermeni lokantasında yaptıkların, o mu senin görevin?"
"O sadece küçük bir parçası. Aynı şeyi cuma günleri bir grup dilenciyle de yapıyoruz. Ve çarşamba günleri de bir grup yeni göçebeyle çalışıyoruz."
Yeni göçebeler mi? Araya girmemek en iyisi; şu anda benimle konuşan Mikhail'in pizzacıdaki küstahça kibirli adamla hiç ilgisi yoktu, sahnedeki karizmasından ya da o akşam imza gününde sergilediği saldırgan tavırdan da iz kalmamıştı. Normal bir insan, dünyanın sorunları hakkında gece geç saatlere kadar sohbet ettiğimiz bir meslektaştı şimdi.
"Gerçekten ruhuma dokunan şeyler hakkında yazabilirim," diye ısrar ettim.
"Dilencilerle konuşmak için bizimle gelmek ister misin?"
Yeryüzünde en acınacak halde olması gereken bu insanların gözlerindeki yapmacık hüzün hakkında Esther'in söylediklerini hatırladım.
"Önce bir düşüneyim."
Louvre'a yaklaşıyorduk, fakat o korkuluklara dayanmaktan çekindi ve her ikimiz de ışıklarıyla gözlerimizi kamaştıran tekneleri seyrederek orada durduk.
"Şunlara bak," dedim, çünkü bir şeyler hakkında konuşmak istiyordum, sıkılıp eve gitmek isteyebileceğinden korkuyordum. "Sadece ışıkların gösterdiklerini görebiliyorlar. Eve döndüklerinde Paris'i gördüklerini söyleyecekler. Yarın, gidip Mona Lisa'yı görecek ve Louvre'u gezdiklerini iddia edecekler. Ama Paris'i bilmiyorlar ve Louvre'u da asla gerçekten gezmediler. Tüm bir kente bakmak ve orada neler olduğunu anlamaya çalışmak, barları gezmek, turist rehberlerinin hiçbirinde yer almayan caddelerde dolaşmak ve kendilerini yeniden bulmak için kaybolmak yerine tek yaptıkları tekneye binmek ve bir resme bakmak, tek bir resme. Porno bir film seyretmekle sevişmek arasındaki fark gibi."
"Kendini kontrol edebilmene hayranım. Şurada Seine Nehri'ndeki tekneler hakkında konuşuyorsun, seni bana getiren soruyu sormak için uygun zamanı bekleyerek. İstediğin gibi açık konuşmakta özgürsün."
Sesinde saldırganlıktan eser yoktu ve bence hemen konuya girmeye karar verdim:
"Esther nerede?"
"Fiziksel anlamda çok uzakta, Orta Asya'da. Ruhsal olarak çok yakında, gülümsemesi ve heyecanlı konuşmalarının anısı gece gündüz bana eşlik ediyor. Geleceği olmayan, 21 yaşında yoksul, köyümdeki insanların gözünde sapkın ya da başka bir deyişle iblisle anlaşma yapmış bir tür şaman

ya da deli ve şehirdeki insanların gözünde iş arayan zavallı bir köylü olan beni buraya getiren odur.

"Başka bir gün sana kendi hikâyemi anlatacağım, ama kısaca söylemem gerekirse İngilizce biliyordum ve onun tercümanı olarak çalışmaya başladım. Amerikalıların Afganistan'daki savaş için hazırlık yaptıkları ve birçok askerî üssün inşa edildiği, sınıra yakın bir kasabadaydık ve vize almak mümkün değildi. Ona dağlardan yasadışı yollardan geçebilmesi için yardım ettim. Birlikte geçirdiğimiz hafta boyunca yalnız olmadığımı, beni anladığını fark etmemi sağladı.

"Evden bu kadar uzakta ne aradığını sordum ona. Birkaç kaçamak cevaptan sonra en sonunda sana söylemesi gerekeni bana söyledi: sevginin saklandığı yeri aradığını. Ben de ona sevginin enerjisinin yeryüzünde yeniden özgürce dolaşmasını sağlamakla ilgili yüklendiğim görevi anlattım. Temelde ikimiz de aynı şeyi arıyorduk.

"Esther Fransız elçiliğine gitti ve ülkemde kimse Rusçadan başka bir dil konuşmadığı halde, Kazakça tercüman olarak benim için bir vize ayarladı. Buraya yaşamaya geldim. Yurtdışındaki görevlerinden döndüğünde daima görüştük; birlikte iki kez daha Kazakistan'a gittik; Tengri kültüründen ve tanıştıktan sonra her şeyin anahtarının onda olduğuna inandığı bir göçebeden çok etkilenmişti."

Tengri'nin ne olduğunu öğrenmek istiyordum ama soru bekleyebilirdi. Mikhail konuşmayı sürdürdü ve onun da gözlerinde, aynı bende olduğu gibi Esther'e duyduğu özlemi gördüm.

"Burada, Paris'te çalışmaya başladık. İnsanları haftada bir toplama fikri onundu, 'insan ilişkisinde en önemli şey konuşmaktır, ama artık kimse konuşmuyor, oturup konuşmuyor ve dinlemiyorlar. Tiyatroya, sinemaya gidiyorlar, radyo dinliyor, kitap okuyor fakat neredeyse hiç konuşmuyorlar. Eğer dünyayı değiştirmek istiyorsak geçmişte savaşçıların bir ateşin çevresinde bir araya geldiği ve hikâyeler anlattıkları zamanlara geri dönmemiz gerekli,' dedi."

Esther'in, yaşamımızdaki en önemli şeylerin, bir barda masada otururken ya da cadde boyunca veya bir parkta yürüyüş yaparken yaptığımız uzun konuşmalardan sonra ortaya çıktığını söylediğini hatırlıyorum.

"Toplantıların perşembe günü yapılması benim fikrimdi, çünkü benim geldiğim yerde gelenekler böyleydi. Fakat geceleri Paris caddelerine düzenli baskınlar yapmak onun fikriydi. Dilencilerin asla mutlu olmadıklarını, tam tersine hep kederli olduklarını söyledi.

"Okumam için senin kitaplarını verdi bana. Senin de büyük olasılıkla bilinçsizce bizim gibi düşündüğünü hissettim. O sesi duyan bir tek ben olsam bile yalnız olmadığımı anladım. Giderek daha fazla kişi toplantılara gelmeye başladıkça görevimi gerçekten yerine getirebileceğime ve sevginin enerjisinin geri dönmesine yardım edebileceğime inanmaya başladım; geçmişe dönmek, Enerji'nin bizi terk ettiği ve saklanmaya gittiği âna geri dönmek anlamına gelse bile."

"Esther beni neden terk etti?”

Beni ilgilendiren tek şey bu muydu? Soru Mikhail'i biraz sinirlendirdi.

"Aşk dışında. Bugün tren raylarıyla ilgili bir örnek verdin. Ee, Esther sadece senin yanı başında uzanan bir tren rayı değil. Ne o, ne de sanırım sen, kurallara uymuyorsunuz. Ben de onu özledim, biliyor musun?" "Yani..."

"Yani eğer onu bulmak istiyorsan sana nerede olduğunu söyleyebilirim. Aynı güçlü isteği ben de önceleri duydum, fakat gaipten gelen o ses bana şimdi zamanın uygun olmadığını söylüyor, onun sevginin enerjisiyle karşılaşmasını kimse engellememeli. O sesi dinliyorum, o ses bizi koruyor, beni, seni, Esther'i koruyor."

"Ne zaman en doğru an olacak?"

"Belki yarın, bir yıl içinde ya da hiçbir zaman ve eğer böyle olursa bu karara saygı duymalıyız. Gaipten Gelen Ses, Enerji'nin kendisidir ve işte bu nedenle sadece her iki taraf da tam anlamıyla hazır olduğunda insanları bir araya getirir. Bu, hiç duymak istemediğimiz 'Defol' sözcüğünü duymak anlamına gelse de, hepimiz henüz denemeyi sürdürüyor ve şartlan zorluyoruz. Sesin emirlerine uymaktan vazgeçen ve gelmesi gerekenden daha erken veya geç gelen, istediği şeylere asla sahip olamayacaktır."

"Gece gündüz Zâhir'e saplanıp kalmaktansa benden defolup gitmemi istediğini duymaya razıyım. Eğer bunu söylerse, en azından benim için artık bir idee fixe olmayacak ve şimdi farklı bir yaşamı ve farklı düşünceleri olan bir kadın olacak."

"O artık daha fazla Zahir olmayacak, ama bu büyük bir kayıp olacak. Eğer bir erkek ve bir kadın Enerji'yi görünür kılabiliyorsa o zaman dünyanın tüm kadın ve erkeklerine yardım ediyor demektir."

"Beni korkutuyorsun. Onu seviyorum, sevdiğimi biliyorsun ve onun da hâlâ beni sevdiğini söylüyorsun. Hazır olmak derken ne demek istediğini anlamıyorum; diğer insanların beklentilerine göre yaşayamam ben, bu kişi Esther bile olsa."

"Onunla yaptığım konuşmalardan anladığım kadarıyla, sen bir zaman gelmiş, sonra kaybolmuşsun. Dünya sadece senin etrafında dönmeye başlamış."

"Bu doğru değil. Kendi yolunu çizmekte özgürdü. Savaş muhabiri olmaya karar verdi, ben istemediğim halde. Ona imkânsız olduğunu söylediğim halde insanların neden mutsuz olduklarını bulması gerektiğine inandı. Benim geri dönüp bir diğer tren rayının yanında uzanıp giden öbür ray olmamı, sadece Romalılar böyle olmasına karar verdiği için aynı aptalca uzaklığı daima korumamı ister mi?"

"Tam tersi."

Mikhail yeniden yürümeye başladı ve onu izledim.

"Bir ses duyduğuma inanıyor musun?"

"Dürüst olmam gerekirse bilmiyorum. Fakat şimdi burada olduğumuza göre sana bir şey göstereyim."

"Herkes benim sadece bir sara nöbeti geçirdiğimi düşünüyor ve ben de onların böyle düşünmelerine karşı çıkmıyorum, çünkü bu daha kolay. Ama bu ses çocukluğumdan beri benimle konuşuyor, Tanrıça'yı ilk gördüğüm zamandan beri."

"Hangi tanrıça?"

"Sana sonra söyleyeceğim."

"Sana ne zaman bir şey sorsam, 'Sana sonra söyleyeceğim,' diyorsun."
"Ses şu anda bana bir şey söylüyor. Biliyorum endişeleniyorsun ve korkuyorsun. Pizzacıda o ılık rüzgârı hissettiğimde ve ışıkları gördüğümde bunların Büyük Güç'le _ bağlantı kurmaya başladığımı gösteren işaretler olduğunu biliyordum. İkimize de yardım etmek için orada olduğunu biliyordum. Sana söylediklerimin sadece ünlü bir yazarın duygularını kendi çıkarı için kullanmayı isteyen genç bir saralının saçmalıkları olduğunu düşünüyorsan, sana yarın Esther'in yaşadığı yeri gösteren bir harita getireceğim, sen de gidip onu bulabilirsin. Fakat ses bize bir şey söylüyor."

"Ne olduğunu tam olarak söyleyecek misin, yoksa sonra mı söyleyeceksin?"

"Bir dakika içinde söyleyeceğim. Henüz mesajı tam olarak anlamadım."

"Ama bana adresi ve haritayı vermeye söz veriyorsun."

"Söz veriyorum. Sevginin tanrısal enerjisi adına söz veriyorum. Peki senin bana göstermek istediğin neydi?"

At üstünde altından bir genç kadın heykelini gösterdim.

"İşte bu. O da gaipten sesler duyuyordu. İnsanlar onun söylediklerine saygı duydukları sürece her şey yolundaydı. Kuşku duymaya başladıklarında ise, zafer rüzgârı yön değiştirdi."

"Jeanne D'Arc, Orleans'lı Bakire, Yüz Yıl Savaşları'nın kadın kahramanı, on yedi yaşındayken gaipten sesler duyduğu ve bu sesler ona İngilizleri yenilgiye uğratmak için gereken en iyi stratejiyi haber verdiği için Fransız birliklerine komuta etmişti. İki yıl sonra kazığa bağlanarak yakılmaya mahkûm edildi, cadılıkla suçlandı. 24 Şubat 1431 yılına tarihlenen sorgulamasından bir bölümü kitaplarımdan birinde kullanmıştım.

"Maître Jean Beaupere tarafından sorgulanmıştı. Ne kadar zamandır sesler duyduğu sorulduğunda, "'Üç kez duydum, dün ve bugün. Sabah Vespers'da ve sonra akşam Ave Maria'nın çanları çaldığında...' dedi.

"Sese odanın içinde mi olduğunu sordu, ses bilmediğini söyledi, fakat onun tarafından uyandırılmıştı. Odanın içinde değildi ama kalenin içindeydi.

"Sese ne yapması gerektiğini sordu ve ses ona yataktan çıkmasını ve ellerini kavuşturmasını söyledi.

"Sonra kendisini sorgulayan piskoposa şöyle dedi:

"'Benim yargıcım olduğunuzu söylüyorsunuz. Yaptığınıza dikkat edin; bana Tanrı tarafından gönderilen gerçekler yüzünden kendinizi büyük bir tehlikeye atıyorsunuz. Gaipten gelen seslerim bana Kral'a söylenmek üze re belirli şeyler emanet etti, size değil. O ses bana Tanrı'dan geliyor. Sizi yanıtlamaktan çok, onu mutsuz edecek şeyler söyleyerek yanlış bir şey yapmaktan korkuyorum.'"

"Şeyi mi iddia ediyorsunuz..?"

"Jeanne D'Arc'm senin bedeninde yeniden dünyaya geldiğini mi. Hayır, sanmıyorum. O Öldüğünde ancak on dokuz yaşındaydı, sen yirmi beş yaşındasın. O Fransız birliklerine komuta etmişti ve bana söylediklerine bakılırsa sen kendi yaşamını bile idare edemiyorsun." Seine'in kıyısında duvara oturduk. "Ben işaretlere inanırım," dedim. "Kadere inanırım. İnsanlara her gün yapabilecekleri şeyler hakkında en iyi kararı verebilme şansının sunulduğuna inanıyorum. Ben bu şansı kullanamadım ve bir an geldi sevdiğim kadınla olan bağlantımı kaybettim. Ve şimdi, bu döngüye bir son vermeye ihtiyacım var. Bu nedenle haritayı istiyorum, böylece ona gidebilirim."

Bana baktı; bir kez daha sahnede gördüğüm kendinden geçmiş durumdaki kişi olmuştu. Bir sara nöbeti daha geleceğinden korktum

gecenin bir yarısı, burada, neredeyse terk edilmiş bir yerde.

"Bu önsezi bana güç veriyor. Bu güç neredeyse görülebilir, dokunulabilir. Onu idare edebiliyorum, ama kontrol edemiyorum."

"Bu tür bir konuşma için biraz geç olmaya başladı. Yorgunum ve sen de öylesin. Bana haritayı ve adresi verecek misin?'"

"Bu ses... Evet, sana haritayı yarın öğleden sonra vereceğim. Adresin neydi?"

Ona adresimi verdim; Esther'le benim nerede yaşadığımızı bilmediğini fark etmek beni şaşırtmıştı. "Karınla yattığımı mı düşünüyorsun?" "Bunu asla sormadım bile. Beni ilgilendirmez." "Ama pizzacıdayken sormuştun." Unutmuşum. Elbette bu beni ilgilendiriyordu, fakat artık bu sorunun yanıtıyla ilgilenmiyordum.

Mikhail'in gözleri değişti. Cebimde ağzına yerleştirebilecek bir şey olup olmadığını kontrol ettim, fakat sakindi ve kendini kontrol ediyordu.

"Sesi şimdi duyabiliyorum. Yarın sana haritayı, ayrıntılı talimatları ve uçuş saatlerini getireceğim. Seni beklediğine inanıyorum. İnanıyorum ki, sadece iki, yalnızca iki insan bile daha mutlu olursa dünya çok daha mutlu bir yer olacak. Buna rağmen ses yarın seninle birbirimizi göremeyeceğimizi söylüyor bana.”

"Amerika'dan gelen bir aktörle öğle yemeği yiyeceğim ve büyük olasılıkla bunu iptal edemem, fakat öğleden sonra akşama kadar evde olacağım."

"Ses bana böyle söylemiyor."

"Ses, Esther'i bulmam için bana yardım etmeni yasaklıyor mu?"

"Hayır, sanmam. İmza gününe gitmem için beni cesaretlendiren o sesti. O zamandan beri bazı şeylerin nasıl altüst olabileceğini az çok biliyorum, çünkü Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nı okudum."

"O zaman şimdi," fikrini değiştirmesinden korkmuştum, "anlaşmamıza bağlı kalalım. Saat ikiden sonra evde olacağım."

"Fakat ses bunun doğru bir zaman olmadığını söylüyor."

"Söz verdin."

"Tamam."

Elini uzattı ve yarın öğleden sonra geç saatlerde evime geleceğini söyledi. O gece bana son söyledikleri şunlardı:

"Ses, bunların olmasına zamanı gelince izin vereceğini söylüyor."

Eve doğru yürürken, duyduğum tek ses Esther'in sesiydi, aşktan bahsediyordu. Ve bu konuşmayı hatırladıkça aslında onun evliliğimiz

hakkında konuştuğunu fark ettim "Ben on beş yaşındayken cinsellik hakkında bir şeyler öğrenebilmek için ölüyordum. Ama bu bir günahtı, yasaktı. Neden günah olduğunu anlayamıyordum, ya sen? Bana neden bütün bölgelerde, dünyanın her yerinde, en ilkel dinlerde ve kültürlerde bile seksin yasaklanması gereken bir şey olarak kabul edildiğini söyleyebilir misin?"

"Bu konuya nasıl geldik? Tamam, neden seks yasak olması gerekli bir şey?"

"Yiyecek yüzünden."

"Yiyecek mi?"

"Binlerce yıl önce kabileler, sürekli bir yerden bir yere dolaşıyorlardı; erkekler istedikleri kadar kadınla birlikte olabiliyor ve elbette onlardan çocuk sahibi oluyorlardı. Bununla birlikte kabile ne kadar büyük olursa, yok olma şansları da o kadar fazla oluyordu. Yiyecek için savaşan kabileler ilk önce çocukları, sonra da kadınları öldürüyorlardı, çünkü onlar en zayıf olanlardı. Sadece güçlü olanlar yaşamayı sürdürebiliyordu, fakat onların da hepsi erkekti. Ve kadınlar olmadan, erkekler türlerini sürdüremezlerdi.

"Sonra birisi, komşu kabilelerden birinde neler olduğunu gördü, kendi kabilesinde aynı şeyin olmasını engellemeye karar verdi. Tanrıların erkeklerin kabiledeki kadınlarla gelişigüzel ilişkide bulunmasını yasakladığına dair bir hikâye uydurdu. Bir ya da en fazla iki kadınla birlikte olabileceklerdi. Bazı erkekler iktidarsızdı, bazı kadınlar da dölsüzdü, kabilenin bazı üyeleri tamamen doğal nedenlerle bu yüzden hiç çocuk sahibi olamadılar, fakat kimsenin eşini değiştirmesine izin verilmedi.

"Hepsi bu hikâyeye inandı, çünkü bunu onlara anlatan kişi tanrının adına konuşuyordu. Bir biçimde farklı olmalıydı: belki bir şekil bozukluğu, çırpınmalara neden olan bir hastalık ya da özel bazı doğa vergileri, onu diğerlerinden ayıran ne olursa olsun, herhangi bir şey; çünkü toplumlarda ilk liderler bu şekilde ortaya çıkmıştır. Birkaç yıl içinde, kabile giderek güçlendi, sadece gerekli sayıda erkek, herkesin yiyeceğini karşılamak zorundaydı, çocuk doğurabilen yeterli sayıda kadın ve avcıların ve üretici kadınların yerini alacak yeterli sayıda çocuk vardı. Evlilikte kadına en fazla keyif veren şeyin ne olduğunu biliyor musun?"

"Seks."

"Hayır, yemek yapmak. Yemek yiyen erkeğini seyretmek. Bu bir kadının zafer anıdır, çünkü bütün gününü akşam yemeğini düşünerek geçirmiştir. Ve

bunun nedeni geçmişteki bu hikâyede saklı olmalı açlıkta, neslin tükenme tehlikesinde ve hayatta kalma çabalarında."

"Hiç çocuğun olmadığı için pişman mısın?"

"Hiç olmadı, oldu mu? Hiç olmayan bir şey için nasıl pişmanlık duyabilirim ki?"

"Sence bu bizim evliliğimizi değiştirir miydi?"

"Bunu nasıl bilebilirim? Arkadaşlarıma bakıyorum, hem erkek, hem de kadınlara: Çocukları olduğu için daha mı mutlular diye? Bazıları öyle, bazıları değil. Ve çocuklarıyla mutlu oldukları için ilişkileri daha iyi ya da daha kötü olmuyor. Hepsi de hâlâ verdikleri 'sonsuza dek mutlu yaşamak' sözünü tutmaları gerektiğini düşünüyor, bunun bedeli her gün mutsuz olmak olsa bile."

"Savaş senin için iyi değil, Esther. Senin burada yaşadığımızdan çok farklı bir gerçekle karşılaşmana neden oluyor. Bir gün öleceğimi biliyorum, fakat bu sadece her günü sanki bir mucizeymiş gibi yaşamamı sağlıyor. Aşk, mutluluk, seks, yiyecek ve evlilik hakkında karamsar düşünmeme neden olmuyor."

"Savaş düşünmeme fırsat vermiyor ki. Ben sadece benim, o kadar. Bu aklıma geldiğinde, yolunu şaşırmış bir kurşunun hedefi olabilirim, sadece, İyi ki, en azından çocuğuma ne olacak diye endişelenmek zorunda değilim,' diye düşünüyorum. Ama aynı zamanda, 'Ne utanç verici, öleceğim ve benden geriye hiçbir şey kalmayacak. Sadece bir yaşamı kaybetme yeteneğim var, dünyaya yeni bir yaşam getirmeye gücüm yok,' diye de düşünüyorum."

"İlişkimizde yanlış olan bir şey yok mu sence? Bunu sadece bazen bana söylemek istediğin bir şey olduğu ama kendini tuttuğun hissine kapıldığım için soruyorum."

"Evet, yanlış olan bir şey var. Birlikte mutlu olmak için kendimizi zorluyoruz. Sen sahip olduğun her şeyi bana borçlu olduğunu düşünüyorsun ve ben senin gibi bir erkeğin yanımda olmasını bir ayrıcalık olarak görüyorum."

"Sevdiğim bir karım var, ama bunu her zaman hatırlamıyorum ve kendime 'Benim neyim var?' diye soruyorum."

"Bunun farkında olabilmen çok iyi, fakat bence ne sende ne de bende bir hata var, çünkü ben de kendime aynı soruyu soruyorum. Şu anda aşkımızı gösterme biçimimizde yanlış olan nedir? Eğer bunun sorun yarattığını 'kabullenirsek, bu sorunlarla birlikte yaşayabilir ve mutlu olabiliriz. Bu

sürekli devam eden bir mücadele olacak, ama fethedilecek birçok evrenle birlikte, en azından bizi hareketli, canlı ve keyifli kılacak; işin kötüsü biz her şeyin çok rahat olmaya başladığı, aşkın sorun yaratmayı ve meydan okumayı bıraktığı ve onun yerine yalnızca çözüm olduğu bir noktaya doğru gidiyoruz."

"Bunun neresi yanlış?"

"Tümü. Artık, etimden ve ruhumdan akıp giden, insanların tutku olarak adlandırdığı aşkın enerjisini hissedemiyorum."

"Fakat bazı şeyler kaldı."

"Kaldı mı? Her evliliğin böyle bir sonu mu olması gerekiyor, tutkunun, bazılarının 'olgun bir ilişki' olarak nitelendirdiği bir biçime bürünmesi mi? Sana ihtiyacım var. Seni özledim. Bazen çok kıskanıyorum. Akşam yemeğinde sana ne pişireceğimi düşünmeyi seviyorum, bazen ne yediğinin farkında olmasan bile. Fakat hazdan yoksunum."

"Hayır, değilsin. Ne zaman uzakta olsan, yanımda olmanı istiyorum. Sen ya da ben bir yolculuktan döndüğümüzde yapacağımız konuşmaları hayal ediyorum. Her şeyin yolunda olduğundan emin olmak için seni her gün arıyorum. Sesini her gün duymaya ihtiyacım var. Seni hâlâ tutkuyla istiyorum, bunu sana garanti edebilirim."

"Benim için de öyle, ama bir araya geldiğimizde ne oluyor? Tartışıyoruz, nedensiz kavga ediyoruz, birimiz diğerini değiştirmeye, kendi gerçeğini öbürüne zorla kabul ettirmeye çalışıyor. Benim için bir anlamı olmayan şeyleri benden yapmamı _ istiyorsun, ben de senden. Bazen, yüreklerimiz sessizken kendimize; 'Özgür olsak, hiçbir bağımız olmasa ne kadar iyi olurdu,' diyoruz."

"Haklısın. Ve böyle anlarda kendimi kaybolmuş gibi hissediyorum, çünkü birlikte olmak istediğim kadınla olduğumu biliyorum."

"Ve ben de daima yanımda olmasını istediğim adamla birlikteyim."

"Sence bu değişebilir mi?"

"Yaşlandıkça ve daha az erkek benimle ilgilendikçe kendimi şöyle düşünürken buluyorum: 'Sadece her şeyi olduğu gibi kabul et.' Eminim, yaşamımın geri kalanında kendimi rahatlıkla kandırabilirim. Ve hâlâ ne zaman bir savaşı haber yapmak için izlemeye gitsem çok daha büyük, erkeklerin birbirlerini öldürmelerini sağlayan düşmanlıktan çok daha büyük bir sevginin olduğunu görüyorum. Ve o zaman, ve sadece o zaman, bazı şeyleri değiştirebileceğimi düşünüyorum.”

"Fakat sürekli olarak savaşları izlemeye gidemez sin."

"Seninle birlikteyken bulduğum bu bir tür huzuru da sürekli yaşayamam. Sahip olduğum tek önemli şeyi yok ediyor: seninle olan ilişkimi; aşkımın şiddeti hiç azalmasa bile."

"Dünyadaki milyonlarca insan da şu anda aynı şeyi düşünüyor, şiddetle direniyor ve bu depresyon anlarının geçmesini bekliyorlar. Bir, iki, üç krize dayanıyor ve sonunda huzuru buluyorlar."

"Bunun böyle olmadığını biliyorsun. Yoksa o kitapları yazmış olmazdın."

Roberto'nun pizza lokantasında Amerikalı aktör yönetmenle buluşmak üzere sözleştim. Üzerlerinde bırakmış olabileceğim kötü etkiyi gidermek için bir an önce oraya geri dönmeliydim. Çıkmadan önce hizmetçiyi' ve apartmanın kapıcısına eğer zamanında burada olamazsam ve Moğol tipli genç bir adam bana bir paket getirecek olursa onu benim daireme götürmelerini, salonda beni beklemesini rica etmelerini ve ihtiyacı olan bir şey olup olmadığını sormalarını istedim. Eğer, herhangi bir nedenden dolayı genç adam bekleyemeyeceğini söylerse, ondan paketi kendilerine bırakmasını istemelerini söyledim.

Hepsinden önemlisi paketi almadan onu kesinlikle göndermemeleri gerekliydi!

Bir taksiye atladım ve St. Germain Bulvarı'yla St. Peres Caddesi'nin kesiştiği köşeye gitmek istediğimi söyledim. Nefis bir yağmur yağıyordu, lokantaya, lokantanın tabelasına ve Roberto'nun cömert gülümseyişin,' sadece birkaç yüz metre kalmıştı, Roberto bazen kapının dışında sigara içerdi. Dar kaldırımda tam karşımdan be bek arabasıyla bir kadın bana doğru geliyordu ve ikimizin geçebileceği kadar yer olmadığından ben kaldırımdan aşağı inerek ona yol verdim.

Sonra, yavaşlatılmış hareketlerle sanki dünya korkunç bir sarsıntıyla sarsıldı: Yer gök birbirine karıştı; köşedeki binanın tepesindeki ufak birkaç mimari ayrıntıyı fark edecek kadar vaktim oldu daha önce de bura dan sık sık geçmiştim, ama hiç yukarı bakmamıştım. Şaşkınlığımı, kulağımdaki şiddetli rüzgâr sesini ve uzakta bir yerlerden gelen köpek havlamalarını hatırlıyorum; sonra her şey karardı.

Sonunda ışık olan kara bir deliğe doğru aniden yuvarlandım. Işığa ulaşmadan önce, görünmeyen eller tarafından yukarı doğru hoyratça çekilirken, çevremi saran sesler ve çığlıklar sayesinde uyandım: Bütün bunlar sadece birkaç saniyelik bir sürede olup bitti. Ağzımın içindeki kan tadını, ıslak asfalt kokusunu hissettim ve o zaman kaza geçirdiğimi anladım. Aynı anda hem bilincim yerindeydi, hem de kendimde değildim;

hareket etmeye çalıştım ama başaramadım; yerde yanımda yatan bir başkası olduğunu fark ettim; onun kokusunu alabiliyordum, birden fazla parfüm kokusu; kaldırımda bebeğini gezdiren kadın olmalı, diye düşündüm. Aman Tanrım! Birisi yanıma gelip beni kaldırmaya çalıştı; bana dokunmayın, diye bağırdım, hareket etmek tehlikeli olabilirdi. Sıradan bir gece, sıradan bir sohbet sırasında öğrenmiştim bunu; boynum kırıldıysa ani bir hareket ömür boyu felç kalmama neden olabilirdi.

Bilincimi yitirmemek için çabaladım; acı duymayı bekliyordum ama o acı asla gelmedi; en iyisi hareket etmeye çalışmak, diye düşündüm. Kramp gibi, uyuşukluğa benzer bir şey hissettim. Yeniden beni kıpırdatmamalarını söyledim. Sabit bir siren sesi duydum ve biliyordum ki artık rahatlıkla uyuyabilirim, yaşamımı kurtarmak için savaşmama artık gerek kalmadı; kazansam da kaybetsem de artık benim elimden gelen bir şey yoktu, gerisi doktorlara, hemşirelere, kadere, 'herhangi bir başka şeye', Tanrı'ya kalmıştı.

Bir kız çocuğunun sesini duydum bana adını söyledi ama tam anlayamadım sakin olmamı istiyor, ölmeme izin vermeyeceğini söylüyordu. Söylediklerine inanmak istedim, yanımda kalması için ona yalvardım ama kayboldu, birisinin boynuma plastik bir şey yerleştirdiğini fark ettim, ağzıma bir maske takıldı ve ben yeniden uykuya daldım ve bu defa hiç rüya görmedim.

Tekrar kendime geldiğimde tek duyabildiğim kulaklarımdaki korkunç uğultuydu; onun dışında her şey sessiz ve tümüyle karanlıktı. Birden her şeyin hareket ettiğini fark ettim ve tabutumun içinde beni taşıdıklarına ve neredeyse canlı canlı gömülmek üzere olduğuma emindim!

Duvarlara vurmaya çalıştım fakat bir tek kasımı bile kımıldatamıyordum. Bana sonsuzluk kadar uzun gelen bir zaman boyunca, çaresiz bir biçimde bir yere doğru itiliyormuş gibi hissediyordum; sonra kalan tüm gücümü toplayarak kapalı alanda yankılanıp neredeyse kulaklarımı sağır edecek kadar yüksek sesle bir çığlık attım; ama bir kez çığlık attım ya, biliyordum ki artık kurtuldum, ayaklarımın ucunda o anda bir ışık belirdi: Ölmediğimi anladılar!

Işık, kutsal ışık bütün işkencelerin en kötüsünden, boğulmaktan beni kurtaran yavaş yavaş tüm bedenimi aydınlattı: En sonunda tabutun kapağını kaldırıyorlardı. Soğuk bir ter boşaldı üstümden, en korkunç acıyı o anda hissettim, fakat aynı zamanda mutluydum ve hatalarını anladıkları ve beni yeniden dünyaya döndürdükleri için keyifliydim!

Işık en sonunda gözlerime kadar ulaştı: Yumuşak bir el bana dokundu, melek yüzlü birisi alnımdaki teri siliyordu.

"Merak etmeyin," dedi altın rengi saçlı ve beyaz giysili melek. "Ben bir melek değilim, ölmediniz ve bu da bir tabut değil, sadece bir tomografi cihazı, başka bir yaralanmanız olup olmadığına bakıyoruz. Çok ciddi bir şey var gibi görünmüyor, ama işimiz bitinceye kadar böyle kalmanız gerekiyor."

"Kırık yok mu?"

"Sadece ufak birkaç sıyrık. Size bir ayna versem, kendinize bakınca korkabilirsiniz, ama şişlikler birkaç güne kadar kaybolacak."

Kalkmaya çalıştım, ama çok yumuşak bir hareketle beni engelledi. O anda başımda korkunç bir acı hissettim ve inledim.

"Kaza geçirdiniz; acı duymanız çok normal bir durum."

"Sanırım bana yalan söylüyorsunuz," diyebildim. "Ben yetişkinim, iyi bir yaşamım oldu, kötü haberi verebilirsiniz, paniğe kapılmam. Beynimdeki bazı damarlar patlamak üzere, değil mi?"

İki hemşire belirdi ve beni bir sedyeye koydular. Boynumda ortopedik bir boyunluk olduğunu fark ettim.

"Birisi bize size dokunulmamasını istediğinizi söyledi," dedi melek. "Çok iyi olmuş. Bu boyunluğu bir süre takmanız gerekecek, sadece olabilecek kötü şeyleri engellemek için çünkü ne olabileceğini kimse önceden bilemez çok kötü bir sarsıntı geçirdiniz. Çok şanslısınız "

"Ne kadar sürer? Burada kalamam."

Kimse bir şey söylemedi. Marie radyoloji bölümünün dışında gülümseyerek beni bekliyordu. Doktorlar yaralarımın çok ciddi olmadığını ona söylemişlerdi. Saçlarımı okşuyor ve görünüşüm yüzünden geçirdiği şoku dikkatle gizliyordu.

Küçük kortejimiz koridorda ilerliyordu Marie, sedyeyi iten iki hemşire ve beyazlar içindeki melek. Basımdaki ağrı giderek daha da kötüleşiyordu.

"Hemşire, başım..."

"Ben hemşire değilim. Şu anda sizin doktorunuzum. Özel doktorunuzun gelmesini bekliyoruz. Başınızdaki ağrı için endişelenmeyin. Kaza geçirdiğinizde, kendini savunmak için, bedeniniz kendiliğinden tüm damarlarını kapatır, kan kaybını önlemek için. Tehlikenin geçtiğini anladığında damarlar yeniden açılır, kan akmaya başlar ve bu biraz acı verir, sadece bu nedenle başınız ağrıyor. Neyse, isterseniz, uyumanıza yardımcı olacak bir şey verebilirim."

İstemedim. Ve ruhumun karanlık bir köşesinden geliyormuş gibi, bir gün önce duyduğum sözleri hatırladım:

'Ses, bunların olmasına zamanı gelince izin vereceğini söylüyor.'

Biliyor olamaz. St. Germain Bulvarı'yla St. Peres Caddesi'nin kesiştiği köşede olan biten her şeyin evrensel bir komplo sonucu, nesillerin tükenmek üzere olduğu bu tehlikeli biçimde dengeli gezegenle ilgilenmekle meşgul olan tanrıların, bunun yerine sadece Zâhir'i aramaya gitmemi önlemek için varlarını yoklarını ortaya koymaları ve olanların onlar tarafından önceden belirlenen bir şey olması mümkün olamaz. Eğer Mikhail gerçekten bir ses duymadıysa ve ortada bir plan yoksa ve tüm bunlar benim düşünebildiğimden çok daha önemli değilse, o takdirde Mikhail'in geleceği önceden görmesi de olanaksızdı.

Her şey bana fazla gelmeye başlıyordu: Marie'nin gülümsemeleri, birisinin gerçekten de gaipten sesler duyma olasılığı, bana giderek artan bir acı veren başım.

"Doktor, fikrimi değiştirdim. Uyumak istiyorum. Bu acıya dayanamıyorum."

Doktor tekerlekli sedyeyi iten hemşirelerden birine bir şeyler söyledi, hemşire ben odaya ulaşmadan gidip dönmüştü bile. Kolumda bir iğne batması hissettim ve hemen uykuya daldım.

Uyandığımda tam olarak neler olduğunu; kaldırımda yanımdan geçen kadının yaralanıp yaralanmadığını ve o kadının bebeğine ne olduğunu bilmek istedim. Marie dinlenmeye ihtiyacım olduğunu söyledi, fakat sonra doktorum ve arkadaşım Dr. Louit geldi ve bana söylememesi için bir neden olmadığını düşündü. Bana bir motorsiklet çarpmıştı. Yanımda yerde yattığını gördüğüm kişi de motorsikletin genç erkek sürücüsüydü. Benimle aynı hastaneye getirilmişti ve benim gibi birkaç küçük sıyrık dışında bir şeyi yoktu. Kazadan hemen sonra polis kazayı aydınlatmak için soruşturma başlatmıştı ve kaza olduğunda benim yolun tam ortasında durduğumu ve böylece motorsiklet sürücüsünün yaşamını tehlikeye attığımı söylemişlerdi.

Her şey açıkça benim hatamdı, ama sürücü beni sıkıştırmak niyetinde değildi. Marie onu görmüş ve onunla konuşmuştu; çalışma izni olmadan ülkede çalışan bakacak göçmendi ve polisle herhangi bir görüşme yapmaktan korkuyordu. Yirmi dört saat sonra taburcu olmuştu, çünkü kaza sırasında beyinde olabilecek hasar riskini azaltan bir kask vardı başında.

"Yirmi dört saat sonra taburcu edildi mi dedin? Yani ben bir günden fazla süredir burada mıyım?"

"Üç gündür buradasın. Tomografiden çıktığın zaman doktor beni arayıp sana sakinleştirici vermek istediğini söyledi. Daha sonra daha gergin, sinirli ve keyifsiz olacağını düşündüm ve ona verebileceğini söyledim."

"Peki şimdi ne olacak?"

"Hastanede iki gün daha geçireceksin ve sonra boynundaki o şeyle üç hafta daha; 48 saatlik kritik dönemden geçiyorsun. Elbette bedeninin bir kısmı hâlâ nasıl istiyorsa öyle hareket etmek istiyor ve işte o zaman bir sorun yaşayabiliriz. Fakat bu acil durum gerçekleşirse, ya da gerçekleştiğinde düşünürüz; gereksiz yere endişe etmenin anlamı yok."

"Yani hâlâ ölebilirim?"

"Senin de iyi bildiğin bir şey var, ölüm hiçbirimiz için sadece bir olasılık değil, zaten hepimiz öleceğiz."

"Evet ama, ben hâlâ bu kazadan dolayı ölebilir miyim?"

Doktor Louit durakladı.

"Evet. Her zaman makinelerin yakalayamadığı bir kan pıhtısı oluşabilir ve o pıhtı her an aradan kaçıp emboliye neden olabilir. Aynı zamanda bir hücrenin çılgınca bir şey yapıp kanser oluşturma olasılığı da var,"

"Böyle şeyler söylememelisin," dedi Marie.

"Beş yıldır arkadaşız. Bana bir soru sordu ve ben de ona cevap verdim. Ve şimdi,, bir sakıncası yoksa ofisime dönmem gerekiyor. Tıp sizin bildiğiniz gibi değildir. Bizim yaşadığımız dünyada başka olasılıklar da vardır: Bir çocuk beş elma almaya gittiyse, ama eve sadece iki taneyle dönerse, insanlar onun üç elmayı yediğini düşünür. Benim dünyamda ise ona verilen paranın beş elma için yetmediği olasılığı vardır; eve gelirken onları kaybetmiş olabilir; yolda aç biriyle karşılaşmış ve elmaları onunla paylaşmış olabilir ve bu böyle uzar gider. Benim dünyamda her şey mümkündür ve her şey görecesidir."

"Sara hakkında ne biliyorsun?"

Marie hemen Mikhail'den bahsettiğimi anladı ve bir anlık hoşnutsuzluk belirtisini gizleyemedi. Gitmesi gerektiğini ve onu bekleyen bir film ekibi olduğunu söyledi.

Doktor Louit, gitmek üzere eşyalarını topladığı halde sorumu yanıtlamak için durdu.

"Beynin belirli bir bölgesindeki elektriksel itkinin fazla olmasıdır, bu itkinin gücü çırpınmaların şiddetinin az ya da çok olmasını sağlar. Konu hakkında tam bir çalışma yoktur, ama kişinin büyük stres altında olduğunda nöbet geçirebildiğini düşünüyorlar. Ama sen endişelenme, epileptik

belirtiler her yaşta ortaya çıkabiliyorsa da motorsiklet çarpması sonucu epilepsi olmak mümkün değil."

"Peki nedeni nedir?"

"Bu konuda uzman değilim ama istiyorsan öğrenebilirim."

"Evet, eğer yapabilirsen. Ve bir sorum daha var, fakat lütfen beynimin kaza yüzünden etkilendiğini filan düşünme. Epilepsi hastalarının gaipten sesler duyması ve bazı şeyleri önceden sezinlemesi mümkün olabilir mi?" "Birisi sana bu kazanın olacağını mı söyledi?" "Tam olarak değil, fakat ben öyle anladım." "Bak, daha fazla kalamam, Marie'yi de arabamla bırakırım, bakalım epilepsiyle ilgili senin için neler bulabileceğim."

Marie iki gündür yoktu ve kazanın şokuna rağmen Zahir hayatımda her zamanki yerini almıştı. Biliyordum ki, eğer Mikhail verdiği sözü tuttuysa içinde Esther'in adresinin bulunduğu bir zarf beni evde bekliyor olacaktı; ancak şimdi bu düşünce beni korkutuyordu.

Ya Mikhail gaipten gelen o sesle ilgili doğruyu söylemişse?

Kazayla ilgili ayrıntıları hatırlamaya çalıştım: Bir şey geliyor mu diye gayriihtiyari bakarak kaldırımdan aşağı bir adım atmıştım; bir arabanın yaklaştığını görmüştüm, ama sanki bana oldukça uzaktaymış gibi gelmişti. Ve büyük olasılıkla o arabayı geçmeye çalışan bir motorsiklet benim görüş alanımın dışında olduğu için gelip bana çarpmıştı.

Ben bazı işaretlere inanırım. Santiago'ya giden yolu yürüdükten sonra benim için her şey tam anlamıyla değişti: Öğrenmemiz gereken her ne ise daima bizden önce orada olur, Tanrı'nın bizi nereye yönlendirdiğini ve bir sonraki adımımızın hangisi olması gerektiğini bulabilmek için biz sadece saygı ve dikkatle çevremize bakmalıyız. Aynı zamanda sırlara saygı duymayı da öğrendim: Einstein’ın söylediği gibi, Tanrı evrenle zar oyunu oynamaz; her şey birbiriyle bağıntılıdır ve her şeyin bir anlamı vardır. Bu anlam neredeyse her zaman saklı kalabilir, ama yaptıklarımız şevkin enerjisine dokunduğunda daima yeryüzündeki asıl görevimize yaklaştığımızı biliriz.

Eğer böyleyse o zaman her şey yolunda. Değilse, o Doğru yolda olduğumuz zaman işaretleri izleriz ve ara sıra tökezlersek Tanrısal Güç yardımımıza koşar ve hata yapmamızı engeller. Bu kaza bir işaret miydi? Mikhail benim için tasarlanmış bir işaret mi sezdi?

Bu soruların yanıtının 'Evet' olduğuna karar verdim Ve belki de bu nedenle, kendi kaderimi ve benden çok daha büyük bir şey tarafından yönlendirilmeyi kabul ettiğimden, gün boyunca Zâhir'in şiddetinin azalmayı

başladığını fark ettim. Tek yapmam gerekenin zarfı açmak, onun adresini okumak ve gidip kapısını çalmak olduğunu biliyordum, fakat tüm işaretler bunun yanlış bir zaman olduğunu gösteriyordu. Esther gerçekten hayatımda düşündüğüm kadar önemliyse, eğer beni hâlâ seviyorsa (Mikhail sevdiğini söylemişti), geçmişte yaptığım hataların aynısını yapmaya beni iten bu durumu ne den zorlamalı ki?

Bu hataları tekrarlamamak için ne yapmalı?

Kendimi daha iyi tanımalı, neyin değiştiğini arayıp bulmalı ve daima keyifli olan yolda bu ani freni yapmamı gerektiren şeyi bulmalıyım.

Bu yeterli miydi?

Hayır, aynı zamanda Esther'in de kim olduğunu öğrenmeliyim, birlikte olduğumuz zaman boyunca onda ne gibi değişiklikler oldu, onu bulmalıyım.

Ve bütün bunlar bu iki soruyu yanıtlayabilmem için yeterli miydi?

Bir üçüncü şey daha vardı: Kader bizi neden bir ara ya getirmişti?

Hastane odasında bol bol boş zamanım oldu ve böylece hayatımı baştan sona gözden geçirdim. Daima hem serüven hem de güven aramıştım, bu ikisinin gerçekten bağdaşmayacağını bilerek. Esther'e duyduğum aşktan emindim ve diğer kadınlara da kolaylıkla âşık oluyordum, sadece baştan çıkarma oyunu, yeryüzündeki en ilginç oyun olduğu için.

Karıma onu sevdiğimi gösterdim mi? Belki bir süre. ama daima değil. Neden? Çünkü bunun gerekli olmadığını' düşünüyordum; onu sevdiğimi biliyor olmalıydı; duygularımdan herhalde şüphe edemezdi.

Hatırlıyorum da, yıllar önce, birisi bana yaşamım boyunca sahip olduğum sevgililerim arasında bir ortak payda olup olmadığını sormuştu. Yanıt basitti: BEN. Ve bunu fark ettiğimde doğru insanı aramak için ne kadar zaman kaybettiğimi gördüm kadınlar değişti, ama ben aynı kaldım ve bu paylaşılan deneyimlerden bana bir şey kalmadı. Bir sürü sevgilim oldu, ama ben daima doğru insanı bekliyordum. Kontrol ettim ve kontrol edildim ve ilişki asla bundan öteye gitmedi, Esther yaşamıma girip her şeyi değiştirinceye kadar.

Eski karımı sevecenlikle düşünüyordum; artık onu bulmak gibi takıntım yoktu, bir kelime bile açıklama yapmadan neden ortadan yok olduğunu da merak etmiyordum. Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı, evliliğimin doğru bir hesap dökümü olmuştu, ama hepsinden öte, benim sevme yeteneğim olduğunun ve bir başkasına ihtiyaç duyduğumun kanıtıydı.

Esther sözcüklerden çok daha fazlasını hak ediyordu, özellikle ben o sözcükleri birlikteyken asla söylemediğim için.

Bir şeyin ne zaman sona erdiğini bilmek daima önemlidir. Dairelerin kapanması, kapıların kapanması, kitapların biten bölümleri, adını ne koyarsak koyalım; önemli olan yaşamımızda olup bitenleri geçmişte bırakmak. Yavaş yavaş geri dönemeyeceğimi ve bazı şeyleri eskiden nasılsa öyle yapmak için zorlayamayacağımı anlamaya başladım: Bu iki yıl ve ondan sonra sonsuz bir cehennem azabı gibi geçen bunca zaman şimdi bana gerçek anlamını gösteriyordu.

Ve bu anlam, evliliğimden çok ötede bir yerlerdeydi: Tüm erkekler ve tüm kadınlar birçoğumuzun aşk diye adlandırdığı bir enerjiyle birbirlerine bağlı, ama aslında bu evrenin hammaddesidir. Bu enerji başka çıkarlar için bu evrenin hammaddesidir. Bu enerji başka çıkarlar için kullanılamaz, bizi yavaşça ileriye götürür, hayatta öğrenmemiz gerekenleri içinde barındırır. Eğer onu istediğimiz yöne gitmeye zorlarsak, sonunda kendimizi umutsuz, engellenmiş, hayal kırıklığına uğramış buluruz, çünkü o enerji artık özgür ve vahşidir.

Hayatımızın geri kalanını böyle bir insanı ya da nesneyi sevdiğimizi söyleyerek geçirebiliriz, oysa gerçek sadece acı çekiyor olduğumuzdur, çünkü aşkın gücünü kabullenmek yerine onu küçümsemeye çalışıyoruz demektir, böylelikle yaşadığımızı sandığımız dünyaya uyum sağladığımızı sanırız.

Bu konuda ne kadar çok düşünürsem Zahir o kadar zayıf düşüyor ve kendime biraz daha fazla yaklaşıyordum. Kendimi zihinsel olarak daha fazla iş yapmaya, daha çok sessizlik, meditasyon ve sebat gerektiren işler yapmaya hazırladım. Geçirdiğim kaza henüz 'onarılma zamanı' gelmemiş bir şeyi zorlamamam gerektiğini anlamama yardımcı olmuştu.

Doktor Louit'nın söylediklerini hatırladım: Beden böylesi bir travma geçirdiğinde, ölüm her an gelebilir. Ya bu doğruysa? Ya on dakika içinde kalbim durursa?

Bir hemşire akşam yemeğimi getirmek için odaya girdi ve ona sordum:

"Cenazenizi hiç düşündünüz mü?"

"Merak etmeyin," diye yanıtladı. "Yaşayacaksınız; hatta şu anda çok daha iyi görünüyorsunuz."

"Merak etmiyorum. Yaşayacağımı biliyorum. Gaipten bir ses bana söyledi bunu."

Bile bile 'gaipten bir ses'ten bahsettim, sadece dikkatini çekmek için. Kuşkulu bir biçimde bana baktı, belki de bir inceleme daha yapmanın ve beynimin gerçekten de etkilenip etkilenmediğini kontrol etmenin zamanının geldiğini düşünerek.

"Yaşayacağımı biliyorum," diye devam ettim. "Belki bir gün, bir yıl, otuz ya da kırk yıl, ama bir gün tüm bilimsel gelişmelere rağmen bu dünyayı terk edeceğim ve bir cenaze törenim olacak. Ben de şimdi tam bunu düşünüyordum ve siz de bunu hiç düşündünüz mü diye merak ettim."

"Asla. Düşünmek de istemiyorum, ayrıca bu beni gerçekten ürkütüyor, her şeyin bir gün biteceğini bilmek."

"Bundan hoşlansanız da hoşlanmasanız da, bu fikre katılsanız da katılmasanız da, bu hiçbirimizin kaçamayacağı bir gerçek. Bu konuda biraz konuşmak hoşunuza gider mi?"

"Korkarım görmem gereken başka hastalarım var," dedi, yiyecekleri masanın üstüne bırakıp olabildiğince çabuk, sanki benden değil ama sözlerimden kaçar gibi odadan çıkmaya çalışırken.

Hemşire belki bu konuda konuşmak istemiyordu, ama tek başına bunları düşünen ben, ne yapmalıydım? Çocukken öğrendiğim bir şiirden bazı dizeler aklıma geldi:

İstenmeyen konuk geldiğinde...

Korkabilirim.

Gülümseyebilir veya derim ki:

Günüm iyi geçti, hadi gece olsun.

Tarlaları sürülmüş, evi temiz, masayı hazır bulacaksın, ve her şey yerli yerinde olacak.

Bu doğru olsa ne iyi olurdu her şey yerli yerinde. Peki mezar taşımda ne yazacak? Esther ve ben, ikimiz de vasiyet etmiştik, diğer bazı şeylerin yanında cenazemizin yakılmasını istedik: Küllerim Santiago yolu üzerinde Cebreiro adı verilen yerde rüzgâra savrulsun istedim ve Esther de küllerinin denize serpilmesini istedi. Böylece yazılı bir mezar taşı olmayacaktı.

Ama ya bir mezar taşı yazısı seçmem gerekirse? Şunların yazılmasını isterdim:

Hâlâ yaşarken öldü.

Bu bir açıdan çelişkili gibi görünebilir, ama çalışmayı, yemek yemeyi ve her zamanki sosyal faaliyetlerine katılmayı sürdürseler bile yaşamayı bırakan birçok insan tanıyordum. Her şeyi otomatik yapan, her yeni günle birlikte gelen büyülü anları unutan, yaşamın gizemi hakkında düşünmeyi asla bırakmayan, bir sonraki dakikanın bu gezegende yaşadıkları son dakika olabileceğini asla anlamayan insanlar.

Bunu hemşireye anlatmaya çalışmak anlamsızdı, çünkü yemek tabaklarını almaya gelen farklı birisiydi. Bu yeni hemşire beni soru yağmuruna tuttu, sanırım bir doktor yapmasını istemişti. İsmimi hatırlayıp hatırlamadığımı, hangi yılda olduğumuzu, Amerika Birleşik Devletleri'nin başkanının adını, yani akıl sağlığınızın yerinde olup olmadığını anlamak için sorulan bildiğimiz türden sorular sordu.

Ve tüm bunlar her insanın sorması gereken soruyu sorduğum için oluyordu: Hiç cenazeni düşündün mü? Er ya da geç öleceğinin farkında mısın?

O gece gülümseyerek uykuya daldım. Zahir kayboluyor ve Esther geri dönüyordu ve ben o zaman ölürsem, yaşamımda onca olup bitene karşın, tüm hatalarıma, sevdiğim kadının kaybolmasına, uğradığım haksızlıklara ya da başkalarına çektirdiklerime rağmen, son ânıma kadar yaşama asılı kalacak ve kesin olarak doğrulayacaktım ki:

"Günüm iyi geçti, hadi gece olsun."

İki gün sonra, eve döndüm. Marie öğle yemeğini hazırlamak üzere gitti ve ben birikmiş mektuplara göz attım. Kapı telefonu çaldı. Geçtiğimiz hafta beklediğim zarfın geldiğini ve masamın üstünde olması gerektiğini söyleyen kapıcıydı arayan.

Teşekkür ettim, ama tüm beklentilerimin tersine zarfı hemen açmak için acele etmedim. Marie ve ben yemek yedik; ona film çekimlerinin nasıl gittiğini sordum ve o da bana öncelikli planlarımın ne olduğunu sordu, çünkü boynumda takılı olan bu ortopedik boyunluk yüzünden çok fazla dışarı çıkamayacaktım. Eğer gerekirse gelip yanımda kalabileceğini söyledi.

"Bir Kore televizyon kanalı için çekim yapmam gerekli, ama her zaman erteleyebilir ya da hatta tümüyle iptal edebilirim. Elbette bana ihtiyacın varsa."

"Ah tabii ki var ve etrafımda olman çok güzel olurdu."

Yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı; menajerini aramak için telefonu aldı ve ona anlaşmalarda değişiklik yapmasını söyledi. Telefonda menajerine "Ama onlara hasta olduğumu filan söyleme. Batıl inançlarım vardır ve bu özrü geçmişte ne zaman kullandıysam, daima başıma gerçekten çok kötü şeyler gelmiştir. Onlara sadece çok sevdiğim birine bakmak zorunda olduğumu söyle," dediğini işittim.

Benim de yapmam gereken bir sürü acil şey vardı: ertelenmesi gereken söyleşiler, yanıtlanması gerekli davetler, telefonla arayan ve çiçek gönderenlere yazılması gereken teşekkür mektupları, okunması gerekenler, yazılması gereken önsözler ve tavsiye mektupları. Marie bütün günü ajansımla telefonda konuşarak geçirdi, programım yeniden düzenlendi, böylece kimse yanıtsız bırakılmayacaktı. Her akşam evde yemek yedik, sıradan ve ilginç şeylerden konuştuk, tüm diğer çiftler gibi. Bu akşam yemeklerinden birinde, birkaç bardak şarap içtikten sonra bana değiştiğimi söyledi.

"Bu sanki seni bir biçimde yeniden yaşama döndürdü, ölümle bir an için temas etmişsin gibi bir şey," dedi.

"Bu herkesin başına gelebilir."

"Ama bunu söylemeliyim ve endişelenme, tartışma başlatmak niyetinde değilim ve kıskançlık krizi de geçirmiyorum, eve geldiğinden beri Esther'den bir kez bile bahsetmedin. Aynı şey Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nı bitirdiğinde de oldu: Kitap sanki bir tür terapi oldu senin için, ne yazık ki etkisi pek fazla sürmedi."

"Kazanın beynimi etkilediğini mi söylemeye çalışıyorsun?"

Sesimin tonu kızgın değildi, ama o yine de konuyu değiştirmeye karar verdi ve Monaco'dan Cannes'a giderken yaptığı korkunç helikopter yolculuğunu anlatmaya başladı. Daha sonra yatakta, seviştik ortopedik boyunluğum yüzünden bayağı zorlanarak ve birbirimizi çok yakın hissettik.

Dört gün sonra masamın üstündeki büyük kâğıt yığını kayboldu. Sadece üzerinde adımın ve oturduğum dairenin numarasının yazılı olduğu büyük, beyaz bir zarf vardı. Marie zarfı açmaya gitti, ama ona bekleyebileceğini söyledim.

Bu konuda bana soru sormadı, belki bankalardan birinden gelen bir bilgi ya da gizli bir yazışmaydı, belki de başka bir kadından geliyordu. Ben de açıklama yapmadım, sadece masanın üstünden kaldırdım ve kitapların arasına bir yere rafın üstüne koydum. Eğer ona bakmayı sürdürseydim Zahir yeniden dönecekti.

Esther'e duyduğum aşk hiç azalmadı, fakat hastanede geçirdiğim her gün bir yığın şaşırtıcı anıyı da beraberinde getirdi: sadece yaptığımız sohbetleri değil, sessizce ,' geçirdiğimiz dakikaları da. Yeni bir maceraya atılacağı zaman gözlerindeki ifadeyi hatırladım; sanki ateşli, genç bir kızın gözleriydi ya da kocasının başarısından gurur duyan bir kadınınkiler veya yazdığı her konuyla ilgilenen bir gazetecinin gözleri ve daha sonra, benim hayatımda artık yeri yokmuş gibi görünen bir kadının gözleriydiler. Bu mutsuz bakışlar bana savaş muhabiri olmak istediğini söylemesinden önce başlamıştı; her görevden dönüşünde o mutsuz bakışlar değişiyor, keyifli hale geliyordu ancak birkaç gün sonra yeniden o üzüntü geri dönüyordu bakışlarına.

Bir öğleden sonra telefon çaldı:

"O genç adam arıyor,” dedi Marie, telefonu bana verirken.

Telefonun diğer ucunda Mikhail'in sesini duydum, önce kazadan dolayı ne kadar üzgün olduğunu söyledi ve sonra da zarfı alıp almadığımı sordu.

"Evet, burada bende."

"Gidip onu bulacak mısın?"

Marie konuşmamızı dinliyordu ve konuyu değiştirmenin en iyisi olacağını düşündüm.

"Seni gördüğümde bu konuyu konuşuruz."

"Seni rahatsız etmek filan değil niyetim, ama bana yardım edeceğine söz verdin."

"Ve her zaman verdiğim sözleri tutarım. İyileşir iyileşmez bir araya geleceğiz."

Bana cep telefonunun numarasını bıraktı; telefonu kapatırken Marie'ye baktım, farklı bir kadın gibi görünüyordu.

"Demek hiçbir şey değişmedi," dedi.

"Tam tersine. Her şey değişti."Kendimi daha iyi anlatabilmeliydim ve hâlâ Esther'i görmek istediğimi anlattım, nerede olduğunu biliyordum. Doğru zaman geldiğinde bir trene, taksiye, uçağa ya da beni onun yanına götürebilecek her ne ise ona binip gidecektim. Bu, elbette ki şu anda yanımda olan, tüm sadakatiyle benim onun için ne kadar önemli olduğumu kanıtlamak uğruna her şeyi yapan kadını kaybetmem anlamına geliyordu.

Bense, tabii ki bir korkaktım. Kendimden utanıyordum fakat yaşam buydu işte gerçekten de anlatamayacağını bir şekilde ben Marie'ye de âşıktım.

Daha fazla bir şey "söylemememin diğer nedeniyse daima işaretlere inanmış olmamdı ve karımla paylaştığım sessiz anları hatırladığımda biliyordum ki sesli ya da seksiz, açıklamalı ya da açıklamasız Esther'i bulma zamanı henüz gelmemişti. Paylaştığımız sessizlikten daha çok, yaptığımız konuşmaları hatırlamaya ihtiyacım vardı. çünkü bu şekilde aramızda her şeyin yolunda gittiği zamanı ve bir şeylerin yanlış gitmeye başladığı ânı anlamamı sağlayacak özgürlüğe kavuşacaktım.

Marie oradaydı, bana bakıyordu. Benim için bu kadar çok şey yapan birine böylesine hainlik yapmayı sürdürebilir iniydim? Kendimi rahatsız hissetmeye başladım, 3İ713 ona her şeyi anlatamazdım, ta ki...ta ki hissettiklerimi anlatacak dolaylı bir yol buluncaya kadar.

"Marie, farz et ki, iki itfaiyeci küçük bir yangını söndürmek üzere ormana girdiler. Sonra işlerini bitirip bir nehir kenarına vardıklarında birinin yüzü tümüyle siyaha bulanmışken diğerinin yüzü tertemizdir. Sorum şu: Bu ikisinden hangisi yüzünü yıkayacaktır sence?"

"Aptalca bir soru bu. Elbette yüzü kirli olan."

"Hayır, yüzü kirli olan diğerine bakacak ve kendi yüzünün de onunki gibi olduğunu sanacak. Ve tersine yüzü temiz olan da yüzü kir içinde olan meslektaşını görüp kendi kendine: Ben de kirlenmiş olmalıyım. En iyisi yıkanayım, diyecektir.""Ne anlatmaya çalışıyorsun?"

'Demek istiyorum ki, hastanede geçildiğim süre içinde, sevdiğim kadınlarda hep kendimi aradığımı anladım. Onların sevgi dolu, tertemiz yüzlerine bakıyor ve o yüzlerde kendi yüzümün yansımasını görüyordum. Onlar, diğer yandan bana bakıyorlar ve yüzümdeki kiri görüyorlardı; ne kadar akıllı ya da ne kadar özgüvenli olurlarsa olsunlar, kendi yansımalarını bende görmeyi bırakıp olduklarından çok daha kötü olduklarını düşündüler. Lütfen, bunun sana olmasına izin verme."

Aslında şunu da eklemek istedim: Esther'e de böyle oldu ve ben şimdi bunu fark ediyorum, bakışlarının nasıl değiştiğini şimdi hatırlıyorum. Ben daima onun yaşamını ve enerjisini sömürdüm ve bu bana mutluluk ve güven verdi, daha ileriye bunun sayesinde gidebildim. O ise, bana baktı ve çirkin olduğunu düşündü, eksilmişti, çünkü yıllar geçtikçe benim mesleğim onun gerçeğe dönüşmesini sağlamak için çok uğraştığı mesleğim ilişkimizi ikinci plana itti.

Eğer onu yeniden görebilirsem benim yüzüm de en az onunki kadar temiz olmalı. Onu bulmadan önce, kendimi bulmalıyım.

Ariadne'nin İpliği "Bir okulu ve yıllar önce orada yaşamış şairin birine adanmış bir de müzesi olan biraz daha büyükçe bir köye 'birkaç kilometre uzaklıktaki küçük bir köyde doğuyorum. Babam neredeyse yetmiş yaşında, annem ise yirmi beş yaşında. Babamın halı sattığı zamanlarda tanışmışlar; babam Rusya'ya kadar bütün ülkelere gitmiş, ama »onunla karşılaşınca her şeyden vazgeçmeye karar vermiş. Annem onun kızı olacak yaşta, fakat sanki daha çok annesiymiş gibi davranır, hatta uykuya dalmasına bile yardım eder, hatta on yedi yaşındayken İkinci Dünya Savaşı'nın en uzun ve kanlı çarpışmalarından birinin yapıldığı Stalingrad'da Almanlarla savaşa gönderildiğinden beri doğru dürüst yapamadığı şeyi yapmasına, yani uykuya dalmasına bile yardımcı olur. Savaşa katılan üç bin erkekten yalnızca üç tanesi kurtulmuş."

İşin tuhafı Mikhail neredeyse tümüyle şimdiki zamandan bahsediyor. 'Doğdum' değil, 'doğuyorum' diyor. Sanki her şey şimdi ve burada oluyormuş gibi.

"Stalingrad'da babam ve en iyi arkadaşı petrol ara' maya gittikleri yerden dönerken iki ateş arasında kalırlar. Bir bombanın açtığı çukura saklanırlar ve çamur içinde, kar altında iki gün geçirirler, yiyecek yok, ısınmalarını sağlayacak bir şey yoktur. Hemen yakınlarındaki bir binada diğer Rusların konuştuklarını duyuyorlar; onlara 'ulaşmayı denemek zorunda olduklarını biliyorlar, fakat "silahlar hiç durmuyor, kan kokusu havayı sarmış, yerlerde yatan yaralılar gece gündüz imdat diye çığlık atıyor. Birden bir sessizlik çöker. Babamın arkadaşı Almanların geri çekildiğini düşünerek ayağa kalkar. Babam bacaklarına yapışır, 'Yat aşağı!' diye bağırır. Ama çok geç, bir kurşun arkadaşının kafasını delip geçer.

"İki gün daha geçer, babam arkadaşının cesediyle birlikte yalnız. Sürekli 'Yat aşağı!' diye bağırmaktan kendini alamaz. Sonunda biri onu kurtarır ve yakındaki barakaya götürür. Burada da hiç yiyecek yok, sadece cephane ve

sigara vardır. Tütün yerler. Bir hafta sonra, yanlarında ölen donmuş arkadaşlarının çiğ etlerini yemeye başlarlar. Üçüncü çatışma başlar ve onlardan biraz uzakta silahlar patlar; sağ kalanlar kurtarılır, yaralılara yardım edilir ve sonra hemen ön cepheye gönderilirler. Stalingrad düşmemelidir; Rusya'nın geleceği buna bağlıdır. Dört ay süren şiddetli çatışmalardan, yamyamlıktan, sert ayaz yüzünden donan kol ve bacakların kesilmesinden sonra, Almanlar en sonunda teslim olurlar bu aynı zamanda Hitler'in ve onun Ari Irk hayalinin sonunun da başlangıcı olur. Babam Stalingrad'dan neredeyse bin kilometre uzaklıktaki köyüne yürüyerek döner. Şimdi onun için uyumak neredeyse imkânsız ve uykuya dalabildiği her gece, ölümden kurtarabileceği arkadaşını rüyasında görüyor.

"İki yıl sonra savaş biter. Babama bir madalya verirler ama iş bulamaz. Anma törenlerinde yerini alır, fakat neredeyse yiyecek tek lokması yoktur. Stalingrad'ın kahramanlarından biri kabul edilir, ama ara sıra çalıştığı işlerden kazandığı birkaç kuruşla yaşamaya çalışır. En sonunda birisi ona halı satma işini teklif eder. Uykusuzluk çektiği için geceleri seyahat etmeyi tercih eder; kaçakçılarla tanışır, onların güvenini kazanır ve biraz para kazanmaya başlar.

"Komünist rejimin hükümeti tarafından yakalanır, suçlularla dostluk kurmakla suçlarlar onu ve bir savaş kahramanı olmasına karşın 'hain' olarak damgalanıp on yıl Sibirya'da yaşar. Oradan da sonunda kurtulduğunda artık yaşlı bir adamdır ve bir tek halılardan anlar. Eski ilişkilerini yeniden kurmayı başarır, birisi ona satması için birkaç halı verir, ama kimse satın almak istemez bu halıları zor günler geçiriliyordur. Daha uzaklara gitmeye karar verir, yol boyunca dilenir ve Kazakistan'a varır. "Yaşlı ve yalnızdır, ama yiyecek bulabilmek için çalışması gerekir. Tek tük işler yaparak günler geçirir ve geceleri sadece sürekli bölünen bir uyku uyur ve 'Yat aşağı!' diye bağıran kendi ağlamaklı sesine uyanır. İşin tuhafı, tüm bu yaşadıklarına, açlığa, kötü beslenmeye, yaşadığı hüsranlara, fiziksel yıpranmalara, sağdan soldan aşırarak içtiği onca sigaraya karşın hâlâ demir gibidir.

"Küçük bir köyde genç bir kadınla tanışır. Kız ailesiyle yaşamaktadır; babamı evine götürür, çünkü o bölgede konukseverlik en önemli şeylerden biridir. Babamı oturma odasında yatırırlar, ama onun çığlıklarına uyanırlar. Kız babamın yanma gider, bir dua okur, başını okşar, çok uzun süreden beri ilk kez babam huzurlu bir uyku çeker.

"Ertesi gün, kız diyor ki, kendisi küçük bir kızken, . çok yaşlı bir adamın ona bir çocuk vereceğini hayal etmiş. Yıllarca beklemiş, bir sürü isteyeni

olmuş, ama hiçbiri onun beklediği değilmiş. Annesiyle babası iyice endişelenmeye başlamış, çünkü biricik kızlarının bir kız kurusu olduğunu, toplum tarafından dışlandığını görmek istemiyorlarmış.

"Kız babama onunla evlenip evlenmeyeceğini sorar.

Babam şaşıp kalır; hem sonra kız babamın neredeyse torunu olacak yaştadır ve bu nedenle babam hiçbir şey söylemez. Günbatımında, küçük oturma odasında genç kız babama uyurken başını okşayıp okşayamayacağını sorar. Babam bir gece daha huzurla uyur.

"Bir sonraki gün, evlilik konusu yeniden gündeme gelir; bu defa kızın anne ve babası da yanlarında, onlar da sanki bunun iyi bir fikir olduğunu düşünüyorlar; ne olursa olsun kızlarının bir kocasının olmasını ve aile için bir utanç kaynağı olmaktan kurtulmasını istiyorlar. Çok uzaklardan gelen ve aslında zengin bir halı tüccarı olan lüks ve rahat bir yaşam sürmekten bıkıp macera aramak için her şeyden vazgeçen yaşlı bir adam hakkında bir hikâye uyduruyorlar. İnsanlar bu öyküden etkileniyor, cömert bir drahoma, büyük banka hesapları hayal ediyorlar ve herkes annemin, onu bu kasabanın ötesinde bir yere götürecek birini en sonunda bulduğu için ne kadar şanslı olduğunu düşünüyor. Babam bu hikâyeleri biraz merak biraz da şaşkınlıkla dinler; yalnız geçirdiği, seyahat ettiği, acı çektiği, kendi ailesini asla yeniden bulamadığı onca yılı düşünür ve işte şimdi, yaşamında ilk kez kendi evi olabileceğini aklından geçirir. Genç kızın teklifini kabul eder, geçmişiyle ilgili yalanlara ortak olur ve Müslüman geleneklerine uygun biçimde evlenirler. İki ay sonra karısı bana hamile kalır.

"Yedi yaşıma kadar babamla yaşıyorum; babam güzel uyuyor, tarlada çalışıyor, ava gidiyor ve diğer köylülerle parası ve arazileri hakkında sohbet ediyor; ve anneme hayatında başına gelen en iyi şey bir tek oymuşçasına bakıyor. Ben zengin bir adamın oğlu olduğuma inanarak büyüyorum, ama bir gece, yanan ateşin yanında bana geçmişini ve annemle neden evlendiğini anlatıyor, fakat bundan kimseye bahsetmemem için bana yalvarıyor. Bir süre sonra öleceğini söylüyor bana ve dört ay sonra da ölüyor. Son nefesini annemin kollarında verirken gülümsüyor, sanki bir an bile hüznü tatmamış bir adam gibi. Mutlu ölüyor."

Mikhail, ısının 35°C'ye kadar düştüğü Stalingrad kadar soğuk olmasa da, hikâyesini çok soğuk bir bahar gecesi anlatıyor. Üstünkörü yakılan bir ateşin etrafında ısınmaya çalışan birtakım dilencilerle birlikte oturuyoruz. Oraya Mikhail'in verdiğim sözü tutmamı isteyen ikinci telefonundan sonra gittim. Konuşmamız sırasında bir kez bile daireme bıraktığı zarftan söz

etmedi, sanki en sonunda benim işaretleri izlemeye karar verdiğimi ve zamanı gelince olacakların olmasına izin verdiğimi ve böylelikle kendimi Zâhir'in gücünden kurtarmış olacağımı belki de gaipten gelen 'ses' sayesinde anlamış gibiydi.

Benimle Paris'in en tehlikeli bölgelerinden birinde buluşmak istediğini söylediğinde, ilk önce korktum.

Normal olarak çok meşgul olduğumu söylemeli ve bazı önemli konulardan rahatlıkla söz edebileceğimiz hoş bir barda buluşmanın daha iyi olacağına onu ikna etmeye çalışmalıydım. Artık ne yapmam gerektiğini bildiğim halde, herkesin içinde bir kez daha sara nöbeti geçirmesi olasılığından hâlâ korkuyordum, ama bu bile ortopedik bir boyunlukla kendimi koruma şansım yokken saldırıya uğrayıp soyulma riskini almaktan daha kabul edilebilir bir durumdu.

Mikhail ısrar etti: Dilencilerle görüşmeliydim; onlar kendisinin yaşamının bir parçasıydı, aynı zamanda Esther'in yaşamının da bir parçası. Hastanedeyken yaşamımda yanlış olan bir şeylerin olduğunu ve çok acil bir değişim gerektiğini anlamıştım. Bu değişime en iyi nasıl ulaşılabilir? Tümüyle farklı bir şey yaparak; örneğin tehlikeli yerlere gidip toplum tarafından reddedilen insanlarla görüşerek. Canavarın birini öldürmek üzere bir labirente giren Yunanlı kahraman Theseus hakkında anlatılan bir hikâye vardır. Sevgilisi Ariadne ona bir ipin ucunu verir, böylece yol boyu ipi serbest bırakacak ve geri dönerken yolunu bulabilecektir. Bu insanlarla oturup Mikhail'in hikâyesini dinlerken çok uzun süredir buna benzer bir şey yaşamamışım gibi geldi bana bilinmeyenin, serüvenin tadını. Kim bilir, belki de Ariadne'nin ipinin diğer ucu beni tam da asla gitmeyeceğim bir yerde bekliyor ya da yalnızca yaşamımı ve hikâyemi değiştirmek için muazzam bir güç harcamam gerektiği konusunda kendimi inandırdığımda ona ulaşacağım.

Mikhail hikâyesini anlatmayı sürdürdü ve anlattıklarını orada bulunan herkesin dinlediğini gördüm: Hoş, sıcak lokantaların zarif masalarında bile böylesine doyurucu bir ortamla her zaman karşılaşmayız.

"Her gün, okulumun bulunduğu köye kadar yaklaşık bir saat yürümem gerekiyor. Su taşıyan kadınlar, sonsuz bozkırlar, uzun konvoylar halinde yanımdan geçen Rus askerlerini taşıyan araçlar, çok büyük bir ülkeyi Çin'i sakladığı söylenen karla kaplı dağlar. Her gün yürüyerek gittiğim bu köyde şairin birisi adına yapılmış bir müze, bir cami, bir okul ve üç ya da dört cadde var. Bir hayalin, bir idealin varlığı öğretiliyor bize: Komünizm'in

zaferi ve tüm insanlar arasında eşitliği sağlamak için savaşmalıyız. Ben bu rüyaya inanmıyorum çünkü bu acınacak kadar yoksul kasabada bile belirgin farklılıklar var: Diğerlerinin çok üstünde olan parti temsilcileri; ara sıra büyük şehir Almaata'ya gidiyor ve egzotik yiyecekler, çocuklarına aldıkları hediyeler, pahalı giyeceklerle dolu paketler taşıyarak dönüyorlar.

"Bir gün eve giderken yolda sert bir rüzgârın estiğini hissediyorum, etrafımda ışıklar görüyorum ve birkaç saniye bilincimi kaybediyorum.

Kendime geldiğimde yerde oturuyorum ve oldukça beyaz, küçük bir kız, mavi kemerli beyaz bir elbise giymiş, üstümde, havada süzülüyor. Gülümsüyor ama hiçbir şey söylemiyor, sonra ortadan kayboluyor.

"Eve koşuyorum, anneme yaptığı işi bıraktırıyor ve gördüklerimi anlatıyorum. Annem korkuyor ve ona söylediklerimi asla tekrar etmememi istiyor benden. Bunun sadece bir sanrı olduğunu bana anlatmaya sekiz yaşında bir oğlan çocuğuna böylesi karışık bir kavram nasıl anlatılabilirse artık çalışıyor. Kızı gerçekten gördüğümü söylüyorum ona, her detayını anlatabilecek kadar. Hiç korkmadığımı ve eve bir an önce geldiğimi, çünkü annemin olanlardan haberinin olmasını istediğimi de ekliyorum.

"Ertesi gün, okuldan dönerken kızı arıyorum ama orada yok. Bütün bir hafta boyunca hiçbir şey olmuyor ve annemin belki de haklı olduğunu düşünmeye başlıyorum: Sadece uykuya daldım ve tüm bunları rüyamda gördüm.

"Sonra, bu defa sabahın erken bir saatinde okula giderken, yine o havada süzülen ve beyaz bir haleyle sarmalanmış kızı görüyorum. Ne yere düşüyorum, ne de parlayan ışıklar görüyorum. Bir süre öylece duruyoruz, birbirimize bakarak; o gülümsüyor ve ben de gülümseyerek karşılık veriyorum; adını soruyorum ama cevap alamıyorum. Okulda, sınıf arkadaşlarıma hiç havada süzülen bir kız görmüşler mi diye soruyorum. Hepsi gülüyor.

"Ders sırasında okul müdürünün odasına çağrılıyorum. Zihinsel bir sorun yaşıyor olmam gerektiğini söylüyor 'hayal gücü' diye bir şey yoktur; tek gerçek olan etrafımızda gördüğümüzdür; din, sadece insanları aldatmak için icat edilmiştir. Şehirdeki camiyi soruyorum; oraya yalnızca yaşlı ve batıl inançları olanların gittiklerini söylüyor, cahil, aylak insanlar, sosyalist dünyayı yeniden inşa etmek için gerekli olan enerjiden yoksun olanlar. Daha sonra bir tehdit savuruyor: Eğer bu küçük kız masalını tekrarlayacak olursam, okuldan atılacağım. Dehşet içinde anneme bir şey söylememesi için yalvarıyorum ve sınıf arkadaşlarıma her şeyi uydurduğumu söylemem

şartıyla kabul ediyor "O sözünü tutuyor, ben de benimkini. Zaten arkadaşlarım da çok ilgilenmiyor ve kızı gördüğüm yeri göstermemi bile istemiyorlar benden. Bununla birlikte o, bir sonraki ay boyunca bana görünmeye devam ediyor. Bazen önce bayılıyorum, bazen de bir şey olmuyor. Hiç konuşmuyoruz, onun kalmak istediği sürece, öylece yan yana duruyoruz. Annem giderek endişelenmeye başlıyor çünkü eve hep farklı zamanlarda geliyorum. Bir gece, beni okuldan eve gelinceye kadar neler olduğunu anlatmam için zorluyor. Yine küçük kızı anlatıyorum ona.

"Bu defa beni şaşırtarak, azarlamak yerine oraya benimle birlikte geleceğini söylüyor. Ertesi gün, erkenden uyanıyoruz ve oraya gittiğimizde kız ortaya çıkıyor, ama annem kızı göremiyor. Annem kıza babamla ilgili bir şey sormamı istiyor benden. Soruyu anlamıyorum, ama istediğini yapıyorum ve işte o zaman, ilk defa 'o sesi' duyuyorum. Kız dudaklarını oynatmıyor, ama benimle konuştuğunu biliyorum: Babamın iyi olduğunu ve yukarıdan bizi izlediğini söylüyor ve yeryüzünde çektiği acıların karşılığı olarak şimdi ödüllendirildiğini anlatıyor. Anneme sobayı hatırlatmamı istediğini söylüyor. Ben de yapıyorum ve annem ağlamaya başlıyor; savaş sırasında yaşadığı onca sıkıntı arasında babamın en çok sevdiği şeyin sobanın yanında oturmak olduğunu anlatıyor. Küçük kız anneme bir daha bu yoldan geçtiğinde, orada büyüyen küçük ağaca bir kumaş parçası ve dua asması gerektiğini anlatmamı istiyor benden.

"Bu hayaller tüm yıl boyunca devam ediyor. Annem olanları bazı yakın arkadaşlarına anlatıyor, onlar da diğer arkadaşlarına ve bir süre sonra ağaç kumaş parçalarıyla doluyor. Her şey çok büyük bir gizlilik içinde yapılıyor; kadınlar ölmüş sevdikleri hakkında sorular soruyorlar; ben de gaipten gelen sesin verdiği cevapları dinliyor ve mesajları onlara iletiyorum. Genellikle sevdiklerinin iyi olduğunu duyuyorlar benden, sadece iki defa küçük kız yanımdakilere gün doğarken yakındaki bir tepeye gitmelerini ve bu insanların ruhları için sözsüz bir dua okumalarını söylüyor. Görünüşe bakılırsa ben bazen kendimden geçiyorum, yere düşüyor, akıl almaz biçimde anlaşılmaz şeyler söylüyor, ama sonra da hiçbir şey hatırlamıyorum. Sadece bu durumun yaklaştığını biliyorum, çevremde ılık bir rüzgârın estiğini hissediyorum ve ışık huzmeleri her yanımı sarıyor.

"Bir gün, bir grubu küçük kızla görüşmeye götürürken polis tarafından engelleniyoruz. Kadınlar itiraz ediyor ve bağırıyor, fakat onları aşamıyoruz. Polisler bana okula kadar eşlik ediyorlar, okul müdürü insanları isyana

teşvik ettiğim ve hurafelere inananları yüreklendirdiğim için okuldan atıldığımı söylüyor.

"Okuldan dönerken küçük ağacın kesilmiş olduğunu ve ağaçta asılı kumaşların da yerlere saçıldığını görüyorum. Yalnız başıma oturup ağlıyorum, çünkü bu gev irdiğim günler yaşamımın en güzel günleriydi. O anda kız yeniden ortaya çıkıyor. Üzülmememi söylüyor, tüm bu olanların planın bir parçası olduğunu, hatta ağacın kesilmesinin bile planlanmış olduğunu ve hayatımın geri kalanında hep bana eşlik edeceğini ve ne yapmam gerektiğini bana söyleyeceğini anlatıyor."

"Adını hiç söylemedi mi sana?" diye soruyor dilencilerden biri.

"Asla. Fakat bu önemli değil, çünkü benimle konuştuğu zaman hep biliyordum."

"Kendi ölülerimizle ilgili bir şey öğrenebilir miyiz?"

"Hayır. Bu sadece bir zamanlar olan bir şeydi. Şimdi görevim farklı. Hikâyeme devam edebilir miyim?"

"Kesinlikle," diyorum. "Fakat sadece bir şey sorabilir miyim? Fransa'nın güneybatısında Lourdes diye bir kent vardır. Uzun süre önce bir koyun çobanı senin anlattığına benzeyen küçük bir kız görmüştü."

"Hayır, yanlış biliyorsun," diyor takma bacaklı yaşlı dilencilerden biri. "Koyun çobanının adı Bernadette idi, Meryem Ana'yı görmüştü."

"Onun gördüğü şeyler hakkında kitap yazdım ve konuyu çok yakından araştırdım," diyorum. "Bu konuda on dokuzuncu yüzyılın sonunda yayınlanmış her şeyi okudum; Bernadette'in polise, kiliseye ve bilim adamlarına anlattıklarının birçoğuna ulaştım. Hiçbirinde bir kadın gördüğünden bahsetmiyor, küçük kız olduğu konusunda ısrar ediyor. Aynı hikâyeyi yaşamı boyunca tekrar etmiş ve mağaranın içine konan heykeli görünce de çok kızmış; heykelin onun gördükleriyle hiç ilgisi olmadığını, çünkü gördüğünün bir kadın değil, küçük bir kız olduğunu söylemiş. Yine de kilise hikâyeyi, görülenleri ve o yeri kendine mal etmiş ve görünen kişiyi de İsa'nın annesi olarak göstermiş ve gerçek de unutulmuş. Eğer bir yalan yeteri kadar tekrar edilirse, sonunda herkes ona inanır. Tek fark 'bu küçük kızın' Bernadette'in daima söylediği gibi bir adı var.”

"Neymiş?" diye soruyor Mikhail.

"'Ben Saf Kavram'ım,' diyor. Elbette bu Beatriz ya da Maria veya Isabelle gibi bir isim değil. Kendisini bir durum, bir olay, bir olgu şeklinde tanımlıyor, bazen bu 'Ben cinsiyetsiz doğdum' şeklinde tercüme edilebilir. Şimdi, lütfen hikâyene devam et."

"O başlamadan önce, sana bir şey sorabilir miyim?" diyor benim yaşlarımda olması gereken diğer bir dilenci. "Bir kitap yazdığım söyledin; kitabın adı neydi?"

"Ben bir sürü kitap yazdım."

Ve ona Bernadette ve görüşlerinin hikâyesini anlattığım kitabın adını söylüyorum.

"Demek sen gazetecinin kocasısın, öyle mi?"

"Sen Esther'in kocası mısın?" diye soruyor bir kadın dilenci; gözleri kocaman açılmış; göz alıcı renklerde giyinmiş, yeşil bir şapka ve mor bir mantosu var.

Ne söyleyeceğimi bilmiyorum.

"Neden buraya geri dönmedi?" diye soruyor bir başkası. "Umarım ölmemiştir. Daima çok tehlikeli yerlere gidiyordu. Ona sürekli yapmaması gerektiğini söyledim. Bana verdiği şeye bak!"

Ve kan lekeli bir kumaş parçasını bana gösteriyor, ölen askerin gömleğinden bir parça.

"Hayır, ölmedi," diyorum. "Fakat buraya sürekli geldiğini duymak beni şaşırttı."

"Neden? Farklı olduğumuz için mi?"

"Hayır, beni yanlış anladın. Sizi yargılamıyorum.

Şaşırdım ve bunu yaptığını bilmek beni mutlu etti."

Bununla birlikte, soğuktan korunmamızı sağlayan içtiğimiz votka hepimizi etkilemeye başlıyor.

"Şimdi komik olmaya başladın işte." diyor günlerdir tıraş olmamış gibi görünen, uzun saçlı iri yarı adam. "Bu kadar kötü bir ortamda olduğunu düşünüyorsan, neden gitmiyorsun?"

Ben de içiyorum ve bu bana cesaret veriyor.

"Sen de kimsin? Bu nasıl bir yaşam biçimi? Sağlıklısınız, çalışabilirsiniz, ama onu yerine siz hiçbir şey yapmadan başıboş gezmeyi tercih ediyorsunuz!"

"Biz dışarıda kalmayı tercih ediyoruz, dışarıda çok hızlı yok olan bir dünya var, dışarıda sürekli kaybetme korkusu yaşayan insanlar var, sokakta her şey yolundaymış gibi yürüyen insanlar, aslında her şey çok kötü, gerçekten çok kötü olduğu halde! Sen de yalvarmaz mısın? Oturduğun dairenin kirasını ödemesi için patronundan sadaka istemez misin?"

"Ya samım boşa harcadığın için utanmıyor musun?" diye soruyor mor mantolu kadın.

"Yaşamımı boşa harcadığımı da kim söyledi? Ben ne yapmak istiyorsam tam da onu yapıyorum."

İriyarı adam araya giriyor:

"Ve istediğin nedir? Dünyanın tepesinde yaşamak mı? Dağların ovalardan çok daha iyi olduğunu kim söyledi sana? Bizim yaşamayı bilmediğimizi düşünüyorsun, öyle değil mi? Peki, senin karın bizim yaşamdan tam olarak ne istediğimizi bildiğimizi anladı. Ne istiyoruz biliyor musun? Barış! Özgürlük! Ve en son modaya uymak için bizi zorlamamalarını biz burada kendi modamızı yaratıyoruz! Ne zaman istersek içiyoruz ve uykumuz geldiğinde uyuyoruz! Buradaki tek bir kişi bile köle olmayı seçmedi ve bununla gurur duyuyoruz, sen ve senin gibi insanlar bir yığın gülünç otlakçı olduğumuzu düşünseler bile!"

Seslerimiz giderek daha saldırgan olmaya başlıyor.

Mikhail araya giriyor:

"Hikâyemin geri kalanını dinlemek istiyor musunuz, yoksa şimdi gidelim mi?"

"Bizi eleştiriyor!" diyor takma bacaklı adam. "Sanki Tanrıymış gibi, bizi yargılamaya gelmiş buraya!"

Biraz daha şikâyetçi mırıltılar sürüyor, birisi sırtıma vuruyor, etraftakilere sigaramdan tutuyorum, bir şişe votka yeniden elime tutuşturuluyor. İnsanlar yavaş yavaş sakinleşiyor ve ben buradakilerin bana değil de onlara şu kanlı gömlek parçasından verdiği için Esther'i açıkça benden daha fazla tanıyor olmalarından dolayı hâlâ şaşkın ve dehşet içindeyim.

Mikhail hikâyesini anlatmayı sürdürüyor:

"Gidecek ve çalışacak bir yerim olmadığından ve atlara bölgemizin ve ülkemizin gururu olan atlara bakmak için henüz çok genç olmam nedeniyle ancak çoban olabiliyorum. İlk hafta koyunlardan biri ölüyor ve çok uzaklardan gelip anneme büyük bir zenginlik vaat ettikten sonra bize hiçbir şey bırakmadan giden bir adamın oğlu olduğum için benim lanetlenmiş olduğum hakkında etrafta dedikodu çıkıyor. Komünistler onlara dinin sadece umutsuzlara yanlış ümitler vermenin bir yöntemi olduğunu söylemiş olabilirler, yalnızca gerçek olanın var olduğuna ve gözlerimizle görmediğimiz şeylerin sadece insanın hayal gücünün ürünü olduğuna inandırılarak büyütülmüş olabilirler; ama steplerin eski gelenekleri dokunulmadan kalmış ve ağızdan ağıza yeni nesillere aktarılmıştı.

"Şimdi ağaç kesilip yok edildiği için, küçük kızı artık göremiyorum, oysa gaipten gelen sesi hâlâ duyabiliyorum. Sürüye göz kulak olabilmek için

ondan yardım istiyorum ve o da bana sabırlı olmamı söylüyor; ilerde daha zor zamanlar olacağını, ama ben yirmi iki yaşına gelmeden uzaklardan bir kadının geleceğini ve dünyayı görmem için beni alıp götüreceğini anlatıyor. Ayrıca yerine getirmem gereken bir görevim olduğunu ve bu görevin sevginin gerçek enerjisini tüm dünyaya yaymak olduğunu söylüyor.

"Koyuların sahibi giderek artan çılgın söylentiler nedeniyle kaygılanıyor. İşin tuhafı, söylentileri yayan ve yaşamımı altüst etmeye çalışan bu insanlar, geçtiğimiz yıl boyunca 'küçük kızın' yardım ettiği insanlar. Bir gün koyunların sahibi yakındaki kasabada bulunan Komünist Parti'nin merkezine gitmeye karar veriyor, burada benim ve annemin halk düşmanı olarak kabul edilmemiz gerektiğini öğreniyor. Hemen işten kovuluyorum. Bu hayatımızı çok da fazla etkilemiyor, çünkü annem civardaki en büyük kentte, bir şirket için nakış işi yapıyor ve oradakiler herkesin ve işçi sınıfının düşmanı olduğumuzu bilmiyorlar; fabrika sahiplerinin tümü annemin gündoğumundan akşam karanlığına kadar nakış işlemeye devam etmesini istiyorlar.

"Bense artık yeryüzündeki tüm zamanlara sahibim ve böylece avcılarla bozkırları dolaşabiliyorum, onlar benim hikâyemi biliyor ve gizemli güçlerim olduğuna inanıyorlar, çünkü ben ortalıktaysam daima tilki buluyorlar. Şairin adına yapılan müzede günlerimi geçiriyorum, onun sahip oldukları hakkında düşünüyorum, kitaplarını okuyorum, onun dizelerini anlamak için gelen ziyaretçileri dinliyorum. Ara sıra ılık rüzgârın estiğini hissediyor, ışıkları görüyor ve yere düşüyorum ve o zaman gaipten gelen ses bana somut gerçeklerden bahsediyor bir dahaki kuraklığın ne zaman olacağını, hayvanlarımızı ne zaman hastalık tutacağını, tüccarların ne zaman geleceğini filan. Benim için hiç olmadığı kadar kaygılı ve telaşlı olan annem dışında hiç kimseye anlatmıyorum bunları.

"Bir gün, annem bizim oraları ziyarete gelen bir doktoru görmeye götürüyor beni. Doktor, hikâyemi dikkatle dinleyip notlar aldıktan ve tuhaf bir aletle gözlerimin içine bakıp, kalbimi dinleyip dizlerime hafifçe vurduktan sonra bir tür sara teşhisi koyuyor. Bulaşıcı olmadığını ve yaşım ilerledikçe nöbetlerin azalacağını söylüyor.

"Bunun bir hastalık olmadığını biliyorum, ama annemin endişelerini gidermek için doktora inanmış gibi davranıyorum. Öğrenmek için çırpındığımı gören müze müdürü bana acıyor ve öğretmenim oluyor. Onunla birlikte coğrafya ve edebiyat ile gelecekte benim için yaşamsal önem taşıyacak bir şey daha öğreniyorum: İngilizce. Bir öğleden sonra

gaipten gelen o ses bana müze müdürüne çok yakın zamanda önemli bir görev verileceğini söylememi istiyor. Ona bunu söylediğimde bütün duyabildiğim ürkek bir kahkaha ve sert bir yanıt oluyor: Bunun olmasına en ufak bir imkân yokmuş, çünkü o hiçbir zaman bir Parti üyesi olmadığı gibi, dindar bir Müslüman'mış.

"On beş yaşındayım. Bu konuşmadan iki ay sonra, bizim oralarda bir şeylerin değişmekte olduğunu hissediyorum. Her zaman küstah olan devlet memurları birden kibarlaşıyor ve bana okula gitmek isteyip istemediğimi soruyorlar. Rus askerleri büyük konvoylar halinde sınıra doğru ilerliyorlar. Bir akşamüstü, ben, bir zamanlar o şaire ait olan küçük ofiste çalışırken müze müdürü koşarak içeri girip korku ve utanmayla karışık bir ifadeyle yüzüme bakıyor. Olabileceğini asla hayal bile etmediği bir şeyin komünist rejimin çöküşünün şu anda ve inanılmaz bir hızla gerçekleştiğini anlatıyor. Önceki Sovyet Cumhuriyetlerinin her biri birer bağımsız ülke oluyor; Almaata'dan gelen haberlerin tümü yeni hükümetin kurulmasıyla ilgili ve müze müdürü de bulunduğumuz şehrin yönetimi için görevlendirilmiş.

"Keyifle bana sarılmak yerine bana bunun olacağını nasıl bildiğimi soruyor. Birilerinin bu konuda konuştuklarını mı duymuştum? Müze müdürü Parti'ye üye olmadığı için gizli servis tarafından onu izlemek için mi görevlendirilmiştim9 Ya da hepsinden kötüsü yaşamımın herhangi bir anında Şeytan'la bir anlaşma mı yapmıştım?

"Hikâyemi bildiğini hatırlattım ona: küçük kız, gaipten gelen ses, diğer insanların bilmediği şeyleri duymamı sağlayan nöbetler. O da bunun sadece hastalığımın bir parçası olduğunu söylüyor; sadece bir peygamber vardır, o da Muhammed'dir ve söylenmesi gereken her şey çok daha önce söylenmiştir. Bu, diye sürdürüyor, her türlü hileyi kullanarak geleceği görmek sanılan yetenek de buna dahil inançları sağlam olmayanları aldatan ve insanları cezbedip onları gerçek dinden uzaklaştıran Şeytan'ın etrafta olmadığı anlamına gelmez. İslamiyet hayırsever olmamız gerektiğini söylediği için bana iş verdiğini, fakat şimdi buna çok pişman olduğunu söylüyor: Belli ki ben ya gizli servislerden birinin maşası ya da Şeytan'ın elçisiyim.

"Beni orada ve o anda kovuyor. "Hayat daha önce de hiç kolay olmamıştı ve şimdi giderek daha da zorlaşıyor. Annemin çalıştığı ve bir zamanlar hükümete ait olan fabrika özelleşiyor ve yeni sahiplerinin oldukça değişik fikirleri var; tüm işleyişi yeniden düzenliyorlar ve annem de işten çıkarılıyor. İki ay sonra artık yaşamımızı sürdürecek hiçbir şeyimiz yok ve

tüm yaşamımı geçirdiğim köyü terk ederek iş aramak için buralardan gitmekten başka çaremiz kalmıyor.

"Büyükannem ve dedem gitmeyi reddediyor; doğup büyüdükleri topraklarda açlıktan ölmeyi tercih ediyorlar. Annem ve ben Almaata'ya gidiyoruz ve ben hayatımda ilk kez büyük bir kent görüyorum: Arabalar, dev binalar, neon ışıkları, yürüyen merdivenler, hepsinden öte asansörler beni şaşkına çeviriyor. Annem bir dükkânda iş buluyor ve ben de motor tamircisi olmak üzere bir garajda çalışmaya başlıyorum. Kazandığımız paranın çoğu büyükanneme ve dedeme gönderiliyor, ama bize de yiyecek almamıza ve benim daha önce hiç görmediğim şeyleri filmler, lunaparklar ve futbol maçları görmeme yetecek kadar para kalıyor.

"Şehre taşındığımız zaman nöbetlerim kayboluyor, gaipten gelen ses ve küçük kızın hayali de. Böylesi daha iyi, diye karar veriyorum. Almaata'dan çok etkileniyorum ve sekiz yaşımdan beri bana eşlik eden görünmez bir arkadaşı özlemeyi düşünemeyecek kadar hayatımı kazanmakla meşgulüm; bu dünyada 'birisi' olabilmek için gereken şeyin biraz zekâ olduğunu anlıyorum. Sonra, bir pazar gecesi, küçük dairemizin pislik içinde küçük bir ara sokağa bakan tek penceresinde oturuyorum. Çok endişeliyim, çünkü bir gün önce arabanın birini garajın içinde manevra yaparken çarptım ve işten kovulacağım diye korkmaktan bütün gün bir şey yemedim.

"Birden o ılık rüzgârı hissediyor ve ışıkları görüyorum. Annemin anlattığına göre yere düşmüşüm, tuhaf bir dille konuşmuşum ve bu defa her zamankinden daha uzun süre kendimden geçmişim. Gaipten gelen sesin o zaman bana görevimi hatırlattığını anımsıyorum. Kendime geldiğimde küçük kızın varlığını yeniden hissedebiliyorum ve onu göremediğim halde onunla konuşabiliyorum.

"Ev değiştirmek aynı zamanda dünya değiştirmek anlamına da gelir ve ben artık bunların hiçbiriyle ilgilenmiyorum. Yine de küçük kıza görevimin ne olduğunu soruyorum: Gaipten gelen ses bunun tüm insanlar tarafından paylaşılan görev olduğunu söylüyor dünyayı eksiksiz bir sevginin enerjisiyle doldurmak. Tam o anda beni gerçekten endişelendiren bir şeyi soruyorum: çarptığım araba ve arabanın sahibinin tepkisi. Üzülmememi, sadece doğruyu söylememi ve onun da anlayışla karşılayacağını söylüyor.

"O garajda beş yıl daha çalışıyorum. Arkadaşlar ediniyorum, ilk flörtlerimi yaşıyorum, seksi keşfediyor, sokak kavgalarına karışıyorum; kısaca tamamen normal bir ergenlik çağı geçiriyorum. Birkaç defa nöbet geliyor, ilk önceleri arkadaşlarım şaşırıyorlar, ama sonra 'büyük güçlere'

sahip olmakla ilgili bir hikâye uyduruyorum ve böylece onların saygısını kazanıyorum. Benden yardım istiyorlar, kız arkadaşlarıyla ya da aileleriyle sorun yaşadıklarında bana danışıyorlar, fakat bunlar için asla gaipten gelen sese başvurmuyorum yıllar önce o ağacın kesildiğini görmenin bana yaşattığı sarsıcı deneyim, birisine yardım elini uzattığında karşılığında sadece nankörlük göreceğini anlamamı sağlamıştı.

"Arkadaşlarım daha fazla üstelerse, onlara 'gizli bir topluluk' üyesi olduğumu söylüyorum. Kazakistan'da on yıl süren dinsel baskıdan sonra, gizemcilik ve batıl inançlar Almaata'da şimdi çok moda oldu. Büyük güçlere sahip olduğu söylenen insanlar, Hindistan ve Çin'den gelen öğretmenler ve gurular hakkında kitaplar yayınlanıyor; her yerde kişisel gelişim kursları var. Ben de bir kısmına katılıyorum, ama öğrenecek bir şey olmadığını anlıyorum. Tek güvendiğim şey gaipten gelen o ses, fakat onun söylediklerine dikkat edemeyecek kadar meşgulüm.

"Bir gün, bir kadın dört çeker bir arabayla çalıştığım garajda duruyor ve benden depoyu doldurmamı istiyor. _ Benimle duraklayarak, oldukça aksanlı bir Rusça'yla konuşuyor ve ben İngilizce yanıtlıyorum. Rahatlamış görünüyor ve kendisiyle birlikte Kazakistan'ın iç bölgelerine gidebilecek bir tercüman tanıyıp tanımadığımı soruyor.

"Bunu söylediği anda, küçük kızın hayali etrafımı dolduruyor ve yaşamım boyunca beklediğim kişinin o olduğunu anlıyorum. O benim çıkış yolum ve bu şansı kaçırmamalıyım. Eğer isterse onun tercümanlığını yapabileceğimi söylüyorum. Benim bir işimin olduğunu ve ayrıca daha yaşlı, daha deneyimli, onunla seyahat edebilecek birisine ihtiyacı olduğunu söylüyor. Bozkırda ve dağlarda her patikayı bildiğimi anlatıyorum ve bu yaptığımın sadece geçici bir iş olduğunu söyleyerek yakın atıyorum. Bana bir şans vermesi için ona yalvarıyorum; kentin en lüks otelinde beni daha sonra görmek için bir zaman ayarlayacağını isteksiz bir biçimde söylüyor.

"Lobide buluşuyoruz, İngilizce bilgimi sınıyor, Orta Asya'nın coğrafyası ile ilgili bir sürü soru soruyor, kim olduğumu ve nereden geldiğimi bilmek istiyor. Şüpheci biri ve tam olarak ne yaptığını ve nereye gitmek istediğini söylemeyecek. Elimden geldiğince kendi rolümü oynamaya çalışıyorum fakat tatmin olmadığını görebiliyorum.

"Ve hiçbir geçerli nedenim olmadan, ona, sadece birkaç saattir tanıdığım bu kadına âşık olduğumu fark ediyorum. Heyecanımı kontrol ediyor ve bir kez daha gaipten gelen o sese güveniyorum. O görünmez küçük kızdan yardım istiyor ve beni bilgilendirmesini söylüyorum; bu işi alırsam bana

verdiği görevi yerine getireceğime söz veriyorum; bir gün bir kadının gelip beni buralardan uzaklara götüreceğini bana o söylemişti; bu kadın deposunu doldurmak için durduğunda o da yanımdaydı; olumlu bir yanıta ihtiyacım var.

"Esther'in o ateşli sorgulamasından sonra, onun güvenini kazanmaya başladığım hissine kapılıyorum; yapmak istediği şeyin bütünüyle yasadışı olduğu konusunda beni uyarıyor. Gazeteci olduğunu ve başlamak üzere olan bir savaşın eşiğindeki komşu bir ülkede kurulan Amerikan üsleri hakkında bir yazı yazmak istediğini anlatıyor. Vize başvurusu reddediliyor ve böylece yaya olarak yola devam etmek zorunda kalıyoruz, sınırı muhafız bulunmayan noktalardan geçeceğiz. İlişki kurduğu kişiler ona bir harita vermiş ve haritada sınırı geçmek için emniyetli yerler gösterilmiş, ama Almaata'dan uzaklaşıncaya kadar bunları göstermeyeceğini söylüyor. Eğer onunla gitmek istiyorsam iki gün sonra sabah saat on birde otelde olmam gerekiyormuş. Bana sadece bir haftalık ücret söz veriyor, sürekli bir işim olduğunun, anneme ve büyükannemle dedeme yardım edecek kadar para kazandığımın ve patronumun birçok defa, bilinmeyen dünyayla ilişkim sırasında bana daima eşlik eden çırpınmak nöbetlerime o bunlara 'epilepsi krizleri' diyor şahit olmasına rağmen, bana çok güvendiğinin farkında değil.

"Veda etmeden önce kadın bana adını söylüyor Esther ve eğer polise gidip onu ihbar edersem tutuklanıp Sınır dışı edileceğini söyleyerek beni uyarıyor. Bir de, yaşamda sezgilerimize körü körüne inanma ihtiyacı duyduğumuz bazı anlar olduğunu söylüyor, onun şu anda yaptığı gibi. Endişelenmemesini söylüyorum. Gaipten i gelen ses ve gördüğüm hayallerle ilgili şiddetle bir şeyler anlatmak istiyorum fakat vazgeçiyorum. Eve gidiyor, annemle konuşuyor ve ona tercüman olarak parası çok daha iyi, ama bir süreliğine uzaklara gitmemi gerektiren yeni bir iş bulduğumu anlatıyorum. Birazcık bile ilgilenmiş görünmüyor; çevremdeki her şey sanki çok önceden planlanmış gibi, bir şeyler gelişiyor ve biz sadece doğru zamanın gelmesini bekliyormuşuz gibi gerçekleşiyor. "Rahat uyuyamıyorum ve ertesi gün garaja her zamankinden erken geliyorum. Patronumdan özür dileyip yeni bir iş bulduğumu söylüyorum. Patronum er ya da geç hastalığımın farkına varacaklarını, sonu belli olmayan bir şey için kalıcı bir işi bırakmanın çok riskli olduğunu belirtiyor, fakat aynı annemin yaptığı gibi gidişimle ilgili gerçek anlamda bir tepki göstermiyor, sanki gaipten gelen o ses bugün konuşmam gereken tüm insanların beyinlerini

yönlendiriyor, işimi kolaylaştırıyor, ilk adımı atmam için bana yardım ediyor.

"Esther'le otelde buluştuğumuzda ona, 'Yakalanırsak siz sadece sınır dışı edileceksiniz, fakat ben hapishaneye atılacağım, belki de yıllarca orada kalacağım. Ben çok daha fazla risk aldığıma göre bana gerçekten tam anlamıyla güvenmelisiniz,' diyorum. Söylediklerimi anlamış görünüyor. İki gün boyunca yürüyoruz; sınırın öte yanında bir grup adam onu bekliyor; onlarla gidiyor ve hemen geri dönüyor, hayal kırıklığına uğramış ve kızgın. Savaş başlamak üzere, tüm yollar kontrol ediliyor ve casuslukla suçlanıp tutuklanmadan bir adım bile yol almak mümkün değil.

"Geri dönüş yolculuğuna başlıyoruz. Genellikle kendinden hep emin olan Esther üzgün ve kararsız görünü yor. Dikkatini dağıtmak için, köyümün yakınında yaşamış olan şairin yazdığı birkaç dizeyi ezberden okuyorum, aynı zamanda da kırk sekiz saat içinde bu yaşadıklarımın biteceğini düşünüyorum. Buna rağmen gaipten gelen sese güvenmeyi tercih ediyorum. Esther'in geldiği gibi aniden gitmesini engellemek için elimden geleni yapmalıyım; belki de her zaman onu beklediğimi, benin, için ne kadar önemli olduğunu ona göstermeliyim.

"O gece, bir kayalığın yanına uyku tulumlarımızı serdikten sonra uzanıp eline dokunuyorum. Yavaşça elini çekiyor, evli olduğunu söylüyor. Saçma sapan bir pot kırdığımı anlıyorum; sonra, kaybedecek bir şeyim olmadığından çocukken gördüğüm hayalleri, dünyada sevgiyi yaymakla ilgili yüklendiğim görevi, doktorun sara teşhisini anlatıyorum ona.

"Ne anlattığımı tam olarak anlaması beni çok şaşırtıyor. Kendi yaşamı hakkında çok az şey anlatıyor. Kocası m sevdiğini, kocasının da onu sevdiğini, ama zaman geçtikçe önemli bir şeyin yitirildiğini ve şimdi evliliğinin yavaş yavaş bozulmasını izlemektense ondan uzakta olmayı tercih ettiğini söylüyor. Hayatta her şeye sahipmiş ve yine de mutsuzmuş; bu mutsuzluk hiç var olmamış gibi davranarak hayatının geri kalanını sürdürebileceği halde asla kurtulamayacağı bir bunalımın içine düşmek ten korkmuş.

"Bu nedenle her şeyden vazgeçmeye karar veriyor ve serüven aramak, ölmek üzere olan bir aşkı düşünme si için zaman bırakmayacak şeyleri araştırmak için yola çıkıyor. Oysa daha fazla kafası karışmış, kendisini çok daha fazla yalnız hissediyormuş gibi görünüyor. Kendisini tümüyle yolunu kaybetmiş gibi hissediyor ve şu anda yaşadığımız deneyim sanki ona yanlış

iz üzerinde olduğunu ve her zamanki yaşamına geri dönmesi gerektiğini söylüyor.

"Çok daha az gözetlenen bir yolu izlemeyi öneriyor, Almaata'da bize yardım edebilecek kaçakçılar tanıdığımı söylüyorum, ama devam etmek için hiç enerjisi, hiç isteği kalmamış gibi görünüyor.

"O anda gaipten gelen ses bana Esther'i kutsamamı ve onu dünyaya adamamı söylüyor. Tam olarak ne yaptığımı bilmeden, ayağa kalkıyor, sırt çantamı açıyor, parmaklarımı yemek pişirmek için yanımıza aldığımız küçük yağ şişesinin içine daldırıp elimi onun alnına koyuyorum ve sessizce dua ediyorum, sonunda ondan araştırmasını sürdürmesini istiyorum, çünkü bunun hepimiz için önemli olduğunu anlatıyorum. Gaipten gelen ses bana söylüyor ben de yüksek sesle ona tekrarlıyorum eğer sadece bir kişi değişirse, tüm insan ırkı değişir. Kollarını boynuma doluyor ve yeryüzünün onu kutsadığını hissedebiliyorum ve saatlerce bu şekilde kalıyoruz.

"Daha sonra, ona gaipten gelen sesle ilgili anlattıklarıma inanıp inanmadığını soruyorum. Hem inandığını, hem de inanmadığını söylüyor. Hepimizin asla kullanmadığımız bir gücü olduğuna ve sara nöbetlerim sırasında bu güçle karşılaştığıma, ama bunun ikimizin birlikte ortaya çıkarabileceği bir şey olduğuna inanıyor. Almaata'nın kuzeyine doğru bir yerde yaşayan ve herkesin gizemli güçlere sahip olduğunu söylediği bir göçmenle söyleşi yapmayı düşünüyordu. Ona eşlik edersem memnun olacaktı. Adamın ismini bana söyleyince onun torununu tanıdığımı ve bunun durumu oldukça kolaylaştırabileceğini fark ediyorum.

"Almaata'yı arabayla geçiyoruz, sadece depoyu doldurmak ve yiyecek bir şeyler almak için duruyor, sonra Sovyet rejimi tarafından inşa edilen suni bir gölün kenarındaki ufacık bir köye doğru ilerlemeyi sürdürüyoruz. Göçebe adamın nerede kaldığını ben buluyorum, ama yardımcılarından birine adamın torununu tanıdığımı söylediğim halde saatlerce beklemek zorunda kalıyoruz, çünkü onu aziz olarak gören büyük bir kalabalık, bu adamdan öğüt alabilmek için bekliyor.

"Sonunda içeri alınıyoruz. Bu söyleşide tercüman olduğum için ve Esther'in yazdığı makaleyi yayınlandıktan sonra tekrar tekrar okuduğumdan bilmem gereken birçok şeyi öğreniyorum.

"Esther insanların neden üzgün olduğunu soruyor.

"'Çok basit,' diyor yaşlı adam. 'Kendi hikâyelerinin tutsağı onlar. Herkes yaşamın asıl anlamının bir planı izlemek olduğuna inanıyor. Bu planın kendi planları mı olduğunu yoksa bir başkası için mi yapıldığını asla

sorgulamıyorlar. Deneyimler, anılar, diğer insanların fikirlerini ve daha birçok şeyi topluyorlar ve bu belki de başa çıkabileceklerinden çok daha fazla oluyor. Ve işte bu nedenle hayallerini unutuyorlar.'

"Esther birçok insanın ona: 'Çok şanslısın, yaşamdan ne istediğini biliyorsun, oysa ben ne yapmak istediğimi bile bilmiyorum,' dediğini söylüyor.

"'Elbette biliyorlar,' diye yanıtlıyor yaşlı göçebe. 'Hiçbir zaman istediğimi yapmadım ama işte hayat bu,' diyen kaç kişi tanıyorsun? İstediklerini yapamadıklarını söylüyorlarsa demek ki ne istediklerini de biliyor olmalılar. Yaşama gelince; diğerlerinin bize dünya hakkında ve dünyada nasıl davranmamız gerektiği hakkında anlattıkları bir öykü sadece.'

"'Mutluyum çünkü sevdiklerim için kendi yaşamımı feda ediyorum, diyenler daha da beter.'

"'Ve sen sevdiklerimizin onların uğruna acı çektiğimizi görmek istediklerini mi sanıyorsun? Sence sevgi bir tür ıstırap kaynağı mı?'

"'Dürüst olmak gerekirse, evet.'

"'Ama öyle olmamalı.'

"'Başkalarının bana anlattığı hikâyeyi unutursam, yaşamın bana öğrettiği birçok önemli şeyi de unutacağım. Daha çok öğrenmek için çabalamanın amacı nedir? Deneyim kazanmak için debelenmenin anlamı nedir, mesleğimin, kocamın, bin bir türlü bunalımlarımın üstesinden gelebilmek mi?'

"'Yemek pişirebilmek ya da kazandığın kadarıyla yaşayabilmek veya kışın sarınıp sıcak kalabilmek ya da belirli sınırlara saygı gösterebilmek veya belli bir otobüsün ve trenin nereye gittiğini bilmek için bilgi toplamak yararlıdır. Geçmişte sevdiklerinin sana daha iyi nasıl sevebileceğini öğrettiklerine inanıyor musun?'

"'Onlar bana ne istediğimi bilmeyi öğretti.'

"'Bunu sormadım. Geçmişte yaşadığın sevgiler kocanı daha iyi nasıl sevebileceğini öğretti mi sana?'

"'Hayır, tam tersi. Kendimi ona tam anlamıyla verebilmek için diğer erkeklerin bende bıraktığı tüm izleri unutmam gerekiyordu. Anlatmak istediğin bu mu?'

"'Sevginin gerçek enerjisinin ruhuna işleyebilmesi için, ruhunun doğduğun andaki gibi olması gerekli. İnsanlar neden mutsuz? Çünkü bu enerjiyi hapsetmek istiyorlar, oysa bu imkânsız. Kendi geçmişini unutmak o

kanalı boş bırakmak, enerjiye her gün seçtiği yolda kendisini göstermesine izin vermek, onun tarafından yönlendirilmeye kendini bırakmak demektir.'

'"Bunların hepsi de çok romantik ama çok da zor, çünkü bu enerjiyi her şey etkisiz hâle getirebiliyor: verilen sözler, çocuklar, sosyal durum...'

'"...ve, bir süre sonra, hayal kırıklığı, korku, yalnızlık ve kontrol edilemeyeni kontrol etme çabaları. Steplerin Tengri diye bilinen geleneklerine göre sonuna kadar yaşamak için, sürekli hareket halinde olmak gerekli; sadece o zaman her gün bir öncekinden farklı olabilir Göçebeler her geçtikleri şehirde: Burada yaşayan zavallı insanlar için her şey daima aynıdır, diye düşünür. Bu şehirlerde yaşayan insanlar da göçebelere bakıp: Zavallı şeyler, yaşayacak yerleri bile yok, diye düşünmektedir Göçebelerin geçmişi yoktur, sadece şimdiki zaman vırdır ve işte bu nedenle, Komünist yöneticiler seyahat etmelerini yasaklayıncaya ve onları kolektif çiftliklerde yaşamaya zorlayıncaya kadar daima mutluydular. Ondan sonra, yavaş yavaş toplumun onlara anlattığı hikâyenin doğru olduğuna inanmaya başladılar. Bu yüzden de tüm güçlerini yitirdiler.'

'"Hiç kimse bugünlerde tüm yaşamını oradan oraya giderek sürdüremez.'

'"Fiziksel olarak değil, hayır, fakat ruhani bir düzlemde yapabilirler. Giderek uzağa ve daha uzağa giderek, kendi geçmişinden, olmaya zorlandığın şeyden uzaklaşarak.'

'"İnsan kendisine anlatılan hikâyeden nasıl uzaklaşır ki?'

'"Onun en küçük ayrıntısını bile atlamadan yüksek sesle tekrar ederek. Ve biz kendi hikâyemizi anlattıkça, geçmişteki hâlimize hoşça kal deriz ve istersen görebileceğin gibi, yeni ve bilinmeyen bir dünya için yer açarız. Bizim için önemini kaybedinceye kadar o eski hikâyeyi tekrar tekrar anlatıp dururuz.'

'"Hepsi bu mu?'

'"Bir şey daha var: Bu boşluklar arttıkça, onları çarçabuk doldurmak çok önemlidir, sadece geçici bile olsa, böylece boşluk duygusuyla baş başa kalmazsın.'

'"Nasıl?'

'"Farklı hikâyelerle, asla sahip olmaya cesaret etmediğimiz ya da sahip olmak istemediğimiz deneyimlerle. İşte böyle değişiriz. Sevgi bu şekilde çoğalır. Ve sevgi çoğaldıkça biz de onunla birlikte çoğalırız.'

'"Bu önemli şeyleri kaybedebiliriz anlamına mı geliyor?'

'"Asla. Önemli olan daima kalır; kaybettiğimiz, bizim, önemli olduğunu düşündüğümüz, ama aslında gereksiz olandır, sevginin enerjisini kontrol

etmek için kullandığımız sahte güç gibi.'

"Yaşlı adam Esther'e zamanın dolduğunu ve görmesi gereken başka insanlar olduğunu söylüyor. Tüm ricalarıma karşın bu konuda hiç taviz vermiyor, ama Esther'e eğer bir kez daha gelirse ona daha fazla şey öğreteceğini ekliyor.

"Esther Almaata'da yalnızca bir hafta daha kalacak, fakat sonra döneceğine söz veriyor. Bu süre içinde ben kendi hikâyemi defalarca anlatıyorum, o da kendisininkini ve yaşlı adamın haklı olduğunu anlıyoruz: Bir şey bizi terk ediyor, şimdi daha hafifledik, ama gerçekten daha fazla mutlu olduğumuzu da söyleyemiyoruz.

"Yaşlı adam bize bir başka tavsiyede daha bulundu: Bu boşluğu hemen doldurmamızı söyledi. Esther gitmeden önce, Fransa'ya gitmek isteyip istemediğimi soruyor, böylece bu unutma sürecini devam ettirebileceğiz. Tüm bunları paylaşabileceği kimse yok; kocasıyla konuşamıyor; birlikte çalıştığı insanlara güvenmiyor; dışardan birisine ihtiyacı var, uzaklardan, o zamana kadar onun geçmişiyle hiç ilgisi olmamış birisine.

"Bunu yapmak istediğimi söylüyorum ve sadece o zaman gaipten gelen sesin neler anlattığından bahsediyorum. Aynı zamanda ona Fransızca bilmediğimi ve koyun gütmekten ve garajda çalışmaktan başka bir iş deneyimim olmadığını anlatıyorum.

"Havaalanında bana hızlı bir Fransızca kursuna katılmak isteyip istemediğimi soruyor. Neden Fransa'ya gitmemi istediğini soruyorum. Daha önce söylediğini tekrarlıyor ve geçmişini sildikçe çevresinde açıldığını hissettiği boşluktan korktuğunu itiraf ediyor; her şeyin eskisinden daha yoğun biçimde geri dönmesinden ve o zaman geçmişinden kurtulmanın bir yolunun kalmamasından korkuyor. Bilet ya da vize konusunda endişelenmememi, her şeyi kendisinin halledeceğini söylüyor. Pasaport kontrolünden geçmeden önce bana bakıp gülümsüyor ve diyor ki, belki farkında değilmiş ama. o da beni bekliyormuş. Birlikte geçirdiğimiz günler geçen üç yıl içinde yaşadığı en mutlu günler olmuş.

"Geceleri bir striptiz barında fedai olarak çalışmaya başlıyorum ve gün boyu kendimi tümüyle Fransızca öğrenmeye veriyorum, işin tuhafı, nöbetler azalıyor fakat hayal de kayboluyor. Anneme yurtdışına davet edildiğimi söylüyorum ve o da bana bu kadar saf olmamamı, o kadından bir daha haber alamayacağımı söylüyor.

"Bir yıl sonra Esther Almaata'ya geri dönüyor. Beklenen savaş başlamış ve birileri gizli Amerikan üsleri hakkında bir makale yazmış, ama Esther'in

yaşlı adamla yaptığı söyleşi büyük ilgi görmüş ve şimdi ondan göçebelerin yok oluşuyla ilgili uzun bir makale yazması istenmiş. 'Bundan başka,' diyor Esther, 'birisine hikâyemi anlatmayan yüzyıllar geçmiş gibi sanki ve benim moralim bozulmaya başladı.'

"Hâlâ oradan oraya gezen birkaç kabileyle, Tengri geleneğiyle ve yerli samanlarla bağlantı kurmasına yardımcı oluyorum. Allık akıcı bir Fransızcam var ve Esther akşam yemeğinden sonra doldurmam için bana bir yığın konsolosluk formu veriyor, bana vize ve uçak bileti alıyor ve Paris'e geliyorum. Her ikimiz de anlıyoruz ki, zihnimizi eski hikâyelerden arındırdıkça onların yerinde yeni bir boşluk açılıyor, gizemli bir keyif duygusu gelip giriyor içine, sezgilerimiz güçleniyor, daha da cesur hissediyoruz kendimizi, daha fazla risk alıyoruz, yanlış ya da doğru olup olmadığından emin olamadığımız şeyler yapıyoruz, fakat bunları zaten yapıyorduk. Günler daha uzun ve yoğun geçiyor sanki.

"Paris'e geldiğim zaman nerede çalışacağımı soruyorum, ama o çok önceden planı yapmış, bir barın sahibini orada haftada bir sahne almam konusunda ikna etmiş, insanları kendi yaşamları hakkında konuşmaya yüreklendirmek ve zihinlerini boşaltmakla ilgili Kazakistan'da uygulanan egzotik bir tür performans sanatında uzman olduğumu söylemiş.

"İlk önceleri zaten az sayıda olan seyircilerin katılımını sağlamak oldukça güç oluyor, ancak sarhoşların hoşuna gidiyor ve haber yayılıyor. 'Gel ve eski hikâyeni anlat ve bir yenisini keşfet' yazıyor penceredeki el yazısıyla yazılmış küçük kâğıtta ve yeniliğe susamış insanlar gelmeye başlıyorlar.

"Bir gece, tuhaf bir şey yaşıyorum: Barın köşesindeki küçük doğaçlama sahnesindeki ben değilim, o hayal. Ve kendi ülkemle ilgili hikâyeler anlatmak ve izleyicilerden kendi hikâyelerini anlatmalarını istemek yerine sadece gaipten gelen sesin söylememi istediklerini söylüyorum. Bundan sonra seyircilerden biri ağlıyor ve orada bulunan yabancılara samimiyetle kendi evliliğinden bahsediyor.

"Aynı şey bir sonraki hafta da oluyor gaipten gelen ses benim yerime konuşuyor, insanlardan sevgi hakkında değil, sevgisizlik hakkında hikâyeler anlatmalarını istiyor ve havadaki enerji o kadar değişiyor ki, her zaman ağzı sıkı olarak bilinen Fransızlar herkesin içinde özel yaşamlarını tartışmaya başlıyorlar. Ben de nöbetlerimi daha iyi kontrol etmeyi başarıyorum artık; eğer sahnedeyken ışıklar görmeye ve ılık rüzgârı hissetmeye başlarsam hemen transa geçiyorum, bilincimi kaybediyorum ve kimse farkına

varmıyor. Sinirlerim fazla gergin olduğu zamanlarda ise sadece 'epilepsi nöbetleri' geçiriyorum, o kadar.

"Diğer insanlar da gruba katılıyor. Dünyayı gezmekten başka işleri olmayan benimle aynı yaşta üç genç adam Batı dünyasının göçmenleri; kendi topraklarından bir yurttaşlarının 'başarısını' duyup başka bir yerde iş bulamadıklarından gösteriye katılıp katılamayacaklarını soran iki Kazak müzisyen. Gösteriye vurmalı çalgıları da dahil ediyoruz. Bar küçük gelmeye başlıyor ve şu anda çıktığımız lokantada bir oda buluyoruz; fakat şimdilerde burası da bize dar gelmeye başlıyor, çünkü insanlar hikâyelerini anlattığında kendilerini daha cesur hissediyorlar; dans ettiklerinde enerji onlara geçiyor ve kökten bir değişim başlıyor; teorik olarak tüm bu değişimler için tehlikeli olması gereken sevgi daha da güçleniyor ve onlar da bu toplantıları arkadaşlarına öneriyorlar.

"Esther makalelerini yazabilmek için seyahat etmeyi sürdürüyor, fakat Paris'te olduğu zamanlar mutlaka toplantılarımıza katılıyor. Bir gece, bana lokantada yaptığımız işin artık yeterli olmadığım, sadece buraya gelebilmek için parası olanlara ulaşabildiğimizi söylüyor. Gençlerle çalışmamız gerekiyor. Onları nerede bulacağız, diye soruyorum. Onlar bir yerden bir yere sürüklenir, seyahat eder, her şeyden vazgeçer ve dilenciler ya da bilimkurgu filmlerdeki karakterler gibi giyinirler.

"Dilencilerin kendilerine ait bir geçmişlerinin olmadığını söylüyor, öyleyse neden onların yanma gidip neler öğrenebileceğimizi görmüyoruz? Ve işte ben hepinizi bu şekilde tanıdım.

"Bunlar benim yaşadığım deneyimler. Bana hiçbir zaman kim olduğumu ya da ne yaptığımı sormadınız, çünkü bu sizi ilgilendirmiyor. Fakat bugün, aramızda ünlü bir yazar olduğu için size bunları anlatmaya karar verdim."

"Ama sen geçmişten bahsediyorsun," dedi birbirine hiç uymayan bir şapkayla manto giymiş olan kadın. "Yaşlı göçebe bile..."

"Göçebe ne demek?" diye soruyor birisi.

"Bizim gibi insanlar," diye yanıtlıyor kadın, kelimenin anlamını bildiği için gurur duyarak. "Sadece taşıyabileceği kadarıyla yaşamayı becerebilen ve özgür olan insanlar."

Düzeltiyorum:

"Bu pek doğru değil. Onlar yoksul değiller."

"Sen yoksulluk hakkında ne biliyorsun?" Uzun boylu, sinirli, şu anda damarlarında kandan fazla votka olan adam, gözlerini bana dikiyor. "Yoksulluğun parasız olmakla bir ilgisi olduğunu mu sanıyorsun? Sadece

zengin yazarlardan ve suçluluk duygusu içindeki çiftlerden, Paris'in ne kadar korkunç biçimde kirlenmeye başladığım düşünen turistlerden ya da dünyayı kurtarabileceklerini sanan idealist gençlerden para dilenerek etrafta gezindiğimiz için bizim mutsuz biçareler olduğumuzu mu düşünüyorsun? Yoksul olan asıl sensin zamanı kontrol edemiyorsun, istediğini yapamıyorsun, senin koymadığın ve anlamadığın kurallara uymaya zorlanıyorsun..."

Mikhail bir kez daha araya girdi ve kadına sordu:

"Aslında neyi bilmek istiyorsun?"

"Yaşlı göçebe onu unutmanızı söylediği halde neden bize kendi hikâyenizi anlattığınızı bilmek istiyorum."

"Bu artık benim hikâyem değil: Şimdi ne zaman geçmişten bahsetsem kendimi benimle hiç ilgisi olmayan bir şeyden söz ediyormuşum gibi hissediyorum. Şu anda bana kalan bir tek, gaipten gelen ses, küçük kızın hayali ve görevimi yerine getirmenin taşıdığı önem. Yaşadığım güçlükler yüzünden pişmanlık duymuyorum; onların bugünkü 'ben' olabilmem için bana yardımcı olduğunu düşünüyorum. Yıllar süren eğitimlerden geçen bir savaşçı ne hissediyorsa öyle hissediyorum: Öğrendiklerini tüm detaylarıyla hatırlamaz ama doğru zaman geldiğinde nasıl saldıracağını bilir."

"Ve sen ve bu gazeteci neden durmadan bizi ziyarete geliyorsunuz?”

"Yiyecek almak için. Steplerdeki yaşlı göçebenin söylediği gibi, bugün bildiğimiz dünya yalnızca birilerinin bize anlattığı bir hikâyedir, fakat bu hikâye doğru değil. Diğer hikâyede doğa vergileri, özel güçler ve bildiğimizin ötesine geçebilme yeteneği var. Çocukluğumdan beri o hayalle yaşadım ve bir süre onu göremiyordum bile, fakat Esther bana yalnız olmadığımı gösterdi. Beni doğa vergilerine sahip diğer insanlarla tanıştırdı, sadece irade gücüyle çatalları bükebilen ya da paslı çakılarla uyuşturucu kullanmadan ameliyat yapabilen insanlar; böylece ameliyattan hemen sonra hasta kalkıp gidebiliyordu.

"Ben hâlâ kendimde var olduğunu bile bilmediğim şeyleri geliştirmeyi öğreniyorum, ama desteğe ihtiyacım var, sizin gibi kişisel geçmişi olmayan insanlara ihtiyacım var."

Ben de kendimi geçmişten kurtarma sürecini başlatabilmek için, bu yabancı insanlara kendi hikâyemi anlatma isteği duydum, fakat çok geçti ve ertesi gün doktoru görmek ve ortopedik boyunluğu çıkarabilmek için erken kalkmam gerekiyordu.

Mikhail'e taksi isteyip istemediğini sordum ama istemediğini söyledi, biraz yürümeye ihtiyacı vardı, çünkü özellikle bu gece Esther'in yokluğunu çok fazla hissediyordu. Oradakileri bırakıp taksi bulabileceğim bir caddeye doğru ilerledik.

"Bence o kadın haklıydı," dedim. "Eğer bir hikâyeyi anlatıyorsan o zaman hâlâ ondan kurtulamamışsın demektir."

"Ben kurtuldum, ama senin anlayacağına emin olduğum bir şey var, işin sırrı burada; daima bazı 'yarım kalmış' hikâyeler vardır; bunlar yüzeye en yakın olanlardır ve öyle oldukları için bugün hâlâ sürerler; ancak o hikâye ya da bölüm bittiğinde bir sonrakine başlayabiliriz."

İnternette buna benzer bir şey okuduğumu hatırlıyorum; ben yazmadığım halde bana mâl edilmişti:

Bazı şeylerin gitmesine izin vermek işte bu_ nedenle çok önemlidir. Onları serbest bırakmak. Gevşek olanı kesmek. İnsanların hiç kimsenin işaretli kâğıtlarla oynamadığını anlaması gerekiyor; bazen kazanırız ve bazen de kaybederiz. Hiçbir şeyi geri almayı bekleme, yaptıkların için takdir edilmeyi bekleme, ne kadar zeki olduğunun keşfedilmesini bekleme ya da aşkının anlaşılmasını. Daireyi tamamla. Gururlu, yetersiz ya da kibirli olduğun için değil, sadece artık onun senin yaşamında yeri olmadığı için. Kapıyı kapat, plağı değiştir, evi temizle, tozdan kurtul. Geçmişte olduğun kişi olmayı bırak ve şu anda kimsen o ol.

Ancak Mikhail'in ne demek istediğini anlasam daha iyi olur.

"'Yarım kalmış hikâyeler' nedir?"

"Esther burada yok. O içindeki mutsuzluğu boşaltıp yerinin keyifle dolmasına izin verme sürecinde gelebileceği en uç noktaya kadar geldi. Neden? Çünkü onun hikâyesi, diğer milyonlarca insan gibi, sevginin enerjisiyle sarılmış. O kendi kendine gelişemez: Ya sevmekten vazgeçmeli ya da sevdikleri ona gelinceye kadar beklemeli.

"Bozulan evliliklerde birisi yürümeyi bırakırsa diğeri aynısını yapmak zorunda bırakılır. Ve kadın ya da erkek beklerken, diğer sevgiler ortaya çıkar ya da ilgileneceği başka hayırseverlikle ilgili işler vardır, onlar için endişelenilmesi gereken çocuklar vardır, işyerinde geçirilmesi gereken uzun saatler gibi şeyler vardır. Her şeyi açık açık konuşmak çok daha kolay olacaktır, ısrar etmek, çığlık atmak: 'Hadi, bir şeyler yapalım, can sıkıntısından, endişeden, korkudan ölüyoruz.'"

"Esther'in benim yüzümden kendisini üzüntüden kurtarma sürecini sürdüremediğini mi söylüyorsun?"

"Hayır, bunu demek istemedim. Ne koşulda olursa olsun hiç kimsenin bir diğerini suçlayabileceğine inanmıyorum. Söylediğim tek şey Esther'in seni sevmekten vazgeçmek ya da senin ona gitmeni sağlamak arasında bir seçim yapması gerekiyordu."

"Onun yaptığı da bu zaten."

"Biliyorum ama bana kalırsa ancak gaipten gelen ses bize izin verdiğinde ona gidebileceğiz."

"Evet, bu ortopedik boyunluğu son görüşün olmalı, neyse, ben hep böyle olmasını umuyorum. Fakat, lütfen ani hareketlerden kaçın. Kasların yeniden kendi kendine çalışmaya alışmalı. Bu arada, kehanetlerde bulunan o kıza ne oldu?"

"Hangi kız? Ne kehaneti?"

"Hastanedeyken senin başına bir şey geleceğini söyleyen bir ses duyduğunu iddia eden birisinden bahsetmedin mi?"

"Ah, o bir kız değildi. Ve sen de benim için epilepsi hakkında bilgi toplayacağını söylemiştin."

"Evet, bir uzmanla görüştüm ve bu tür durumlar hakkında bir şey bilip bilmediğini sordum. Yanıtı beni biraz şaşırttı, ama sana şunu hatırlatayım, tıbbın da kendi içinde sırları vardır. Beş elma almak için giden ve iki elmayla dönen çocuğun hikâyesini sana anlatmıştım, hatırlıyor musun?"

"Evet, ve elmaları kaybetmiş olabileceğini ya da bin sine verme olasılığını veya tahmin ettiğinden daha pahalı olduğu için parasının yetmemiş olabileceğini. Merak etme, kesin bir yanıtı olmadığını ben de biliyorum. Ancak öncelikle; Jeanne d'Arc epilepsi hastası mıydı, onu söyle."

"Evet, ve işin tuhafı arkadaşım da bu konuyu konu surken Jeanne d'Arc'dan bahsetti. On üç yaşındayken gaipten sesler durmaya başlamış. Anlattıkları, ışıkları gördüğünü de gösteriyor, bu da nöbet belirtilerinden biri. Nörolog Doktor Lydia Bayne'e göre savaşçı azizenin yaşadığı esrik deneyimlerin nedeni bugün 'müzikojenik epilepsi' adını verdiğimiz bir epilepsi türü, bu nöbetler belirli bir ses ya da müziğin duyulmasıyla tetiklenir Jeanne'ın durumunda bu zil sesleridir. O delikanlı nöbet geçirdiğinde sen de orada miydin?”

"Evet."

"Herhangi bir müzik çalıyor muydu?"

"Hatırlayamıyorum. Ama olsa bile, çatal bıçak gürültüsü ve konuşmaların uğultusu onu bastırıyordu."

"Gergin görünüyor muydu?"
"Evet, çok."
"Nöbeti tetikleyen bir başka neden de bu işte. Epilepsi düşündüğünden çok daha uzun zamandır var. Mezopotamya'da dikkate değer bir tanımlama yapmışlar ve ardından çırpınmaların geldiği bu hastalığa 'düşme hastalığı' adını vermişler; Ancak bir süre sonra Yunanlı Hipokrat bu çırpınmaları beynin bazı görevlerini tam olarak yerine getirmemesiyle ilişkilendirmiş. Yine de hâlâ 'epilepsi hastaları önyargıların kurbanıdır."
"Eminim. Gördüklerim beni de fazlasıyla dehşete düşürdü."
"Kehanet kelimesini kullanmıştın ve ben de arkadaşıma araştırmalarını bu yönde sürdürmesini söyledim. Ona göre birçok bilim adamı buna katılıyor, birçok ünlü 'kişi epilepsi hastası olduğu halde, hastalığın kendisi kimseye daha çok ya da daha az bir güç bahşetmiyor. Bununla birlikte ünlü epilepsi hastaları, nöbet geçirdiklerimi gören kişileri 'gizemli bir havaya' sahip oldukları konusunda ikna etmeyi başarmışlar."
"Ünlü epilepsi hastalarından bana birkaç örnek versene."
"Napoleon, Büyük İskender, Dante... Tam bir liste hazırlamadım, çünkü sen o delikanlının kehanetleriyle ilgileniyordun. Bu arada delikanlının adı ne?" "Sen tanımazsın ve neredeyse her zaman bi; başka randevuya yetişmek zorunda olduğundan belki de en iyisi sen sadece şu açıklamanı bitir."
"Tamam. İncil'le ilgili çalışmalar yürüten tıp adamları Havarilerden biri olan Paul'ün epileptik olduğuna eminler. Dayandıkları nokta şu: Paul, Şam'a giderken yolda yere düşmesine neden olan parlak bir ışık görmüş ışık nedeniyle geçici körlük yaşamış ve birkaç gün boyunca hiçbir şey yiyip içememiş. Tıp terminolojisinde bu tür epilepsiye 'temporal lob epilepsisi' denir."
"Kilisenin bu fikre katılacağını sanmıyorum."
"Ben bile katılıp katılmadığımdan emin değilim, un cak tıp böyle söylüyor. Diğer epilepsi hastalarının da, kendi kendilerine acı verme yanları gelişiyor, Van, Gogh'da olduğu gibi. Van Gogh geçirdiği çırpınma nöbetlerini 'içindeki fırtına' şeklinde tanımlarmış. Hastayken Saint Remy'de kaldığı zaman hemşirelerden biri onu çırpınma nöbeti geçirirken görmüş."
"En azından kendine zarar verme duygusunu resim yaparak dünyayı yeniden inşa etmeye çevirmeyi basara bilmiş."
"Bazıları Lewis Carroll'un Alis Harikalar Diyarında'yı geçirdiği epilepsi nöbetlerini anlatmak için yazdığım düşünüyor. Kitabın başındaki hikâye, Alis'in kara bir delikten içeri düşmesi birçok epileptik için çok tanı dik bir

deneyimdir. Harikalar Diyarı'nda yaptığı yolculuk sırasında Alis, çoğunlukla uçan birtakım objeler görür ve kendisim çok hafiflemiş hisseder epilepsi nöbeti geçirenlere hiç de yabancı olmayan çok belirgin tanım lamalardan biri de budur."

"Bu durumda epileptiklerin sanata eğilimli olduklarını söylemek mümkün."

"Tam değil, yalnızca sanatçılar ünlü olabilmek için her yolu denediğinden, sanat ve epilepsi insanların zihninde birbiriyle ilişkilendirilmiş. Edebiyat tarihi epilepsi tanısı konmuş ya da epilepsi suçlamasıyla yüz yüze kalmış yazarların örnekleriyle doludur: Moliere, Edgar Alla Poe, Flaubert... Dostoyevski ilk nöbetini dokuz yaşma geçirmiş ve bu nöbetlerin ona hem dünyayla birlikte kendisini tam bir huzur içinde hissettiği, hem de korkunç depresyon anları getirdiğini söylemiş. Bunların hepsini çok ciddiye alma ve geçirdiğin kaza nedeniyle sende de epilepsi gelişebileceğini düşünme. Ben motorsiklet çarptığı için epilepsi olan tek bir kişiyle bile karşılaşmadım."

"Söylediğin gibi, bu aslında benim tanıdığım birisi."

"Kehanetlerde bulunan bu delikanlı gerçekten var mı, yoksa kaldırımdan indiğinde bayılmış olabileceğini düşündüğün için mi tüm bunları uydurdun?"

"Tam aksine, hastalıklar hakkında bir şeyler öğrenmekten nefret ederim. Ne zaman bir tıp kitabı okusam hemen bende de tüm belirtiler görülmeye başlar."

"Sana bir şey söyleyeyim, fakat lütfen yanlış anlama. Bence bu kaza sana bir sürü iyilik yaptı. Daha sakin görünüyorsun, daha az saplantılısın. Ölüme biraz yaklaşmak hayatımızı daha iyi yaşamamız için bize yardım eder; karın da bana o küçük kanlı kumaş parçasını verdiğinde böyle söylemişti, bir doktor olarak her gün ölümü yakından gördüğüm halde onu her zaman yanımda taşıyorum."

"Sana neden o kumaş parçasını verdiğini söyledi mi?"

"Yaptığım işi tanımlarken çok cömert davrandı. Teknikle sezgiyi, sevgiyle disiplini bir araya getirmek konusunda yetenekli olduğumu söyledi. Bir askerin ölmeden önce ondan kana bulanmış gömleğini almasını, parçalara ayırdıktan sonra bunları dünyayı gerçekte olduğu gibi göstermek için samimiyetle çabalayan insanlar arasında paylaştırmasını istediğini anlattı. Yazdığın bütün o kitaplara bakınca, sende de bu gömleğin bir parçası olduğunu düşünüyorum."

"Hayır, yok."

"Neden biliyor musun?"

"Biliyorum ya da aslında anlamaya başlıyorum diyelim."

"Ve sadece doktorun değil aynı zamanda arkadasın da olduğum için sana bir nasihatte bulunabilir miyim? Eğer bu bahsettiğin delikanlı sana geleceği görebildiğini, söylediyse o zaman tıp hakkında hiçbir şey bilmiyor demektir."

Zagreb, Hırvatistan Sabah 6.30

Marie ve ben suları donmuş bir havuzlu çeşmenin yanında oturuyoruz. Bana öyle geliyor ki, bu yıl bahar gelmemeye karar verdi; gerçekten de sanki kış mevsiminden yaza geçecekmişiz gibi görünüyor. Çeşmenin tam ortasındaki sütunun tepesinde bir heykel var.

Tüm öğleden sonrayı söyleşiler yaparak geçirdim ve yeni kitabımla ilgili bir sözcük daha söylemeye dayanamayacağım. Gazetecilerin tümü bildik soruları soruyorlar: Karım kitabı okumuş mu (bilmiyorum); eleştirmeler tarafından haksız yere eleştirildiğimi düşünüyor muyum? (ne?); Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı, özel yaşamımın büyük bir bölümünü açıkladığım için, okurlarımı hiç şaşırttı mı (bir yazar sadece kendi yaşamı hakkında yazabilir); kitap sinema filmi olacak mı (bilmem kaçıncı kez tekrarlıyorum bunu: Film okurun zihninde çekilmiştir ve tüm kitaplarımın film haklarının satılmasını yasakladım); aşk hakkında ne düşünüyorum, neden aşk hakkında yazmayı seçtim; âşık olan birisi nasıl mutlu olabilir; aşk, aşk, aşk...

Söyleşiler biter bitmez yayıncının verdiği akşam yemeği vardır törenin bir parçasıdır bu. Masa, tam çatalı ağzıma sokarken beni durdurmayı sürdüren ve genellikle de aynı "İlhamınızı nereden alıyorsunuz?" sorusunu soran o civarın ileri gelenleriyle dolup taşar. Yemek ye meye çalışırım ama aynı zamanda da hoşnut görünmeliyim, sohbet etmeli, ünlü yazar rolümün hakkım vermeli birkaç ilginç hikâye anlatmalı, üzerlerinde iyi bir etki bırakmalıyım. Yayıncının gerçek bir kahraman olduğunu biliyorum, çünkü bir kitabın satıp satmayacağını asla söyleyemez; onun yerine muz ya da sabun satıyor olabilirdi; kesinlikle çok daha kolay olurdu: Onlar kibirli değildir, şişirilmiş egoları yoktur; tanıtım kampanyalarını beğenmedikleri için ya da kitap şu veya bu kitapçıda bulunmadığı için şikâyet etmezler.

Akşam yemeğinden sonra, genellikle âdettir: Şehirlerindeki anıtları, tarihî yerleri, o günlerde revaçta olan barları göstermek isterler. Her zaman neredeyse her şeyi bilen ve kafamı bilgilerle dolduran bir rehber olur ve ben

gerçekten dinliyormuş gibi görünmek zorunda kalır, ara sıra sadece ilgimi göstermek için soru sorarım. Kitaplarımın tanıtımı için gittiğim birçok kentin neredeyse tüm anıtlarını, müzelerini ve tarihî yerlerini biliyorum hiçbirini hatırlayamıyorum. Hatırladıklarım beklenmeyen şeyler, okurlarla yaptığım toplantılar, barlar, belki de yürüdüğüm, köşeyi döndüğümde muhteşem bir şeyle karşılaştığım bir cadde.

Bir gün, içinde sadece haritalar, otel adresleri olan ve diğer sayfaları boş bırakılmış bir gezi rehberi yazacağım. Bu şekilde insanlar kendi programlarını yapmak, lokantaları, anıtları ve hemen her şehirde bulunan, fakat bize öğretilen tarihte 'görmeniz gerekenler' başlığı altında asla söz edilmeyen bütün o harika şeyleri kendi başlarına keşfetmek zorunda kalacaklar.

Zagreb'e daha önce de geldim. Ve bu çeşme hiçbir turist rehberinde yoktur, fakat burada gördüğüm diğer her şeyden çok daha önemli benim için çünkü çok sevimli, çünkü burayı şans eseri buldum ve çünkü hayatımdaki bir hikâyeyle bağlantısı var. Yıllar önce, serüven aramak için dünyayı dolaşan genç bir adamken, yolculuğumun büyük bir kısmında benimle birlikte olan Hırvat bir ressamla tam bu noktada oturduk. Ben Türkiye'ye gidecektim, o da evine. Burada birbirimizle vedalaştık, iki şişe şarap içtik ve onunla birlikteyken olup biten her şey hakkında konuştuk, din, kadınlar, müzik, otel fiyatları, uyuşturucular. Aşk dışında her şeyi konuştuk, çünkü sevdiğimiz insanlar vardı, ama onlar hakkında konuşma ya gerek yoktu.

Ressam evine döndükten sonra genç bir kadınla tanıştım ve birlikte üç gün geçirdik ve birbirimizi büyük bir aşkla sevdik, çünkü her ikimiz de bunun çok uzun sürmeyeceğini biliyorduk. O bu insanların ruhunu anlamayı öğrenmeme yardım etti ve ben onu asla unutmadım, çeşmeyi ya da yolculuk arkadaşıma veda edişimi asla unutmadığım gibi.

İşte bu nedenle söyleşilerden, imza günlerinden, akşam yemeğinden, anıtlara ve tarihî yerlere yapılan gezilerden sonra yayıncılarımı beni bu çeşmeye getirmeleri için zorladım. Çeşmenin nerede olduğunu sordular, ama benim hiçbir fikrim yoktu, aynen Zagreb'de bir sürü çeşme olduğundan haberim olmadığı gibi. Bir saate yakın bir araştırmanın ardından sonunda yerini öğrenmeyi becerdik. Bir şişe şarap istedim, herkesle vedalaştım ve kol kola girip şarap içerek ve güneşin doğuşunu bekleyerek Marie'yle birlikte sessizce oturduk.

"Günbegün daha da mutlu oluyormuş gibi görünü yorsun," diyor Marie başını omzuma yaslayarak.

"Kim olduğumu unutmaya çalıştığım için olsa gerek. Ya da daha çok tüm geçmişimin ağırlığını omuzlarımda taşımak zorunda olmadığımdan."

Ona Mikhail 'in göçebeyle yaptığı konuşmadan bahsediyorum.

"Aynı aktörlerde olduğu gibi," diyor. "Her yeni rolle birlikte o karaktere bürünebilmek için kendimiz olmayı bırakmamız gerekir. Şaşkına dönmeye ve sinir hastası olmaya hepimizin eğilimi vardır. Geçmişini terk etmenin iyi bir fikir olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Daha iyi göründüğümü söylemedin mi?"

"Daha az bencil, evet. Bu çeşmeyi buluncaya kadar dinlenmemize izin vermeme biçimin beni çok eğlendirdiyse de bu şimdi söylediklerinle çelişiyor, çünkü bu çeşme senin geçmişinin bir parçası."

"Benim için bu bir simge. Fakat bu çeşmeyi benimle birlikte oradan oraya taşımıyorum, sürekli onu düşünmüyorum, arkadaşlarıma göstermek için fotoğraflarını çekmiyorum, o ressamı ya da âşık olduğum o kadını özlemiyorum. Buraya tekrar gelmek gerçekten güzel ama eğer bir daha gelmeseydim burada daha önce yaşadıklarımda bir değişiklik olmayacaktı."

"Söylediklerini anlıyorum."

"Buna sevindim."

"Ve üzgünüm çünkü bu söylediklerin bana gidişinin yakın olduğunu düşündürüyor. Seni ilk gördüğümden beri bunun olacağını biliyordum, ama hâlâ zor geliyor, çünkü seninle olmaya alıştım."

"İşte sorun da bu, bir şeylere alışıyoruz."

"Bu aynı zamanda insanca."

"Bu nedenle evlendiğim kadın Zahir oldu. O kazayı geçirinceye kadar, onu dünyadaki her şeyden ve herkesten daha çok sevdiğim için değil, sadece beni onun anlayabildiğini düşündüğümden; nelerden hoşlandığımı, tuhaflıklarımı, dünyaya bakışımı biliyordu. Benim için yaptıklarından dolayı ona minnettardım ve onun için yaptıklarım yüzünden onun da bana minnettar olması gerektiğini düşünüyordum. Dünyayı onun gözleriyle görmeye alışmıştım. Yangın söndürmekten dönen ve birinin yüzünün her tarafı is yüzünden simsiyah olmuş iki itfaiyecinin hikâyesini hatırlıyor musun?"

Benden uzaklaşıp dik oturdu. Gözlerinin yaşlarla dolduğunu fark ettim.

"Şey, işte dünya benim için buna benziyordu," diye devam ettim. "Esther'in güzelliğinin bir yansıması. Aşk bu mu? Ya da bu bağımlılık mı?"

"Bilmiyorum. Bence aşk ve bağlılık el ele ilerler."

"Belki de. Fakat gerçekten de uzakta olan bir kadına yazılan bir mektuptan başka bir şey olmayan Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nı yazmak yerine başka bir konu seçtiğimi varsayalım, örneğin, on yıldır birlikte olan bir karı koca. Daha önce her gece sevişirken şimdi sadece haftada bir kez sevişiyorlar, fakat bu gerçekten de çok önemli değil, çünkü aynı zamanda dayanışma, karşılıklı destek, arkadaşlık da var. Adam akşam yemeğini yalnız yemek zorunda olduğu için üzgün, çünkü kadın geç saatlere kadar çalışıyor. Kadın da adam uzakta olduğunda bundan nefret ediyor, yine de onun işinin bir parçası olduğu için kabulleniyor. Bir şeylerin eksik olduğunu hissediyorlar, ama her ikisi de birer yetişkin, her ikisi de olgun insanlar ve ilişkilerini dengede tutabilmenin ne kadar önemli olduğunu biliyorlar, bu sadece çocuklarının hatırına bile olsa. İşlerine ve çocuklarına her gün daha fazla zaman ayırıyorlar, evlilikleri hakkında giderek daha az düşünüyorlar. Her şey gerçekten de iyi gidiyor gibi görünüyor ve her ikisinin de hayatında kesinlikle başka bir erkek ya da kadın yok.

"Buna rağmen bir şeylerin yanlış olduğunu hissediyorlar. Sorunun üstüne tam olarak parmak basamıyorlar. Zaman geçtikçe hayatları birbirlerinden daha da bağımsız hâle geliyor; yaşlanıyorlar; yeni bir yaşam kurma olasılıkları hızla kayboluyor. Kitap okuyarak ya da nakış işleyerek, televizyon izleyerek, arkadaşlarıyla görüşerek kendilerini meşgul etmeye çalışıyorlar ama her zaman akşam yemeği sırasında ya da sonrasında birbirleriyle konuşuyorlar. Adam kolayca sinirleniyor, kadın da her zamankinden daha sakin. Birbirlerinden giderek daha fazla uzaklaştıklarını görebiliyorlar, ancak nedenini anlayamıyorlar. Evliliğin böyle bir şey olduğu sonucuna varıyorlar, ama dostlarına bu konudan bahsetmiyorlar; onlar birbirlerine destek olan ve aynı şeylerden hoşlanan mutlu çifti simgeliyorlar. Kadının bir sevgilisi oluyor, tabii adamın da; fakat asla ciddi bir ilişki değil elbette. Önemli, kaçınılmaz, gerekli olan, sanki hiçbir şey olmuyormuş gibi davranmak, çünkü değişmek için çok geç."

"Benim başıma hiç gelmediği halde bu hikâyeyi biliyorum. Ve bence hayatımız boyunca bunun gibi durumlara katlanmak üzere yetiştiriliyoruz."

Paltomu çıkarıyorum ve çeşmenin kenarına çıkıyorum. Bana ne yaptığımı soruyor.

"Çeşmenin ortasındaki sütuna doğru yürüyeceğim."

"Sen delisin. Bahar mevsimindeyiz, buz gerçekten çok incelmiştir."

"Sütuna doğru yürümem gerek."

Bir ayağımı yerleştiriyorum, tüm buz tabakası oynuyor, ama çatlamıyor. Bir gözüm doğan güneşte; Tanrı'yla bir tür bahse tutuşuyorum: Eğer sütuna kadar gitmeyi ve buz çatlamadan geri dönmeyi başarırsam bu doğru yolda olduğuma dair bir işaret olacak ve onun eli bana gitmem gereken yolu gösterecek.

"Suya düşeceksin."

"Ee? En kötüsü biraz üşürüm, fakat otel çok uzakta değil ve uzun süre acı çekmeme gerek kalmayacaktır."

Diğer ayağımı da buzun üstüne koyuyorum: Şimdi çeşmenin içindeyim. Buz kenarlarından çatırdıyor ve buzun üstüne biraz su çıkıyor, fakat buz kırılmıyor. Sütuna doğru ilerlemeye başlıyorum. Oraya kadar gidip dönmek en çok dört metre ve çok soğuk bir banyo yapma riskini göze alıyorum. Yine de ne olabileceğini düşünmemeliyim: İlk adımı attım ve sonuna kadar gitmeliyim.

Sütuna ulaşıyorum, elimle dokunuyorum, çevremdeki her şeyin çatırdadığını duyuyorum, ama hâlâ buzun üstündeyim. İlk içgüdüm geriye doğru koşmak oluyor, fakat bir şey bana eğer bunu yaparsam adımlarımın ağırlaşacağını, sertleşeceğini ve suya düşeceğimi söylüyor. Aynı tempoyla yavaşça geriye doğru yürümeliyim.

Güneş az ötemde doğuyor; biraz gözlerimi kamaştırıyor. Sadece Marie'nin siluetini ve binalarla ağaçların şekillerini görebiliyorum. Buz tabakası kımıldamaya devam ediyor, su yüzeye çıkmaya başlıyor ama ben biliyorum ki kesinlikle kenara ulaşacağım. Yaktığım seçimlerle ve yeni başlayan günle arkadaşlık ediyorum. Donmuş suyun sınırlarını biliyorum; onunla nasıl anlaşacağımı biliyorum, düşmeme engel olması için ondan nasıl yardım isteyeceğimi biliyorum. Bir tür transa geçmeye başlıyorum, kendimi müthiş zinde hissediyorum: yeniden çocuk oluyorum, yanlış, yasak olan bir şeyi yapıyorum, ama bu bana inanılmaz bir keyif veriyor. Harika! "Eğer bunu yapmayı becerirsem o zaman şu ve bu olacak..." cümlelerinin arasında Tanrı'yla yapılan çılgın anlaşmalar, dışardan gelen bir şeyin etkisiyle değil, ama eski kuralları unutma ve yeni durumlar yaratabilme kapasitem sayesinde kışkırtılan işaretler.

Gaipten gelen sesler işittiğini düşünen epileptik Mikhail'le tanıştığım için çok mutluyum. Karımı aramak için lokantadaki 'toplantısına' gittim ve kendi kendimin soluk bir yansımasına dönüştüğümün farkına vardım. Esther hâlâ önemli mi? Sanırım, çünkü bir zamanlar ona duyduğum aşk

yaşamımı değiştirmişti ve şimdi de beni değiştiriyor. Geçmişim yaşlandı, taşınamayacak kadar ağır ve buz üstünde yürümek, Tanrı'yla bahse tutuşmak, bir işaret göndermesi için onu zorlamak gibi riskler almama fırsat vermeyecek kadar da ciddi. Santiago'ya giden yolu yürümek isteyen birinin gereksiz tüm eşyalarını atması, her gün yaşayabilmek için sadece ihtiyacı olan şeyleri yanında tutması ve sevginin enerjisinin dışardan içeriye ve içerden dışarıya özgürce akmasını sağlaması gerektiğini unutmuştum.

Başka bir çatırtı sesi ve buzun yüzeyinde bir kırık çizgi beliriyor, fakat bunu yapacağımı biliyorum, çünkü hafifim, o kadar hafif ki bir bulutun üstünde bile yürüye bilir ve yeryüzüne düşmemeyi becerebilirim. Şöhretin anlattığım hikâyelerin, uymak zorunda olduğum programların ağırlığını taşımıyorum beraberimde. O kadar şeffafım ki, güneş ışıkları bedenimi delip geçerek ruhun mu aydınlatabilir. Hâlâ içimde birçok karanlık yer olduğunu görüyorum, ama onları da sebat ve cesaretle yavaş yavaş yıkayıp atacağım.

Bir adım daha ve evde masamın üstündeki zarfı hatırlıyorum. Çok geçmeden onu açacak ve buz üstünde yürümek yerine beni Esther'e götürecek yolda ilerleyeceğim. Bunu yapacağım, ama onu yanımda istediğim için değil, o istediği yerde kalmakta özgür. Gece ve gündüz Zâhir'i hayal ettiğim için de değil; o sevecen, yıkıcı saplantı kaybolmuş gibi görünüyor. Geçmişte her şey nasılsa öyle olmasını istediğimden ve büyük bir tutkuyla geçmişe geri dönmek istediğimden de değil.

Bir adım daha, biraz daha fazla çatırtı sesi, ama çeşmenin kenarı ve güvence, çok yakınımda.

Zarfı açacağım ve gidip onu bulacağım çünkü gaipten haber veren, epileptik, Ermeni lokantasının gurusu Mikhail'in dediği gibi bu hikâye artık sona ulaşmalı. Her şey söylenip sayısız defa tekrar edildiğinde, onun yüzünden gezdiğim yerler, yaşadıklarım, attığım adımların tümü uzak anılara dönüşüp geriye saf aşktan başka bir şey kalmayacak. 'Borcum' varmış gibi hissetmeyeceğim, beni anlayan tek kişi olduğu için, ona alıştığım, iyi ve kötü yanlarımı, gece yatmadan önce bir dilim ekmek yemeyi sevdiğimi, uyandığımda dünyadan haberleri izlediğimi, her sabah yürüyüş yapmak istediğimi ya da okçuluk üstüne kitap koleksiyonu yaptığımı, bilgisayar ekranının önünde yazarak geçirdiğim saatleri, hizmetçi yemeğin hazır olduğunu söyleyerek sürekli beni çağırdığında nasıl da kızdığımı bildiği için ona ihtiyacım olduğunu düşünmeyeceğim.

Tüm bunlar yok olacak. Sadece cenneti, yıldızları, insanları, çiçekleri, böcekleri hareket ettiren sevgi kalacak, tehlikeye rağmen bizi buz üstünde 3 ürümeye zorlayan sevgi, içimizi keyif ve korkuyla dolduran ve her şeye anlamını veren sevgi.

Çeşmenin kenarına dokunuyorum, bir el bana yaklaşıyor, uzanan eli yakalıyorum ve Marn aşağı atlarken dengemi sağlamama yardımcı oluyor.

"Seninle gurur duyuyorum. Ben asla böyle bir şey yapmazdım."

"Yakın zamana kadar ben de yapamazdım; çok çocukça, sorumsuzca, gereksiz, amaçsız bir şey gibi görünüyor. Fakat ben yeniden doğuyorum ve yeni riskler almaya ihtiyacım var.”

"Sabahın ilk ışıkları sana kesinlikle iyi geliyor; bir bilge gibi konuşuyorsun."

"Şu anda yaptığım şeyi bir bilge yapmazdı."

İyilik Bankası'nda bana göre en yüksek krediye sahip dergilerden birine önemli bir makale yazmam gerekiyor. Kafamda yüzlerce, binlerce fikir var, ama hangisinin harcadığım güce, konsantrasyona, kana değeceğini bilmiyorum Bu ilk kez olmuyor, fakat söylemem gereken önemli ne varsa her şeyi söylediğimi düşünüyorum, sanki belleğimi kaybediyormuşum ve kim olduğumu unutuyormuşum gibi geliyor bana.

Pencereye gidiyorum ve dışardaki caddeye bakıyorum. Profesyonel anlamda donanımlı olduğum ve daha fazla kanıtlayacak bir şeyim olmadığı konusunda kendimi ikna etmeye çalışıyorum; rahatlıkla dağlarda bir eve çekilebilirim ve yaşamımın geri kalanını okuyarak, yürüyüş yaparak ve yemek ve hava durumu hakkında sohbet ederek geçirebilirim. Kendi kendime sürekli, neredeyse diğer yazarlardan hiçbirinin ulaşamayacağı bir başarı kazandığımı tekrar ediyorum kitaplarım dünyadaki yazılı dillerden yaklaşık hepsine çevrildi. Neden önemsiz bir dergi makalesi için bu kadar endişeleniyorum, her ne kadar derginin kendisi önemli bile olsa? İyilik Bankası yüzünden. Bu yüzden gerçekten de bir şeyler yazmak gerekiyor, fakat insanlara söyleyecek ne kaldı ki? Onlara anlatılan hikâyelerin tümünü unutmaları gerektiğini ve daha fazla risk almalarını gerçekten söylemeli miyim?

Hepsi de: "Ben bağımsız bir bireyim, çok teşekkür ederim. Nasıl mutlu oluyorsam onu yapacağım," diyecekler.

Sevginin enerjisinin daha özgürce akıp gitmesine izin vermeleri gerektiğini onlara söylemeli miyim?

"Ben sevgiyi daha önce de hissettim. Aslında, daha ve daha çok sevgi duyuyorum," diyecekler, sanki iki tren rayı arasındaki uzaklığı, binaların yüksekliğini ya da bir somun ekmek yapmak için gereken maya miktarını ölçtüğümüz gibi sevgiyi de ölçebilirmişiz gibi.

Masama dönüyorum, Mikhail'in bıraktığı zarf açık. Artık Esther'in nerede olduğunu biliyorum; sadece oraya nasıl ulaşacağımı öğrenmeye ihtiyacım var. Mikhail'i arıyorum ve buz üstündeki yürüyüşümü anlatıyorum. Etkileniyor. Bu akşam ne yapıyorsun, diye soruyorum ve kız arkadaşı Lucrecia ile çıkacağını söylüyor. Her ikisini yemeğe götürmeyi teklif ediyorum. Hayır, bu gece değil ama istersem onunla ve arkadaşlarıyla haftaya bir yere gidebilirmişiz.

Gelecek hafta Amerika'da bir konuşma yapacağımı söylüyorum. Acelemiz yok, diyor, iki hafta bekleyebiliriz.

"Buzun üstünde yürümeni söyleyen gaipten bir ses duymuş olmalısın," diyor.

"Hayır, hiç ses duymadım."

"Öyleyse neden yaptın bunu?"

"Çünkü yapılması gerektiğini hissettim."

"Bu sadece gaipten ses duymanın bir başka yolu."

"Bir iddiaya girmiştim. Eğer buzu geçebilirsem, bu hazır olduğum anlamına gelecekti. Ve sanırım hazırım."

"O zaman gaipten gelen ses ihtiyacın olan işareti vermiş sana."

"Ses sana bu konuda bir şey mi söyledi?"

"Hayır, söylemek zorunda değil ki. Seine'in kıyısındaki banklarda otururken ve gaipten gelen sesin bize, doğru zamanın geldiğini haber vereceğini söylediğimde onun seninle de konuşacağını biliyordum."

"Bir ses duymadığımı söyledim."

"Bu senin düşüncen. Herkes böyle düşünüyor. Buna rağmen küçük kızın hayalının bana söylediklerine dayanarak herkesin her zaman gaipten sesler duyabileceğini biliyorum. Onlar bir işaretle yüz yüze geldiğimizde bunu anlamamız için bize yardımcı olurlar, işte gördüğün gibi."

Tartışmamaya karar veriyorum. Sadece bazı basit ayrıntılara ihtiyacım var: Araba nereden kiralanır, yolculuk ne kadar sürer, evi nasıl bulurum, çünkü haritadan başka elimde sadece birtakım belirsiz işaretlerden başka bir şey yok gölün kıyısını takip et, sağa dön gibi şeyler.

Belki de Mikhail bana yardım edebilecek birisini tanıyordun Bir sonraki görüşmemizi planlıyoruz. Mikhail olabildiğince tedbirli giyinmemi istiyor

'grup' Paris'in içinde yürüyüş yapacakmış.

'Grup' derken kimleri kastettiğini soruyorum. "Lokantada benimle birlikte çalışanlar," diye yanıtlıyor, ayrıntıya girmeden. Amerika'dan bir şey isteyip istemediğini soruyorum ve mide yanması için bir ilaç istiyor. Sanırım, getirebileceğim çok daha ilginç şeyler var, ama istediği şey hakkında yorumda bulunmuyorum.

Peki ya makale ne durumda?

Masaya dönüyorum, ne yazacağımı düşünerek açık duran zarfa tekrar bakıyorum ve zarfın içinde bulduğum şeylerin beni şaşırtmadığı sonucuna varıyorum. Mikhail'le yaptığım birkaç görüşmeden sonra beklediğimden oldukça fazla.

Esther steplerde yaşıyor, Orta Asya'da küçük bir köyde; daha açık söylemek gerekirse Kazakistan'da bir köyde.

Artık acelem yok. Marie'ye uzun uzadıya anlattığım kendi hikâyemi gözden geçirmeye devam ediyorum; o da aynı şeyi yapmaya karar verdi ve söylediği bazı şeyler beni çok şaşırttı, yine de süreç işliyor gibi görünüyor; o artık çok daha kendinden emin, daha az endişeli Esther'i bulmayı neden bu kadar çok istediğimi bilmiyorum, şu anda ona duyduğum aşk yaşamımı aydınlatıyor, yeni şeyler öğretiyor, bu da gerçekten bana yeti yor. Fakat Mikhail'in söylediklerini hatırlıyorum: "Hikaye bir sona ulaşmalı," ve yola devam etmeye karar veriyorum. Evliliğimizin buzlarının çatırdadığı ânı bulacağımı biliyorum ve sanki hiçbir şey olmamış gibi soğuk su da yürümeyi nasıl sürdürdüğümüzü. O kasabaya ulaşmadan çemberi tamamlamak ya da daha da büyütebilmek için bunu keşfedeceğimi de biliyorum.

Makale! Esther yeniden Zahir mi oluyor, bu yüzden mi başka bir şeye kendimi veremiyorum?

Hayır, acil bir şey, yaratıcı enerjimi kullanmamı gerektiren bir şey yapmam gerektiğinde, bu benim çalışma yöntemimdir: Histeriye yakın bir duygu içinde olurum işimi tümüyle bırakmaya karar veririm ve işte o zaman makale ortaya çıkar. Başka türlü de yapmayı denedim, her şeyi dikkatle hazırlayarak, ama hayal gücüm sadece büyük baskı altındayken çalışıyor. İyilik Bankası'na saygı duymam gerek, üç sayfa tahmin edin ne hakkın da! Kadın erkek ilişkilerindeki sorunlar hakkında yaz malıyım. Ben, bir başkası değil de ben! Fakat editörler Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nı yazan bir adamın insan ruhundan iyi anlaması gerektiğini düşünüyor, İnternete bağlanmaya çalışıyorum, ama işe yaram; yor. Bağlantıyı parçaladığım

günden beri hiç böyle olmamıştı. Bir sürü teknisyeni aradım, ama hiçbiri bir şey bulamadı. Şikâyetimin ne olduğunu sordular, çeşitli testler yaparak yarım saat geçirdiler, konfigürasyonu değiştirdiler ve sorunun benden kaynaklanmadığı, sunucuda bir sorun olduğu konusunda beni ikna ettiler. Aslında her şeyin yolunda olduğuna inanmak istiyordum ve yardım istediğim için kendimi gülünç hissettim. İki ya da üç saat sonra bilgisayar da, internet bağlantısı da arızalandı. Şu anda, aylar süren fiziksel ve psikolojik aşınma ve yıpranmadan sonra teknolojinin benden daha güçlü ve sağlam olduğunu kabul ediyorum: O ne zamanı terse o zaman çalışıyor, çalışmadığı zamanlar, en iyisi Oturup gazete okumak ya da yürüyüşe çıkmak, kablolar ve telefon hatları daha iyi duruma gelinceye ve bilgisayar yeniden çalışmaya karar verinceye kadar beklemek. Ben bilgisayarımın efendisi olmadığımı keşfettim: Onun kendine ait bir yaşamı var.

Birkaç kez daha deniyorum fakat daha önce yaladıklarımdan dolayı pes etmenin daha iyi olduğunu birliyorum. İnternet, dünyadaki en büyük kütüphane, o an İçin kapılarını bana kapatmıştı. Aklıma bir şeyler gelmesi için biraz dergi karıştırmak nasıl olur? Postadan yeni aldığım bir tanesini açıyorum ve çok yakın zamanda '" tahmin edin ne? aşk hakkında bir kitap yayınlamış kadının birisiyle yapılan ilginç bir söyleşiyi okuyorum. Bu konu beni sanki her yerde izliyor.

Gazeteci, bir insanın sadece sevdiği kişiyle mi mutluluğu yakalayabileceğini soruyor? Kadın, "Hayır," diyor.

. Mutluluğa yol açan şeyin aşk olduğu fikri modern bir buluştur, on yedinci yüzyılın sonlamdan bugüne gelir. O günden beri insanlara aşkın sonsuza dek sürmesi gerektiği ve aşkın yaşanacağı en iyi yerin de evlilik olduğu öğretildi. Geçmişte arzunun uzun ömürlü olmasıyla ilgili çok daha kötümser düşünülürdü. Romeo ve Jüliet'inki mutlu bir hikâye değildir, bir trajedidir. Son on yılda, evlilikle ilgili beklentiler oldukça arttı, bireysel gelişini tamamlamaya giden yol gibi görüldü, hayal kırıklığı ve doyumsuzluk da onunla birlikte arttı.

Bunu söylemek epeyce yürek ister ama benim yazacağım makale için iyi bir şey değil, en önemlisi bu kadının fikirlerine hiç katılmıyorum. Kadın erkek ilişkileriyle hiç ilgisi olmayan bir kitabı bulmak için raflarımı karıştırıyorum: Kuzey Meksika'da Gizemli Uygulamalar. Saplantılı düşünceler makalemi yazmama yardımcı olmayacağı için zihnimi rahatlatmalı, gevşetmeliyim Kitabın sayfalarını çevirmeye başlıyorum ve birden beni şaşırtan bir şey okuyorum:

Yol gösterici ya da pes etme noktası: Yaşamımızda daima gelişmemizi engellemekten sorumlu olan bir olay vardır: Bir travma, acı bir yenilgi, aşkta hayal kırıklığı, hatta pek anlayamadığımız bir zafer bizi korkutabilir ve bir adım daha atmamızı engelleyebilir. Onun gizli güçlerini artırma sürecinin bir parçası olarak, bir şaman öncelikle kendisini bu pes etme noktasından kurtarmalıdır ve bunu yapmak için de tüm yaşamını gözden geçirip, bu durumun tam ne zaman ortaya çıktığını bulmalıdır.

Yol gösterici. Bu benim tek zevk aldığım spor dalı olan okçuluğu öğrenme deneyimime çok uyuyordu: çünkü okçuluk eğitmeni hiçbir atışın bir daha tekrar edilemeyeceğini ve iyi ya da kötü atışlardan bir şey öğren meye çabalamanın anlamsız olduğunu söylüyor. Önemli olan bunu yüzlerce kez tekrarlamaktır, ta ki hedefi vurma fikrinden kurtuluncaya ve kendimiz ok, yay ve hedef oluncaya kadar. O anda, 'o şeyin' enerjisi (benim ilgilendiğim bir tür Japon okçuluğu olan kyudo öğretmenini asla 'Tanrı' sözcüğünü kullanmadı) hareketlerimize rehberlik eder ve o zaman biz istediğimizde değil, 'şey' doğru zamanın geldiğine inandığında oku salıvermeye başlarız.

Yol gösterici. Kişisel geçmişimin bir parçası daha yeniden ortaya çıkıyor. Keşke Marie burada olsaydı! Kendi hakkımda konuşmaya ihtiyacım var, çocukluğum hal kında, ben küçükken nasıl daima kavga ettiğimi ve diğer çocukları dövdüğümü, çünkü sınıfın en büyüğü olduğumu ona anlatmak istiyorum. Bir gün, kuzenim bana bir dayak attı ve ben ondan sonra, bir kez daha asla bir kavgada yenen kişi olamayacağıma inandım ve o zamandan beri her türlü fiziksel meydan okumalardan kaçındım, hatta bu durum sık sık korkak olduğumu düşünmeme, kız arkadaşlarımın ve diğer dostlarımın önünde küçük düşürülmeme neden olsa da.

Yol gösterici. İki yıl gitar çalmayı öğrenmeye çalıştım. Başlangıçta hızlı bir gelişme gösterdim, ama sonra en ufak bir ilerleme gösteremediğim bir noktaya geldim; çünkü diğerlerinin benden hızlı öğrendiğini fark etmiştim, bu kendimi sıradan hissetmeme neden olmuştu ve böylece daha fazla mahcup olmayı istemediğim için gitar çalmayı öğrenmekle ilgilenmediğime karar verdim. Aynı şey bilardo, futbol, bisiklet yarışlarında da oldu. Her şeyden biraz öğrendim ama her zaman saplanıp kaldığım bir nokta oldu. Neden?

Çünkü bize anlatılan hikâyeye göre hayatımızda 'sınıra' geldiğimiz bir an daima gelir. Ben sık sık yazarlık kaderimi inkâr etme çabamı ve Esther'in Yol göstericinin hayallerim için kurallar koymasını nasıl daima reddettiğini

hatırlarım. Şimdi okuduğum bu paragraf, insanın kişisel geçmişini unutması ve sadece yaşanan farklı güçlükler ve trajediler dışında, gelişen içgüdüyle baş başa kalması fikriyle çok uyuştu. Meksika samanlarının yaptıkları ve Orta Asya steplerinde yaşayan göçebelerin anlatmaya çalıştıkları buydu.

Yol gösterici: "Yaşamımızda gelişmemizi engellemekten sorumlu bir olay daima vardır."

Bu tam olarak genelde evliliklerde yaşananları ve özelde benim Esther'le olan ilişkimde olanları tanımlıyor.

İşte şimdi şu dergi için yazmam gereken makaleyi yazabilirdim. Bilgisayarın başına gittim ve yarım saat içinde ilk taslağı yazdım ve sonuçtan memnundum. Karşılıklı konuşmalardan oluşan bir hikâye yazdım, sanki kurgu gibi oldu, ama aslında Amsterdam'da bir otel odasında, bir günü kitaplarımın tanıtımıyla geçirdikten ve olağan yayıncı yemeği ve heykel manzarası seyredilen o turdan sonra yaptığım bir konuşmaydı.

Yazdığım makalede, karakterlerin isimlerine ve için de bulundukları duruma yer vermedim. Aslında gerçek yaşamda, Esther geceliğini giymiş ve penceremizden görünen kanala bakıyordu. Henüz savaş muhabiri değildi, gözleri hâlâ mutlulukla ışıldıyordu, işini seviyor, zamanı uygunsa benimle birlikte seyahat ediyor ve yaşam hâlâ büyük bir serüven olmayı sürdürüyordu. Sessizce yatak ta uzanıyorum; aklım çok uzaklarda, ertesi günkü randevularım için endişeleniyorum.

"Geçen hafta, polis sorgulamalarında uzmanlaşmış biriyle söyleşi yaptım. Edindikleri bilgilerin büyük bölümüne 'soğuk/sıcak' adını verdikleri bir yöntemi kullanarak ulaştıklarını anlattı. Sorguya her zaman çok sert bir polisle başlıyorlar, kuralların umurunda bile olmadığını söylüyor, bağırıyor ve masayı yumrukluyor. Kötü polis, tutukluyu adam neredeyse aptallaşıncaya kadar korkutuyor, bu sırada 'iyi polis' geliyor ve diğerine durmasını söylüyor, tutukluya bir sigara veriyor, ona arkadaşı gibi davranıyor ve istediği bilgiyi alıyor." "Evet, bunu ben de duydum."

"Sonra beni gerçekten dehşete düşüren başka bir şeyden daha bahsetti. 1971'de Kaliforniya Stanford Üniversitesi'nde bir grup araştırmacı, sorguya alınanların psikolojileri üstünde çalışmak için sahte bir hapishane yapmaya karar vermiş. 24 gönüllü öğrenci seçmişler ve onları 'suçlular' ve 'gardiyanlar' olarak ayırmışlar.

"Sadece bir hafta sonra bu deneyi bitirmek zonanda kalmışlar. 'Gardiyanlar' iyi ailelerden gelen, normal değerleri olan, terbiyeli kızlar ve erkekler gerçek birer canavara dönüşmüşler. İşkence sıradan bir olay haline

gelmiş ve 'mahkûmlara' yapılan cinsel taciz normal kabul ediliyormuş. Projede yer alan öğrenciler, hem 'gardiyan1ar', hem de 'suçlular', büyük travmalar yaşamışlar ve uzun süre tıbbi yardıma ihtiyaçları olmuş ve bu deney bir daha tekrarlanmamış." "İlginç."

"'İlginç' derken ne demek istiyorsun? Ben gerçekten çok önemli bir şeyden bahsediyorum: şans verildiğinde bir insanın kötü şeyler yapabilme kapasitesinden. İşimden bahsediyorum, öğrendiğim şeylerden!”

"İşte ben de bunu ilginç buldum. Neden bu kadar kızıyorsun?"

"Kızmak mı? Ne söylediğimle birazcık bile ilgilenmeyen birine nasıl kızabilirim ki? Beni kışkırtmaya bile tenezzül etmeyen, sadece orada uzanıp boşluğa gözlerini diken birine nasıl kızabilirim?"

"Dün gece ne kadar içmek zorunda kaldın sen?"

"Bunun yanıtını bile bilmiyorsun, öyle değil mi Bütün akşam senin yanındaydım ve bir şey içip içmediğim hakkında hiçbir fikrin yok! Sadece söylediğin bir şeyi onaylamamı istediğinde ya da seni pohpohlayan bir hikâye anlatılması gerektiğinde benimle konuştun!"

"Bak, bütün gün çalıştım ve yorgunum. Neden yatağa gelip uyumuyorsun? Sabah konuşabiliriz."

"Çünkü ben bunu haftalardır, aylardır yapıyorum, aslında son iki senedir! Seninle konuşmaya çalışıyorum ama sen hep yorgunsun, böylece, tamam, diyoruz, uyuyalım ve yarın konuşalım. Fakat ertesi gün her zaman yapacak başka şeyler oluyor, çalışman gereken bir diğer gün, yayıncı yemekleri, yine tamam, diyoruz, uyuyalım, yarın konuşuruz. İşte ben hayatımı böyle geçiriyorum, senin yeniden yanımda olacağın o günü bekleyerek, ta ki bu sözlere doyuncaya kadar; tüm istediğim bu, ihtiyacını olduğunda daima sığınacak bir yer bulabildiğim bir dün ya yaratmak: ne bağımsız bir yaşama sahip olduğumun fark edilemeyeceği kadar uzak, ne de senin evrenine saldırıyormuşum gibi görünecek kadar yakın."

"Benim ne yapmamı istiyorsun? Çalışmayı mı bırakayım? Ulaşmak için bunca çabaladığımız her şeyi bırakıp Karayipler'de gemiyle dolaşmaya mı gidelim? Yaptığım işin bana keyif verdiğini ve hayatımı değiştirmeye hiç niyetim olmadığını bilmiyor musun?"

"Yazdığın kitaplarda sevginin önemini, serüven gereksinimini, hayal ettiklerin için savaşmanın keyfini anlatıyorsun. Ve şimdi karşımdaki bu adam kim? Yazdıklarını okumayan birisi. Rahat olmakla sevgiyi, gereksiz risk almakla serüveni, zorunlulukla keyfi birbirine karıştıran birisi. Benim evlendiğim, söylediklerimi dinlemeyi seven o adam nerede?"

"Peki benim evlendiğim o kadın nerede?"

"Sana daima destek, cesaret ve şefkat veren kadın mı demek istiyorsun? Bedeni burada, Amsterdam'daki Signel Kanalı'nı seyrediyor ve inanıyorum ki, yaşamının geri kalanında da seninle birlikte kalacak. Ama o kadının ruhu kapının önünde gitmeye hazır, bekliyor."

"Ama neden?"

"Şu korkunç iki kelime yüzünden: 'Yarın konuşuruz'. Yetmez mi? Bu yeterli değilse, sadece evlendiğin kadının yaşama heyecanı duyan, yeni fikirlerle, keyif ve arzularla dolu olan bir kadınken, şu anda hızla bir ev kadınına dönüşmekte olduğunu düşün."

"Bu çok saçma."

"Elbette öyle! Saçmalık! Önemsiz bir şey, özellikle isteyebileceğimiz her şeye sahip olduğumuzu düşünürsek. Çok şanslıyız, paramız var, birbirimize asla hakaret etmeyiz, asla kıskançlık krizlerimiz olmaz. Ayrıca, dünyada milyonlarca çocuk açlıktan ölüyor, savaşlar, hastalıklar, kasırgalar, her saniye meydana gelen trajediler var. Öyleyse ben nasıl şikâyet edebilirim?"

"Sence bir bebeğimiz mi olmalı?"

"Bütün çiftlerin bu şekilde sorunlarım çözdüklerini biliyorum bebek yaparak! Özgürlüğüne değer veren ve çocuk sahibi olmayı daima erteleyen sensin. Gerçekten fikrini değiştirdin mi?"

"Sanırım şu an doğru zaman."

"Ama bana göre daha yanlış bir zaman olamaz! Ben senin çocuğunu istemiyorum. Ben tanıdığım, hayalleri olan, daima yanımda olan adamdan çocuk istiyorum! Eğer bir gün hamile kalacaksam, bu beni anlayan, dostum olan, beni dinleyen, gerçekten beni arzulayan bir adamdan olacak!"

"Sen içmişsin. Bak, söz veriyorum, yarın konuşacağız, ama lütfen şimdi yatağa gel, yorgunum."

"Tamam, yarın konuşacağız. Ve kapının önünde bekleyen ruhum gitmeye karar verirse, bunun yaşamlarımızı çok etkileyeceğinden kuşkuluyum."

"Ruhun gitmeyecek."

"Sen benim ruhumu çok iyi tanırsın ama onunla yıllardır konuşmadın, onun ne kadar değiştiğini, sana onu dinlemen için nasıl umutsuzca yalvardığını bilmiyorsun. Hatta, Amerikan üniversitelerinde yapılan deneyler gibi, sıradan konular üstüne sohbet ederken bile."

"Ruhun bu kadar değiştiyse, nasıl hâlâ aynısın?"

"Korkaklık dışında. Çünkü gerçekten de yarın konuşacağımızı düşünüyorum. Birlikte yaptığımız ve yıkıldığını görmek istemediğim şeyler

yüzünden. Ya da hepsinden kötüsü sadece pes ettiğim için."

"Beni de bunu yapmakla suçluyorsun."

"Haklısın. Sana bakıyorum, baktığım kişinin sen olduğunu düşünerek, ama aslında kendime bakıyorum. Bu gece tüm gücüm ve inancımla dua edeceğim ve kalan günlerimi bu şekilde geçirmeme izin vermemesi için Tanrı'ya yalvaracağım."

Alkışları duyuyorum, tiyatro ağzına kadar dolu. Hep uykusuz geceler geçirmeme neden olan şeyi yapmak üzereyim, konferans vermeye başlıyorum.

Konferansın yöneticisi beni tanıtmanın gereksiz olduğunu söyleyerek başlıyor, bu pek doğru olmayabilir, çünkü onun burada olmasının nedeni bu ve seyircilerin arasında sadece arkadaşları davet ettiği için burada bulunan birçok kişi olabileceğini hesaba katmıyor. Söylediklerine karşın, yine de kısaca geçmişimden bahsediyor ve yazar olarak sahip olduğum değerleri, kazandığım ödülleri ve milyonlarca satan kitaplarımı anlatıyor. Sponsorlara teşekkür edip bana dönüyor ve sahne artık benim. Ben de ona teşekkür ediyorum. Seyircilere, anlatmak istediğim en önemli şeyleri kitaplarımda yazdığımı, fakat halka, o sözcüklerin ve paragrafların arkasındaki adamın kim olduğunu göstermek yükümlülüğüm olduğunu söylüyorum. Kişiliğimizin en iyi yönlerini paylaşmaya eğilimli olmanın insan almanın getirdiği bir durum olduğunu, çünkü daima sevginin ve birileri tarafından onaylanmanın peşinde olduğumuzu anlatıyorum. Her ne kadar kitaplarım sadece o dağın bulutlar arasından görünen zirvesi ya da okyanustaki bir ada da olsa, ışık onların üstüne düşüyor, her şey yerli yerin deymiş gibi görünüyor, oysa aslında görünenin ardında bilinmeyen, karanlık, bir sürekli kendini arayış yatıyor.

Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nı yazmanın ne kadar zor olduğunu ve yaratılanın yaratıcısından daima daha mükemmel ve cömert olması nedeniyle, benim bile kitabı okudukça yeni yeni anlamaya başladığım birçok bölüm olduğunu anlatıyorum.

Kitaplarındaki karakterleri açıklamak için ısrar eden yazarların konferanslarına gitmekten ve yaptıkları söyleşileri okumaktan daha sıkıcı bir şey olmadığını söylüyorum: Eğer bir kitap kendi kendini açıklamıyorsa, o zaman o kitabı okumaya değmez. Bir yazar bir topluluğa konuşma yaparken kitaplarını anlatmaya çalışmamak, kendi evrenini dinleyicilere göstermeyi denemelidir; ve bu ruh hali içinde çok kişisel bir konudan bahsetmeye başlıyorum.

"Bir süre önce, birkaç söyleşi için Cenevre'de bulunuyordum. Gün boyu çalıştıktan sonra akşam olunca ve birlikte yemek yiyeceğim hanım arkadaşım son dakikada randevuyu iptal edince, şehirde dolaşmaya çıktım. O gece özellikle çok güzeldi, caddeler bomboştu, barlar ve lokantalar hâlâ yaşam doluydu ve her şey tamamen sakin, düzenli, sevimli görünüyordu ve fakat birden... birden büsbütün yalnız olduğumu fark ettim.

"Yıl boyu katıldığım başka organizasyonlarda da yalnız olduğumu söylememe gerek yok. Kız arkadaşımın uçakla sadece iki saatlik uzaklıkta olduğunu da söylememe gerek yok. Yoğun bir günün ardından eski kentin dar sokaklarında ve caddelerinde dolaşmak, kimseyle konuşmak zorunda kalmadan sadece çevrendeki güzelliğin keyfini çıkarmaktan daha iyi ne olabilir ki? Bu bunaltıcı ve acıklı yalnızlığı ortaya çıkaran duygunun nedeni bu kenti, yürüyüşü ve söylemek istediklerimi paylaşabilecek birinin olmayışıydı.

"Cep telefonumu çıkardım, ne de olsa bu şehirde hatırı sayılır sayıda arkadaşım vardı, fakat birisini aramak için geç bir saatti. Barlardan birine girip bir içki ısmarlamayı düşündüm, nasılsa birileri beni tanıyacak ve ona katılmaya davet edecekti. Ama bu fikre kapılmamaya ve o anın tadını çıkarmaya çalıştım, belirli bir sırayla, hiç kimsenin bizim var olup olmadığımızla ilgilenmemesinden, hayatla ilgili söylediklerimizin kimsenin umurunda olmamasından ve bizim münasebetsiz varlığımız olmadan da dünyanın dönmeye devam edeceğini bilmekten daha kötü bir şey olmadığını düşünmeye çalıştım.

"Şu anda, sadece dün gece olduğu gibi bu gece de yalnız oldukları ve büyük olasılıkla yarın da olacakları için, her ne kadar zengin, çekici ve güzel olsalar da kendini büsbütün gereksiz ve zavallı hisseden kaç milyon insan olduğunu hayal etmeye başladım. Dışarı birlikte çıkacak bir arkadaşı olmayan öğrenciler, tek kurtuluşları oymuş gibi televizyonun önünde oturan yaşlılar, yaptıklarının bir anlamı olup olmadığını merak eden, otel odalarındaki işadamları, bütün öğleden sonralarını bara gitmek ve sadece bir arkadaş aramadıklarını göstermek üzere dikkatle makyaj yaparak, saçlarına şekil vererek geçiren kadınlar; hepsinin de tek istediği hâlâ çekici olduklarının, erkeklerin onlarla sohbet etmek istediğinin, onlara iştahla baktığının onaylanması; ama kadınlar bu erkekleri küçük görür ve reddederler, çünkü kendilerini bayağı hissederler, bekâr bir anne olduklarının ya da sabahtan akşama kadar çalışıp hayatlarını kazanmak zorunda olduklarından gazete okumaya fırsat bulamadıkları için dünyada

neler olup bittiği hakkında söyleyecek bir şeyleri olmayan ikinci derecede bir memur olduklarının erkekler tarafından anlaşılmasından korkarlar. Aynaya bakıp kendilerini çirkin bulan, gerçekten önemli olan tek şeyin 'güzel olmak' olduğuna inanan ve içindeki herkesin güzel, zengin ve ünlü olduğu dergileri okuyarak zaman geçiren insanlar. Eskiden olduğu gibi yemek sırasında sohbet etmek isteyen karı kocalar, fakat her zaman dikkat etmeleri gereken başka şeyler vardır, çok daha önemli şeyler, ve her zaman konuşma asla gelmeyecek olan yarını bekleyebilir.

"O gün, yeni boşanmış olan bir arkadaşımla öğle yemeği yedik ve bana: 'Hep sahip olmayı hayal ettiğim özgürlüğün tadım şimdi çıkartabilirim,' dedi. Ama bu bir yalan. Kimse bu tür bir özgürlük istemez: hepimiz sadakat isteriz, Cenevre'nin güzelliklerinin keyfini birlikte çıkarmak için kitaplar, söyleşiler, filmler hakkında konuşmak veya her ikimize yetecek paramız olmadığından sadece bir sandviçi bölüşmek için bile olsa, yanımızda birisini isteriz. Tüm bir sandviçi yemektense yansını yemek çok daha iyidir. Bu gece televizyonda büyük bir maç olduğundan doğru eve gitmek isteyen bir adam ya da bir dükkânın vitrini önünde duran ve katedralin kulesi hakkında ne düşündüğümüzü öğrenmek için bizi durduran kadın tarafından engellenmek, dünyada gezecek en sessiz yer olan Cenevre'nin tümünü kendine saklamaktan çok daha iyidir.

"Yalnız kalmaktansa açlık çekmek daha iyidir. Çünkü yalnız olduğunda kendi seçimimiz olan değil, mecbur bırakıldığımız yalnızlıktan bahsediyorum artık insanoğlunun yaşam savaşında senin yerin yokmuş gibidir.

"Nehrin öte yakasında lüks odaları, dikkatli görevlileri, beş yıldızlı hizmetiyle çok güzel bir otel beni bekliyordu. Ve bu benim kendimi daha da kötü hissetmeme neden oldu çünkü sahip olduklarımla tatmin olmam ve kendimi mutlu hissetmem gerekliydi.

"Geri dönerken benimle aynı durumda başka insanların yanından geçtim ve onları iki bölüme ayırdım: bu güzel gecede yalnız olmak kendi seçimleriymiş gibi davranmaya çalıştıkları için küstah görünenler ve yalnızlıklarından utanan ve üzgün görünenler.

"Size bunları anlatıyorum çünkü bir gün önce Amsterdam'da kendi yaşamı hakkında benimle konuşan bir kadınla birlikte bir otel odasında olduğumu hatırladım. Bunları anlatıyorum çünkü Ekklesiastikos'da sökmenin de dokumanın da bir zamanı olduğu söylenmesine rağmen bazen sökme süreci insanda çok derin izler bırakıyor. Bir başkasıyla birlikte olmak

ve onun yaşamımızda hiçbir önemi yokmuş gibi hissetmesine neden olmak, Cenevre'nin caddelerinde yalnız ve mutsuz gezmekten çok daha kötü.” Alkıştan önce uzun süren bir sessizlik oldu.

Paris'in kasvetli olmakla birlikte, tüm kentin en canlı kültürel yaşamını barındırdığı söylenen bir bölümüne geldim. Kılıksız bir grubun, perşembe günleri Ermeni lokantasında tertemiz beyaz giysiler içinde sahneye çıkanlarla aynı kişiler olduğunu fark etmem biraz zaman aldı.

"Neden hepiniz böyle acayip giyindiniz? Bir filmin tanıtımını filan mı yapıyorsunuz?"

"Bu acayip bir kılık değil," diye yanıtlıyor Mikhail. "Bir gala yemeğine giderken sen de giysilerini değiştirmez misin? Golf oynamaya giderken ceket giyip kravat bağlıyor musun?"

"Tamam, soruyu başka türlü sorayım: Neden genç evsizler gibi giyinmeye karar verdiniz?"

"Çünkü, şu anda bizler genç evsizleriz ya da daha doğrusu dört genç evsiz ve iki erişkin evsiz."

"Öyleyse soruyu üçüncü bir biçimde tekrarlayayım: Neden böyle giyindiniz?"

"Lokantada bedenimizi besliyor ve kaybedecek bir şeyi olan insanlara enerjiyi anlatıyoruz. Dilencilerin içinde ruhumuzu besliyoruz ve kaybedecek bir şeyleri olmayanlarla konuşuyoruz. Şimdi, işimizin en önemli bölümüne geliyoruz: Dünyayı yenileyen görünmez bir hareketin üyeleriyle toplanıyoruz, yaşlı olanlar her günü sanki ilk günleriymiş gibi yaşarken, diğerleri de her günü sanki son günleriymiş gibi yaşıyorlar."

Daha önce benim de farkına vardığım ve her geçer gün daha da artıyormuş gibi görünen bir şeyden bahsediyordu: asker üniformalarına ya da bilimkurgu filmlerdeki giysilere benzeyen kirli, ama oldukça yaratıcı kıyafetler giyen genç insanlar. Hepsinin vücutlarının çeşitli yerlerinde takılar takmak için delikler ve kendilerine özgü saç kesimleri vardı. Genellikle bu grupların yanında korkunç görünüşlü bir Alsas çoban köpeği oluyordu. Bir keresinde arkadaşlarımdan birine bu insanların yanında neden hep bir köpek olduğunu sordum ve o da bana doğru olup olmadığını bilmiyorsam da polislerin bunları tutuklayamadığını çünkü köpeği koyacak yerleri olmadığını anlattı.

Bir şişe votka elden ele dolaşmaya başladı; ne zaman dilencilerle birlikte olsak votka içiyorduk ve bunun Mikhail'in kökenleriyle bir ilgisi olup

olmadığını merak ediyordum. İnsanlar beni burada görseler ne derler, diye düşünerek bir yudum aldım.

"Bir sonra yazacağı kitap için malzeme topluyor herhalde," diyeceklerine karar verdim ve kendimi daha rahat hissettim.

"Artık gidip Esther'i bulmaya hazırım, ama biraz daha bilgiye ihtiyacım var, çünkü sizin ülkeniz hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

"Ben de seninle gideceğim."

"Ne?"

Bu benim planlarımda yoktu. Yolculuğum kendi içimde kaybettiğim şeylere bir dönüştü ve Orta Asya steplerinde bir yerlerde sonlanacaktı. Bu çok özel ve kişisel bir şeydi, tanıklık istemeyen bir şey.

"Biletimin parasını ödersen elbette. Kazakistan'a dönmek istiyorum. Ülkemi özledim."

"Burada işin olduğunu düşünmüştüm. Perşembe günleri yapılan gösteriler için lokantada bulunman gerekmiyor mu?"

"Gösteri deyip duruyorsun. Sana daha önce de söyledim, o bir toplantı, kaybettiklerimizi yerine koymanın bir yolu, bir sohbet geleneği. Ama endişelenme. Anastâsia burada," dedi, burnuna küpe takmış bir kızı işaret ederek, "doğa vergisi yeteneğini halen geliştiriyor. Ben yokken her şeyi idare edebilir."

"O kıskançtır," dedi Alma, her toplantının sonunda hikâyeler anlatıp büyük bir zile benzeyen enstrümanı çaları kadın.

"Bu gerçekten anlaşılabilir bir şey," dedi diğer çocuk, metal çiviler, toplu iğneler ve tıraş bıçağına benzer tokalarla süslü deri bir giysi vardı üstünde. "Mikhail daha genç, iyi görünümlü ve Enerji ile çok daha fazla teması var."

"Aynı zamanda daha az ünlü, daha az zengin ve güçlü kişilerle daha az ilişkisi var," dedi Anastâsia. "Kadın bakış açısından düzeyli bir dengesi olan şeyler daha güzeldir, böylece ben her ikisinin de şansı olduğunu düşünüyorum."

Herkes güldü ve yine şişe elden ele gezmeye başladı. Yapılan espriyi bir tek ben anlamamıştım. Ayrıca kendi kendime şaşırıyordum, Paris'te bir kaldırımda oturmayalı yıllar olmuştu ve bu beni mutlu etti.

"Kabile senin düşündüğünden de büyüktür. Onlar Eyfel Kulesi'nden benim son zamanlarda yaşadığım Tarbes9 kentine kadar her yerdedirler. Fakat dürüst olmak gerekirse tüm bunların ne demek olduğunu anladığımı söyleyemem.

"Tarbes'den çok daha güneyde de bulunurlar ve Santiago'ya giden yol kadar ilginç bir güzergâh izlerler. Toplumun dışında var olan bir toplumun parçası olacaklarına yemin ederek Fransa'da bir yerden ya da Avrupa'da başka bir yerden yola çıkarlar. Eve dönmekten ve bir işe girmekten, evlenmekten korkarlar tüm bunlarla mücadele edebildikleri sürece edeceklerdir. Aralarında zengin de yoksul da vardır, ama parayla ilgilenmezler. Tamamıyla farklı görünürler ve insanlar yanlarından geçerken çoğunlukla korktukları için onları görmezden gelirler."

"Bu kadar saldırgan görünmek zorundalar mı?"

"Evet, çünkü yıkma tutkusu, yaratıcı bir tutkudur. Eğer saldırgan olmasalardı, tüm butikler hemen bu tür giysilerle dolardı; yayıncılar 'devrim niteliğindeki davranışlarla dünyayı silip süpüren' yeni hareket hakkında dergiler yayınlar, televizyon programları kabileyi anlatan bir bölüm hazırlar, sosyologlar bilgi veren makaleler yazar, psikologlar kabile üyelerinin ailelerine öğütler verir ve kabile tüm etkisini yitirir. Yani bizim hakkımızda ne kadar az şey bilirlerse, o kadar iyi; bizim saldırımız gerçekte bir savunmadır.”

"Aslında, bu gece sadece senden bazı bilgiler almak için geldim, ama kim bilir, belki de bu geceyi seninle geçirmek, artık yeni deneyimler yaşamama izin vermeyen bir geçmişten beni uzaklaştırıp bir tür zengin ve alışılmışın dışında deneyime taşıyacaktır. Kazakistan yolculuğu için yanımda birisini götürmeye niyetim yok. Eğer senden bir yardım alamazsam İyilik Bankası bana gerekli bağlantıları kurmam için yardımcı olacaktır. İki gün içinde gidiyorum ve yarın gece önemli bir yemeğe konuk olarak davetliyim, fakat ondan sonra iki hafta boyunca boşum."

Mikhail duraksamış gibi göründü.

"Sana kalmış. Haritan var, köyün adını biliyorsun ve Esther'in kaldığı evi bulmak zor olmaz. İyilik Bankası sana Almaata'ya ulaşıncaya kadar yardım edebilir, ama ondan sonra daha fazla bir şey yapabilir mi, bu konuda şüpheliyim, çünkü steplerin kuralları değişiktir. Ayrıca sanırım İyilik Bankası'ndaki hesabımda benim de biraz kredim birikti. Şimdi onları iade etmenin zamanı geldi. Annemi özledim."

Haklıydı.

"Çalışmaya başlamamız gerekiyor," dedi Alma'nın kocası.

"Neden benimle birlikte gelmek istiyorsun Mikhail" Gerçekten tek neden anneni özlemen mi?"

Cevap vermedi. Adam davul çalmaya başladı, Alma da zili çalıyordu, diğerleri de gelen geçenden para dileni yordu. Neden benimle birlikte gitmek istedi? Ve oralarda kesinlikle kimseyi tanımıyorsam, steplerde İyilik Bankası'ndaki hesabımı kullanmayı nasıl başarabilirim? Kazakistan konsolosluğundan vize alabilirim, araba kiralayabilirim ve Almaata'daki Fransız Konsolosluğu'ndan bir rehber isteyebilirim başka neye ihtiyacım vardı?

Grubu inceleyerek orada durmayı sürdürdüm, ne yapacağımı pek bilmeden. Yolculuk hakkında tartışmak için doğru zaman değildi ve yapmam gereken işler ve evde beni bekleyen bir sevgilim vardı: Neden hemen gitmedim?

Gitmedim çünkü kendimi özgür hissediyordum, yıllardır yapmadığım şeyleri yaparak, ruhumda yeni deneyimlere yer açarak, Yol göstericiyi hayatımdan çıkararak, beni çok fazla ilgilendirmeyen ama en azından farklı olan şeyleri deneyerek.

Votka bitti ve yerini roma bıraktı. Romdan nefret ederim ama ondan başka bir şey olmadığı için, en iyisi ortama uyum sağlamaktı. İki müzisyen çalmaya devam etti; yoldan geçenlerden biri yaklaşacak kadar cesaretli olduğunda kızlardan birisi onun elini tutuyor ve fazla bozuk parası olup olmadığını soruyordu. Yaklaşan kişi normal olarak adımlarını hızlandırıyordu, fakat her zaman arkasından 'Teşekkürler, iyi akşamlar' deniyordu. Birisi hakaret yerine teşekkür edildiğini görünce geri dönüp bize biraz para verdi.

Bu sahneyi on dakikadan fazla izledikten sonra gruptan kimse bana tek sözcük bile söylemediği halde bara girip iki şişe votka aldım, geri döndüm ve romu oluktan aşağı döktüm. Anastasia bu hareketimden memnun olmuşa benziyordu ve böylece ben de sohbeti başlatmayı denedim.

"Neden hepinizin vücutlarınızın çeşitli yerlerine takılar taktığınızı açıklayabilir misin?"

"Diğer insanlar neden mücevherler takıyor ya da kışın bile yüksek topuklar veya kısa etekler giyiyorlar?"

"Bu bir yanıt değil."

"Vücudumuza takılar takıyoruz, çünkü biz Roma'yı yağmalayan yeni barbarlarız. Üniforma giymeyiz ve saldırgan kabilelerden biri olduğumuzu gösteren bir şeye ihtiyacımız var."

Sanki çok önemli tarihsel bir hareketin parçasıymış gibi konuştu, ama evlerine giden insanlar için kalacak yerleri olmayan, Paris'in caddelerini

dolduran, yerel ekonomi için son derece önemli olan turistleri rahatsız eden ve onları dünyaya getiren fakat şimdi kontrol edemeyen ana babalarını umutsuzluğa sürükleyen sadece işsiz bir grup gençtiler.

Ben de bir zamanlar, hippi hareketinin en popüler olduğu dönemde dev rock konserleri, uzun saçlar, cafcaflı kılıklar, Viking simgesi, barış amblemi böyleydim. Mikhail'in söylediği gibi, hippilere ait olan her şey hemen bir başka tüketici ürünü haline dönüştürüldü ve ikonları da yok edilerek tarihe karıştı.

Adamın biri caddeden gruba doğru yürüdü. Deriler ve topluiğneler içindeki çocuk elini uzatarak ona yaklaştı. Çocuk adamdan para istedi. Adam aceleyle uzaklaşmak ya da "Bozuk param yok," diye homurdanmak yerine durdu ve bize bakıp yüksek sesle:

"Her sabah yaklaşık 100.000 euroluk bir borç içinde uyanıyorum; evim, Avrupa'daki ekonomik durum, karımın pahalı merakları yüzünden. Başka bir deyişle hayal edebileceğinizden de, sizden de çok daha kötü durum dayım! Harcamalarıma destek vermek için bana bira/ bozukluk vermeye ne dersiniz?" dedi.

Lucrecia Mikhail'in kız arkadaşı olduğunu iddia ettiği kız elli euro çıkardı ve adama uzattı.

"Kendine biraz havyar al. Bu acıklı hayatının içinde biraz keyiflenmeye ihtiyacın var."

Adam teşekkür etti ve yürüdü gitti, sanki dilencinin birinden elli euro almak dünyadaki en doğal şeymiş gibi İtalyan kızın çantasında elli euro var ve biz burada cad denin ortasında dileniyoruz!

"Hadi başka bir yere gidelim," dedi deri kıyafetli çocuk.

"Nereye?" diye sordu Mikhail. "Bakalım başkalarını bulabilecek miyiz. Kuzey ya da i Güney?"

Anastâsia Batı'yı seçti. Ne de olsa o, Mikhail'e göre, ; doğa vergisi yeteneğini geliştiriyordu. '

Yüzyıllar önce, hacıların Santiago da Compostela'ya giderken toplandığı SaintJacques Kulesi'nin önünden geçtik. Birkaç 'yeni barbarın' daha bulunduğu Nötre Dame'nıda geçtik. Votka bitti ve ben gruptaki herkesin on ' sekiz yaşın üstünde olup olmadığından emin olmadığım halde iki şişe daha almaya gittim. Kimse bana teşekkür etmedi; bunun çok normal olduğunu düşünüyor gibiydiler. Kendimi biraz sarhoş hissetmeye başladım ve bize 'yeni katılan kızlardan birine gözlerimi dikip bakmaya başladım. Herkes çok yüksek sesle konuşuyordu, üstlerinden plastik birer torba sarkan tuhaf

görünüşlü madeni çöp bidonlarına tekme atıyor ve hiç de ilgi çekici şey1er söylemiyorlardı.

Seine'i geçtik ve birden bir inşaat alanını işaretlemek için kullanılan turuncubeyaz bir şerit önümüzü kesti. Bu işaret insanları kaldırımdan uzak tutmak için , konmuştu, insanlar böylece bordur taşından aşağı, yola inmek zorunda kalıyorlar ve beş metre sonra kaldırıma tekrar çıkabiliyorlardı.

"Hâlâ burada," dedi yeni gelenlerden biri. "Ne hâlâ burada?" diye sordum. "Bu kim?"

"Bir arkadaşımız," diye yanıtladı Lucrecia. "Aslında belki de kitaplarından birini okumuşsundur.

Yeni gelen beni hatırladı, ama ne şaşırmış göründü ne de saygı gösteren bir hareket yaptı; tam tersine ona biraz para verip veremeyeceğimi sordu, ben de bu isteği hemen reddettim.

"Bu bandın neden burada durduğunu öğrenmek isti yorsan bana bir euro vermen gerekiyor. Hayatta her şeyin bir bedeli vardır, senin benden daha iyi bildiğin gibi. Ve bilgi, dünyadaki en pahalı ürünlerden biridir."

Gruptan kimse bana yardım etmedi ve vereceği cevap için bir euro vermek zorunda kaldım.

"Bant burada, çünkü onu buraya biz koyduk. Gördüğün gibi burada devam eden onarım filan yok, sade aptal turuncu beyaz bir bant aptal bir kaldırımı kapatıyor. Ama hiç kimse bunun burada ne işi olduğunu solmuyor; kaldırımdan iniyor, kendilerine araba çarpma riskini göze alıp yol boyu yürüyorlar ve biraz ilerde tekrar kaldırıma çıkıyorlar. Bu arada bir yerlerde senin de bir kaza geçirdiğini okudum. Bu doğru mu?"

"Evet geçirdim ve tek nedeni kaldırımdan aşağı inmemdi."

"Merak etme, burada insanlar kaldırımdan indikle rinde çok daha fazla dikkat ediyorlar. Bandı yukarı koymamızın nedenlerinden birisi de bu, çevrelerinde neler olup bittiğinin daha fazla farkına varmaları için."

"Hayır, bu değil," dedi benim etkilendiğim kız. "Bu sadece bir şaka, böylece neden itaat ettiklerini bile düşünmeden her şeye boyun eğen insanlarla alay edebiliyoruz. Başka bir nedeni yok, bu önemli değil ve kimseye de araba çarpmayacak.”

Gruba daha başkaları da katıldı. Şimdi on bir kişi ve iki Alsas çoban köpeği vardı. Artık dilenmiyorduk, çünkü çevrede yarattıkları korkudan memnun görünen vahşiler takımına yaklaşmaya kimse cesaret edemiyordu. İr ki yine bitti ve hepsi bana baktı ve bir şişe daha almamı istediler, sanki onların sarhoş kalmalarını sağlamak gibi bir görevim varmış gibi. Bunun

hacca gidebilmek için ihtiyacım olan pasaport olduğunu fark ettim ve böylece bir dükkân aramak üzere yola çıktım.

İlgilendiğim kız ve kızım olabilecek kadar genç ona baktığımı anlamış görünüyordu, benimle konuşma ya başladı. Bunun beni baştan çıkartmanın bir yolu olduğunu biliyordum, yine de oyuna katıldım. Özel hayatiyi, ilgili hiçbir şey anlatmadı, sadece on dolarlık paraların arkasında kaç tane kedi ve kaç tane sokak lambası direği olduğunu sordu.

"Kediler ve sokak lambası direkleri mi?" "Bilmiyorsun, değil mi? Paraya gerçek değerini hiç vermezsin. Peki, bilgin olsun diye söylüyorum, dört kedi , ve on bir sokak lambası direği vardır."

Dört kedi ve on bir tane sokak lambası direği. Kendi kendime bir dahaki sefere on dolarlık bir banknot gördüğümde bunu kontrol etmeye söz verdim.

"Herhangi biriniz uyuşturucu hap kullanıyor mu?" "Bazılarımız, ama çoğunlukla sadece alkol. Çok da fazla sayılmaz, aslında bu bizim tarzımız değil. Uyuşturucu haplar daha çok sizin kuşağınız içindir, öyle değil mi? Annem örneğin, ailesine yemek pişirmek için, zorla ' evi derleyip toplamak için ve benim yüzümden, uyuşturucu hap kullanır. Babamın işleri ters gittiğinde acı çeker. Buna inanabiliyor musun? Benim yüzümden, babam, erkek ve kız kardeşlerim, her şey yüzünden acı çekiyor. Sürekli mutluymuş gibi davranabilirsek için çok fazla enerji harcıyorum, sanırım en iyisi sadece evi terletmek."

Bir başka kişisel tarih daha.

"Senin karın gibi," dedi sarı saçlı ve kaşında küpe olan delikanlı. "O da evi terk etmişti, değil mi? O da her mutluymuş gibi davranmak zorunda olduğundan m: yaptı bunu?"

Demek Esther buraya da geldi. O kanlı gömlek parçasından buradaki gençlere de verdi mi acaba?

"O da acı çekti," dedi Lucrecia gülerek. "Ama bizim bildiğimiz kadarıyla artık acı çekmiyor. İşte ben buna cesaret derim!"

"Karım burada ne yapıyordu?"

"Şu Moğol adamla birlikte geldi, sevgiyle ilgili yeni yeni anlamaya başladığımız tuhaf fikirleri olan adam. Ve durmadan bize sorular sordu ve kendi hikâyesini anlattı. Bir gün, her ikisini de yapmayı bıraktı. Şikâyet etmek ten yorulduğunu söyledi. Biz de ona her şeyi bırakmasını ve bizimle gelmesini önerdik, çünkü Kuzey Afrika'ya git meyi planlıyorduk. Teşekkür

etti, fakat başka planları olduğunu ve tam ters yönde bir yere gideceğini söyledi.”

"Onun son kitabını okumadınız mı?" diye sordu Anastâsia.

"Hayır, herkes çok romantik olduğunu söyledi, hoşlanmadım. Peki ne zaman biraz daha içki almaya gidiyoruz?"

İnsanlar sanki kasabaya giren samuraylar, sınır kentine gelen haydutlar, Roma'ya giren barbarlarmışız gibi bize yol açıyordu. Kabile herhangi bir saldırgan davranışta bulunmadı, saldırganlık sadece giydiklerinde, vücutlarındaki takılarda, yüksek sesle konuşmalarında, bütünüyle tuhaf hail erindeydi. Sonunda küçük bir çarşı bulduk: Çok rahatsız olmama ve dehşete düşmeme rağmen hepsi birden içeri dalıp rafları altüst etmeye başladılar.

Mikhail dışında hiçbirini tanımıyordum ve hatta onun bana anlattıklarının bile doğru olup olmadığını bilmiyordum. Ya bir şey çalarlarsa? Ya içlerinden bin silahlıysa? Grubun en yaşlı üyesi olarak onların yaptıklarından ben sorumlu olmaz mıydım?

Kasadaki adam sürekli minik dükkânın tavanından sarkan güvenlik kamerasına bakıyordu. Grup, adamın endişelendiğini anlayınca ortalığa dağılıp birbirlerine el kol hareketleri yapmaya başladı ve gerginlik arttı. Kısa kesmek için, üç şişe votkayı aldım ve çabucak kasaya doğru yürüdüm.

Sigara alan bir kadın, onun zamanında Paris'in kor kutucu evsiz takımlarıyla değil, sanatçılar ve bohemlerle dolu olduğunu söyledi. Kasiyere polis çağırmasını salık verdi.

"Her an kötü bir şey olacakmış gibi bir his var içimde," diye söylendi.

Kasiyer, belki sabahları oğlunun, öğleden sonra ve geceleri de karısının çalıştığı, yıllarca çalışmasının meyvesi olan ve borç harç kurduğu küçük dünyasına yapılan bu saldırıdan çok korkmuştu. Kadına başını salladı ve zaten polisi çağırmış olduğunu o zaman anladım.

İşim olmayan şeylere karışmayı hiç sevmem, ama aynı zamanda korkak görülmekten de nefret ederim. Ne zaman böyle bir şey başıma gelse bir hafta boyunca kendime saygımı tümüyle yitiririm.

"Merak etmeyin..." diye başladım.

İş işten geçmişti.

İki polis içeri girdi ve dükkânın sahibi bir baş işareti yaptı, fakat dünya dışından gelmiş gibi görünen gençler onunla hiç ilgilenmedi bu, tümüyle önceden belirlenmiş bir düzenin temsilcilerine karşı koymanın bir parçasıydı. Daha önce birçok defa başlarına gelmiş olmalıydı. Hiçbir suç işlemediklerini biliyorlardı (modaya karşı işledikleri suçlar dışında, ama bu

da bir sonraki sezonun modasıyla birlikte bütünüyle değişecekti). Korkmuş olmalıydılar, fakat bunu belli etmediler ve yüksek sesle konuşmayı sürdürdüler.

"Geçen gün bir komedyen gördüm. Aptal insanların kimlik kartında 'aptal' yazması gerektiğini söyledi," dedi Anastâsia belirli birini hedef almadan, "bu şekilde kiminle konuştuğumuzu anlayabiliriz."

"Evet, aptal insanlar toplum için gerçek bir tehlikedir," dedi bir süre önce on dolarlık banknotların arkasındaki kedi ve sokak lambası sayısı hakkında benimle konuşan melek yüzlü ve vampir kılıklı kız. "Yılda bir kez onları testten geçirmeli ve şoförlerin araba kullanmak için aldıkları gibi, sokakta yürüyebilmeleri için onlara da bir ehliyet verilmeli."

'Kabile' üyelerinden yaşça çok da büyük olmayan polisler bir şey söylemediler.

"Ne yapmak istiyorum biliyor musunuz?" bu Mikhail'in sesiydi, ama bir rafın arkasına gizlendiğinden onu göremiyordum. "Bu dükkândaki etiketlerin hepsini değiştirmek istiyorum. İnsanlar tamamıyla kaybolurlar. Her şeyin sıcak mı yoksa soğuk mu pişirileceğini, kaynatılarak mı yoksa kızartılarak mı yeneceğini bilemeyecekler. Talimatları okumazlarsa yemeğin nasıl hazırlanacağını da bilemezler. Yemek pişirmekle ilgili tüm içgüdülerini yitirmiş olurlar."

O âna kadar konuşan herkes mükemmel bir Paris Fransızcası konuşuyordu. Sadece Mikhail'in yabancı aksanı vardı.

"Pasaportunuzu görebilir miyim?" diye sordu polislerden biri.

"O benimle birlikte."

Bu sözcüklerin ne anlama gelebileceğini bildiğim halde, öylesine ağzımdan çıktı başka bir skandal daha. Polisler bana baktı.

"Sizinle konuşmuyordum, ama besbelli ki siz de bu grupla birliktesiniz, umarım kim olduğunuzu kanıtlayan bir belgeniz ve yarı yaşınızdaki gençlerle birlikte olmanızı ve votka almanızı açıklayan iyi bir nedeniniz vardır."

Belgelerimi göstermeyi reddedebilirdim. Yasal olarak onları yanımda taşımak zorunda değildim. Fakat Mikhail'i düşünüyordum. Polislerden biri şu anda onun yanında duruyordu. Fransa'da kalmak için gerçekten de izni var mıydı? Gördüğü hayaller ve epilepsi hastalığı hakkında bana anlattıkları dışında onun hakkında ne biliyordum? Ya şu anda içinde bulunduğu gergin ortam nöbet geçirmesine neden olursa?

Elimi cebimden çıkardım ve ehliyetimi uzattım.

"Yani siz..."
"Evet benim."
"Siz olduğunuzu tahmin etmiştim. Kitaplarınızdan birini okudum. Fakat bu sizin yasaların üstünde olduğunuz anlamına gelmez."
Kitaplarımdan birini okumuş olması beni çok şaşırtmıştı. Karşımda diğerlerinden farklı olduğunu göstermek için, kabilenin giydiğinden çok başka bile olsa, yine de üniforma giymiş, kafası tıraşlı bir genç adam vardı. Belki o da bir zamanlar, asla hapishanede son bulacak kadar saygısızca olmasa da, farklı olmak için özgürlüğün, ustalıkla otoriteye meydan okumanın hayalini kurmuştu. Belki de ona asla başka bir seçenek sunmamış bir babası, onun ekonomik desteğine ihtiyaç duyan bir ailesi vardı ya da belki sadece alışkın olduğu dünyanın ötesine geçmekten korkuyordu. Nazik bir şekilde konuştum:
"Hayır, yasaların üstünde değilim. Aslında buradakilerin hiçbiri yasalara aykırı davranmadı. Kasadaki beyefendi ya da sigara alan hanımefendi özel bir şikâyette bulunmayacaklarsa elbette."
Arkamı döndüğümde, 'kendi zamanının' sanatçıları ve bohemlerinden bahseden kadın, dünyanın sonunun geldiğini söyleyen kâhin, gerçeğin ve iyi davranışların ta kendisi olan kadın ortadan kaybolmuştu. Şüphesiz ertesi gün komşularına onun sayesinde bir soygun girişiminin önlendiğini anlatacaktı.
"Hiçbir şikâyetim yok," dedi kasanın arkasındaki adam, "endişelendim çünkü çok yüksek sesle konuşuyorlardı, ama sanırım gerçekten bir zarar vermiyorlardı." "Votka sizin için mi efendim?" Başımı salladım. Oradaki herkesin sarhoş olduğunu biliyorlardı, fakat zararsız gibi görünen durumu büyütmek istemediler.

"Aptal insanların olmadığı bir dünya tam bir kaos olurdu!" dedi deri giysiler giyen ve metal çiviler takan çocuk. "Bugün sahip olduğumuz tüm işsiz insanların yerine bir sürü iş olacak ve işi yapacak kimse olmayacak!" "Kapa çeneni!" Sesim otoriter ve kararlıydı.

"Sadece konuşmayı kesin, hepiniz!"

Sessizlik olmasına şaşırdım. Kalbim hızlı hızlı atıyordu ama dünyadaki en sakin adam benmişim gibi polisle konuşmayı sürdürdüm:

"Gerçekten tehlikeli olsalardı bu şekilde konuşmazlardı."

Polis memuru kasiyere döndü:

"Bize ihtiyacınız olursa, buralarda olacağız."

Ve dışarı çıkmadan önce yanındakine dönerek söyledikleri dükkânın içinde yankılandı:

"Aptal insanları severim. Eğer onlar olmasaydı, gerçek suçlularla uğraşmak zorunda kalırdık."

"Haklısın," dedi diğeri. "Aptal insanlar iyi ve tehlikesiz bir eğlencelik oluyor."

Her zamanki selamlarını verip çıktılar.

Dükkândan çıktığımızda tek yaptığım votka şişelerini fırlatıp parçalamaktı. Buna rağmen bir tanesini sakladım ve o da hızla ağızdan ağıza dolaştı. İçiyorlardı, ama en az benim kadar korkmuş olduklarını görebiliyordum. Tek fark, onlar tehdit edildiklerinde saldırıya geçiyorlardı.

"Kendimi iyi hissetmiyorum," dedi Mikhail içlerinden birine. "Hadi gidelim."

'Hadi gidelim' derken ne demek istediğini bilmiyordum: Herkes kendi evine mi, şehrine mi, yoksa köprüsüne gidecekti? Kimse onlarla gelmek isteyip istemediğimi sormadı, böylece ben de sadece onları izledim. Mikhail'in 'kendimi iyi hissetmiyorum' demesi beni huzursuz etmişti; bu o gece Orta Asya'ya yapacağımız yolculuk hakkında bir kez daha konuşma şansımız olmayacak anlamına geliyordu. Hemen şimdi gitmeli miydim? Ya da dayanmalı ve 'hadi gidelim' ne anlama geliyor görmeli miydim? Eğleniyordum ve vampir kılıklı kızı baştan çıkarmayı denemek istediğimi anladım. İleri, o zaman.

İlk tehlike işaretinde her zaman gidebilirdim. İlerlerken nereye olduğunu bilmiyordum tüm bu yaşadıklarımı düşünüyordum. Bir kabile. Birbirlerini kollayan gruplar halinde yolculuk eden ve sağ kalma olasılıkları çok az olan insanların yaşadığı zamanlara simgesel bir dönüş. Toplum adı verilen saldırgan bir diğer kabilenin tam ortasında bir başka kabile, toplumun

topraklarından geçiyorlar ve reddedilmeye karşı savunma olarak saldırganlığı kullanıyorlar. İdeal toplumu oluşturmak için bir araya gelen, vücutlarındaki takılar ve üzerlerindeki giysilerin ötesinde haklarında hiçbir şey bilmediğim bir grup insan. Değerleri neydi? Yaşam hakkında ne düşünüyorlardı? Nasıl para kazanıyorlardı? Hayalleri var mıydı ya da sadece dünyayı dolaşmak yeterli miydi? Bütün bunlar, neler olacağını tamamen bildiğim bir sonraki akşam gitmem gereken yemekten çok daha ilginçti. Bunun votka yüzünden olduğuna kendimi inandırmıştım, ama kendimi özgür hissediyordum, geçmişim giderek daha da uzaklaşıyordu, sadece şu an vardı, içgüdü; Zahir yok olmuştu... Zahir?

Evet, kayboldu, ama şimdi Zâhir'in, bir objeye takıntılı olmaktan çok daha öte bir şey olduğunu anlıyorum, Borges'in söylediği gibi, sadece Kurtuba'da bir caminin on iki bin sütunundan birinin mermerindeki bir damar ya da geçen iki yıl boyunca benim şu acıklı durumumda olduğu gibi, Orta Asya'daki bir kadın değil. Zahir her şeye aşırı bağlanmaktı ve kuşaktan kuşağa geçiyordu; ardında yanıtlanmamış hiçbir soru bırakmıyordu, bütün boşlukları dolduruyordu; bazı şeylerin değişebileceği olasılığını aklımızdan bile geçirmemize asla izin vermiyordu.

Çok güçlü olan Zahir her insanla birlikte doğmuştu ve çocukluk döneminde, daha sonra hep saygı duyulacak olan kuralların ona zorla kabul ettirilmesiyle tüm gücünü kazanmış gibi görünüyordu:

Farklı olan insanlar tehlikelidir; başka bir kabileye aittirler; topraklarımızı ve kadınlarımızı isterler.

Evlenmeliyiz, çocuk sahibi olmalıyız, türümüzü sürdürmeliyiz. Aşk bir kişiye yetecek kadar ufak bir şeydir ve yüreğin bundan çok daha büyük olduğuna dair herhangi bir fikir öne sürmek sapıklık kabul edilir.

Evlendiğimizde diğer kişiye, onun bedenine ve ruhuna sahip olma yetkimiz vardır.

Nefret ettiğimiz işleri yapmak zorundayız, çünkü düzenli bir toplumun parçasıyız ve herkes istediğini yaparsa dünya durma noktasına gelecektir.

Mücevher almalıyız; bu kabile kimliğimizi belli eder, tıpkı vücutlarına takılar takanların farklı kabileden olmaları gibi.

Gerçek duygularını ifade edenleri küçümsemeli ve onlarla her zaman eğlenmeliyiz; üyelerinin duygularını göstermesine izin verilmesi bir kabile için tehlikelidir.

Ne pahasına olursa olsun 'Hayır' demekten kaçınmalıyız, çünkü insanlar daima 'Evet' diyenleri tercih ederler ve bu şekilde düşman topraklarında sağ

kalabiliriz.

Başkalarının düşünceleri bizim hissettiklerimizden çok daha önemlidir.

Asla ufak sorunları büyütme, bu düşman bir kabilenin dikkatini çekebilir.

Eğer farklı davranırsan kabileden kovulacaksın, çünkü diğerlerine de bulaştırabilirsin ve yeni baştan düzenlenmesi çok zor olan bir şeyi mahvedebilirsin.

Yeni mağaramızın görünüşünü daima hesaba katmalıyız ve eğer kendi fikrimiz yoksa o zaman ne kadar zevkli olduğumuzu başkalarına göstermek için elinden geleni yapacak bir dekoratör çağırmalıyız.

Aç olmasak bile günde üç öğün yemek yemeliyiz ve açlıktan ölsek bile, güncel güzellik ölçülerine uymuyorsak oruç tutmalıyız.

Modanın bize söylediği gibi giyinmeliyiz, sevsek de sevmesek de sevişmeliyiz, ülkemizin sınırlan için öldürmeliyiz, emekliliğin bir an önce gelmesi için zamanın çabuk geçmesini istemeliyiz, politikacıları seçmeli, yaşamın ne kadar pahalı olduğundan şikâyet etmeli, saç biçimimizi değiştirmeli, farklı olan herkesi eleştirmeli, dinsel inancımıza bağlı olarak pazar, cumartesi ya da cuma günleri dinî görevlerimizi yerine getirmeli ve orada günahlarımızın bağışlanması için yalvarmalı ve gerçeği bildiğimiz için gurur duyarak kendimizi göklere çıkartıp yanlış tanrıya ibadet eden diğer kabileyi küçümsemeliyiz.

Çocuklarımız bizi izlemeli; ne de olsa biz daha yaşlıyız ve dünyayı tanıyoruz.

Bir üniversite diplomamız olmalı, hatta eğitimini almak için zorlandığımız bilim dalıyla ilgili bir işi asla yapmasak bile.

Asla kullanmayacağımız, ama birisinin mutlaka bilmemiz gerektiğini söylediği cebir, trigonometri, Hammurabi kanunları gibi şeyleri öğrenmeliyiz.

Anne ve babamızı asla üzmemeliyiz, bu bizi mutlu edecek her şeyden vazgeçmek anlamına gelse bile.

Sessiz müzik çalmalıyız, sessizce konuşmalıyız, gizli gizli ağlamalıyız; çünkü ben çok güçlüyüm, Zâhir'im, kurallara teslim olan ve tren rayları arasındaki uzaklığı belirleyen, başarının anlamı, sevmenin en iyi yolu, ödenen bedellerin karşılığı.

Pahalı bir semtte diğerlerine göre daha şık bir binanın dışında duruyoruz. Gruptan biri ön kapıdaki alarm şifresini tuşluyor ve hepimiz üçüncü kala çıkıyoruz. Oğlunu evde ve gözünün önünde tutabilmek için onun arkadaşlarını konuk eden şu anlayışlı ailelerden birini bulacağımızı

düşündüm. Fakat Lucrecia kapıyı açtığında her şey kapkaranlıktı. Gözlerim pencereden içeri süzülen caddenin ışığına alışınca büyük, boş bir oturma odası gördüm. İçerdeki tek eşya belki de yıllardır kullanılmamış bir şömineydi.

Sarışın, yaklaşık 180 cm boylarında, uzun bir yağmurluk giyen ve Sioux Kızılderilileri gibi saçları olan çocuk mutfağa gitti ve elinde yanan birkaç mumla döndü. Hepimiz yerde daire biçiminde oturduk ve o gece ilk kez korktum: Bu satanik bir törenin başlamak üzere olduğu bir korku filminin içinde olmak gibiydi ve kurban da onların peşine takılacak kadar akılsız olan yabancıydı.

Mikhail solgun görünüyordu ve gözleri herhangi bir noktada sabitlenemeden hızla hareket ediyordu ve bu huzursuzluğumu daha da artırıyordu. Bir sara nöbeti geçirmek üzereydi. Oradakiler bu durumda ne yapılması gerektiğini biliyor muydu? Tam şu anda gitmek ve olası bir trajediye dahil olmamak daha iyi olmaz mıydı?

Ruhani şeyler hakkında yazan ve bu nedenle kendisinin örnek olması gereken ünlü bir yazarın yaşam biçimine uygun olarak belki de yapılacak en mantıklı şey bu olacaktı. Evet, eğer mantıklı olsaydım Lucrecia'ya bir nöbet durumunda dilinin nefes borusunu tıkayıp boğulmasını önleyebilmek için erkek arkadaşının ağzına bir şey sokmasını söylerdim. Aslında bunu biliyor olmalı, fakat sosyal Zâhir'in müritlerinin dünyasında hiçbir şeyi şansa bırakmayız, vicdanımızla barış içinde olmamız gerekli.

Kaza geçirmeden önce ben de böyle davranıyordum, ama şimdi geçmişim önemini yitirdi. Tarih olmayı bıraktı ve bir kez daha bir efsane, bir araştırma, bir serüven, kendime ve kendimden uzaklara bir yolculuk haline geldi. Zaman içinde bir kez daha çevremdeki her şey değişiyordu ve ben kalan günlerimin de böyle olmasını istiyordum (Mezar taşım için aklıma gelen fikirlerden birini hatırladım: Hâlâ yaşarken öldü). Geçmişte yaşadıklarımı yanımda taşıyordum, onlar sayesinde hızlı ve dikkatli tepki verebiliyordum, ama öğrendiklerimden ders almadım. Kavganın ortasında bir savaşçı düşünün, bir sonraki hareketinin hangisi olacağına karar vermek için duraksıyor. O anda ölecektir.

Ve içimdeki savaşçı sezgi ve tekniğini kullanarak kalmam gerektiğine, hatta saat çok geç de olsa ve yorgun ve sarhoş ve endişeli ve kızgın Marie'nin beni bekliyor olmasından korkuyor olsam bile, gecenin sunduğu deneyimleri yaşamaya karar verdi. Mikhail'in yanma oturdum, böylece nöbet başlarsa çabuk davranabilirdim.

Epilepsi nöbetini kontrol altında tutuyormuş gibi göründüğünü fark ettim. Giderek daha da sakinleşiyordu ve gözleri Ermeni lokantasındaki sahnede, beyaz giysili genç adamla birlikteyken olduğu gibi, aynı şiddetle hareket ediyordu.

"Her zamanki duayla başlayacağız," dedi.

Ve o genç insanlar, o âna kadar ayakta, saldırgan, sarhoş uyumsuzlarken gözlerini kapadılar ve geniş bir daire oluşturarak el ele tutuştular. Hatta odanın bir köşesinde oturan iki Alsas çoban köpeği bile sakin görünüyordu.

"Sevgili Tanrıça, arabalara, dükkânların vitrinlerine, kendisinden başka herkesi unutan insanlara baktığım zaman, tüm bu binalara ve anıtlara baktığımda onların içinde senin yokluğunu görüyorum. Seni geri getirebilmemizi sağla."

Grup hep birlikte devam ediyor:

"Sevgili Tanrıça, yaşadığımız zorluklarda senin varlığının farkına varıyoruz. Vazgeçmememiz için yardım et. Sükûnet ve kararlılıkla, seni sevdiğimizi kabul etmenin güç olduğu zamanlarda bile seni düşünmemize 'yardım et."

Oradaki herkesin giysilerinin bir yerinde hep aynı işareti taşıdığını fark ettim.

Bazen bir broş şeklinde ya da metal bir rozet veya bir ' işleme biçiminde ya da en azından kumaşın üstüne kalemle çizilmiş olarak.

"Bu geceyi sağ tarafımda oturan adama ithaf etmek istiyorum. Yanımda oturuyor çünkü beni korumak istiyor."

Bunu nasıl bildi?

"O iyi bir insan. Sevginin biçim değiştireceğini bili yor ve sevginin onu değiştirmesine izin veriyor. Hâlâ ruhunda geçmişinin büyük bölümünü taşıyor, ama sürekli kendisini ondan kurtarmaya çabalıyor, bu gece bizimle olmasının nedeni bu. Hepimizin tanıdığı bir kadının, dostluğunun bir kanıtı olarak bana bir yadigâr ve tılsım bırakan kadının kocası."

Mikhail kan bulaşmış gömlek parçasını çıkardı ve onu önüne koydu.

"Bu bilinmeyen bir askerin gömleğinin bir parçası Ölmeden önce o kadına: 'Giysilerimi kes ve parçalarını ölüme inananlara ve bu nedenle bugün sanki dünyadaki son günleriymiş gibi yaşayabilenlere dağıt. Tanrı'nın yüzünü şu anda gördüğümü söyle onlara; korkmamalarını söyle, fakat aynı zamanda kibirlenmesinler de. Tek gerçeği ara, aşkı. Onun kurallarına göre yaşa,' demiş."

Hepsi o kumaş parçasına büyük bir saygıyla gözlerini dikti.

"Biz bir isyanın içinde doğduk. Tüm hevesimizi onun içine boşaltıyoruz, yaşamlarımızı ve gençliğimizi riske atıyoruz ve birden korku duyuyoruz; ilk anda duyduğumuz keyif, yerini yorgunluk, monotonluk, kendi yeteneklerimizden kuşkulanmak gibi baş etmemiz gereken gerçek zorluklara bırakıyor: Bazı arkadaşlarımızın çoktan vazgeçtiğini fark ediyoruz. Yalnızlıkla baş etmek yoldaki keskin virajların üstesinden gelmek, yanımızda yardım edecek kimse olmadan birkaç defa düşmemi acısını çekmek zonanda bırakıldık ve en sonunda harcanan tüm bu çabalara değer mi diye kendimize soruyoruz."

Mikhail durdu, "Değer. Ve ruhumuzun, ölümsüz bile olsa, şu anda, tüm fırsatları ve sınırlamalarıyla zamanın ağlarına yakalandığını bilerek devam edeceğiz. Olabildiğince kendimizi bu ağlardan kurtaracağız. Bunun olanaksızlığı kanıtlandığı zaman ve bize anlatılan hikâyelere geri döndüğümüzde, yine de mücadelemizi hatırlayacak ve şart1ar uygun olur olmaz kavgamıza kaldığımız yerden devam etmeye hazır olacağız. Amin."

"Amin," diye tekrarladı diğerleri.

"Tanrıça'yla konuşmam gerekiyor," dedi Sioux Kızılderilileri gibi saçları olan sarışın delikanlı.

"Bu gece olmaz. Yorgunum."

Hayal kırıklığını gösteren bir homurdanma duyuldu. Ermeni lokantasındaki insanlara benzemiyorlardı, Mikhail'in hikâyesini ve yanında hissettiği hayali biliyorlardı. Mikhail ayağa kalktı ve bir bardak su almak için mutfağa yöneldi. Ben de onunla gittim.

Bu daireye nasıl geldiklerini sordum ve Fransız yasalarına göre sahibi tarafından kullanılmayan bir binaya yasal olarak herkesin taşınabileceğini anlattı. Yani kısacası orayı izinsiz işgal etmişlerdi.

Marie'nin beni bekleyeceğini düşünerek huzursuzlanmaya başladım. Mikhail kolumu tuttu.

"Bugün steplere gideceğini söyledin. Bunu bir kez daha söyleyeceğim: Lütfen, beni de götür. Ülkeme geri dönmek istiyorum, kısa bir süre için bile olsa, ama hiç param yok. Halkımı, annemi, arkadaşlarımı özledim. 'Gaipten gelen ses, bana ihtiyacın olacağını söylüyor' diyebilirim, ama bu doğru olmaz: Esther'i hiç yardım almadan kolaylıkla bulabilirsin. Fakat vatanımdan bir enerji akışına ihtiyacım var."

"Gidişdönüş bileti için sana para verebilirim."

"Verebileceğini biliyorum, ama orada seninle birlikte olmak, Esther'in yaşadığı köye seninle birlikte gitmek, rüzgârı yüzümde hissetmek, sevdiğin

kadına seni götürecek olan yolda sana yardım etmek istiyorum. Esther benim için hâlâ çok önemli. Onun geçirdiği değişikliklerden, kararlılığından çok şey öğrendim ve öğrenmeyi sürdürmek istiyorum. Bana bir defasında 'yarıda kesilmiş hikâyeler'den bahsettiğini hatırlıyor musun? Onun evine ulaştığın âna kadar senin yanında olmak istiyorum. Bu şekilde senin ve benim de yaşamının bu dönemini sonuna kadar yaşamış olacağım. Onun evine vardığımızda seni yalnız bırakacağım.”

Ne söyleyeceğimi bilemedim. Konuyu değiştirmeye çalıştım ve salondaki insanları sordum.

"Onlar senin kuşağın gibi sona ermekten korkuyor; dünyayı kökten değiştirebileceğini hayal eden, ama 'ger çeklere' teslim olarak sona eren bir kuşak. Zayıf olduğu muz için güçlü gibi davranıyoruz. Hâlâ çok az sayıda bizim gibi insan var, çok az, ama bence bu bir geçiş evresi; insanlar sonsuza dek kendilerini aldatmayı sürdüremezler. Şimdi soruma ne yanıt vereceksin?"

"Mikhail, geçmişimden kurtulmayı ne kadar istediğimi biliyorsun. Bunu bir süre önce sormuş olsaydın yanıtını çok daha rahat bulabilirdim, hatta ülkeyi, geleneklerini ve olası tehlikeleri bildiğin için seninle yolculuk etmek çok daha kolay olurdu. Oysa şimdi Ariadne'nin ipliğini yumak yapmam ve içinde bulunduğum bu labirentten kaçmam gerektiğini hissediyorum ve bunu kendi başıma yapmalıyım. Hayatım değişti; kendimi on, hatta yirmi yaş genç hissediyorum ve bu, serüven arayışıyla yola çıkmayı istemem için tek başına bile yeterli bir neden."

"Ne zaman gideceksin?"

"Vizemi alır almaz. İki ya da üç gün içinde."

"Tanrıça'nın da seninle gelmesine izin ver. Gaipten gelen ses bunun doğru zaman olduğunu söylüyor. Fikrini değiştirirsen bana haber ver."

Yerde yatan ve uyumak üzere olan grup üyelerinin yanından yürüyüp geçtim. Eve giderken hayat, benim yaşımda olması gerektiğinden çok daha keyifliymiş gibi geldi bana; Geçmişe dönüp yeniden çılgın ve genç olabilmek daima mümkündü. İçinde bulunduğum âna kendimi o kadar kaptırmıştım ki, ben geçerken insanların geri çekilmediğini, korkuyla gözlerini yere indirmediklerini görünce şaşırdım. Kimse beni fark etmiyordu bile, ama bu fikri sevdim; şehir bir kez daha, IV Henry'nin bir Katolikle evlenerek Protestan inancına ihanet etmekle suçlandığı zaman "Paris bir ayine bedeldir," dediği zamanki şehir olmuştu.

Bundan çok daha fazlasına bedeldi. Dinsel kıyımları, kan dökmeleri, kralları, kraliçeleri, müzeleri, kaleleri, işkence gören sanatçıları, sarhoş yazarları, kendi yaşamlarını ihmal eden filozofları, dünyayı fethetmek için entrikalar çeviren askerleri, bütün bir hanedanı ufak bir hareketle deviren hainleri, bir zamanlar unutulmuş ve şimdi yeniden hatırlanan ve bir kez daha anlatılan hikâyeleri yeniden görebiliyordum.

Yıllardır ilk kez eve gelince birisi eposta göndermiş mi, hemen hareket etmemi gerektiren sıkışık bir durum var mı diye bakmak için hemen bilgisayarın başına geçmedim; hiçbir şey acil değildi. Marie'nin uyuyup uyumadığına bakmak için yatak odasına da girmedim, çünkü sadece uyuyormuş gibi yaptığını biliyordum.

Gece yarısı haberlerini dinlemek için televizyonu da açmadım, çünkü haberler çocukken dinlediklerimle tamamen aynıydı; Bir ülke bir başka ülkeyi tehdit ediyordu, birisi bir diğerine ihanet ediyordu, ekonomi kötüye gidiyordu, bazı büyük öfkeler sona eriyordu, İsrail ve Filistin elli uzun yıldan sonra anlaşmaya varmayı başaramamışlardı, bir bomba daha patlamıştı, bir kasırga binlerce insanı evsiz bırakmıştı.

Belli başlı kanalların anlatacak hiçbir terörist saldırı bulamadığı, hepsinin Haiti'deki bir isyanı ana haber olarak seçtiği o sabahı hatırladım. Haiti'den bana ne? Benim hayatımda, karımın hayatında, Paris'teki ekmek fiyatlarında, Mikhail'in kabilesinde neyi değiştirebilirdi? Değerli hayatımın beş dakikasını isyancılar ve devlet başkanı hakkında konuşan birisini dinleyerek, sanki in sanlık tarihinde çok büyük bir olaymış gibi anlatılıp durmadan tekrarlanan sokak protestolarının alışılmış sah nelerini izleyerek nasıl harcayabilirdim Haiti'de isyan! Ve ben de bunu yuttum! Sonuna kadar izledim! Aptal insanlara gerçekten de özel bir kimlik kartı verilmeliydi çünkü kolektif aptallığı besleyen onlardı.

Pencereyi açtım, buz gibi gece havası içeri doldu: Üzerimdekileri çıkardım ve kendi kendime soğuğa dayanabileceğimi söyledim Orada durdum, bir şey düşünme den, gözlerim Eyfel Kulesi'ne takılmış, kulaklarım köpek havlamalarını, polis sirenlerini ve tam anlayamadığım konuşmaları duyarken sadece yere basan ayaklarımın farkındaydım.

Ben, ben değildim, hiçbir şeydim ve bu bana harika geliyordu.

"Tuhaf görünüyorsun."

"Nasıl tuhaf?"

"Üzgün görünüyorsun."

"Üzgün değilim. Mutluyum."

"Gördün mü? Sesinin tonu bile güven vermiyor: Benim için üzülüyorsun, ama bir şey söylemeye cesaret edemiyorsun."

"Neden üzgün olmalıyım ki?"

"Çünkü dün gece eve geç geldim ve sarhoştum. Nereye gittiğimi bile sormadın."

"Beni ilgilendirmiyor."

"Neden ilgilendirmiyor? Mikhail'le çıkacağımı sana söylemiştim, değil mi?"

"O zaman onunla birlikte değil miydin?"

"Onunlaydım."

"Öyleyse sormam gereken ne?"

"Sevdiğini söylediğin erkek arkadaşın eve geç geldiğinde, en azından ne olup bittiğini anlamaya çalışman gerekmiyor mu?"

"Tamam o zaman, neler oldu?"

"Hiç. Mikhail ve onun bazı arkadaşlarıyla dışardaydım."

"Güzel."

"Bana inanıyor musun?"

"Elbette inanıyorum."

"Artık beni sevdiğini sanmıyorum. Kıskanmıyorsun. Umursamıyorsun. Ben normalde sabaha karşı ikide eve gelir miyim?"

"Özgür bir adam olduğunu söylemedin mi!"

"Ve öyleyim."

"Bu durumda sabaha karşı ikide eve gelmen ve ne istiyorsan onu yapman çok normal. Annen olsaydım endişelenirdim, ama sen bir yetişkinsin, öyle değil mi? Siz erkekler, hayatınızdaki kadınların size çocuk gibi davranmasını istiyormuş gibi yapmayı bırakın artık."

"O tür bir endişelenmekten söz etmiyorum. Kıskançlıktan bahsediyorum."

"Tam şimdi, kahvaltının üstüne olay çıkarmamı mı tercih edersin?"

"Hayır, bunu yapma, komşular duyacak."

"Komşular beni ilgilendirmiyor. Olay çıkarmayacağım çünkü öyle hissetmiyorum. Benim için zor oldu, ama sonunda bana Zagreb'de söylediklerini kabul ettim ve bu fikre alışmaya çalışıyorum. Bu arada, eğer bu seni mutlu edecekse her zaman kıskanç, kızgın, çılgın ya da her nasıl istiyorsan öyle davranabilirim."

"Söylediğim gibi, tuhaf görünüyorsun. Hayatında hiçbir önemim kalmadığını düşünmeye başlıyorum.

M "Ve ben de oturma odasında seni bir gazetecinin beklediğini ve büyük olasılıkla konuşmalarımızı dinlediğini unuttuğunu düşünmeye başlıyorum."

Öyle ya, gazeteci. Otomatik pilota bağlandım, çünkü ne soracağını biliyorum. Söyleşinin nasıl başlayacağını biliyorum ("Yeni romanınız hakkında biraz konuşalım. Vermek istediğiniz mesaj nedir?") ve nasıl yanıtlayacağımı biliyorum. ("Eğer bir mesaj vermek isteseydim sadece tek bir cümle yazardım, bir kitap değil.")

Genellikle yapıtlarım için yapılan sert eleştiriler hakkında ne hissettiğimi soracak, biliyorum. "Yeni bir kitap yazmaya başladınız mı? Şu anda hangi projeler üstünde çalışıyorsunuz?" diye sorarak bitireceğini de biliyorum. Ben de "Bu bir sır," diye cevap vereceğim.

Söyleşi beklediğim gibi başladı:

'Yeni kitabınız hakkında konuşalım. Vermek istediğiniz mesaj nedir?”

"Eğer bir mesaj vermek isteseydim sadece tek bir cümle yazardım, bir kitap değil."

"Peki neden yazıyorsunuz?"

"Çünkü bu benim duygularımı başkalarıyla paylaşma yöntemim."

Bu cümle de otomatik pilotumun hazırladığı bir yanıttı, ama durup kendimi düzeltiyorum:

"O hikâye farklı bir biçimde de anlatılabilirdi."

"Farklı biçimde mi? Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'ndan memnun olmadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?"

"Hayır, tam tersine, kitaptan çok memnunum, ama şimdi size verdiğim yanıt beni pek memnun etmedi. Neden yazıyorum? Gerçek yanıt şu: Yazıyorum çünkü sevilmek istiyorum."

Gazeteci kuşkuyla baktı: Bu nasıl bir itiraftı?

"Yazıyorum çünkü ergenlik çağında futbol oynamayı beceremedim, arabam ya da bol harçlığım yoktu ve hemen hemen yabani bir ota benziyordum."

Konuşmayı sürdürebilmek için büyük bir güç harcıyordum. Marie'yle yaptığımız konuşma bana, benim için artık bir anlamı olmayan bir geçmişi hatırlattı; gerçek geçmişimle ilgili konuşmak istiyordum, ondan kurtulmak için. Devam ettim:'

"Moda giysiler de giymedim. Sınıftaki kızların hepsi sadece bununla ilgileniyordu ve böylece beni görmezden geldiler. Gece, arkadaşlarım kız arkadaşlarıyla dışarı çıktığında ben boş zamanımı mutlu olabileceğim bir dünya yaratarak geçiriyordum: Arkadaşlarım yazarlar ve onların

kitaplarıydı. Bir gün, yaşadığım sokaktaki kızlardan birisi için bir şiir yazdım. Arkadaşlarımdan biri odamda şiiri bulup çaldı ve hepimiz birlikteyken şiiri bütün sınıfa gösterdi. Herkes güldü. Bunun saçma olduğunu düşündüler ben âşıktım!

"Gülmeyen tek kişi onun için şiir yazdığım kızdı. Ertesi akşam, tiyatroya gittiğimizde yanımda oturabilmek için gerekli ayarlamaları yapmayı becerdi ve elimi tuttu. Tiyatroyu el ele terk ettik; sınıftaki bütün çocukların hayal ettiği kızla dolaşan çirkin, çelimsiz, modası geçmiş çocuk bendim."

Durdum. Sanki geçmişe, kızın elinin elime değdiği ve hayatımı değiştirdiği o âna geri dönmüştüm.

"Ve hepsi o şiir sayesinde olmuştu," diye sürdürdüm. "Bir şiir bana, gizli dünyamı yazıp ortaya çıkararak sınıf arkadaşlarımın görünür dünyalarıyla fiziksel güç, modaya uygun giysiler, arabalar, sporda başarılı olmaları eşitliği sağlayabileceğimi gösterdi."

Gazeteci biraz şaşırmıştı ve ben çok daha şaşkındım. Ama o kendini toparlamayı becererek bana sordu:

"Sizce yazdıklarınız hakkında yapılan eleştiriler neden bu kadar acımasız?"

Benim otomatik pilot normalde bu soruyu şöyle yanıtlardı: "Sadece bugün klasik kabul edilen herhangi bir yazarın biyografisini okumanız gerekli kendimi onlarla kıyasladığım için değil, anlıyor musunuz, o zamanlar yaptıkları eleştirilerin nasıl da amansız olduğunu görmek için. Nedeni basit: Eleştirmenler aşırı derecede tehlikelidir, gerçekte ne olup bittiğini bilmezler, politika_ söz konusu olduğunda demokrattırlar, ama konu kültürse faşist olurlar. İnsanların onları yönetecek kişileri mükemmel şekilde seçebileceğine inanırlar, ama iş film, kitap, müzik seçmeye geldiğinde hiçbir fikirleri yoktur."

Otomatik pilotumu tekrar devreden çıkardım, gazetecinin verdiğim yanıtı yayınlamak istemeyeceğinden emin olarak.

"Jante Kanunu diye bir şey duydunuz mu hiç?"

"Hayır, duymadım," dedi.

"Evet, aslında bu kanun uygarlığın başından beri var, ama resmen 1933 yılında Danimarkalı bir yazar tarafından ortaya atıldı. Jante'ın küçük bir kasabasında, kentin ileri gelenleri insanlara nasıl davranmaları gerektiğini söyleyen 'on emir' verdiler ve bu sadece Jante'da değil, her yerde aynı anda ortaya çıkmış gibi görünüyor. Tek bir cümlede özetlemem gerekirse, şöyle demeliyim: 'Ne iyi ne de kötü olmak ve takma isim kullanmak m güvenli

yöntemlerdir. Eğer bunları seçersen hayatın boyunca büyük sorunlar yaşamazsın. Ama farklı olmaya çalışırsan...'"

"Bu Jante emirlerinin neler olduğunu öğrenmek istiyorum," dedi gazeteci, gerçekten ilgilenmiş gibi görüyordu.

"Şu anda yanımda değil, ama isterseniz size özetleyebilirim."

Bilgisayarımın yanına gittim, sadeleştirilmiş ve kısaltılmış bir versiyonundan çıkış aldım.

"Sen hiç kimse değilsin, asla ve asla bizden daha çok şey bildiğini düşünmeye cüret etme. Senin hiçbir değerin yok, doğru hiçbir şey yapamazsın, yaptığın işin hiç önemi yok, fakat bize meydan okumadığın sürece mutlu bir yaşam süreceksin. Daima bizim söylediğimizi ciddiye al ve düşüncelerimize asla gülme."

Gazeteci kâğıdı katlayıp cebine koydu.

"Haklısınız. Eğer herhangi biri değilseniz, yaptığınız işin bir anlamı yoksa o zaman bunun için şükretmeniz gerekir. Eğer, buna rağmen sıradan biri olmak istemiyorsan ve başarılı oluyorsan o zaman yasaya karşı geliyorsun demektir ve cezalandırılmayı hak edersin."

Kendi kendine bu sonuca vardığı için çok memnun oldum.

"Ve bunu sadece eleştirmenler söylemiyor," diye ekledim. "Çok daha fazla insan, düşünebileceğinizden çok daha fazla kişi, tam olarak aynı şeyi söylüyor."

Aynı gün öğleden sonra daha geç bir saatte, Mikhail'in cep telefonunu çaldırdım:

"Kazakistan'a birlikte gidelim." Biraz bile şaşırmış görünmedi; sadece teşekkür etti ve fikrimi neyin değiştirdiğini sordu.

"İki yıl boyunca hayatımda Zâhir'den başka hiçbir şey olmadı. Seni tanıdığımdan beri, uzun zamandır unutulmuş bir yola girdim, rayları arasında otlar büyüyen terk edilmiş, fakat hâlâ trenler tarafından kullanılan bir tren yoluna. Henüz son istasyona ulaşmadım, yani yol üstünde durmam mümkün değil."

Vize alıp alamadığımı sordu. İyilik Bankası'nın bir kez daha imdadıma yetiştiğini anlattım: Rus bir arkadaş, Kazakistan'da büyük bir gazetede yönetici olan kız arkadaşını aradı. O da Paris'teki konsolosu aradı ve öğleden sonra vize hazır olacaktı. "Ne zaman gidiyoruz?"

"Yarın. Biletleri almak için gerçek adını bilmem gerekiyor; seyahat acentesi diğer hatta şu anda."

"Telefonu kapatmadan önce sadece bir şey daha söylemek istiyorum: Raylar arasındaki uzaklık hakkında anlattıklarını ve şimdi terk edilmiş tren yolu hakkında söylediklerini gerçekten sevdim, fakat seninle gelmemi istemenin nedeninin bu olduğunu sanmıyorum. Bence bunun nedeni bir zamanlar senin yazdığın ve benim de bütün kalbimle anladığım bir şeyler; karın her zaman bu satırları ezberden söylerdi ve o sözlerin anlattıkları, İyilik Bankası'nın yaptıklarından çok daha romantik.

Işığın savaşçısı şükran duyması gereken çok şey olduğunu bilir. Savaşırken melekler ona yardım ettiler; ilahi güçler her şeyi yerli yerine yerleştirdi, böylece o da elinden gelenin en iyisini yapabildi. Bu nedenle, günbatımında diz çöker ve onu çevreleyen Koruyucu Pelerin için şükreder.

Yoldaşları: ’O çok şanslı!’ derler. Fakat ’şans’ in, çevresine bakmayı bilmek ve dostlarının nerede olduğunu görmek demek olduğunu bilir, çünkü dostlarının sözleri aracılığıyla melekler seslerini duyurabilir."

"Her zaman ne yazdığımı hatırlamam, fakat bunun için sağol. Şimdi seyahat acentesine vermek için sadece adına ihtiyacım var."

Taksi şirketinin telefonu yanıtlaması yirmi dakika sürüyor. Kırılgan bir ses, bir yarım saat daha beklemem gerektiğini söylüyor. Marie oldukça seksi siyah elbisesinin içinde mutlu görünüyor ve ben Ermeni lokantasını ve karısının başka erkekler tarafından arzulanması düşüncesinin onu nasıl tahrik ettiğini itiraf eden adamı düşünüyorum. Gala yemeğindeki tüm kadınların göğüslerini ve diğer kıvrımlarını dikkat çekici hâle getirmek için tasarlanmış giysiler giymiş olacaklarını biliyorum ve karılarının ya da kız arkadaşlarının başka erkekler tarafından arzulandığını bilen kocalar ve erkek arkadaşlar da: "Tamam, iyi bakın bakalım, ama uzak durun çünkü o benimle birlikte, o benim. Ben sizden daha iyiyim, çünkü hepinizin sahip olmak isteyeceği bir şeye sahibim,” diye düşünecekler.

Herhangi bir işim yok, kontrat imzalamayacağım ya da söyleşi yapmayacağım; sadece bir törene katılıyorum, İyilik Bankası'ndaki hesabıma yapılan bir yatırımı geri ödemek için. Yemekte sıkıcı birinin yanında oturacağım, kitaplarımı yazarken ilhamı nereden aldığımı soran biri. Diğer yanımda belki de gösteri yapan bir çift göğüs olacak, olasılıkla bir arkadaşımın karısına ait bir çift göğüs ve sürekli gözlerimin onlara takılmasını önlemeye çalışacağım çünkü eğer bir saniye bile olsa bakarsam, kocasına içine düştüğümü söyleyecektir. Taksi beklerken olası sohbet başlıklarının bir listesini yapıyorum:

(a) İnsanların görünüşleri hakkında yorumlar: 'Çök şık görünüyorsun', 'Ne kadar güzel bir elbise'. 'Cildin muhteşem görünüyor'. Eve döndüklerin de ise herkesin ne kadar kötü giyinmiş olduğunu ve nasıl hasta göründüklerini söyleyeceklerdir.

(b) Yakın zamanda gidilen tatil yerleri: 'Aruba'ya gitmelisin, harika', 'Deniz kenarında martini yudumlayarak Cancun'da geçireceğin bir yaz gecesi gibisi yok'. Aslında, bu tatillerde kimse çok fazla eğlenmez, sadece birkaç gün için özgürlük duygusunu yaşarlar ve bu kadar para harcadıkları için kendilerini eğlenmek zorunda hissederler.

(c) Yine yapılan tatiller, bu defa eleştirmekte özgür oldukları yerler: 'Geçenlerde Rio de Janerio' daydım ne kadar şiddet dolu bir şehir', 'Kalküta sokaklarındaki yoksulluk gerçekten şoke edici. Buralara sadece kendilerini güçlü ve ayrıcalıklı hissetmek için giderler, küçük yaşamlarının acımasız gerçeklerine geri döndüklerinde en azından orada yoksulluk ve şiddet yoktur.

(d) Yeni terapiler: 'Sadece bir hafta buğday başağı suyu içersen gerçekten de saçının yapısı gelişiyor', 'Biarritz'de bir kaplıcada iki gün geçirdim, oradaki su gözenekleri açıyor ve toksinleri temizliyor'. Ertesi hafta buğday başağının aslında hiçbir özelliği olmadığını ve gözenekleri açan ve toksinleri yok eden şeyin de sadece sıcak su olduğunu keşfederler.

(e) Diğer insanlar: 'Onu görmeyeli asırlar oldu, ne işle uğraşıyor?'

"Anladım ki bilmem kim, ekonomik sıkıntıda ve dairesini satmak zorunda kalmış." Partiye çağrılmadıkları için itiraz da edemeyeceklerinden bu insanlar hakkında konuşabiliyorlar, masum, acıklı bir havayla en sonunda: 'Yine de (şu ya da bu) muhteşem biri," dedikleri sürece istedikleri gibi herkesi eleştiriyorlar.

(f) Yaşam hakkında ufak tefek şikâyetler, sadece akşama biraz tat katmak için: 'Keşke hayatımda yeni bir şey olsa', 'Çocuklarım için çok endişeleniyorum, ne doğru dürüst müzik dinliyorlar, ne de gerçek edebiyat okuyorlar'. Aynı sorunla ilgili diğer insanların da yorum yapmasını bekler ve o zaman kendilerini daha az yalnız hissederler ve partiden mutlu ayrılırlar.

(g) Entelektüel toplantılarda, bu akşamki gibi, Orta Asya'daki anlaşmazlıkları da tartışacağız, İslâmiyet sorununu, son açılan sergiyi, en son ortaya çıkan filozof guruyu, kimsenin duymadığı harika bir kitabı, müziğin olması gerektiği gibi olmamasının nedenini; gerçek duygularımız tamamıyla tersi de olsa zekice ve duyarlı fikirlerimizi ortaya dökeceğiz

çünkü hepimiz de bu sergilere gitmek zorunda olmaktan, bu dayanılmaz kitapları okumaktan ya da o sıkıcı filmleri izlemekten ne kadar nefret ettiğimizi biliyoruz, yalnızca bu gece olduğu gibi konuşacak bir şeyler olsun diye bunları yapıyoruz.

Taksi geldi ve toplantının yapılacağı yere giderken listeme bir başka kişisel madde daha ekliyorum: Marie'ye bu yemeklerden ne kadar nefret ettiğimden yakınıyorum. O da bana en sonunda ve bu doğrudur daima çok eğlendiğimi ve gerçekten de iyi zaman geçirdiğimi hatırlatıyor.

Paris'in en şık lokantalarından birine giriyoruz ve benim de jürisinde olduğum bir edebiyat ödülünün tanıtımı nedeniyle düzenlenen yemek için ayrılmış bölüme doğru yöneliyoruz. Herkes etrafta durup konuşuyor; bazıları merhaba, diyor, diğerleri sadece bana bakıp birbirlerine bazı yorumlar yapıyorlar; ödül törenini düzenleyen kişi bana doğru geliyor ve hep aynı sinir bozucu sözcüklerle oradaki insanlara beni tanıtıyor: "'Bu beyefendinin kim olduğunu elbette biliyorsunuz." Bazıları hatırladıklarını gösteren bir gülümsemeyle, diğerleri sadece gülümseyerek ve beni hiç tanımadıkları halde, kim olduğumu biliyormuş gibi davranarak karşılık veriyorlar, çünkü tanımadıklarını kabul etmek, içinde yaşadıkları dünyanın var olmadığını kabullenmek ve önemli şeyleri takip etmeyi beceremediklerini göstermek olur.

Bir gece önceki 'kabile'yi hatırlıyorum ve düşünüyorum: Aptal insanların tümü açık denizlerde bir gemiye bindirilip geceler boyu partilere katılmaya zorlanmalı, ta ki sonunda kimin kim olduğunu hatırlayıncaya kadar aylar boyunca insanlarla durmadan tanıştırılmaklar.

Böyle toplantılara katılan bu tür insanların bir katalogunu tutuyorum. Yüzde onu 'Üyeler', karar vericiler, bu gece burada olmalarının nedeni hepsinin İyilik Bankası'na borçlarının olması, ama yine de işlerine yarayabilecek hiçbir şeyi kaçırmamak için daima gözleri açık nasıl para kazanılır, nereye yatırım yapılır. Bir süre sonra hangi toplantının daha kârlı olduğunu söyleyebilirler ve onlar daima partiyi ilk terk edenlerdir; asla zamanlarını boşa harcamazlar.

Yüzde ikisi 'Yetenekliler', gerçekten de parlak bir gelecekleri olanlar; daha önce birkaç nehrin sığ kısımlarından yürüyerek geçmeyi başarmışlar, İyilik Bankası'nın varlığından yem haberleri olmuş ve hepsi de potansiyel müşteri; sunacak önemli hizmetleri var, ama henüz kararı verecek bir konumda değiller. Herkese iyi davranıyorlar. çünkü konuştukları kişinin

kim olduğunu tam olarak bilmiyorlar ve Üyeler'den çok daha açık fikirliler, çünkü onlar için, her yol insanı bir yerlere götürebilir.

Yüzde üçü de benim 'Tupamarolar' adını verdiklerim Uruguaylı ilk gerilla grubuna hürmeten bu ismi verdim. Partiye sızmayı becermişlerdir ve birileriyle ilişki kurabilmek için delirirler; aynı zamanda başka bir yerde verilen başka bir partiye gitmekle kalmak arasında kararsızdırlar; endişelidirler; ne kadar yetenekli olduklarını göstermek isterler, ama davetli değildirler; ilk dağlara tırmanmamışlardır ve diğer konuklar bunu ortaya çıkarır çıkarmaz, hemen onların üstündeki tüm dikkatler dağılır.

Geri kalan yüzde seksen beş ise 'Tepsileridir. Onlara böyle diyorum çünkü bu özel eşya olmadan hiçbir parti gerçekleştirilemez, yani bu konuklar olmadan bu tür etkinlikler olamaz. Tepsiler, neler olduğunu gerçekten bilmezler, ama orada bulunmanın önemli olduğunun farkındadırlar; organizatörlerin konuk listesinde yer alırlar, çünkü bunun gibi davetlerin başarısı biraz da gelen kişi sayısına bağlıdır. Hepsi de eskiden bir şeydirler ya da başka önemli bir şeydirler eski banker, eski yönetmen, şu ya bu ünlünün eski kocası, şimdi çok güçlü bir konumda olan bir adamın eski karısı. Artık monarşiyle yönetilmeyen bir ülkenin kontu, şatolarını kiralayarak geçinen prenses ve markizler. Bir partiden diğerine, bir yemekten diğerine giderler hiç sıkılmazlar mı, merak ediyorum.

Geçenlerde Marie'ye bu konuda yorum yaptığımda, işlerine kendisini adamış bazı insanlar gibi, bazılarının da eğlenceye kendilerini adadıklarını söyledi. Her iki grup da eşit derecede mutsuz, bir şeyleri kaçırdıklarına inandırılmışlar, ama kötü alışkanlıklarından vazgeçemiyorlar.

Ben edebiyat ve sinema üstüne bir konferans düzenleyenlerden birisiyle konuşurken sarışın, genç ve hoş bir kadın yanımıza yaklaşıyor ve bana Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'ndan ne kadar keyif aldığım anlatıyor. Baltık ülkelerinden birinden olduğunu ve film işinde çalıştığını söylüyor. Grup tarafından, hemen bir Tupamaro olarak tanımlanıyor, çünkü sadece tek bir şeyle (benimle) ilgileniyormuş gibi görünürken, aslında başka bir şeyle (konferans organizatörleriyle) ilgileniyor. Neredeyse bağışlanabilecek bu gafı yapmasına karşın tecrübesiz bir Yetenek olabilme şansı hâlâ var. Konferansın organizatörü 'film işinde çalışmanın' ne anlama geldiğini soruyor. Genç bayan bir gazeteye film eleştirileri yazdığını ve bir kitap yayınladığını anlatıyor (Sinema üzerine mı? Hayır, kendi yaşamı hakkında. Kasa ve sıkıcı yaşamı hakkında sanırım).

Bunun bir edebiyat ödülü olduğunu düşünerek bu gece konukların çoğu Tupamarolar Yetenekler ve Tepsiler sanat dünyasından seçilmiş. Üyeler, ayrıca ya sponsorlar ya da müzelere, klasik müzik konserlerine ve gelecek vaat eden genç sanatçılara destek veren vakıflarla bağlantısı olan insanlar. Bu gece ödüle aday olanlardan hangisinin kazanmak için daha çok bastırdığı hakkındaki çeşitli sohbetlerin ardından toplantının yöneticisi sahneye çıkıyor, herkesten masalardaki yerlerini almalarını istiyor (hepimiz oturuyoruz), birkaç espri yapıyor (bu da ritüelin bir parçası, hepimiz gülüyoruz) ve kazananların başlangıçlarla ara sıcaklar arasında açıklanacağını söylüyor.

Ben en üstteki masada oturuyorum; böylece Tepsiler'den güvenli bir uzaklıkta kalmayı başarıyorum ve aynı zamanda ateşli ve bencil Yetenekler tarafından da rahatsız edilmiyorum. Ödül töreninin sponsorluğunu üstlenen bir araba yapım şirketinin bayan yöneticisi ile sanata yatırım yapmaya karar veren bir mirasyedi bayanın arasına oturtuldum her ikisi de kışkırtıcı dekolte giymedikleri için oldukça şaşırdım. Masamızdaki diğer konuklar bir parfümeri yöneticisi, bir Arap prens (hiç kuş kuşuz yolunun üstünde Paris'ten geçerken, tanıtım firmalarından biri üstüne atlayıp olaya biraz ihtişam katması için listeye eklenmişti); bu gecenin asıl organizatörü olan, on dördüncü yüzyıl elyazmaları toplayan İsrailli bir bankacı; Monaco'nun Fransa Konsolosu; organizatörün yeni metresi olabileceğinden kuşkulandığım halde neden burada olduğunu pek anlayamadığım sarışın bir kadın.

Sürekli gözlüğümü takıp her iki yanımda oturanların isimlerini masadaki isim kartlarından gizlice okuyorum (Ben de tüm konukların ismini ezberleyinceye kadar şu hayalî gemiye bindirilmeli ve aynı partiye de düzinelerce kez davet edilmeliyim). Marie, protokol öyle gerektirdiği için başka bir masaya yerleştirilmişti; geçmişte bir noktada resmî yemeklerde çiftler daima ayrı ayrı oturmalı şeklinde bir karar verilmiş sanırım, böylelikle yanımızda oturan kişinin evli, bekâr ya da evli ama müsait olup olmadığı konusunda hep şüphe duyuyoruz. Ya da belki de o kararı veren her kimse, bir çift birlikte oturduğunda sadece birbirleriyle konuşurlar diye düşünmüştü, fakat bu durumda neden dışarı çıksınlar, neden bir taksi tutup akşam yemeğine gitsinler ki?

Listemdeki olası sohbet başlıklarında önceden tahmin ettiğim gibi küçük bir kültürel sohbete başlıyoruz muhteşem bir sergi değil mi, çok zekice yapılmış bir söyleşi, öyle değil mi... Ben başlangıç yemeğime konsantre

olmak istiyorum somon ve yumurtalı havyar fakat yeni kitabımın nasıl gittiği, ilhamı nereden aldığım, yeni bir proje üzerinde çalışıp çalışmadığım hakkında her zamanki sorularla sürekli engelleniyorum. Herkes çok kültürlü görünüyor, herkes şans eseriymiş gibi elbette aynı zamanda yakın arkadaşı olan bazı ünlü kişilerden bahsetmeyi beceriyor. Herkes politikanın bugünkü durumu ya da kültürün karşılaştığı sorunlar hakkında ikna edici konuşabiliyor.

"Neden başka bir şeyden bahsetmiyoruz?"

Soru elimde olmadan ağzımdan çıktı. Masadaki herkes sessizleşti. Hepsinden öte, diğerlerinin sözünü kesmek çok kaba bir şeydi ve daha da kötüsü dikkati kendi üzerinde toplamaya çalışmaktı. Her ne kadar dilenci kılığında Paris caddelerinde yaptığım gece turu bazı onarılmaz hasarlara neden olmuş gibi görünüyorsa da demek ki bu tür konuşmalara artık dayanamıyorum.

”Yol göstericiden konuşabiliriz: isteklerimizden vazgeçmeye ve onun yerine sahip olduklarımızla yetinmeye karar verdiğimiz yaşamımızın o ânından."

Kimse ilgilenmiş görünmüyordu. Konuyu değiştirmeye karar veriyorum.

"Bize anlatılan hikâyeyi unutmanın ve tamamen farklı bir hikâye yaşamaya çalışmanın öneminden konuşabiliriz. Her gün farklı bir şey yapmayı dene lokantada yan masada oturan kişiyle konuşmak, bir hastaneye ziyarete gitmek, ayaklarını bir su birikintisine sokmak, bir başkasının söylemesi gerekenleri dinlemek, sevginin enerjisini bir kavanoza koyup köşede bekletmek yerine özgürce akmasına izin vermek gibi."

"Zina yapmaktan mı bahsediyorsun?" diye soruyor parfümeri yöneticisi.

"Hayır, kendimizi sevginin efendisi değil, aracı olmak için serbest bırakmayı kastediyorum, gelenekler olmanızı emrettiği için değil birisiyle gerçekten siz istediğiniz için birlikte olmayı."

Büyük bir incelikle ve sadece alaycı bir dokunuşla Monaco'nun Fransa Konsolosu masanın etrafındaki, herkesin, elbette ki özgürlüğü yaşamış olduğuna beni ikna ediyor. Herkes ona katılıyor, oysa hepsi de doğru olmadığını biliyor.

"Seks!" diye bağırıyor bu akşamki rolünün ne olduğunu kimsenin anlayamadığı sarışın kadın. "Neden seks hakkında konuşmuyoruz? Hem daha ilginç hem de daha az karmaşık!"

En azından söyledikleri kendiliğinden ağzından çıkıvermişti. Yanımda oturan kadınlardan biri çarpık bir gülümsemeyle birlikte alkışlıyor.

"Seks kesinlikle çok daha ilginç ama farklı bir sohbet konusu olup olmadığına emin değilim. Ayrıca artık seks hakkında konuşmak da yasak değil."

"Aşırı derecede kötü bir lezzeti de var," diyor komşularımdan biri.

"Neyin yasaklanmış olduğunu öğrenebilir miyiz?" diye soruyor organizatör, rahatsızlık hissetmeye başlayarak.

"Şey, para örneğin. Bu masanın etrafında oturan herkesin parası var ya da öyle gibi yapıyoruz. Zengin olduğumuz, ünlü ve nüfuzlu olduğumuz için buraya davet edildiğimizi sanıyoruz. Fakat herhangi birimiz hiç bu tür olayları kullanarak herkesin gerçekten ne kazandığını bulmayı düşündü mü? Kendimizden çok emin olduğumuzdan ve kendimizi önemli hissettiğimizden dünyamıza neden olmasını hayal ettiğimiz gibi değil de olduğu gibi bakmıyoruz?"

"Nereye varmaya çalışıyorsun?" diye soruyor araba üretim firması yöneticisi.

"Bu uzun bir hikâye. Tokyo'da bir barda oturan Hans ve Fritz hakkında konuşmaktan başlayıp gerçekten olduğumuz kişi olabilmek için düşündüğümüz kişi olmadı unutmamız gerektiğini söyleyen Moğol göçebeyi anlatarak devam edebilirim."

"Aklımı karıştırdın."

"Bu benim hatam. Tam olarak anlatmadım. Ama tözün kısası: Buradaki herkesin ne kadar kazandığını öğrenmek istiyorum, yani para diliyle söylersek en üst masada oturmaktan söz ediyorum."

Bir anlık suskunluk oluyor kumarın yararı yok. Masadaki diğer insanlar irkilmiş gözlerle bana bakıyorlar: Birisinin ekonomik durumu hakkında soru sormak seksten bile daha büyük bir tabu, ihanetler, rüşvetçilik ya da politik entrikalar hakkında soru sormaktan da kötü.

Bununla birlikte Arap prensi belki tüm bu resepsiyonlardan ve boş gevezeliklerle geçen resmî ziyafeti erden sıkıldığı için, belki de tam da o gün doktoru ona öleceğini söylediğinden ya da belki bir başka nedenden dolayı sorumu yanıtlamaya karar veriyor:

"Ülkemin parlamentosunun onayladığı miktara bağlı olarak ayda yaklaşık 20.000 euro kazanıyorum. Harcadığım miktarla pek ilgisi yok gibi görünüyor, çünkü limitsiz 'davet' harcaması iznim var. Başka bir deyişle buraya büyükelçiliğin arabası ve şoförüyle geldim, üzerimdeki giysiler hükümete ait ve yarın özel bir jetle başka bir Avrupa ülkesine gideceğim,

pilot, benzin ve havaalanı vergileri için yapılan harcamalar bu limitten düşülecek."

Ve bitiriyor:

"Gözle görülen gerçekler tam bir bilim değildir."

Prens bu kadar açık konuşabiliyorsa ve hiyerarşik olarak masadaki en önemli insan olduğu düşünülürse, diğerleri büyük olasılıkla sessiz kalarak onu utandıramazlar. Onlar da bu oyuna, soruya ve utanca katılmak zorundalar.

"Tam olarak ne kazandığımı bilmiyorum," diyor organizatör, İyilik Bankası'nın ünlü temsilcilerinden biri, bazıları için bir 'kulisçi'. "Ayda 10.000 euro civarında bir şey, fakat benim de başında olduğum birçok organizasyondan aldığım davet ödeneklerim var. Her şeyi masraf olarak gösterebilirim akşam ve öğle yemekleri, oteller, uçak biletleri, hatta bazen giysilerim, ama benim özel jetim yok."

Şarap bitmişti; biri garsona işaret ediyor ve bardaklarımız yeniden dolduruluyor. Şimdi sıra araba üretim firmasının yöneticisi olan kadındaydı, ilk önce para hakkında konuşma fikrinden nefret etmişti, ama şu anda neredeyse eğleniyor gibi görünüyordu.

"Sanıyorum ben de aynı miktarda kazanıyorum ve aynı şekilde sınırsız davet ödeneğim var."

Tek tek, herkes ne kadar kazandığını itiraf etti. Bankacı yılda on milyon euroyla hepsinin en zenginiydi bankasındaki hisseleri de sürekli değer kazanıyordu.

Sıra kimseye tanıştırılmayan genç sarışın kadına geldiğinde yanıtlamayı reddetti:

"Bu benim gizli bahçemin bir bölümü. Kimseyi değil, sadece beni ilgilendirir."

"Elbette kimseyi ilgilendirmiyor, ama burada sadece bir oyun oynuyoruz," dedi organizatör.

Kadın katılmayı reddetti ve böyle yaparak kendisini herkesten çok daha üst düzeye yerleştirdi: Ayrıca grubun içinde sırları olan tek kişiydi.

Bununla birlikte, kendisini yüksek bir düzeye yerleştirerek diğerlerinin yalnızca onu küçük görmelerini sağladı. Aldığı zavallı ücret yüzünden küçük düşmekten korkup gizemli davranarak, buradaki birçok insanın uçurumun kenarında sürekli dengeli bir biçimde durmaya çalışarak yaşadıklarını, bir gecede yok olabilecek davet ödeneklerine güvenmek zorunda olduklarını fark etmeden, diğerlerini küçük düşürmeyi başardı.

Soru kaçınılmaz biçimde bana doğru geliyordu.

"Değişiyor. Yılda bir kitap yayınladığımda beş milyon dolar kazanabilirim. Eğer kitap yayınlamazsam eski kitaplarımdan gelen teliflerden iki milyon kazanıyorum."

"Sadece ne kadar kazandığınızı söyleyebilmek için bu soruyu sordunuz," dedi 'gizli bahçeli' genç kadın. "Kimse etkilenmedi."

Yanlış bir hareketi erken davranarak yaptığını fark etti ve şimdi saldırıya geçerek durumu kurtarmaya çalışıyordu.

"Tam tersine," dedi prens. "Sizin gibi önde gelen yazarlardan birinin çok daha fazla kazanmasını beklerdim."

Bana bir artı puan. Sarışın kadın bütün gece bir daha ağzını açamadı.

Para hakkında yaptığımız sohbet bir sürü tabuyu yıktı, insanların ne kadar kazandığını söyleyebilmesi ise hepsinden de büyük bir tabuydu. Garson çok daha sık ortaya çıkmaya, şarap şişeleri inanılmaz bir hızla boşalmaya başladı; organizatör epeyce sarhoş şekilde sahneye çıktı, kazananı açıkladı, ödülü gösterdi ve tekrar hemen sohbete katıldı, birisi konuşurken sessiz kalıp nezaket gereği onu dinlemek gerekirken biz sohbete devam ediyorduk. Paramızla neler yaptığımızı tartıştık (daha çok 'boş zaman', seyahat ya da bir sporla uğraşmaktan ibaretti).

Konuyu değiştirmeyi ve nasıl bir cenaze töreni istediklerini sormayı düşündüm ölüm de para kadar büyük bir tabuydu ama ortam o kadar neşeliydi ve herkes o kadar konuştuklarımızla doluydu ki bir şey söylememeye karar verdim.

"Hepiniz para hakkında konuşuyorsunuz, ama paranın ne olduğunu bilmiyorsunuz," dedi bankacı. "İnsanlar neden bir parça renkli kâğıdın, plastik bir kartın ya da beşinci sınıf bir madenden yapılmış bir bozuk.paranın bir değeri olduğunu düşünürler? Daha da kötüsü paranızın, milyonlarca dolarınızın elektronik bir itici güçten başka bir şey olmadığını biliyor muydunuz?"

Elbette biliyorduk.

"Bir zamanlar servet bu hanımların giydikleri şeylerdi," diye devam etti. "Nakliyesi, sayması ve paylaşması kolay, ender maddelerden üretilen süsler. Elmaslar, altın külçeleri, değerli taşlar. Hepimiz servetimizi görünür bir yere taşıdık. Bu gibi şeyler sırasıyla sığırlar ve tahıl taneleriyle değiş tokuş edildi, çünkü kimse sığır ve tahıl çuvalları taşıyarak caddelerde yürüyemiyordu. En komiği de biz hâlâ bazı ilkel kabileler gibi davranıyoruz

ne kadar zengin olduğumuzu göstermek için süsler takınıyoruz, hatta bu yüzden genelde paradan daha çok süsümüz var."

"Bu kabile yasasıdır," dedim. "Benim zamanımda gençler, günümüzde nasıl vücutlarına takılar takıyorlarsa, o zaman da saçlarını uzatırlardı. Bununla bir şey satın alınamasa da, aynı düşünceye sahip olanları belirlerdi."

"Bizim elektronik itici gücümüz yaşamımızın uzaması için bir saat daha satın alabilir mi? Hayır. Bu dünyadan ayrılan sevdiklerimizin geri dönmesini sağlayabilir mi? Hayır. Sevgiyi satın alabilir mi?"

"Sevgiyi kesinlikle satın alabilir," dedi araba üretim firması yöneticisi, şakacı bir ses tonuyla.

Gözleri, bununla beraber korkunç bir üzüntüyü açığa vuruyordu. Esther'i ve bu sabah yaptığım söyleşide gazeteciye söylediklerimi düşündüm.

Biz zengin, güçlü, zeki insanlar derinde bir yerlerde, tüm bu süsleri ve kredi kartlarını sevgiyi bulmak ve bizi seven birisiyle birlikte olmak için kazandığımızı biliyorduk.

"Her zaman değil," dedi parfümeri yöneticisi, bana bakmak için dönerek.

"Hayır, haklısınız, her zaman değil. Nihayetinde karım beni terk etti ve ben zengin bir adamım. Ama hemen hemen her zaman. Bu arada bu masada oturanların arasında on dolarlık banknotların arkasında kaç tane kedi ve kaç tane sokak lambası direği olduğunu bilen var mı?"

Kimse bilmiyordu ve kimseyi de ilgilendirmiyordu. Sevgi hakkındaki yorum, neşeli ortamı tamamen bozmuştu ve yeniden edebiyat ödülleri, sergiler, en son çıkan filmler ve beklenmeyen bir başarı sağlayan oyun hakkında konuşmaya döndük. "Senin masan nasıldı?"

"Eh, her zamanki gibi."

"Şey, para hakkında ilginç bir tartışma başlatmayı başardım, ama ne yazık ki trajediyle sonuçlandı."

"Ne zaman gidiyorsun?"

"Sabah yedi buçukta buradan çıkmam gerek. Sen de Berlin'e uçtuğuna göre aynı taksiyle gidebiliriz."

"Nereye gidiyorsun?"

"Nereye gittiğimi biliyorsun. Bana sormadın, ama biliyorsun."

"Evet, biliyorum."

"Şu anda birbirimize veda ettiğimizi bildiğin gibi."

"İlk tanıştığımız âna geri dönebiliriz: onu terk eden birisi uğruna duygusal olarak paramparça olmuş bir adam ve komşusuna deli gibi âşık bir

kadın. Sana ilk söylediklerimi tekrarlayabilirim: 'Acı sona kadar savaşacağım.' Ama savaştım ve kaybettim, şimdi sadece yaralarımı sarmalı ve gitmeliyim."

"Ben de savaştım ve kaybettim. Söküleni dokumaya çalışmıyorum. Senin gibi ben de acı sona ulaşıncaya kadar savaşmak istiyorum."

"Her gün acı çekiyorum, bunu biliyor muydun? Aylardır acı çekiyorum, seni ne kadar çok sevdiğimi sana gösterebilmek için, sen yanımda olduğunda bir şeylerin önemi olduğunu sana anlatabilmek için. Fakat şimdi, acı çeksem de çekmesem de, tamamsa tamamdır diyorum. Bitti. Yoruldum. Zagreb'deki o geceden sonra gardımı indirdim ve kendime şöyle dedim: Eğer darbe geliyorsa, gelir. Beni yere serebilir, devirebilir ama bir gün yeniden ayağa kalkacağım."

"Başka birini bulacaksın."

"Elbette bulacağım: Gencim, güzelim, akıllıyım, çekiciyim, ama seninle yaşadıklarımı yeniden yaşayacak mıyım?”

"Farklı duygular yaşayacaksın ve biliyorsun, sen inanmasan da seninle birlikteyken seni sevdim."

"Sevdiğine eminim, fakat bu durumu daha az acı verici hâle getirmiyor. Yarın ayrı taksilerle gideceğiz. Vedalaşmaktan nefret ederim, özellikle havaalanlarında ya da tren istasyonlarında."

İthaka'ya Dönüş "Bu gece burada uyuyacağız ve yarın at üstünde yola devam edeceğiz. Arabam steplerin kumlarıyla başa çıkamaz."

Bir tür ambardaydık, İkinci Dünya Savaşı'ndan kalmışa benziyordu. Bir adam, karısı ve torunuyla birlikte bizi karşıladı ve basit ama tertemiz bir oda gösterdi.

Dos devam etti:

"Ve bir isim seçmeyi unutmayın."

"Bunun gerekli olduğunu sanmıyorum," dedi Mikhail.

"Elbette gerekli," diye ısrar etti Dos. "Daha önce onun karısıyla birlikteydim. Onun nasıl düşündüğünü biliyorum, ne öğrendiğini biliyorum, ne beklediğini biliyorum."

Dos'un sesi aynı zamanda hem sert hem de yumuşaktı. Evet, bir isim seçecektim, o ne derse tam onu yapacaktım; geçmişimden kurtulmayı sürdürecek ve onun yerine kişisel söylenceme başlayacaktım hatta bunun sonunda yalnızca yorgunluktan başka bir şey olmasa da.

Tükenmiştim. Bir önceki gece en fazla iki saat uyudum: Bedenim hâlâ bu inanılmaz saat farkına alışamadı. Almaata'ya gece saat on birde geldim

yerel saatle, Fransa'da ise saat akşamüstü altıydı. Mikhail beni otele bıraktı ve ben de birazcık kestirdim, sonra kısa sürede uyandım. Aşağıdaki ışıklara baktım ve nasıl olup da Paris'te tam akşam yemeği saati oluyor diye düşündüm. Acıkmıştım ve oda servisine bana yiyecek bir şeyler gönderip göndermeyeceklerini sordum: "Tabii gönderebiliriz efendim, ama gerçekten de uyumayı denemelisiniz; eğer yapmazsanız bedeniniz Avrupa'nın zamanlamasına takılı kalacak."

Benim için olabilecek en kötü işkence uyuyamamaktı. Bir sandviç yedim ve yürüyüşe çıkmaya karar verdim. Resepsiyon görevlisine her zamanki sorumu sordum: "Bu saatte dışarda yürüyüş yapmak tehlikeli midir?" Olmadığını söyledi ve böylece boş caddelere, daracık ara sokaklara, geniş meydanlara doğru yola çıktım; neon ışıkları, gelip geçen polis arabaları, şurada bir dilenci, burada bir fahişesiyle burası da diğerleri gibi bir şehirdi. Yüksek sesle tekrarlamalıydım: "Kazakistan'dayım!" Bunu yapmazsam yalnızca Paris'in pek tanımadığım bir bölgesinde olduğumu düşünmeye başlayabilirdim.

"Kazakistan'dayım!" dedim çöl kente ve bir ses yanıtladı:

"Tabii ki."

Sıçradım. Bir adam yanımda oturuyordu, gecenin sönük ışıklarında meydandaki banklardan birinde, yanında da sırt çantası vardı. Kalktı ve kendisini Jan olarak tanıttı, Hollanda'dan:

"Ve neden burada olduğunu biliyorum," diye ekledi.

Mikhail'in bir arkadaşı mıydı? Ya da gizli polis tarafından mı izleniyordum?

"Neden buradayım peki?"

"Benim gibi, İstanbul'dan geldin, İpek Yolu'nu izleyerek."

Rahatlayarak iç geçirdim ve konuşmayı sürdürmeye karar verdim:

"Yürüyerek mi? Eğer doğru anladıysam, bu bütün Asya'yı geçmek demek."

"Bu yapmam gereken bir şeydi. Hayatımdan memnun değildim. Param, karım, çocuklarım vardı, Rotterdam'da bir çorap fabrikası sahibiyim. Bir süre için ne uğruna savaştığımı biliyordum ailemin dengesi için. Şimdi emin değilim. Bir zamanlar beni mutlu eden her şey şimdi sadece sıkıyor, vız geliyor. Evliliğimin iyiliği, çocuklarımın sevgisi ve işime duyduğum heves uğruna sadece kendim için iki aylık bir seyahate çıkmaya ve yaşamıma yeniden uzunca bir göz atmaya karar verdim. Ve işe yarıyor."

"Ben de son birkaç aydır aynı şeyi yapıyordum. Senin gibi hacılar çok mu burada?"

"Çok. Yığınla. Bu ülkelerin bazılarında politik durum gerçekten de çok düzenbazca olduğundan ve Batılılardan nefret ettikleri için bu tehlikeli olabilir. Fakat biz atlatıyoruz. Bir hacı olarak bence siz bir casus olmadığınızı kanıtlayabildiğiniz sürece daima saygıyla karşılanacaksınız. Ama söylediklerinizden burada olmak için farklı nedenleriniz olduğunu çıkarıyorum. Sizi Almaata'ya getiren nedir?"

"Sizinkiyle aynı. Özel bir yolun sonuna ulaşmak için geldim. Siz de mi uyuyamıyorsunuz?"

"Ben henüz uyandım. Ne kadar erken yola çıkarsam o kadar çabuk bir sonraki şehre ulaşma şansım var; aksi takdirde geceyi bu dondurucu soğuk steplerde durmadan esen bu rüzgârın altında geçirmek zorunda kalacağım."

"İyi yolculuklar o zaman."

"Hayır, biraz kalın. Konuşmaya, yaşadığım deneyimleri paylaşmaya ihtiyacım var. Diğer hacıların birçoğu İngilizce konuşmuyor."

Ve ben Avrupa'yı Doğu ülkelerine bağlayan eski ticaret hattı İpek Yolu hakkında bildiklerimi hatırlamaya çalışırken bana hayatından bahsetmeye başladı. Geleneksel rota Beyrut'ta başlardı, Antioch'dan" geçer ve Çin'de Yangtse'nin kıyılarına kadar uzanırdı, ama Orta Asya'da bir tür ağ gibi zamanla kentleşecek ticaret postalarının kurulmasına izin verir ve buralardan her yöne giden yollara ayrılırdı, bu kentler daha sonra rakip kabileler arasında çıkan savaşlarda yıkılmış, halkları tarafından yeniden inşa edilmiş, yıkılmış ve yeniden yapılmıştır. Neredeyse her şey bu yol üstünden geçtiği halde altın, bilinmedik hayvanlar, fildişi, tohumlar, politik fikirler, sivil savaşlardan kaçan mülteciler, silahlı haydutlar, kervanları koruyan özel ordular ipek, en nadir bulunan ve en rağbet gören maldı. Budizm'in Çin'den Hindistan'a ulaşması da bu yollardan biri sayesinde olmuştu.

"Antiokh'dan cebimde yaklaşık iki yüz dolarla ayrıldım,” dedi HollandalI, dağları, kırları, yabancı kabileleri ve değişik ülkelerde devriye polislerle yaşadığı sayısız sorunları anlatarak. "Yeniden kendim olmayı becerip beceremeyeceğimi bulmam gerekiyordu. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Evet, anlıyorum."

"Yalvarmak, para istemek zorunda bırakıldım. İnsanların hayal ettiğimden çok daha cömert olmaları beni çok şaşırttı."

Yalvarmak mı? 'Kabile' Mikhail'in kabilesi işaretine rastlayabilir miyim diye adamın sırt çantasına ve giysilerine göz gezdirdim ama bulamadım.

"Paris'te bir Ermeni lokantasında bulundun mu hiç?"

"Birçok Ermeni lokantasında bulundum, ama Paris'te hiç gitmedim."

"Mikhail isminde birini tanıyor musun?"

"Buralarda çok sık rastlanan bir isim bu. Eğer bir Mikhail tanıdıysam bile hatırlamıyorum, korkarım sana yardım edemeyeceğim."

"Hayır, yardımına ihtiyacım yok. Sadece bazı rastlantılar beni şaşırttı. Dünyanın her yerinde, aynı şeyin farkına varmaya başlayan ve çok benzer biçimde davranan birçok insan var gibi görünüyor."

"Böyle bir yolculuğa çıktığında ilk hissettiğin şey asla oraya ulaşamayacağın oluyor. Sonra kendini tehlikede, terk edilmiş hissediyor ve tüm zamanını vazgeçmeyi düşünerek geçiriyorsun. Ama bir hafta dayanabildiysen, o zaman sonuna kadar gidebileceksin demektir."

"Bir kentin caddelerinde hacılar gibi dolaşıyordum ve dün farklı bir tanesine ulaştım. Seni kutsayabilir miyim?"

Bana tuhaf bir şekilde baktı.

"Dinsel nedenlerden gezmiyorum. Siz keşiş misiniz?"

"Hayır, değilim, ama seni kutsamam gerektiğini hissediyorum. Bazı şeyler mantıklı değildir, bilirsin."

Jan adındaki bu Hollandalı, bir daha asla görmeyeceğim bu adam başını eğdi ve gözlerini kapattı. Ellerimi onun omuzlarına koydum ve anadilimde ne söylediğimi anlamayacaktı ulaşmak istediği yere tehlikesiz bir şekilde ulaşması için dua ettim ve onu _ hem kaderi hem de yaşamın anlamsız olduğuna dair duygularıyla baş başa İpek Yolu'nda, ardımda bıraktım: Ben de onun ailesine parlayan gözlerle ve ruhu tertemiz yıkanmış halde geri dönebilmesi için dua ettim.

Bana teşekkür etti, sırt çantasını aldı ve Çin'e doğru ilerledi. Ben de tüm yaşamım boyunca daha önce hiç kimseyi kutsamadığımı düşünerek otele döndüm. Ama ben ani bir isteğe yanıt verdim ve bu istek doğruydu, ettiğim dua yanıtlanacaktı.

Ertesi gün, Mikhail bize eşlik edecek arkadaşı Dos'la birlikte döndü. Dos'un arabası vardı, karımı ve stepleri tanıyordu ve o da Esther'in yaşadığı köye ulaştığımda orada olmak istiyordu.

Onlara itiraz etmeyi düşündüm ilk önce Mikhail'di, şimdi bir de arkadaşı çıktı ve biz sonunda köye ulaştığımızda peşimde alkışlayan ve ağlayan, ne olacağını görmek için bekleyen dev gibi bir kalabalık olacak. Fakat bir şey

söylemek için çok yorgundum. Mikhail'e bana verdiği sözü ertesi gün hatırlatacaktım, o anda yanımda kimse olmayacaktı.

Arabaya bindik ve bir süre İpek Yolu'nu izledik. Bunun ne olduğunu bilip bilmediğimi sordular ve ben de bir önceki gece bir İpek Yolu hacısı gördüğümü anlattım ve onlar da bu tür yolculukların giderek daha da sıradanlaştığını ve bir süre sonra ülkenin turizm endüstrisine çok katkısı olacağını söylediler.

İki saat sonra, ana yolu bıraktık ve şu anda bulunduğumuz, balık yediğimiz ve steplerden esen yumuşak rüzgârın sesini dinlediğimiz sığınağa kadar yan yoldan devam ettik.

"Esther benim için çok önemliydi,” diye açıkladı Dos, içinde şu kanlı kumaş parçasının da bulunduğu resimlerinin bir fotoğrafını göstererek. "Oleg gibi ben de burayı terk etmenin hayalini kurdum hep..."

"Bana Mikhail desen daha iyi olacak, yoksa kafası karışacak."

"Benim yaşımdaki birçok insan gibi ben de burayı terk etmenin hayalini kurdum. Sonra bir gün Oleg ya da daha doğrusu Mikhail beni aradı. Ona yardım elini uzatan kadının gelip steplerde bir süre yaşamaya karar verdiğini ve benim de ona yardım etmemi istediğini söyledi. Kabul ettim, burada bir şansım olduğunu ve belki de aynı iyilikleri kadından benim de koparabileceğimi düşünerek: bir vize, uçak bileti ve Fransa'da bir iş. Bayan benden onunla birlikte kendisinin daha önce gittiği ücra bir köye gelmemi istedi.

"Neden diye sormadım, sadece ne istediyse yaptım. Yolda yıllar önce ziyaret ettiği bir göçebenin evine gitmek için ısrar etti. Çok şaşırdım, çünkü görmek istediği benim büyükbabamdı! Bu sonsuz boşlukta yaşayan insanlara özgü bir konukseverlikle karşılandı. O çok kederli olduğunu düşündüğü halde, büyükbabam ona aslında ruhunun mutlu ve özgür olduğunu ve sevginin enerjisinin yeniden akmaya başlayacağını söyledi. Bunun, kocası da dahil olmak üzere tüm dünya üzerinde bir etkisi olacağı konusunda ona inandırıcı sözler söyledi. Büyükbabam ona steplerin kültürü hakkında pek çok şey öğretti ve benden de geri kalanları ona öğretmemi istedi. Sonunda onun kendi adını taşımaya devam etmesine karar verdi, oysa bu geleneklere ters bir durumdu.

"Ve Esther büyükbabamdan öğreniyordu, ben de ondan ve birden farkına vardım ki, Mikhail'in yaptığı gibi uzaklara gitmeye ihtiyacım yok: benim görevim bu boş topraklarda steplerde olmak ve onun renklerini kavrayıp resme dökmek."

"Karımı eğitmek derken ne demek istediğini pek anlamadım. Büyükbabanın her şeyi unutmamız gerektiğini söylediğini sanıyordum."

"Sana yarın göstereceğim," dedi Dos.

Ve ertesi gün, bahsettiği şeyi gösterdi ve sözcü elere gerek kalmadı. Sonsuz steplerin, sadece çöl olarak gördüğümüz şeyin aslında yaşamla, bodur çalılıkların arasında saklı canlılarla dolu olduğunu gördüm. Dümdüz ufku, muazzam bokluğu gördüm, atların toynaklarının sesini, sessiz rüzgârı dinledim ve sonra, etrafımızda, hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey kalmadı. Sanki dünya burayı aynı anda hem uçsuz bucaksızlığım, hem de basitliğini ve karmaşıklığını göstermek için seçmişti. Sanki biz stepler gibi bomboş, sonsuz ve aynı zamanda da yaşam dolu olabilirmişiz olmalıymışız gibi.

Mavi gökyüzüne baktım, koyu renk gözlüğümü çıkarttım ve aynı zamanda hem hiçbir yerde hem de her yerde olma duygusuyla, o ışıkla dolmama izin verdim. Sadece yerini bilenlerin bulabileceği derelerden atlara su içirmek için ara sıra durarak sessizliğin içinde at sürdük. Zaman zaman uzaklarda başka atlılar ya da ovaların ve gökyüzünün çevrelediği sürülerini otlatan çobanlar da görebiliyorduk.

Ben nereye gidiyordum? En küçük bir fikrim yoktu ve umurumda bile değildi. Aradığım kadın bu sonsuzluğun içinde bir yerlerdeydi. Onun ruhuna dokunabilir, halı dokurken söylediği şarkıları duyabilirdim. Şimdi burayı neden seçtiğini anlıyordum: Burada onun dikkatini dağıtacak hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey yoktu; sadece onun çok istediği boşluk vardı. Rüzgâr yavaş yavaş acısını savuracaktı. Acaba bir gün burada olacağımı hiç düşündü mü, at sırtında, onu görmeye geleceğimi?

Gökyüzünden Cennet yere iniyor. Ve hayatımdaki en unutulmaz anlardan birini yaşadığımın farkındayım; genellikle tam da o büyülü an geçtikten sonra hissettiğimiz bir tür farkındalık bu. Ben bütünüyle buradayım, geçmiş olmadan, gelecek olmadan, bütünüyle sabaha, atların toynaklarından gelen müziğe, bedenimi okşayan rüzgârın yumuşaklığına, dikkatle izlediğim gökyüzünün, yeryüzünün, insanların beklenmeyen zarafetine odaklanıyorum. Bir tür tapınma ve kendinden geçme duygusu içindeyim. Yaşadığım için minnettarım. Sessizce dua ediyorum, doğanın sesini dinleyerek ve görünmeyen dünyanın daima görünende kendisini gösterdiğini anlayarak.

Gökyüzüne bazı sorular soruyorum, çocukken anneme sorduklarımla aynı soruları:

Neden bazı insanları severiz ve diğerlerinden nefret ederiz? Öldükten sonra nereye gidiyoruz? Sonunda öleceksek neden doğuyoruz? Tanrı ne demek?

Steplerden rüzgârın değişmeyen sesiyle yanıt geliyor. Ve bu kadar yeter: Yaşamın temeline dayalı soruların asla yanıtlanmayacağını ve yine de hâlâ ilerleyebileceğimizi bilmek yeter.

Dağlar ufukta belirdi ve Dos durmamızı istedi. Hemen yanı başımızda bir dere olduğunu gördüm.

"Burada kamp kuracağız."

Eyerlerimizdeki çantaları indirdik ve çadırı kurduk. Mikhail yerde bir çukur açmaya başladı.

"Göçebelerin alışkın olduğu bir şey bu; bir çukur kazarız, dibini taşla doldururuz, köşelere biraz daha taş koyarız ve bu şekilde rüzgâr etkilemeden ateş yakabilecek bir yerimiz olur."

Güneye doğru, dağlarla bizim aramızda, bir toz bulutu belirdi, ilk önce dörtnala giden atlar yüzünden olduğunu düşündüm. İki arkadaşıma gördüğüm şeyi işaret ettim, hemen ayağa fırladılar. Gergin olduklarını görebiliyordum. Sonra Rusça karşılıklı birkaç sözcük söylediler ve rahatladılar. Dos çadırı kurmaya döndü ve Mikhail ateş yakmaya girişti.

"Neler olduğunu bana da söyler misiniz?" dedin .

"Boşlukla çevrelenmiş gibi görünüyor olabilir, ima şu ana kadar her türlü canlıyı gördüğümüz senin gölünden de kaçmamıştır: çobanlar, nehirler, kaplumbağalar, tilkiler ve atlılar. Sanki çevremizdeki her şeyi çok net görebiliyormuşuz gibi geliyor, öyleyse bu insanlar nere den geliyor? Atları nerede? Sürülerini nerede tutuyorlar?

"Bu boşluk hissi bir hayal: Biz sürekli izliyoruz ve izleniyoruz. Steplerin işaretlerini okuyamayan bir yabancıya her şey kontrol altında ve tek görebildiği atlar ve binicileri gibi görünebilir. Burada büyüyen bizler ise aynı zamanda manzaranın içine karışmış yurt denilen daire biçimindeki keçe çadırları da görebiliyoruz. Atlıların hareketlerini inceleyerek ve ne tarafa gittiklerine bakarak neler olduğunu okumayı biliyoruz. Eski günlerde kabilenin sağ kalabilmesi bu yeteneğe bağlıydı, çünkü burada düşmanlar, istilacılar ve kaçakçılar vardı.

"Ve şimdi de kötü haber: Bu dağların eteklerinde köye doğru at sürdüğümüzü anladılar ve küçük kızın hayalini gören şamanı ve yabancı kadının huzurunu bozmaya gelen adamı öldürmek için birilerini gönderiyorlar."

Sesli bir biçimde güldü.

"Bir an bekle, sonra anlayacaksın."

Atlılar yaklaşıyorlardı ve biraz sonra neler olduğunu görebildim.

"Bu bana tuhaf geliyor bir adam taralından izlenen bir kadın."

"Tuhaf, ama aynı zamanda da hayatımızın bir parçası."

At üstündeki kadın bizi geçti, uzun bir kamçı kullanıyordu ve bağırıp Dos'a doğru bir gülümsemeyle bizi selamladı, sonra bizim kamp kurduğumuz yerin çevresinde daireler çizerek dörtnala at sürmeye başladı. Onu izleyen gülümseyen ve terleyen adam da bize kısa bir selam verdi, bu arada da kadına ayak uydurmaya çalışıyordu.

"Nina bu kadar zalim olmamalı," dedi Mikhail. "Buna hiç gerek yok."

"Zaten gerek olmadığı için zalim olabiliyor," diye yanıtlıyor Dos. "O sadece güzel olmalı ve iyi bir ata sahip olmalı."

"Ama bunu herkese yapıyor."

"Bir defasında onu attan düşürmüştüm," dedi Dos gururlanarak.

"İngilizce konuştuğunuza göre benim anlamamı istiyorsunuz."

Kadın gülüyor ve daha hızlı at sürüyordu; gülüşü stepleri neşeyle doldurdu.

"Bu bir tür flörttür. Kız Kuu ya da 'Kızı aşağı al' deriz buna. Ve çocukluğumuzda ya da gençliğimizde hepimiz bunu yapmışızdır."

Onu izleyen adam giderek daha fazla yaklaşıyordu ama onun atının bundan daha fazlasını yapamayacağını görebiliyorduk.

"Daha sonra, biraz steplerin kültürü Tengri hakkında konuşacağız," diye devam etti Dos. "Ama şimdi sen bunu gördüğün için sana önemli bir şey anlatayım. Burada, bu topraklarda, kadın buyurandır. İlk önce o gelir. Bir boşanma olduğunda boşanmayı isteyen kendisi bile olsa, çeyizinin yarısını geri alır. Bir erkek ne zaman beyaz başörtüsü takmış bir kadın görürse, bu onun anne olduğu anlamına gelir ve biz erkekler, saygımızı göstermek için elimizi kalbimize götürür ve başımızı önümüze eğeriz."

"Fakat bunun 'Kızı aşağı almakla ne ilgisi var?"

"Dağların eteklerindeki köyde, bu kız için at sırtında bir grup adam toplandı diyelim; onun adı Nina ve buralarda en çok arzulanan kızdır o. Bize, aynı zamanda savaşçı olan step kadınlarının 'amazonlar' olarak bilindiği çok eski zamanlardan miras kalmış Kiz Kuu oyununu oynamaya başlayacaklardır.

"O zamanlar kimse evlenmek istese bile aile kurmayı düşünmüyordu; talipler ve kız sadece belirli bir yerde at sırtında bir araya geliyorlardı. Kız

erkeklerin çevresinde gülerek, onları kışkırtarak, onlara kamçıyla vurarak at binerdi. Sonra erkeklerin en güçlüsü onu izlemeye başlardı. Eğer kız adamın pençelerine bir süre yakalanmamayı başarırsa o zaman o adam yeryüzünde daima korunması gerektiğini bağırarak söylemek zorundadır, çünkü artık kötü bir binici kabul edilir bir savaşçı için en büyük utanç.

"Eğer kızın kamçılarına rağmen yaklaşıp kızı yere indirebilirse o zaman gerçek bir erkektir ve kızı öpmesine ve onunla evlenmesine izin verilir. Besbelli, şimdi olduğu gibi o zaman da kızlar kimden kaçmaları gerektiğini ve kimin onları yakalamasına izin vereceklerini biliyorlardı."

Nina sadece biraz eğleniyordu. Adamdan yine uzaklaştı ve köye doğru atını sürdü.

"Yalnızca kendini göstermeye geldi. Yolda olduğumuzu biliyor ve köye bu haberi götürmeye gidiyor."

"İki sorum var. İlki biraz aptalca gelebilir: Hâlâ evleneceğiniz kızları böyle mi seçiyorsunuz?"

Dos, bugünlerde bunun sadece bir oyun olduğunu söyledi. Batı'da herkes giyinip kuşanıp barlara ya da popüler kulüplere giderken steplerde Kiz Kuu en sevilen baştan çıkartma oyunuydu. Nina bugüne dek epeyce delikanlıyı küçük düşürmüştü ve çok az kişinin onu attan düşürmesine izin vermişti bütün iyi diskoteklerde de tam olarak böyle oluyor.

"İkinci soru da çok daha aptalca gelecek: Dağların eteklerindeki bu köy karımın yaşadığı yer mi?"

Dos başını salladı.

"Madem iki saat uzaklıktayız, neden orada uyumuyoruz? Havanın kararmasına daha zaman var."

"Haklısın, sadece iki saat uzaklıktayız ve gece için burada durmamızın iki nedeni var. Birincisi, Nina buraya gelmeseydi de birisi bizi önceden görmüş ve Esther'e geldiğimizi söylemek için gitmiş olabilir. Bu şekilde bizi görmek isteyip istemediğine karar veremez ya da belki birkaç günlüğüne başka bir köye gitmeyi tercih edecektir. Eğer bunu yaptıysa onu izlemeyeceğiz."

Kalbim sıkışıyordu.

"Buraya gelebilmek için bunca uğraşmama rağmen mi?"

"Eğer böyle hissediyorsan, demek hiçbir şey anlamamışsın. Yaptıklarının sevdiğin insanın sana boyun eğişi, minnettarlığı ve takdiriyle ödüllendirileceğini düşünmene neden olan nedir? Buraya geldin, çünkü izlemen gereken yol buydu, karının sevgisini satın almaya gelmedin."

Haksız yere söylenmiş gibi görünse de söylediklerinde haklıydı. İkinci nedeni sordum.

"Sen hâlâ adını seçmedin."

"Bu fark etmez," dedi Mikhail yeniden. "O bizim kültürümüzü anlamaz ve onun bir parçası değil."

"Benim için önemli," dedi Dos. "Büyükbabam yabancı kadını korumam ve ona yardım etmem gerektiğini söyledi, onun beni koruduğu ve yardım ettiği gibi. Esther'e gözlerimdeki huzuru borçluyum ve onun gözlerinin de huzur içinde olmasını istiyorum.

"Adını seçmek zorunda. Acı ve kederlerini sonsuza dek unutmak ve şu anda yeniden doğmuş ve bundan sonra her gün yeniden doğacak yeni bir insan olduğunu kabul etmeli. Eğer bunu yapmazsa ve tekrar birlikte olurlarsa Esther'in bir zamanlar ona çektirdiği tüm acıları geri ödemesini bekleyecektir."

"Dün gece bir ad seçtim," dedim.

"Bana söylemek için bu akşamı bekle."

Güneş ufuk çizgisinde batmaya başlar başlamaz steplerde dev kumullarla dolu bir alana girdik. Farklı bir sesin, bir tür çınlamanın, şiddetli bir titreşimin farkına varmaya başladım. Mikhail buranın kumulların şarkı söylediği yeryüzündeki birkaç yerden birisi olduğunu söyledi.

"Ben Paris'teyken bundan insanlara söz ettiğimde bana inandılar, çünkü bir Amerikalı aynı şeyi Kuzey Afrika'da yaşadığını söylemişti; dünyada böyle yalnızca otuz yer var. Bugünlerde, elbette bilim adamları her şeyi açıklayabiliyorlar. Buranın benzersiz doğal yapısı nedeniyle bu sesler çıkıyor, rüzgâr kum parçacıklarının içine işliyor ve bu sesi yaratıyor. Eskilere göre burası steplerdeki büyülü yerlerden birisidir ve senin isim değiştirmen için Dos'un burayı seçmiş olması büyük bir onurdur."

Kumullardan birine tırmanmaya başladık; biz ilerledikçe ses daha da şiddetleniyor ve rüzgâr da güçleniyordu. Tepeye ulaştığımızda dağların güneyde net bir biçimde göründüğünü ve dev ovanın da etrafımızda çepeçevre uzandığını görebiliyorduk.

"Batıya dön ve giysilerini çıkart," dedi Dos.

Söylediğini yaptım, neden olduğunu sormadan. Üşümeye başladım, ama benim iyi olup olmamam onları pek ilgilendirmiyormuş gibiydi. Mikhail diz çöktü ve dua ediyormuş gibi yaptı. Dos gökyüzüne, yeryüzüne, bana baktı, sonra ellerini omuzlarımın üstüne koydu, aynı benim Hollandalıya yaptığım gibi, hem de neden yaptığımı bilmeden.

"Tanrıça'nın adına, sana adıyorum. Sana Tanrıça'ya ait olan yeryüzünü adıyorum. Atın adına, sana adıyorum. Sana dünyayı adıyorum ve yolculuğunda dünyanın sana yardım etmesi için yakarıyorum. Sonsuz stepler adına sana adıyorum. Sana sonsuz Bilgeliği adıyorum ve ufkunun daima görebileceğinden geniş olması için dua ediyorum. Sen adını seçtin ve şimdi onu ilk kez söyle."

"Sonsuz stepler adına bir ad seçiyorum," diye yanıtladım, ritüelin gerektirdiği gibi yapıyor muyum diye sormadan, yalnızca kumulların içinden gelen rüzgârın sesine uyarak. "Çok asırlar önce, bir şair Odysseus adında bir adamın, sevgilisinin onu beklediği İthaka denen bir adaya dönerken yaptığı yolculukları anlatır. Onu ayartmak için sunulan rahat bir yaşamdan fırtınalara varıncaya kadar pek çok tehlikeyle karşılaşır. Bir zaman gelir, bir mağarada tek gözlü bir canavarla karşılaşır.

"Canavar ona adını sorar. 'Hiçkimse,' der Odysseus. Savaşırlar ve canavarın tek gözünü kılıcıyla oymayı başarır ve sonra mağaranın ağzını bir kayayla kapatır. Canavarın dostları onun çığlıklarını duyup yardıma koşarlar. Mağaranın ağzını kapatan bir kaya olduğunu görünce yanında kim olduğunu sorarlar. 'Hiçkimse! Hiçkimse!' diye yanıt verir canavar. Dostları toplulukları için bir tehdit olmadığını düşündükleri için giderler ve Odysseus da onu bekleyen kadına doğru yaptığı yolculuğa devam edebilir."

"Öyleyse senin adın Odysseus mu?"

"Benim adım Hiçkimse."

Her yanım titriyor, sanki yüzlerce iğne tenimi deliyor gibi.

"Soğuğa odaklan, titremen duruncaya kadar. Bırak soğuk tüm düşünceni doldursun, ta ki başka hiçbir şeye yer kalmayıncaya kadar, dostun ve arkadaşın oluncaya kadar. Onu kontrol etmeye çalışma. Güneşi düşünme, bu sadece daha kötü olur, çünkü o zaman başka bir şeyin sıcaklığın var olduğunu bileceksin ve soğuk sevilmediğini ve istenmediğini hissedecek."

Kaslarım şiddetle geriliyor ve enerji üretmek ve organizmamı canlı tutabilmek için büzülüyordu. Buna rağmen Dos'un söylediğini yaptım, çünkü ona güvendim, sakinliğine, sevecenliğine ve otoritesine güvendim. İğnelerin derime batmasına, kaslarımın mücadele etmesine, dişlerimin takırdamasına izin verdim, kendi kendime tekrar ediyordum: "Savaşma: Soğuk senin dostun." Kaslarım itaat etmeyi reddetti ve neredeyse on beş dakika öylece kaldım, ta ki kaslarım sonunda teslim olup titremem duruncaya kadar ve sonra uyuşma başladı. Oturmaya çalıştım, ama Mikhail

beni eliyle tuttu ve kaldırdı, Dos da benimle konuşuyordu. Sözcükleri çok uzaklardan geliyormuş gibiydi, steplerin gökyüzüne kavuştuğu bir yerden:

"Hoş geldin, stepleri geçen göçebe. Gökyüzü griyken bile daima mavi dediğimiz yere hoş geldin, çünkü biz rengin hâlâ bulutların üstünde bir yerde olduğunu biliriz. Tengri'nin topraklarına hoş geldin. Bana, seni karşılamak ve arayışın için seni onurlandırmak üzere burada olduğumdan, bana hoş geldin."

Mikhail yere oturdu ve kanımı hemen ısıtan bir şey içmemi istedi. Dos giyinmeme yardım etti ve kendi aralarında konuşmayı sürdüren kumullara geri döndük: kendi kendimize yaptığımız kamp yerimize doğru yol aldık. Dos ve Mikhail yemek pişirmeye bile başlamadan ben derin bir uykuya dalmıştım.

"Neler oluyor? Hava ağarmadı mı hâlâ?"

"Hava ağaralı çok oldu. Bu yalnızca bir kum fırtınası, merak etme. Gözlerini korumak için kara gözlüğünü tak."

"Dos nerede?"

"Almaata'ya döndü, ama dün akşamki törenden çok etkilendi. Gerçekten de bunu yapması gerekmiyordu. Senin için biraz zaman kaybı ve zatürreeye yakalanman için büyük bir fırsat oldu. Umarım sadece gelişine ne kadar sevindiğini göstermek istediğini anlamışsındır. İşte, yağı al."

"Çok uyudum."

"Kasabaya yalnızca iki saatlik yolumuz var. Güneş yükselmeden önce orada olacağız."

"Banyo yapmaya ihtiyacım var. Üzerimdekileri değiştirmek istiyorum."

"Bu olanaksız. Steplerin ortasındasın. Yağı tavaya koy, ama ilk önce onu Tanrıça'ya sun. Tuzdan başka, o bizim en değerli malımız."

Tengri nedir?

"Sözcük anlamı 'gökyüzü tapınımı ; bu bir tür dinsiz din. Herkes buradan geçer Budistler, Hindular, Katolikler, Müslümanlar, inançları ve batıl inanışları ile farklı mezhepler. Göçebeler öldürülmekten kurtulmak için din değiştirdiler, fakat Tanrı'nın her zaman her yerde olduğu fikrini iddia etmeyi sürdürdüler ve sürdürüyorlar. Tanrı'yı doğadan ayrı tutamazsın ve onu bir kitabın ya da dört duvarın arasına koyamazsın. Steplere geri döndüğümden beri kendimi çok daha iyi hissediyorum, sanki bu gerçek beslenmeye ihtiyacım varmış gibi. Seninle "Beni Dos'la tanıştırdığın için teşekkür ederim. Dün, adak töreni sırasında onun özel biri olduğunu hissettim."

"Dedesinden öğrendi, dedesi de kendi babasından, dedesinin babası da kendi babasından öğrenmişti. Göçebe yaşam biçimi ve on dokuzuncu yüzyılın sonuna kadar yazılı dilin olmaması, her şeyi hatırlayıp bu hikâyeleri diğerlerine aktarması gereken kişi anlamına gelen akin geleneğini geliştirmek zorunda olmaları demekti. Dos bir akin'dir: 'Öğrenmek' diyorum ama umarım sen bunu 'bilgi birikimi' olarak algılamıyorsun. Günler, isimler ve durumlarla hiç ilgisi olmayan hikâyeler bunlar. Kahraman erkekler ve kadınlar, hayvanlar ve savaşlar, insanın kendisiyle ilgili temel semboller hakkında söylencelerdir. Yenilgiye uğrayanlar ya da uğratanlar değil, dünyayı gezen, stepleri seyreden ve sevginin enerjisiyle dolmak için kendilerini bırakanlar hakkındadır. Yağı yavaş yavaş dök, yoksa sıçrar."

"Kendimi kutsanmış hissediyorum."

"Ben de bunu hissetmek istiyorum. Dün Almaata'da annemi ziyarete gittim. İyi olup olmadığımı ve para kazanıp kazanmadığımı sordu. Yalan söyledim ve iyi olduğumu, Paris'te çok başarılı bir tiyatro oyunu sahneye koyduğumu anlattım. Bugün kendi halkıma geri dönüyorum ve sanki onları daha dün bırakmış ve sanki dışarıda geçirdiğim onca zaman boyunca önemli hiçbir şey yapmamış gibiyim. Dilencilerle konuşuyorum, 'kabile'yle birlikte caddelerde dolaşıyorum, lokantada toplantılar düzenliyorum ve ne kazandım? Hiçbir sey. Büyükbabasından bir sürü şey öğrenen Dos gibi değilim. Sadece bana rehberlik eden hayalim var ve bazen onun sadece bir sanrı olduğunu düşünüyorum; belki de gördüklerim gerçekten de sara nöbetleri yüzünden, başka bir şey değil."

"Bir dakika önce seni buraya getirdiğim için bana tefekkür ediyordun ve şimdi buraya gelişin kederden başka bir şeye neden olmamış gibi görünüyor. Ne hissettiğin konusunda doğru karar ver."

"Her ikisini de bir arada hissediyorum, seçim yapmak zorunda değilim. İçimdeki karşıtlıklar ve çelişkilerim arasında bir ileri bir geri gidip gelebilirim."

"Sana bir şey söylemek istiyorum Mikhail. Seni tanıyıncaya kadar ben de pek çok çelişki arasında bir ileri bir geri gidip geliyordum. Senden nefret ederek başladım, sonra seni kabullendim ve senin adımlarını izlerken bu kabullenme saygıya dönüştü. Sen henüz gençsin ve kendini güçsüz hissetmen çok normal. Yaptığın işler kaç insana ulaştı bilmiyorum, ama sana bir tek şey söyleyebilirim: Benim hayatımı değiştirdin."

"Sen sadece karını bulmak istiyordun."

"Hâlâ istiyorum, ama sadece bunun yüzünden Kazakistan steplerine kadar gelmedim: Sen tüm geçmişime yolculuk yapmama neden oldun. Nerede yanlış yaptığımı gördüm, nerede durduğumu, Esther'i kaybettiğim ânı gördüm, Meksikalı Kızılderililerin Yol gösterici pes etme noktası dedikleri şeyi yaşadım. Bu yaşımda hayal bile etmediğim şeyler yaşadım. Ve tüm bunlar sen yanımda olduğun için, bana rehberlik ettiğin için oldu, sen bunu yaptığının farkında olmasan bile. Ve biliyor musun? Ben gaipten sesler duyduğuna ve çocukken gördüğün hayale inanıyorum. Ben her zaman birçok şeye inandım ve şimdi çok daha fazlasına inanıyorum."

"Sen ilk tanıdığım adamla aynı kişi değilsin."

"Hayır, değilim. Umarım Esther buna sevinir."

"Ya sen?"

"Elbette."

"O zaman tek önemli olan da bu. Hadi bir şeyler yiyelim, fırtına yavaşlayıncaya kadar bekleyelim ve sonra yola çıkalım."

"Hadi fırtınayla yüzleşelim."

"Hayır, her şey yolunda. Ama eğer istiyorsan yapabiliriz, fakat fırtına bir işaret değildir, sadece Aral Denizi'nin yok edilmesinin sonuçlarından biri, o kadar."

Şiddetli rüzgâr hafifliyor ve atlar daha hızlı koşuyor gibi görünüyor. Bir çeşit vadiye giriyoruz ve manzara tamamen değişiyor. Sonsuz ufuk çizgisi yerini uzun ve çıplak tepelere bırakıyor. Sağa bakıyorum ve kurdelelerle dolu bir çalı görüyorum.

"İşte buradaymış! Senin gördüğün..."

"Hayır, benim ağacımı kestiler."

"Öyleyse bu ne o zaman?"

"Burada önemli bir şey olmuş olmalı."

Atından iniyor, eyerindeki çantayı açıyor, bir bıçak çıkarıyor ve üzerindeki gömlekten bir parça kesiyor, sonra dallardan birine bunu bağlıyor. Gözleri değişiyor, belki hayali yanında hissediyor, ama sormamayı tercih ediyorum.

Onu taklit ediyorum. Korunma ve yardım diliyorum. Ben de bir hayali yanımda hissediyorum: düşüm, sevdiğim kadına doğru yaptığım uzun yolculuk.

Yeniden atlara biniyoruz. Ne dilediğini bana söylemiyor ve ben de ona söylemiyorum. Beş dakika sonra beyaz evleri olan küçük bir köy

görüyoruz. Bir adam bizi bekliyor; Mikhail'e doğru geliyor ve onunla Rusça konuşuyor. Bir süre konuşuyorlar, sonra adam uzaklaşıyor.

"Ne istiyordu?"

"Kızını iyileştirmem için evine gelmemi istedi. Nina bugün geleceğimi ona söylemiş olmalı ve kasabanın yaşlıları hâlâ benim gördüğüm hayali hatırlıyorlar."

Kararsız görünüyor. Çevrede başka kimse yok; herkesin çalıştığı ya da yemek yediği bir saat olmalı. Bahçeyle çevrili beyaz bir binaya ulaşıyormuş gibi görünen ana caddeyi geçiyoruz.

"Sana bu sabah söylediklerimi hatırla Mikhail. Sen sadece hastalığını kabul etmeyi reddeden bir saralı ve bilincini kaybettiğin sırada tüm bu hikâyeleri uyduran biri olabilirsin, ama bu aynı zamanda yeryüzünde bir görevin olduğu anlamına da gelebilir: insanlara geçmişlerini unutmayı ve saf, tanrısal enerji gibi sevgiye çok daha açık olmayı öğretmek."

"Seni anlamıyorum. Şu âna kadar birbirimizi tanıdığımız onca ay boyunca Esther'i bulmaktan başka hiçbir şeyden bahsetmedin. Ve birden, bu sabahtan beri sanki her şeyden çok benimle ilgiliymişsin gibi görünüyorsun. Belki de Dos'un dün gece yaptığı ritüelin' bazı etkileri oldu." ,, "Ah, olduğuna eminim." Söylemek istediğim şuydu: Korkuyorum. Birkaç dakika sonra olmak üzere olandan başka bir şeyler düşünmek istiyorum. Bugün, yeryüzündeki en cömert insan benim, çünkü hedefime yakınım ve beni bekleyenden korkuyorum. Bu korkuya tepki olarak başkalarına yardım etmeyi deniyorum; Tanrı'ya iyi bir insan olduğumu, çok uzun süredir ve büyük güç harcayarak peşinde olduğum bu kutsamayı hak ettiğimi göstermeye çalışıyorum.

Mikhail attan iniyor ve benden de aynı şeyi yapmamı istiyor.

"Ben kızı hasta olan adamın evine gidiyorum. Sen Esther'le konuşurken ben atma bakacağım."

Ağaçların ortasındaki küçük beyaz evi gösteriyor.

"İşte orada."

Kendime hâkim olmaya çalıştım.

"Ne yapıyor?"

"Daha önce söylediğim gibi, halı dokumayı öğreniyor ve karşılığında Fransızca öğretiyor. Bu arada, halılar basit gibi görünseler de aslında çok karmaşıktır stepler gibi. Renkleri, tam doğru zamanda toplanması gereken bitkilerden elde edilir, yoksa renk doğru çıkmaz. Daha sonra yün yere yayılır, sıcak suyla karıştırılır ve yün henüz ıslakken iplik yapılır; ve sonra,

epeyce bir gün geçtikten sonra güneş onları kuruttuğunda dokuma işi başlar. Son ayrıntıları çocuklar yapar. Erişkin eller, çok ince ve küçük olan nakışları yapamayacak kadar büyüktür."

Durakladı.

"Ve sakın bu işin çocuk oyuncağı olduğu konusunda şaka yapma. Bu saygıyı hak eden bir gelenektir."

"O nasıl?"

"Bilmiyorum. Ben de altı aydır onunla konuşmadım."

"Mikhail, bu halılar da başka bir işaret."

"Halılar mı?"

"Dün Dos'un bana adımı seçmemi istediği zaman size sevgilisini aramak için adaya dönen bir savaşçının hikâyesini anlatmıştım, hatırlıyor musun? Adanın adı İthaka, kadının adı ise Penelope'ydi. Sence Penelope, Odysseus gittiğinden beri ne yapıyordu dersin? Dokuma! Kendisiyle evlenmek isteyen taliplerini uzak tutmak için kayınpederi Laertes'e bir kefen dokuyordu. Yalnızca bu kefeni dokumayı bitirdiğinde yeniden evlenebilecekti. Odysseus'un dönüşünü beklerken her gece yaptıklarını söküyor ve ertesi gün yeniden başlıyordu.

"Talipler içlerinden birini seçmesini istiyorlar ondan, ama o sevdiği adamın dönüşünü hayal ediyor. Sonunda beklemekten yorgun düştüğünde Odysseus dönüyor."

"Bu köyün adının İthaka, Esther'in adının da Penelope olmaması dışında."

Mikhail hikâyeyi tam olarak anlamadı ve bunun sadece bir örnek olduğunu da açıklamak istemedim.

Atımın dizginlerini ona verdim ve sonra bir zamanlar karım olan, sonra Zâhir'e dönüşen ve savaştan ve işten dönen tüm erkeklerin evde bulmayı düşlediği sevgili olan kadından beni ayıran yüz metreyi yürüdüm.

Çok pisim. Giysilerim ve yüzüm kumla kaplandı, hava çok soğuk olduğu halde becitinim terden sırılsıklam.

Görünüşüm yüzünden endişeleniyorum, dünyadaki en yüzeysel şeyi, sanki kendi özel İthaka'na yaptığım bu uzun yolculuğu yeni giysilerimi göstermek için yapıyormuşum gibi. Kalan yüz metreyi yürürken, onun yokluğunda yoksa benim yokluğum muydu? olan biten önemli şeyleri düşünmek için çabalamalıyım.

Karşılaştığımızda ne söylemeliyim? Bunu zihnimde çok tasarladım ve şöyle cümleler çıktı hep: 'Bu ânı çok uzun zaman bekledim' ya da 'Hatalı

olduğumu şimdi anlıyorum', veya 'Seni sevdiğimi söylemek için buraya geldim', ya da hatta 'Hiç olmadığın kadar güzelsin'.

Sadece 'Merhaba' demeye karar veriyorum. Sanki hiç gitmemiş gibi. Sanki yalnızca bir gün geçmiş gibi, iki yıl, dokuz ay, on bir gün ve on bir saat değil.

Ve onun geçtiği aynı yerlerden, hakkında hiçbir şey bilmediğim ya da bugüne kadar hiç ilgilenmediğim yerlerden geçerek yolculuk ettiğim için değiştiğimi anlaması gerek. Bir dilencinin elinde, bir Paris lokantasında gençlerin ve yetişkinlerin elinde, bir ressamın, bir doktorun ve gaipten gelen sesler duyduğunu ve hayaller gördüğünü iddia eden genç bir adamın elinde o kana bulanmış kumaş parçasını gördüm. Onun ayak izlerini takip ederken evlendiğim kadını tanıdım ve birçok değişiklik geçiren ve şimdi bile bir kez daha değişmek üzere olan yaşamımın anlamını yeniden keşfettim.

Onca yıl evli kaldığım halde karımı gerçekten hiç tanımamıştım. Filmlerde gördüklerim, kitaplarda ve dergilerde okuduğum, televizyonda izlediğim gibi bir 'aşk hikâyesi' yaratmıştım. Benim hikâyemde, aşk belirli bir ölçüye ulaşıncaya kadar büyüyen bir şeydi ve ondan sonra tek sorun onu bir bitki gibi, zaman zaman sulayarak ve ölü yapraklarını temizleyerek canlı tutabilmekti. 'Aşk' aynı zamanda şefkat, güvence, saygınlık, rahatlık ve başarıyla eşanlamlıydı. 'Aşk' gülümsemelere, 'Seni Seviyorum' ya da 'Sen eve gelince kendimi çok mutlu hissediyorum' gibi sözcüklere dönüştürülebilirdi.

Fakat her şey benim düşündüğümden çok daha karmaşıktı. O yolun karşısına geçerken Esther'e delice âşık olabilirdim ve yine de öteki tarafa ulaştığımda kendimi birisine teslim ettiğim için tuzağa düşmüş ve zavallı ve serüven aramak için bir kez daha yollara düşme özlemi içinde hissedebilirdim. Ve sonra şöyle düşünürdüm: "Onu artık sevmiyorum." Ve aşk eskiden olduğu gibi aynı yoğunlukta geri döndüğünde şüpheye düşebilir ve kendi kendime "Sadece buna alışmak zorundayım," diyebilirdim.

Belki Esther de aynı şeyi düşünüyordu ve kendi kendine: "Aptal olma, biz mutluyuz, hayatımızın geri kalanını böyle geçirebiliriz," demişti. Sonuçta o da aynı hikâyeleri okumuştu, aynı filmleri görmüş, aynı televizyon dizilerini izlemişti ve bunların hiçbiri aşkın mutlu bir sondan daha fazla bir şey olmadığını söylemediği halde, neden kendisine bu konuda acı çektirmiş olsun ki? Eğer her sabah hayatından memnun

olduğunu kendine tekrar ettiyse o zaman şüphesiz kendine inanacaktı ve çevresindeki herkesi de buna inandıracaktı.

Yine de, o başka türlü düşündü ve başka türlü davrandı. Bana göstermeye çalıştı, ama ben göremedim. Yeniden bulduğumuz şeylerin tadının hiçbir şeye benzemediğini anlamam için onu kaybetmem gerekiyordu. İşte şimdi oradaydım, minik, soğuk, uyuyan bir köyün sokaklarından birinde, bir kez daha onun yüzünden yola çıkmış, yürüyordum. Motorsiklet çarptığında beni ona bağlayan 'tüm aşk hikâyeleri aynıdır' ilk ve en önemli ip kopmuştu.

Hastanede, aşk benimle konuşmuş ve "Ben her şeyim ve aynı zamanda hiçbir şeyim. Ben rüzgârım ve kapalı pencerelerden ve kapılardan içeri giremem," demişti.

Ve ben de aşka: "Ama ben sana açığım," dedim.

Ve aşk bana dedi ki: "Rüzgâr havadan yapılmıştır. Evinin içinde hava var ama her yer kapalı. Mobilyalar tozla kaplanacak, rutubet resimleri bozacak ve duvarları lekeleyecek. Sen nefes almayı sürdüreceksin, benim küçük bir parçamı tanıyacaksın, ama ben bir parça değilim, ben Her şeyim, ve sen bunu asla bilemeyeceksin."

Mobilyaların tozla kaplı olduğunu gördüm, resimler nemden çürüyorlardı ve kapıları ve pencereleri açmaktan başka çarem yoktu. Bunu yaptığım zaman, rüzgâr her şeyi süpürdü. Anılarıma sıkıca tutunmak istedim, sahip olmak için çok çalıştığımı düşündüğüm şeyleri korumak için, ama her şey kayboldu ve stepler kadar boştum artık.

Stepler kadar boş: Esther'in neden buraya gelmeye karar verdiğini şimdi anladım. Burada her şey tamamen boştu, rüzgâr beraberinde yeni şeyler, daha önce hiç duymadığım sesler, hiç konuşmadığım insanlar getiriyordu. Eski coşkumu yeniden buldum, çünkü kendimi geçmişimden kurtardım; Yol göstericiyi yok ettim ve steplerin dostları tarafından kutsanmış göçebeleri ve samanları gibi diğerlerini kutsayabilecek bir adam olduğumu keşfettim. Düşündüğümden çok daha iyi ve yetenekli olduğumu keşfettim; yaşlılık sadece asla kendi yollarında yürüyecek cesareti bulamayanları yavaşlatırdı.

Bir gün, bir kadın yüzünden, rüyamı bulmak için uzun bir hac yolu yaptım. Yıllar sonra aynı kadın yeniden yollara düşmeme neden oldu, bu defa yolda kendini kaybetmiş bir adamı bulmak için.

Şu anda önemli şeyler dışında her şeyi düşünüyorum: Zihnimin içinde bir melodi mırıldanıyorum, burada neden hiç park etmiş araba olmadığını merak ediyorum, ayakkabımın vurduğunu ve kol saatimin hâlâ Avrupa saatine ayarlı olduğunu fark ediyorum.

Ve hepsi bir kadın, karım, rehberim ve hayatımın aşkı, şu anda yalnızca birkaç adım uzağımda olduğu için; uzun süredir özlem duyduğum gerçeği ve yüzleşmekten çok korktuğum hiçbir şeyi kendimden uzaklaştıramadığım için.

Evin önündeki basamaklara oturuyorum ve bir sigara içiyorum. Fransa'ya geri dönmeyi düşünüyorum. Hedefime ulaştım, neden devam edeyim?

Kalkıyorum. Bacaklarım titriyor. Dönüş yolculuğuna çıkmak yerine giysilerimin üstündeki ve yüzümdeki kumları temizleyebildiğim kadar temizliyorum, kapının kolunu kavrıyor ve içeri giriyorum.

Sevdiğim kadını sonsuza dek kaybetmiş olabileceğimi bildiğim halde Tanrı'nın bugün bana sunduğu bütün lütufların tadını çıkarmayı denemeliyim. Lütuf biriktirilmez. Onları yatırabileceğim ve kendini dalıa huzurlu hissettiğim zamana kadar bekletebileceğim bir banka yoktur. Bu kutsamaları sonuna kadar kullanmazsam onları sonsuza dek kaybedeceğim.

Hepimizin yaşamın sanatçıları olduğumuzu Tanrı biliyor. Bir gün, heykeller yapmak için elimize bir çekiç veriyor, başka bir gün bir resim yapmak için boyalar ve firçalar ya da yazmamız için kâğıt ve kalem veriyor. Fa kat bir çekiçle resim yapamazsınız ya da bir fırçayla heykel. O yüzden ne kadar zor olursa olsun, acı çektiğim içinbana lanetleme gibi gelseler bile, bugünkü küçük nimetleri kabul etmeliyim, ve bugün güzel bir gün, güneş parlıyor ve çocuklar ca.dd.ede şarkı söylüyorlar. Acımı geride bırakmayı başarmak ve yaşamımı yeniden kurmak için tek yol bu.

Oda ışıkla dolup taşıyordu. İçeri girdiğimde baktı ve gülümsedi, sonra her tarafları renkli kumaşlarla dolu, yerde oturan kadın ve çocuklara Sökmek Zamanı ve Dokumak Zamanı'nı okumaya devam etti. Esther durduğunda onlar sözcükleri tekrarlıyor ve gözlerini önlerindeki işlerden ayırmıyorlardı.

Boğazımda bir yumru hissettim, ağlamamak için çabalıyordum ve sonra hiçbir şey hissetmedim. Renkler ve ışık ve tamamen yaptıkları işe odaklanmış insanlarla çevrelenmiş bir halde, sadece o sahneyi izleyerek, onların dudaklarından dökülen kendi sözcüklerimi duyarak ayakta duruyordum.

İranlı bir bilgenin dediği gibi: Aşk kimsenin kurtulmak istemediği bir hastalıktır. Buna yakalananlar asla iyileşmekte bu yüzdeyi acı çekenlerde tedavi olmak istemezler.

Esther kitabı kapattı. Kadın ve çocuklar başlarını kaldırıp beni gördüler.

"Yeni gelen arkadaşımla biraz gezintiye çıkacağım," dedi gruba. "Bugünlük ders bitti."

Hepsi güldü ve başlarını eğerek selam verdiler. Yanıma geldi ve yanağımdan öptü, koluma girdi ve dışarı çıktık.

"Merhaba," dedim.

"Seni bekliyordum," dedi Ona sarıldım, başımı omzuna yasladım ve ağlamaya başladım. Saçlarımı okşadı ve bana dokunuş biçiminden, anlamak istemediğimi anlamaya başladım, kabullenmek istemediğim şeyi kabul etmeye başladım.

"Seni yıllardır bekliyordum," dedi, gözyaşlarımın azaldığını görünce. "Kocasının onun yaşamını asla anlamadığını ve ona asla dönmeyeceğini bilen umutsuz bileş gibi ve başka hiçbir çaresi olmadığından bir uçağa atlayıp geri dönmek zonanda olan, sadece bir sonraki krizden sonra yeniden terk etmek üzere dönen, sonra yeniden geri dönen ve terk eden bir eş gibi..."

Rüzgâr yavaşladı, ağaçlar onun söylediklerini dinliyordu.

"Penelope'nin Odysseus'u beklediği gibi bekledim, Romeo'nun Jüliet'i, Beatrice'nin Dante'yi beklediği gibi. Boş stepler senin anılarınla, birlikte geçirdiğimiz zamanlarla, gezdiğimiz ülkelerle, keyiflerimizle ve kavgalarımızla dopdoluydu. O zaman geriye ayaklarımın bıraktığı izlere dönüp baktım ve seni göremedim.

"Çok acı çektim. Dönüşü olmayan bir yola çıktığımı anladım ve insan bunu yaptığında ancak daha ileri gidebilirdi. Daha önce tanıştığım göçebeye gittim ve ondan bana geçmişimi unutmayı, her yerde var olan aşka kendimi açmayı öğretmesini istedim. Onunla birlikte Tengri geleneğini öğrenmeye başladım. Bir gün, bir yanıma baktım ve aynı sevginin bir başkasının gözlerinden de yansıdığını gördüm, Dos adındaki ressamın."

Hiçbir şey söylemedim.

"Hâlâ çok yaralıydım. Yeniden sevmenin mümkün olduğuna inanmıyordum. O çok fazla bir şey söylemedi: Bana Rusça konuşmayı öğretti ve steplerde gökyüzü gri de olsa ona 'mavi' dediklerini, çünkü bulutların üstünde gökyüzünün daima mavi olduğunu bildiklerini anlattı. Elimden.tuttu ve bu bulutlardan geçmeme yardım etti. Onu sevdiğimden daha fazla kendimi sevmeyi öğretti bana. Yüreğimin başkalarının değil, sadece kendimin ve Tanrı'nın hizmetinde olduğunu gösterdi.

"Geçmişimin daima benimle birlikte olacağını, ama kendimi gerçeklerden kurtarıp duygulara yoğunlaşabildiğim sürece, daha çok sevgi

ve daha çok yaşama keyfiyle dolmayı bekleyen stepler kadar engin bir boşluğun daima var olduğunu fark edebileceğimi söyledi.

"Sonunda, diğer insanların bizi, sevginin kendisini göstermesi gerektiği biçimde özgür ve engellenmeden, kendi gücüyle bize yol gösteren ve bizi ileriye götüren değil, bizim sevilmek istediğimiz biçimde sevmesini istediğimiz zaman acının ortaya çıktığını anlattı."

Başımı kaldırıp ona baktım.

"Ve onu seviyor musun?"

"Seviyordum."

"Onu hâlâ seviyor musun?"

"Sen ne düşünüyorsun? Eğer bir başkasını sevseydim ve senin gelmek üzere olduğunu öğrenseydim, hâlâ burada kalacağımı düşünebilir misin?"

"Hayır, düşünemem. Sanırım bütün sabah kapsan.;?açılmasını beklemişsin."

"O zaman neden bu kadar aptalca sorular soluyorsun?"

Kendimi sağlama almak için, diye düşündüm. Fakat yeniden aşkı bulmayı denemesi gerçekten muhteşemdi. "Hamileyim."

Bir saniye için, dünya sanki başıma yıkılıyor gibi oldu.

"Dos'dan mı?"

"Hayır. Buraya bir süre için gelen ve sonra da giden birisinden." Güldüm, kalbim kırıldığı halde.

"Peki, sanırım bu iki haneli köyde yapacak başka bir şey de yok," dedim.

"İki haneli bile denemez," diye yanıtladı, o da gülerek.

"Fakat belki Paris'e dönmenin zamanıdır. Gazeteden seni nerede bulacaklarını bilip bilmediğimi sormak için beni aradılar. Afganistan'daki bir NATO garnizonu hakkında rapor hazırlamanı istediler, ama 'hayır' demen gerekecek."

Neden?

"Çünkü sen hamilesin! Eminim, bebeğin savaşın tüm negatif enerjisine maruz kalmasını istemezsin."

"Bebek mi? Bir bebeğin beni çalışmaktan alıkoyacağını düşünmüyorsun, değil mi? Ayrıca, neden endişeleniyorsun ki? Bunda bir payın yok."

"Payım yok mu? Buraya ilk önce benim sayemde geldin. Ya da bunun önemi yok mu yoksa?"

Beyaz elbisesinin cebinden kanlı bir kumaş parçası çıkarttı ve bana verdi, gözleri yaşlarla doluydu. "Bu senin için. Kavgalarımızı özledim." Ve sonra, bir an duraksadıktan sonra ekledi: "Mikhail'e bir at daha getirmesini söyle."

Ellerimi onun omuzlarına koydum ve kendim kutsandığım gibi onu da kutsadım.

Yazarın notu Zâhir'i Ocak ve Haziran 2004 arasında yazdım, bu dünyada kendi haccımı yaparken. Kitabın bölümleri Paris'te ve Fransa'da St. Martin'de ve İspanya'da, Madrid' de, Barcelona'da, Amsterdam'da, Belçika'ya giderken yolda, Almaata'da ve Kazakistan steplerinde yazıldı.

Fransız yayıncılarım Anne ve Ailen Carriere'e, kitapta geçen Fransız yasalarıyla ilgili tüm bilgileri kontrol etmeyi üstlerine aldıkları için teşekkür etmek istiyorum.

İyilik Bankası'nı ilk kez Tom Wolfe'un yazdığı The Bonfire of the Vanities'de okudum. Esther'in Fi'itz ve Hans hakkında anlattığı hikâye, Daniel Quinn'in Islımael adlı yapıtındaki bir öyküye dayanmaktadır. Marie'nin tedbirli kalmanın önemi üstüne söylediği mistik alıntılar Kenan Rifai'dendir. Paris'teki 'kabile'nin söylediklerinin çoğu bu tür gruplara dahil olan gençlerin bana anlattıklarıdır. Bir kısmı da internet üzerinden fikirlerini gönderdiler, ama belirli bir yazarın kesin olarak ismini belirtmek mümkün değil.

Kitap kahramanının çocukken öğrendiklerini ve hastanedeyken hatırladıklarını anlattığı satırlar ('İstenmeyen Konuk geldiğinde...') Brezilyalı şair Manuel Bandeira'nm yazdığı 'Consoada' adlı şiirdendir. Kitap kahramaninin Amerikalı aktörle görüşmek için istasyona gidişinin anlatıldığı bölümün sonunda Marie'nin söyledikleri İsveçli film yıldızı Agneta Sjodin'le yaptığım bir konuşmaya dayanmaktadır. Birçok geleneğin kabul törenlerinin bir parçası olan, birisinin geçmişini unutması kavramı, Carlos Castaneda'nın Journey to Ixtlan adlı kitabında açıkça anlatılmıştır. Jante Yasası ise A Fugitive Crossing His Tracks adlı romanında Danimarkalı yazar Aksel Sandemose tarafından geliştirilmiştir.

Arkadaşım oldukları için bana büyük onur veren iki kişi, Dimitri Voskoboynikov ve Evgenia Dotsuk, Kazakistan'a yaptığım geziyi olanaklı hâle getirdiler.

Almaata'da, bana Kazakistan'ın hem geçmişteki hem de günümüzdeki politik ve kültürel durumu hakkında, çok önemli bilgiler veren, The Centaurs of the Great Steppe'in yazarı ve Kazak kültürü uzmanı Imangali Tasmagambetov'u tanıdım, Ayrıca Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'e de beni çok hoş karşıladığı için teşekkür etmek isterim ve bu fırsattan yararlanarak, tüm gerekli teknolojilere sahip oldukları halde ülkesindeki

nükleer denemeleri durduğu ve Kazakistan'ın var olan nükleer silahlarını yok etme kararı aldığı için onu kutluyorum.

Son olarak, steplerde yaşadığım büyülü deneyimlerin çoğunu çok sabırlı üç dostuma borçluyum: Kaisar Alimkulov, çok yetenekli bir ressam olan ve kitabın sonunda ortaya çıkan aynı isimdeki karakteri onu esas alarak yazdığım Dos (Dosbol Kasimov) ve ilk önce sadece bana çevirmenlik yapan ama daha sonra arkadaşım olan Marie Nimirovskaya.